

Opracowanie zostało dofinansowane przez
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Opolu

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO NA LATA 2007 – 2010 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2014

Opracowali:

Agnieszka Trela – koordynator projektu
Ewa Jakuczek
Jacek Kichman
Maciej Wroniecki – opracowanie techniczne

Współpraca:

Eugenia Zawadzka
Krzysztof Spałek
Zdzisław Stefaniak
Maciej Michałowski

Opole, 2008

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Spis treści:

I. WSTĘP	5
1. Podstawy formalno-prawne opracowania	
2. Zakres i zawartość opracowania	
3. Metodyka opracowania	
4. Podstawowe założenia	
4.1 Polityka ekologiczna państwa	
4.2. Regionalna polityka ekologiczna	
II. UWARUNKOWANIA REALIZACJI WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	12
1. Ocena dotychczasowej polityki ochrony środowiska w województwie opolskim	
1.1. Ogólna charakterystyka województwa	
1.2. Potencjał i główne zagrożenia środowiska w województwie	
1.2.1. Zagrożenia naturalne	
1.2.2. Zagrożenia antropogeniczne	
1.3. Ocena dotychczasowego „Programu ochrony środowiska w województwie opolskim na lata 2003-2006 z perspektywą na lata 2007-2010”	
2. Spójność „Programu ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2007-2010, z perspektywą do roku 2014” z dokumentami strategicznymi rangi regionalnej	
2.1. Strategia rozwoju województwa opolskiego	
2.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego	
3. Wojewódzkie priorytety ochrony środowiska	
III. POLITYKA EKOLOGICZNA WOJEWÓDZTWA	23
1. Cele i zadania o charakterze systemowym	
1.1. Włączanie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych	
1.2. Planowanie przestrzenne zgodne z ideą zrównoważonego rozwoju	
1.3. Edukacja ekologiczna społeczeństwa i dostęp do informacji	
1.4. Innowacyjność prośrodowiskowa	
2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych	
2.1. Ochrona przyrody i krajobrazu	
a) Stan wyjściowy	
b) Uwarunkowania prawne	
c) Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2014r.	
d) Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele	
2.2. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie lasów, łowiectwo	
a) Stan wyjściowy	
b) Uwarunkowania prawne	
c) Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2014r.	
d) Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele	

2.3. Ochrona zasobów wodnych, w tym ochrona przed powodzią

- a) Stan wyjściowy
- b) Uwarunkowania prawne
- c) Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2014r.
- d) Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

2.4. Ochrona zasobów kopalin i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych

- a) Stan wyjściowy
- b) Uwarunkowania prawne
- c) Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2014r.
- d) Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

2.5. Ochrona powierzchni ziemi

- a) Stan wyjściowy
- b) Uwarunkowania prawne
- c) Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2014r.
- d) Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

2.6. Wykorzystanie energii odnawialnej

- a) Stan wyjściowy
- b) Uwarunkowania prawne
- c) Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2014r.
- d) Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

2.7. Racjonalne użytkowanie surowców

- 1. Uwarunkowania prawne
- 2. Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2014r.
- 3. Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

3.1. Poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych

- a) Stan wyjściowy
- b) Uwarunkowania prawne
- c) Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2014r.
- d) Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

3.2. Ochrona powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu

- a) Stan wyjściowy
- b) Uwarunkowania prawne
- c) Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2014r.
- d) Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

3.3. Ochrona przed hałasem

- a) Stan wyjściowy
- b) Uwarunkowania prawne
- c) Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2014r.
- d) Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

3.4. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

- a) Stan wyjściowy
- b) Uwarunkowania prawne
- c) Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2014r.
- d) Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

3.5. Gospodarka odpadami

a) Stan wyjściowy

3.6. Poważne awarie przemysłowe

1. Stan wyjściowy

2. Uwarunkowania prawne

3. Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2014r.

4. Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

3.7. Bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne

a) Stan wyjściowy

b) Uwarunkowania prawne

c) Cel strategiczny i cele średniookresowe do 2014r.

d) Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

IV. PROGRAM WYKONAWCZY 95

1. Harmonogram rzeczowo-finansowy (tabele)

1.1. Ochrona przyrody i krajobrazu

1.2. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie lasów, łowiectwo

1.3. Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych, w tym ochrona przed powodzią

1.4. Ochrona zasobów kopalin i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych

1.5. Ochrona gleb

1.6. Wykorzystanie energii odnawialnej

1.7. Racjonalne użytkowanie surowców

1.8. Poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych

1.9. Ochrona powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu

1.10. Ochrona przed hałasem

1.11. Gospodarka odpadami

1.12. Poważne awarie przemysłowe

1.13. Bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne

1.14. Edukacja ekologiczna

1.15. Ekologizacja polityk sektorowych i planowania przestrzennego

1.16. Monitoring środowiska

2. Zarządzanie wojewódzkim programem ochrony środowiska

2.1. Narzędzia i instrumenty realizacji Programu

2.1.1. Instrumenty prawne

2.1.2. Instrumenty ekonomiczno-finansowe

2.1.3. Instrumenty społeczno-edukacyjne i informacyjne

2.1.4. Instrumenty organizacyjno-planistyczne

3. Struktura zarządzania Programem

4. Sprawozdawczość z realizacji Programu

5. Monitorowanie i ocena realizacji Programu

5.1. Monitoring środowiska

5.2. Zakres monitoringu i wskaźniki wdrażania Programu

6. Koszty realizacji programu ochrony środowiska w województwie opolskim

6.1. Szacunek kosztów na lata 2007 – 2010

6.2. Struktura finansowania Programu

Skróty

Literatura

I. WSTĘP

1. Podstawy formalno-prawne opracowania

Podstawą prawną opracowania jest art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska [Dz.U. 2006r. nr 129, poz. 902 z póź.zm.] oraz art. 14 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach [Dz.U. 2007r. nr 39, poz. 251 z póź.zm.], które obligują Zarząd Województwa do sporządzenia wojewódzkiego programu ochrony środowiska, którego część stanowi wojewódzki plan gospodarki odpadami.

Zarząd Województwa Opolskiego podjął decyzję o aktualizacji oddzielnie dwóch dokumentów:

- Planu gospodarki odpadami dla województwa opolskiego (wykonawca – konsorcjum Abrys Technika Spółka z.o.o z Atmoterm S.A),
- Programu ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2007-2010 z perspektywą do roku 2014 (wykonawca – Departament Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego).

Potrzeba aktualizacji Programu ochrony środowiska województwa opolskiego wynika także z uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej. Stwarza to, z jednej strony, szansę szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska i poprawy jakości życia mieszkańców, przykładowo poprzez możliwość korzystania ze środków finansowych UE, z drugiej strony oznacza konieczność spełnienia wymagań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz osiągnięcia celów wspólnotowej polityki ekologicznej..

2. Zakres i zawartość opracowania

Zakres niniejszego opracowania został określony przede wszystkim w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- Prawo ochrony środowiska [Dz.U. 2006r. nr 129, poz. 902 z póź.zm], które w art.14, ust. 1 określa wymagania, co do zawartości programów ochrony środowiska. Zgodnie z zapisami ustawy program ochrony środowiska, na podstawie aktualnego stanu środowiska, określa w szczególności:
 - cele ekologiczne,
 - priorytety ekologiczne,
 - rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
 - środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe;
- Polityka ekologiczna państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014. Wojewódzki program ochrony środowiska powinien swoją zawartością odpowiadać zapisom tego dokumentu, a więc powinien w szczególności określać:
 - cele średniookresowe do roku 2014,
 - zadania na lata 2007-2010
 - ocenę realizacji programu,
 - nakłady finansowe na realizację programu.
- Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym (Ministerstwo Środowiska, 2003r.), określające sposób i zakres uwzględniania polityki ekologicznej państwa w programach ochrony środowiska oraz ich części składowe. Według

wytycznych powyższe programy powinny zawierać następujące rozdziały:

- racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych,
- poprawa jakości środowiska,
- narzędzia i instrumenty realizacji programu
- współpraca przygraniczna
- harmonogram realizacji i nakłady na realizację programu
- kontrola realizacji programu.

Ponadto programy wojewódzkie powinny się składać z następujących części:

- zadań własnych województwa (przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub w części ze środków budżetowych i pozabudżetowych będących w dyspozycji województwa),
- zadań koordynowanych (przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla centralnego, bądź instytucji działających na terenie województwa, ale podległych bezpośrednio organom centralnym),
- szczegółowe wytyczne do sporządzenia programów powiatowych.

Zakres i zawartość Programu ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2007-2010 z perspektywą do roku 2014 jest generalnie zgodna z powyższymi ustawami i opracowaniami, poszerzając je dodatkowo o główne problemy i ocenę dotychczasowej polityki ochrony środowiska w województwie. Dzieli się na następujące działy:

- Wstęp – stanowi wprowadzenie do Programu, zawiera opisy podstawy prawnej opracowania, zakres i zawartość opracowania, metodykę i główne założenia oraz spójność Programu z innymi dokumentami rangi krajowej i regionalnej.
- Uwarunkowania realizacji programu – zawiera ona ogólną charakterystykę województwa, ocenę dotychczasowej polityki ochrony środowiska, główne zagrożenia i problemy z tej dziedziny, spójność programu z dokumentami strategicznymi rangi regionalnej oraz wojewódzkie priorytety ochrony środowiska.
- Cele i zadania o charakterze systemowym – stanowi powiązanie rozwoju gospodarczo-społecznego województwa z ochroną środowiska (ekologizacja strategii, polityk sektorowych i planowania przestrzennego, a także edukacja i innowacyjność z zakresu ochrony środowiska) oraz wzmocnienie udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska przez dostęp do informacji.
- Cele i zadania z rozróżnieniem na ochronę dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych oraz poprawę jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, również w kontekście zdrowia człowieka – zawiera ona dla poszczególnych zagadnień wyróżnione cele średniookresowe do 2014r. sformułowane na podstawie stanu wyjściowego, uwarunkowań prawnych i wymagań polityki ekologicznej państwa oraz główne działania na lata 2007-2010 realizujące założone cele. Stan wyjściowy środowiska został opracowany na podstawie opracowania „Diagnoza stanu środowiska w województwie opolskim (2007r.)”.
- Program wykonawczy – dział ten zawiera narzędzia i instrumenty realizacji programu wraz z określeniem struktury zarządzania programem, sprawozdawczości i monitorowania programu, a przede wszystkim z harmonogramem rzeczowo-finansowym programu z rozróżnieniem zadań własnych, koordynowanych i dodatkowo powiatowych i gminnych, jeżeli ich skala lub znaczenie posiadają rangę ponadlokalną. Zadania te to lista przedsięwzięć ważnych w skali województwa, przewidzianych do realizacji w latach 2007-2010 z podaniem terminu realizacji, kosztów i źródeł finansowania, a także instytucji odpowiedzialnych za realizację danego przedsięwzięcia.
- Koszty realizacji programu w województwie opolskim na lata 2007-2010 – szacunkowe koszty wdrożenia przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w harmonogramie rzeczowo-finansowym z podziałem na zadania inwestycyjne i pozainwestycyjne, według poszczególnych obszarów tematycznych ochrony środowiska zawartych w Programie oraz źródła finansowania.

3. Metodyka opracowania

Opracowanie Programu przebiegało w dwóch etapach:

I etap - polegał na zgromadzeniu i analizie opracowań wyjściowych oraz dokumentów strategicznych szczebla wojewódzkiego i krajowego, na których podstawie opracowano szczegółową ocenę aktualnego stanu zasobów i ochrony środowiska województwa opolskiego (stanowi ona oddzielne, kompleksowe opracowanie diagnostyczne - „Diagnoza stanu środowiska w województwie opolskim (2007r.),

II etap – związany był z formułowaniem celów polityki ekologicznej województwa oraz programu wykonawczego do nich, cele wojewódzkie zostały określone zgodnie z polityką ekologiczną państwa, wymaganiami Unii Europejskiej oraz specyfiką regionu.

Specyfika obszaru województwa wyznacza główne obszary zainteresowań dla opracowywanego programu ochrony środowiska. Niniejszy Program bierze także pod uwagę:

- „Politykę Ekologiczną Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014”, a także innymi dokumentami planistycznymi na lata 2007 - 2013, a w szczególności:
 - kontrola Strategię Rozwoju Kraju,
 - Narodową Strategię Spójności,
 - Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013.

Nowe kierunki wytyczają także uchwalone przez Sejmik Województwa Opolskiego:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego,
- Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2007-2013.

Uznano, że cele nowej wersji Programu powinny:

- wynikać z weryfikacji priorytetów i zadań zapisanych w 1-szej edycji Programu Ochrony Środowiska z 2003 r.,
- stanowić pochodną celów generalnych i kierunków rozwoju zawartych w aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego z 2005r., która obejmuje horyzont do 2020r.,
- uwzględniać uwarunkowania Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego oraz nowe kierunki wynikające z przyjętego w październiku 2007 r. przez KE Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013,
- być zgodne z dokumentami regionalnymi ważnymi z punktu widzenia ochrony przyrody: Waloryzacja zbiorowisk roślinnych województwa (...) [2005], Waloryzacja elementów przyrody nieożywionej (...) [2004], Waloryzacja chronionych i zagrożonych mszaków województwa (...) [2006], Waloryzacja florystyczna województwa (...) [2002], Strategia ochrony fauny w województwie (...) [2003].

Ponadto w Programie umieszczono zadania zgłoszone przez służby zespolone wojewody, samorządowe jednostki organizacyjne podlegające Marszałkowi Województwa, a także zadania uzgodnione podczas konsultacji z przedstawicielstwami różnych instytucji i organizacji.

Od początkowego etapu prac Program był konsultowany z administracją samorządową i rządową szczebla wojewódzkiego, wszystkimi instytucjami ważnymi z punktu widzenia ochrony środowiska działającymi na terenie województwa opolskiego, także tym podległym bezpośrednio organom centralnym oraz organizacjami pozarządowymi.

Projekt Programu został przedstawiony Zarządowi Województwa, a po jego przyjęciu skierowany do uzgodnień z komisjami Sejmiku Województwa oraz do zaopiniowania przez Ministra Środowiska. Uzgodnienia z komisjami Sejmiku, opinia Ministra Środowiska i oraz innych

wymaganych opinii w postępowaniu w sprawie tzw. „strategicznej oceny oddziaływania na środowisko” są podstawą przygotowania ostatecznej wersji Programu i skierowania jej do przyjęcia przez Sejmik Województwa w formie uchwały.

4. Podstawowe założenia

Podstawę opracowania celów strategicznych i strategii wdrożeniowych „Programu ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2007 – 2010 z perspektywą na lata 2011 – 2014” stanowią dokumenty opracowane na szczeblu krajowym, w szczególności „Polityka ekologiczna państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 –2014” oraz na szczeblu regionalnym o znaczeniu strategicznym. Podstawą Programu jest jednak specyfika środowiska w województwie opolskim wyznaczająca kluczowe obszary analizy objęte niniejszym opracowaniem

4.1. Polityka ekologiczna państwa

Podstawowe założenia Programu wynikają przede wszystkim z głównych zasad polityki ekologicznej państwa. Mają one swoje odzwierciedlenie w celach strategicznych i średniookresowych polityki ekologicznej województwa opolskiego.

Program ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014 wynika z obowiązku realizacji ustawy - Prawo ochrony środowiska. Art. 17 ustawy POŚ stanowi, że w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy, sporządzają odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, uwzględniające wymagania takie same jak dla polityki ekologicznej państwa. Natomiast artykuły 14 – 16 Ustawy określają obowiązek sporządzenia i jego aktualizowania co 4 lata. Z wykonania programów organ wykonawczy województwa, powiatu i gminy sporządza co 2 lata raporty, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.

Potrzeba aktualizacji Programu ochrony środowiska województwa opolskiego na lata 2007-2010 wynika także z uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej. Stwarza to, z jednej strony, szansę szybkiego rozwiązania wielu problemów ochrony środowiska i poprawy jakości życia mieszkańców, przykładowo poprzez możliwość korzystania ze środków finansowych UE, z drugiej strony oznacza konieczność spełnienia wymagań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz osiągnięcia celów wspólnotowej polityki ekologicznej.

„Polityka ekologiczna Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014” bierze pod uwagę te zobowiązania. Dlatego przy jej opracowywaniu uwzględniono nie tylko strategiczne i programowe dokumenty rządu Rzeczypospolitej Polskiej, ale także Wspólnoty Europejskiej. Polska polityka ekologiczna opiera się na konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju, dlatego jej zalecenia muszą być uwzględniane we wszystkich dokumentach strategicznych oraz programach, których realizacja może mieć wpływ na stan środowiska. W praktyce oznacza to, że wiele jej celów będzie osiągnięte tylko wtedy i w takim zakresie, w jakim zostały one uwzględnione w tych strategiach. Nakłada to na wszystkie instytucje publiczne **obowiązek** dbałości o stan środowiska, zgodnie z wymaganiami art. 74 Konstytucji RP.

W nowej „Polityce ekologicznej Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014” stosunku do poprzedniej wersji wprowadzone zostały następujące zmiany:

dodany został rozdział zawierającego **wstępną diagnozę** rozwoju polityki ekologicznej,

dodano rozdział zawierający **priorytety i cele polityki** ekologicznej na lata 2007- 2010,

- uwzględnione zostały w szerszym zakresie zagadnienia ujęte w **Konwencji klimatycznej i w Protokole z Kioto**, a to oznacza, że polityka ochrony klimatu uzyskała najwyższy priorytet, a problemy z nią związane nabrały istotnego znaczenia nie tylko dla ochrony środowiska, ale również dla działalności gospodarczej i społecznej. W tej sytuacji faktycznej w Polityce Ekologicznej wyodrębniony został nowy rozdział (nr 7) obejmujący problematykę ochrony klimatu.

Z członkostwa w Unii wynikają zobowiązania w zakresie **wdrażania** Dyrektyw Unii Europejskiej. Zasady polityki regionalnej Unii Europejskiej na lata 2007-2013 przenoszone są na

procesy programowania na poziomie krajowym, a dalej także na poziom regionów. Z powyższego wynika, że potrzeba aktualizacji pierwszego Programu Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego - dokumentu przyjętego w 2003 r. **determinowana jest** również przez procesy planowania na szczeblu krajowym i regionalnym, które stanowią istotny układ odniesienia dla programowania rozwoju województwa opolskiego.

Oprócz generalnej zasady zrównoważonego rozwoju polityka ekologiczna państwa określa również szereg zasad szczegółowych, a wśród nich.:

- zasadę prewencji i przezorności- oznaczającą, że odpowiednie działania powinny być podejmowane wcześniej niż pojawienie się realnego problemu, zasada ta wykorzystuje przede wszystkim: planowanie przestrzenne jako zapobieganie potencjalnym konfliktom na styku kilku płaszczyzn, w szczególności działalności gospodarczej, życia społeczności lokalnej i przyrody, stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT) jako zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń, zintegrowane podejście do ograniczania i likwidacji zanieczyszczeń i zagrożeń, recykling materiałów, surowców, energii, wody, pro-środowiskowe systemy zarządzania procesami produkcji i usług m.in. ISO 14 000 i EMAS;
- zasadę integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi- oznaczającą uwzględnienie w politykach sektorowych celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi;
- zasadę regionalizmu- oznaczającą rozszerzenie uprawnień dla samorządów i wojewodów, regionalizowanie ogólnokrajowych narzędzi polityki ekologicznej, skoordynowanie polityki regionalnej z regionalnymi ekosystemami w Europie (m.in. doliny rzeczne i obszary wodno-błotne, szczególnie w strefach przygranicznych);
- zasadę uspołecznienia- oznaczającą stworzenie warunków do udziału obywateli w procesie kształtowania modelu zrównoważonego rozwoju wynikających przede wszystkim z „Konwencji w sprawie dostępu do informacji, udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji i dostępu do procedur sądowych w sprawach dotyczących środowiska”;
- zasadę „zanieczyszczający płaci”- oznaczającą pełną odpowiedzialność sprawcy, w tym materialną za skutki zanieczyszczenia i stwarzania innych zagrożeń dla środowiska, odpowiedzialność tą powinni ponosić wszyscy użytkownicy środowiska, także konsumenci;
- zasadę subsydiarności- oznaczającą stopniowe przekazywanie części kompetencji i uprawnień decyzyjnych dotyczących ochrony środowiska na właściwy szczebel regionalny lub lokalny (wojewódzki, powiatowy, gminny), tak, aby był on rozwiązywany na najniższym szczeblu, na którym może zostać skutecznie i efektywnie rozwiązany;
- zasadę skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej- oznaczającą minimalizację nakładów na jednostkę uzyskanego efektu.

Niniejszy Program został uzupełniony w szczególności o programy przewidziane do realizacji przy udziale dotacji ze środków Unii Europejskiej (obejmującego środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności) na terenie województwa opolskiego i obejmuje okres do roku 2014 - jako politykę średniookresową, natomiast w przedziale krótkoterminowym, czteroletnim (2007-2010) wyróżniony jest jako Program Wykonawczy.

4.2. Regionalna polityka ekologiczna

W dniu 1 maja 2004r. Polska stała się członkiem Unii Europejskiej – co przekłada się wprost na obowiązek terminowej realizacji zobowiązań określonych w Traktacie Akcesyjnym oraz efektywnego wdrażania przepisów UE. Zgodnie z projektem Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007- 2013 wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie, działania związane z ochroną środowiska będą wspierane finansowo ze środków Funduszu Spójności w ramach PO Infrastruktura i Środowisko (Oś priorytetowa IV) i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego. W świetle powyższego możliwe jest dalsze zwiększanie nakładów finansowych na ochronę środowiska i ich skoncentrowanie na kluczowych działaniach, w tym szczególnie związanych z realizacją zobowiązań zawartych w Traktacie Akcesyjnym. Brak wystarczających środków zagrozić może nie tylko możliwości realizacji wymagań wspólnotowych, ale nawet możliwości powstrzymania procesu degradacji

środowiska związanego z procesem rozwoju gospodarczego. Stąd niezmiernie ważne staje się efektywne wykorzystanie funduszy unijnych, które Polska uzyska na ochronę środowiska w latach 2007-2013, ale bardzo ważną rolę w tym zakresie w dalszym ciągu będą odgrywały środki Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony jako środków niezbędnych do zapewnienia udziału własnego w inwestycjach finansowanych z funduszy unijnych.

Cele polityki ekologicznej państwa, w tym wypełniające zobowiązania Traktatu Akcesyjnego oraz specyfika obszaru województwa wyznaczają główne obszary zainteresowań dla opracowywanego programu ochrony środowiska województwa. Są nimi:

- w zakresie zapewnienia wymaganej jakości wód:
 - ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł punktowych: komunalnych (miejskich i wiejskich) i przemysłowych;
 - ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł liniowych (trasy komunikacyjne, rowy przydrożne)
 - ograniczenie ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł przestrzennych (rozproszonych), trafiających do wód wraz ze spływami powierzchniowymi (przede wszystkim z terenów rolnych oraz z terenów zurbanizowanych)
- w zakresie jakości powietrza atmosferycznego:
 - systematyczna poprawa jakości powietrza w strefach, w szczególności na obszarze uprzemysłowienia i urbanizacji województwa (powiaty kędzierzyńsko – kozielski, krapkowicki, opolski oraz oleski i namysłowski), a także na obszarach miejskich
- w zakresie ochrony środowiska przed hałasem:
 - rozpoznanie stanu zagrożenia hałasem, przede wszystkim emitowanym przez środki transportu drogowego i kolejowego, oraz ograniczenie jego oddziaływania na obszarach miejskich i na odcinkach zagrożenia mieszkańców do poziomów normatywnych
- w zakresie nadzwyczajnych zagrożeń środowiska:
 - przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska w związku z poważnymi awariami przemysłowymi
 - eliminowanie lub zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu awarii
- w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych:
 - wdrożenie systemu Natura 2000, zapewnienie spójności ekologicznej systemu regionalnego z systemem krajowym oraz powiększanie zasobu przyrodniczego, objętego formami ochronnymi,
 - ochrona i wzrost bioróżnorodności w ramach racjonalnej i zrównoważonej gospodarki
- w zakresie racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych:
 - wprowadzanie nowoczesnych technologii w przemyśle i energetyce w celu zmniejszenia wodochłonności, materiałochłonności, energochłonności i odpadowości produkcji oraz redukcji emisji zanieczyszczeń do środowiska (BAT),
 - wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych stosownie do wymogów europejskich,
 - ochrona ekosystemów leśnych i zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo,
 - rekultywacja terenów po eksploatacji surowców mineralnych,
 - ochrona, racjonalne użytkowanie i rekultywacja gleb zdegradowanych,
 - ochrona gleb przed negatywnym wpływem czynników naturalnych i antropogenicznych,
 - konieczność zaniechania nieuzasadnionego wykorzystywania wód podziemnych na cele inne niż komunalne,

- wprowadzanie i przestrzeganie wprowadzonych nowoczesnych technologii w przemyśle i energetyce w celu zmniejszenia wodochłonności, materiałochłonności, energochłonności i odpadowości produkcji oraz redukcji emisji zanieczyszczeń do środowiska zgodnie z udzielonymi pozwoleniami zintegrowanymi uwzględniającymi najlepsze dostępne techniki (BAT) .
- w zakresie gospodarki odpadami:
 - stworzenie podstaw dla nowoczesnego gospodarowania odpadami komunalnymi, zapewniającego wzrost odzysku tych odpadów,
 - zwiększenie poziomu odzysku odpadów przemysłowych, ,
 - dopasowanie - w perspektywie do 2010 roku - gospodarki odpadami niebezpiecznymi w województwie do międzyregionalnego systemu gospodarowania odpadami niebezpiecznymi.
- w zakresie współpracy transgranicznej:
 - współpraca z województwami sąsiednimi i Republiką Czech ukierunkowana m.in. na: poprawę stanu czystości wód rzeki Odry, Białej Głuchołaskiej, Złotego Potoku, Opawy i Opawicy, ochronę ujęć wodnych Bliszczycze – Uvalno, ochronę przeciwpowodziową w zlewni Odry, ochronę zasobów i walorów przyrodniczych obszarów przyrodniczo cennych,
- w zakresie zapewnienia spójności regionalnych polityk sektorowych z polityką ekologiczną państwa:
 - ekologizacja polityk sektorowych w postaci zintegrowanego z celami regionalnej polityki ekologicznej podejścia do formułowania celów tych strategii, polityk i programów wykonawczych
- w zakresie zwiększenia aktywności społecznej w kształtowaniu i realizacji polityki ekologicznej państwa:
 - kształtowanie proekologicznych zachowań mieszkańców, zapewnienie dostępu mieszkańcom województwa do informacji o środowisku oraz do udziału w podejmowaniu decyzji w sprawach dotyczących ochrony środowiska (w tym udziału w procedurze opracowywania i wdrażania "Programu ochrony środowiska")

II. UWARUNKOWANIA REALIZACJI WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

1. Ocena dotychczasowej polityki ochrony środowiska w województwie opolskim

1.1 Ogólna charakterystyka województwa

Województwo opolskie, położone jest w południowo - zachodniej części Polski, sąsiadując od strony północnej z województwem wielkopolskim, od strony północno – wschodniej z województwem łódzkim, od strony wschodniej z województwem śląskim oraz od strony zachodniej z województwem dolnośląskim. Od strony południowej województwo graniczy z terytorium Republiki Czech (województwo śląsko – morawskie i województwo ołomunieckie).

Województwo opolskie zajmuje powierzchnię 9 412 km² (ok. 3 % powierzchni kraju) i liczy ok. 1 047 tys. mieszkańców. Stopień urbanizacji województwa wynosi 52 %.

W ukształtowaniu powierzchni województwa opolskiego przeważają tereny nizinne – około 75 % obszaru stanowi Nizina Śląska, pozostałe obszary zajmowane są przez jednostki fizyczno – geograficzne Sudetów Wschodnich (Góry Opawskie), Przedgórze Sudeckiego i Wyżyny Śląskiej oraz Wyżyny Woźnicko – Wieluńskiej.

Zasoby i walory przyrodnicze województwa opolskiego cechują się stosunkowo dużą różnorodnością przyrodniczą i krajobrazową, a ich rozmieszczenie przestrzenne występuje w układzie pasmowym w północnej, środkowej i południowej części województwa. Tereny leśne zajmują ok. 248,1 tys. ha (co stanowi ok. 26,4 % powierzchni województwa). Na powierzchni ok. 255,4 tys. ha (ok. 27,1 % powierzchni województwa) występują różne formy prawnej ochrony przyrodniczej w postaci parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, rezerwatów przyrody itd.

Województwo opolskie cechuje się występowaniem bogatych zasobów wód podziemnych, skumulowanych w utworach czwartorzędowych, trzeciorzędowych, kredowych, jurajskich i triasowych, w obrębie 13 głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP), o łącznych zasobach ponad 472 mln m³ (stan na 31.12.2005 – dane GUS). Sieć hydrograficzna województwa, której główną oś stanowi rzeka Odra jest dobrze rozwinięta.

Region opolski charakteryzuje się wysoką jakością gleb – ok. 60 % powierzchni województwa położonych w części południowej i południowo – zachodniej zajmują gleby dobre i średnie (brunatne wytworzone z piasków słabo gliniastych i gliniastych oraz gleby brunatne wytworzone z lessów i utworów lessowych), w środkowej i północnej części województwa występują mało urozmaicone gleby bielcowe wytworzone z piasków. W dolinach rzecznych występują utwory madowe, zaliczane do gleb najżyźniejszych. Syntetyczny wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynosi 82,1 pkt (w skali 100 pkt) i jest wyższy od przeciętnej krajowej (66,6 pkt).

Duże nagromadzenie surowców mineralnych, w szczególności wapieni i margli, piasków podsadzkowych, kamieni drogowych, surowców ceramiki budowlanej i kruszywa naturalnego, stanowi dobrą bazę surowcową dla gospodarki województwa.

Pod względem administracyjnym województwo jest podzielone na 12 powiatów: powiat grodzki Opole i jedenaście powiatów ziemskich, obejmując łącznie 71 gmin, w tym gminy miejskie 3, gminy miejsko – wiejskie 32 i gminy wiejskie 36). Głównym ośrodkiem osadniczym jest miasto Opole (ośrodek regionalny), uzupełnione siecią 33 miast i 1561 miejscowości wiejskich (w tym 1002 sołectwa).

W województwie opolskim wyróżnić można trzy podstawowe strefy funkcjonalno – przestrzenne:

- strefę przemysłowania i urbanizacji – utożsamianą z obszarem opolskiej aglomeracji miejsko – przemysłowej, silnie zurbanizowaną, w obrębie której zlokalizowane są 4 rejony przemysłowe (opolski, kędzierzyński – kozielski, strzelecko – góraždzański, ozimsko – zawadzki)
- strefę rolną – obejmującą południowe i zachodnie obszary województwa o najwyższej wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej z ośrodkami subregionalnymi Nysy i Brzegu oraz ośrodkami lokalnymi w Prudniku, Głuchołazach i Głubczycach;
- strefę rolno – leśną – obejmującą północną i północno – wschodnią część województwa,

stanowiącą tereny rolne o średniej wartości i tereny leśne, z wyróżniającą się funkcją produkcyjną skoncentrowaną w ośrodkach regionalnych – Kluczborku (ośrodek subregionalny), Namysłowie i Oleśnie.

Województwo opolskie położone jest na trasie przebiegu III paneuropejskiego korytarza transportowego, obejmującego ważne, o międzynarodowym znaczeniu linie komunikacyjne: autostradę A4 (Berlin) Zgorzelec – Korczowa (Kijów), szlak kolejowy wchodzący w skład Europejskiego Systemu Transportu Kolejowego (magistralne linie kolejowe C-E 30 relacji Drezno – Zgorzelec – Wrocław – Opole – Katowice – Kraków – Przemyśl – Lwów – Kijów – Moskwa i C-E 59 relacji Malmö – Ystad – Świnoujście – Szczecin – Poznań – Wrocław – Opole – Kędzierzyn – Koźle – Chałupki oraz Odrzańską Drogę Wodną. Istotną rolę dla województwa posiadają międzynarodowe przejścia graniczne, w tym pełnotowarowe w Trzebini – Bartultovicach, osobowo – towarowe Paczków – Bily Potok, Głuchołazy – Mikulovice, Głuchołazy (przejście graniczne kolejowe), Konradów – Złate Hory, Pietrowice – Krnov, Pomorzowiczki – Osoblacha oraz małego ruchu granicznego Pilszcz – Opava, Branice – Uvalno, Kałków – Vidnava, Wiechowice – Vavrovce, Ściborzycy – Hnevosice, Ściborzycy – Rohov, Dziewiętlice – Bernatice, Kietrz – Trebom, Lenarcice – Linhartovy, Chomiąży – Homyż, Sławiniowice – Velke Kunetice i Pomorzowiczki – Osoblaha i ruchu turystycznego Jarnoltówek (Biskupia Kopa) – Złate Hory.

Usytuowanie województwa opolskiego w sąsiedztwie prężnych gospodarczo obszarów (Dolny i Górny Śląsk) i wynikające z tego ekonomiczne, a także kulturowe powiązania międzyregionalne są czynnikiem wpływającym na kierunki i tempo rozwoju regionu.

W gospodarce województwa dominuje przemysł o rozbudowanej strukturze gałęziowo – branżowej (19 gałęzi, wśród których dominuje przemysł spożywczy, energetyczny, chemiczny, mineralny, maszynowy, metalowy i meblarski), równomiernie rozmieszczony w przestrzeni oraz rolnictwo, bazujące na korzystnych warunkach naturalnych, sprzyjających rozwojowi przetwórstwa rolno – spożywczego.

1.2 Potencjał i główne zagrożenia środowiska w województwie

Województwo opolskie zalicza się do grupy województw o zróżnicowanym potencjale i stanie środowiska. Na pozycję taką składa się stosunkowo znaczny zasób naturalny, przejawiający się udziałem powierzchni leśnych w ogólnej powierzchni województwa (26,4 % powierzchni ogółem – 11 miejsce w kraju). Pod względem udziału powierzchni objętej prawnymi formami ochrony przyrodniczej, województwo opolskie zajmuje 11 pozycję w kraju.

Największy potencjał województwa stanowią zasoby glebowe. Udział użytków rolnych w ogólnej strukturze terenów osiąga ok. 60% (z czego 85,4 % to grunty orne, o bardzo dobrych i dobrych walorach produkcyjnych), a wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynoszący 82,1 pkt jest znacząco wyższy od średniej krajowej.

Województwo opolskie charakteryzuje się wysoką zasobnością w surowce mineralne, w szczególności surowców węglanowych dla potrzeb przemysłu wapienniczego i cementowego, kruszyw naturalnych, pisaków formierskich i podsadzkowych oraz łupków fyllitowych.

Zasoby wodne województwa należą do bogatych w zakresie wód podziemnych oraz ubogich w zakresie wód powierzchniowych. Wody podziemne, stanowiące główne źródło zaopatrzenia w wodę sektora komunalnego, skumulowane w 13 zbiornikach wodnych (GZWP), pod względem zasobności utrzymują się na poziomie średniej krajowej i stanowią 2,8 % zasobów wodnych w Polsce, natomiast zasoby wód powierzchniowych są dwukrotnie niższe od średniej krajowej i należą do najniższych w kraju. W celu poprawienia bilansów gospodarczych rzek – istniejące zasoby wód powierzchniowych wymagają retencjonowania – poprzez zalesianie i budowę zbiorników.

Pod względem emisji zanieczyszczeń, województwo opolskie należy do grupy województw o dużej skali obciążenia środowiska. Z uwagi na łączną emisję zanieczyszczeń pyłowych i gazowych Opolszczyzna zajmuje odpowiednio 12 i 7 pozycję w kraju. Obciążenie emisją przemysłowych zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2005 r. wynosiło odpowiednio 0,4 t/km² pyłów i 5,5 t/km² gazów. Wysoki poziom emisji wywołuje potrzebę redukcji zanieczyszczeń – województwo opolskie pod tym względem cechuje się poziomami redukcji przekraczającymi średnią krajową. Redukcja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza w 2005r. z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dla środowiska w województwie

opolskim wynosi odpowiednio dla zanieczyszczeń pyłowych 99,6 % (w kraju 99,4%), a dla zanieczyszczeń gazowych 62,2%, (w kraju 49,5%). Jest to niewątpliwie mocna strona regionu.

Pod względem wielkości wytworzonych odpadów województwo wytwarza ok. 340 000 odpadów komunalnych, przy czym ilość odpadów poddanych odzyskowi gospodarczemu jest nieznaczna i nie przekracza 1 % odpadu wytworzonego.

Istniejące zasoby przyrodnicze województwa opolskiego podlegają trwałej eksploatacji, której wynikiem jest postępująca degradacja i zagrożenia środowiska. Z uwagi na charakter, zagrożenia środowiska mogą mieć charakter naturalny lub antropogeniczny, a ich rodzaj i intensywność jest ściśle związana z lokalnymi warunkami fizyczno – geograficznymi i poziomem rozwoju gospodarczego.

1.2.1 Zagrożenia naturalne

Zagrożenia naturalne występujące na obszarze województwa opolskiego związane są ze zjawiskami meteorologicznymi i hydrologicznymi. Podstawowym czynnikiem meteorologicznym, stwarzającym zagrożenie dla świata przyrody ożywionej jest w szczególności niski poziom opadów atmosferycznych, wpływający na zasobność wód powierzchniowych, stan stosunków wodnych w glebie użytków rolnych i leśnych, wynikające stąd duże zagrożenie pożarowe terenów leśnych, ogólne pogorszenie warunków zdrowotnych głównych gatunków lasotwórczych oraz zagrożenie szkodnikami owadzi. Z kolei występujące lokalnie, okresowo, nawalne deszcze, przy uwzględnieniu cech morfologiczno – geologicznych zlewni stanowią przyczynę zagrożeń powodziowych. Zagrożenia takie na obszarze województwa charakterystyczne są dla terenów zainwestowanych doliny Odry i Nysy Kłodzkiej oraz Białej Głucholańskiej, Psiny, Troi, Opawy i Opawicy, a także Osobłogi z Prudnikiem.

Zagrożeniem na pograniczu naturalnego i antropogenicznego jest zagrożenie gruntów rolnych procesami erozyjnymi, w szczególnością erozją wietrzną (28.6% powierzchni gruntów ornych) i wodną (12,3 % powierzchni gruntów ornych).

1.2.2 Zagrożenia antropogeniczne.

Zagrożenia antropogeniczne dla środowiska naturalnego wynikają z eksploatacji i przetwarzania zasobów przyrodniczych wskutek bytowania i działalności gospodarczej człowieka oraz komunikacji. Obszarami o największym potencjalnym zagrożeniu presjami środowiskowymi są obszary uprzemysłowione i zurbanizowane oraz tereny otwarte, w szczególności tereny użytków rolnych.

- gospodarka komunalna

Wśród zagrożeń środowiska związanych z gospodarką komunalną należy wymienić:

- a) Gospodarka ściekowa - w warunkach województwa opolskiego szczególne znaczenie posiada stopień skanalizowania gmin i liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej, a jego skutkiem jest degradacja jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Jakość wód powierzchniowych jest niska, udział cieków o wodach płynących w klasie V jest znaczny, przy równoczesnym braku wód odpowiadających I i II klasie czystości, natomiast w przypadku wód w głębszych obserwuje się wzrost zawartości związków azotu. Jedną z przyczyn wzrostu stężeń związków azotu jest niski stopień kanalizacji terenów zamieszkałych, w szczególności terenów wiejskich. Wskaźnik ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2005 r. w województwie opolskim ogółem wynosił 57,2 % i jest niższy od średniej krajowej wynoszący 61 %. Odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni na terenach wiejskich wynosi ca 18,4 % i jest niższy niż w Polsce (>20 %) W miastach województwa opolskiego sytuacja jest korzystniejsza jeśli wziąć pod uwagę odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni w 2005 r. wyniósł on 85,3% - jest jednak on niższy niż w Polsce (ca 93%) Zwraca jednak uwagę wyższy niż na pozostałym terenie kraju udział ścieków podlegających procesom oczyszczania (96,8 %- ścieków wytworzonych odprowadzanych do wód powierzchniowych wobec tego samego wskaźnika w kraju).
- b) Gospodarka odpadowa - zagrożeniem dla wód , w szczególności dla wód podziemnych są istniejące jeszcze na obszarze województwa nielegalne „dzikie wysypiska” odpadów komunalnych, występujące w dowolnych układach przestrzennych i pozostających poza

jakimkolwiek procedurami eksploatacyjnymi

- c) Emisja zanieczyszczeń powietrza – związana z koniecznością dostarczenia ciepła dla potrzeb funkcjonalnych, w szczególności w okresie grzewczym. Pogłębianie niekorzystnych zjawisk w zakresie stanu higieniczno – sanitarnego powietrza następuje w związku z tzw. niską emisją zanieczyszczeń (emitory zanieczyszczeń poniżej 40 m wysokości) z terenów niskiej intensywności zabudowy, w połączeniu z emisją zanieczyszczeń komunikacyjnych. Zjawisko charakterystyczne dla starej zabudowy miejskiej oraz terenów wiejskich.

- komunikacja

Lawinowy wzrost liczby pojazdów samochodowych przy wolno zmieniającej się sieci dróg jezdnych na terenach otwartych i zabudowanych, stanowi źródło uciążliwości środowiskowych w zakresie emisji spalin, hałasu i wibracji, degradacji walorów przyrodniczych (w tym fragmentacja korytarzy ekologicznych, parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu) oraz potencjalnego wystąpienia poważnych awarii komunikacyjnych. Obszarami szczególnego zagrożenia oddziaływaniami środowiskowymi są tereny miejskie zlokalizowane w pobliżu głównych, tranzytowych arterii komunikacji drogowej (droga krajowa nr 94) oraz centralnych części miast Opole, Kędzierzyn – Koźle, Strzelce Opolskie, Nysa, Brzeg, Dobrodzień, Praszka, Gorzów Śląski, Ozimek i kolejowych (linia kolejowa nr 132 Opole – Bytom, nr 144 Opole – Częstochowa, nr 137 Gliwice – Kamieniec Żabkowski).

- działalność gospodarcza

Wśród zagrożeń środowiska związanych z działalnością gospodarczą człowieka należy wymienić:

- a) Energetykę zawodową i działalność przemysłową - wśród zagrożeń środowiska związanych z działalnością gospodarczą człowieka należy wymienić energetykę zawodową i działalność przemysłową. Energetyka zawodowa i działalność przemysłowa stanowią źródła zagrożeń dla środowiska w związku z emisją zanieczyszczeń do powietrza, odprowadzaniem ścieków, wytwarzaniem odpadów, degradacją powierzchni ziemi, zużywaniem zasobów naturalnych, emisją hałasu i awariami przemysłowymi. Szczególne istotne w zakresie kumulowania zagrożeń środowiskowych są zakłady i inwestycje zaliczane do mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w szczególności z sektora energetycznego, chemicznego, hutniczego, mineralnego, rolno – spożywczego i hodowli zwierząt oraz paliwowego. Wysoki poziom emisji zanieczyszczeń znajduje swoje odbicie w jakości powietrza atmosferycznego, w szczególności w zakresie pyłu zawieszonego (Kędzierzyn-Koźle, Krapkowice, Namysłów Opole, Olesno), opadu pyłu (Opole, Dobrzeń Wielki, Tarnów Op.), dwutlenku azotu (Opole, Kluczbork, Strzelce Opolskie) i benzenu (Kędzierzyn – Koźle, Zdzeszowice). Oddziaływanie przemysłu posiada również niekorzystny wpływ na ekosystemy leśne (większość lasów województwa znajduje się pod negatywnym wpływem oddziaływań zanieczyszczeń pyłowo – gazowych z sektora przemysłowego). Powstawanie szkód w środowisku wiąże się także z wydobywaniem kopalin, zwłaszcza systemem odkrywkowym, który powoduje degradację powierzchni terenu, a skutkiem ubocznym eksploatacji jest degradacja i dewastacja na ok. 3281 ha powierzchni ziemi oraz marnotrawstwo wody podziemnej- odprowadzanej do wód powierzchniowych w postaci wód kopalnianych.
- b) Turystyka i rekreacja – na obszarze województwa opolskiego działalność ta nie generuje istotnych zagrożeń środowiskowych poza obszarem Jezior Turawskich, gdzie w wyniku kumulacji różnorodnych oddziaływań, w tym z zakresu turystyki i rekreacji oraz gospodarki wodno – ściekowej nastąpiło katastrofalne zachwianie równowagi ekologicznej ekosystemu.
- c) Rolnictwo - jest źródłem odpadów niebezpiecznych (pozostałości po środkach ochrony roślin) oraz zanieczyszczeń obszarowych, będących głównym zagrożeniem dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Istotnym zagrożeniem dla środowiska są fermy tuczu trzody chlewnej. Wskutek intensywnego użytkowania potencjał glebowy województwa opolskiego cechuje się stałym, wysokim poziomem zakwaszenia (zjawisko obejmuje ok. 68 % powierzchni użytków rolnych) oraz występowaniem procesów erozyjnych (ok. 30.2 % powierzchni gruntów ornych województwa).

1.3 Ocena dotychczasowego „Programu ochrony środowiska w województwie opolskim na lata 2003-2006 z perspektywą na lata 2007-2010”

Dotychczasowy program ochrony środowiska na lata 2003 – 2006 z perspektywą na lata 2007 – 2010 opracowany dla województwa opolskiego, oraz przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Opolskiego Nr XIV/131/2003 w dniu 18 listopada 2003 r. wytyczał kierunki działań i zadań ekologicznych (inwestycyjnych i nieinwestycyjnych) określał cele podstawowe, priorytety i zadania krótkoterminowe, realizowane do roku 2006 oraz zadania średniookresowe, realizowane do roku 2010. Program obejmował zestaw zadań przewidywanych do realizacji przez podmioty gospodarcze, samorządy oraz instytucje różnego szczebla. Zgodnie z obowiązującymi zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. *Prawo ochrony środowiska* [Dz.U. z 2006 r. Nr 129 poz. 902 z późn. zm.] w roku 2006 sporządzony został, przez Zarząd Województwa Opolskiego, raport z wykonania przedmiotowego *Programu*. Raport został następnie przedłożony sejmikowi województwa opolskiego. Obecna aktualizacja Programu ochrony środowiska na lata 2007 – 2010 z perspektywą do roku 2014 podyktowana jest nakazem ustawowym POŚ, który przewiduje powyższą weryfikację raz na cztery lata.

Program ochrony środowiska, uwzględniając przeprowadzoną w 2006 r. weryfikację podstawowych celów ekologicznych, określił kierunki działań i zadania przewidywane do realizacji w okresie długoterminowym. Zweryfikowane cele podstawowe obejmowały:

- doprowadzenie do racjonalnego wykorzystywania zasobów wodnych (w tym zagospodarowanie wód kopalnianych, ochrona GZWP 33, 335), budowa zbiorników małej retencji (w tym Zbiornik Kluczbork)
- doprowadzenie czystości powietrza atmosferycznego na obszarze strefy uprzemysłowienia do stanu zgodnego z prawem, a także opracowanie programów ochrony powietrza dla obszarów, w których przekroczony został dopuszczalny poziom zanieczyszczeń,
- powstrzymanie degradacji zasobów wód podziemnych, z przeznaczeniem ich przede wszystkim na zaspokojenie potrzeb ludności i przemysłu, wymagającego do produkcji wody o jakości jak dla celów pitnych, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony wód podziemnych zbiornika GZWP 333 jako podstawowego źródła zaopatrzenia w wodę miasta Opola oraz miejscowości gmin zlokalizowanych na jego obszarze
- zachowanie walorów krajobrazowych i bioróżnorodności województwa, oraz kontynuowanie wdrażania systemu NATURA 2000,
- doprowadzenie gospodarki ściekowej terenów wiejskich na wyznaczonych obszarach priorytetowych do stanu, w którym każda wieś będzie miała zapewniony odbiór i oczyszczenie ścieków do poziomu określonego prawem, poprzez budowę sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni
- zmniejszenie negatywnego oddziaływania hałasu na człowieka i środowisko W ramach wyznaczonych celów podstawowych sformułowane zostały cele szczegółowe, określono priorytetowe kierunki działań, wraz z ustaleniem terminów ich realizacji.

Skuteczna realizacja programu, niezależnie od istniejących kompetencji i odpowiedzialności określonej przepisami prawa, uwarunkowana jest przede wszystkim dobrą współpracą pomiędzy wszystkimi uczestnikami odpowiedzialnymi za ochronę środowiska (jednostkami centralnymi, sąsiednimi województwami, samorządami, organami inspekcji środowiskowej i sanitarnej, funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innymi jednostkami finansującymi działania proekologiczne, pozarządowymi organizacjami ekologicznymi i grupami zadaniowymi). Element współpracy pomiędzy organami administracji rządowej, samorządowej stopnia podstawowego i podmiotami gospodarczymi w zakresie realizacji programu zaakcentowany został w ramach przeprowadzonej kompleksowej weryfikacji programu.

Opracowany w 2003 roku program ochrony środowiska podlegał bieżącemu monitorowaniu i okresowej sprawozdawczości. Raport z jego wykonania sporządzono w 2006 roku, obecna aktualizacja przeprowadzona została w 2007 roku, w związku z art. 17 i 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* [Dz.U. z 2006 r. Nr 129 poz. 902 z późn. zm.] zarząd województwa sporządzi pierwszy raport z wykonania obecnego Programu dwa lata po jego uchwaleniu i przedłoży go następnie sejmikowi województwa. Dotychczasowy „Program ochrony środowiska i gospodarki wodnej w województwie opolskim na lata 2003– 2010” w warstwie

merytorycznej uwzględnia zagadnienia kosztów wdrażania ustaleń programowych. Analiza zapisów programowych wskazuje, że głównym źródłem finansowania programu był budżet państwa i poszczególnych podmiotów gospodarczych.

Aktualnie obowiązujący „Program ochrony środowiska i gospodarki wodnej w województwie opolskim na lata 2003 - 2006” opracowany został w innych uwarunkowaniach, prawnych i gospodarczych, a główne zadania w nim zawarte określone zostały na podstawie planów społeczno – gospodarczych i wojewódzkich dokumentów programowych, które w między czasie również uległy dezaktualizacji. Obecny Program sporządzony jest zgodnie z wytycznymi zawartymi w Polityce ekologicznej państwa, jest spójny z zapisami prawa polskiego i unijnego.

Analiza ustaleń programowych zawartych w obowiązującym programie ochrony środowiska wskazuje, że jego ustalenia pozostają w zgodzie z obowiązującymi uwarunkowaniami politycznymi, prawnymi i gospodarczymi. Dostosowanie do aktualnych uwarunkowań, prawnych, gospodarczych i regionalnych oraz stworzenie podstaw merytorycznych dla pozyskania środków finansowych na jego realizację z funduszy pomocowych Unii Europejskiej jest głównym powodem opracowania nowej edycji programu ochrony środowiska dla województwa opolskiego.

2. Spójność „Programu ochrony środowiska dla województwa opolskiego na lata 2007-2010, z perspektywą do roku 2014” z dokumentami strategicznymi rangi regionalnej

2.1. Strategia rozwoju województwa opolskiego

Strategia rozwoju województwa przyjęta przez Sejmik Województwa Opolskiego w dniu 11 października 2005r., stanowi najważniejszy element programowania strategicznego na poziomie regionu. Uwzględnia zapisy Strategii Lizbońskiej będącej z kolei najważniejszym programem społeczno-gospodarczym Unii Europejskiej. Założeniem Strategii Lizbońskiej jest „radykalna transformacja” gospodarki europejskiej w kierunku gospodarki opartej na wiedzy.

W *Strategii rozwoju województwa*, dostosowując się do wymogów unijnych, określono priorytety rozwoju:

wzmocnienie konkurencyjności województwa,

wyrównanie poziomu społeczno- gospodarczego w regionie opolskim.

Mając na uwadze priorytety rozwoju, w *Strategii* wyznaczono cele strategiczne:

- Innowacyjny region z dobrze wykształconymi i aktywnymi mieszkańcami.
- Zapewnienie dogodnych warunków życia w regionie.
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury regionu.
- Aktywizacja gospodarcza regionu z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju.
- Rozwój funkcji metropolitalnych aglomeracji opolskiej
- Wielofunkcyjne, różnorodne oraz atrakcyjne dla inwestycji i zamieszkania obszary wiejskie
- Rozwój wielokulturowej tożsamości oraz międzynarodowej i krajowej współpracy regionalnej

Podstawowymi zasadami realizacji strategii są:

- zrównoważony rozwój – oznaczającego, iż społeczność regionalna dążyć będzie do takiego rozwoju społeczno-gospodarczego, w którym osiąga się równowagę ekonomiczną społeczną i ochrony środowiska ,
- subsydiarność – oznaczająca, że dopełnieniem środków własnych samorządu przeznaczonych na rozwój regionalny będzie wsparcie ze środków budżetu państwa i funduszy unijnych,
- spójność – oznaczająca zachowanie zgodności z obowiązującymi dokumentami krajowymi i unijnymi o charakterze strategicznym oraz programowym,

Politykę strategiczną z zakresu ochrony środowiska zawartą w *Strategii* zgodnie z ustawą o samorządzie województwa realizuje *Program ochrony środowiska województwa opolskiego*.

Cele i zadania określone w *Programie ochrony środowiska* są spójne następującymi z celami szczegółowymi *Strategii*:

II.9. Zachowanie, popularyzacja i wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych Śląska Opolskiego.

Ochrona naturalnej bio- i georóżnorodności służyć będzie zarówno zachowaniu najatrakcyjniejszych przyrodniczo obszarów województwa, jak i wykorzystaniu ich do wypoczynku, rekreacji i regeneracji sił człowieka. Potrzebna jest realizacja programów ochrony i restytucji gatunków i siedlisk zagrożonych oraz wymarłych. Pełniejsze wykorzystanie obiektów i obszarów chronionych w edukacji przyrodniczej. Rozwijanie obszarowego systemu ochrony przyrody, dopasowujące do walorów przyrodniczych i stopnia zagospodarowanie województwa, pilnie wymaga utworzenia i zabezpieczenia ostoi europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Żywotnym zadaniem jest zachowanie zróżnicowanych i wielofunkcyjnych lasów województwa, cennych ekosystemów wodnych oraz śródpolnych i przydrożnych zadrzewień pełniących funkcję korytarzy ekologicznych. Ochronę przyrody należy prowadzić także przez racjonalne wykorzystanie jej zasobów oraz popularyzację wiedzy przyrodniczej.

III.3. Wzrost poziomu produkcji i wykorzystania energii odnawialnej

Odnawialne źródła energii są źródłami wykorzystującymi w procesie przetwarzania zakumulowaną energię w rozmaitych postaciach, w szczególności energię rzek, wiatru, biomasy, promieniowania słonecznego i geotermalną. Wzrost wykorzystania źródeł odnawialnych w ogólnym bilansie źródeł energii jest istotny z punktu widzenia wymogów obowiązujących w Unii Europejskiej.

III.5. Systemowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe

Systemowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe powinno być ukierunkowane na zwiększenie retencji wód powierzchniowych prze budowę zbiorników małej retencji, utrzymania zdolności retencyjnej dużych istniejących zbiorników wodnych: Turawa, Nysa, Otmuchów, Kozielno, prowadzenie sprawnego monitoringu przeciwpowodziowego, opracowane systemu i planu zapobiegania powodziom, a także zasad finansowania i usuwania ich skutków. Aby ograniczyć do minimum straty powodowane powodzią konieczna jest pełna realizacja „Programu dla Odry 2006”

III.6. Ochrona zasobów i jakości wód podziemnych oraz powierzchniowych

Ochrona tych wód stanowi warunek zaopatrzenia województwa opolskiego w wodę pitną dobrej jakości. Powinno dążyć się do stworzenia stabilnego i powszechnego systemu zaopatrzenia w wodę, usprawnienia systemów zarządzania pozyskaniem i przesyłem wody, skutecznym przestrzeganiem zasad ochrony ujęć wody i obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych, objęciem stałym monitoringiem wód podziemnych, ze szczególnym uwzględnieniem GZWP 333 i GZWP 335 Niemniej ważnym obszarem działania jest ochrona i poprawa jakości wód powierzchniowych w poszczególnych zlewniach wodociągowych. Ich ochrona powinna zapewnić możliwość wielokierunkowego wykorzystania w przemyśle i rolnictwie, a poprawa stanu czystości wód, w szczególności w obrębie zbiorników wodnych, stworzyć warunki do rozwoju turystyki i rekreacji.

III.7. Ochrona powietrza i ochrona przed hałasem

Dla osiągnięcia pożądanej jakości powietrza na obszarze całego województwa opolskiego konieczna jest kontynuacja zapoczątkowanych w okresie transformacji. Działania prowadzone zarówno w sferze organizacyjnej, jak i technicznej ukierunkowane będą na upowszechnianie stosowania nowoczesnych systemów zarządzania środowiskiem (BAT, IPPC, EMAS) ograniczanie energochłonności technologii i systemów grzewczych, eliminację niskiej emisji zanieczyszczeń sektora komunalnego i przemysłowego, hermetyzację procesów technologicznych. Wzrastać będzie ranga mechanizmów ekonomicznych, opartych na zasadzie „zanieczyszczający płaci”, handlu emisjami zanieczyszczeń, jak również proekologicznych podatków (zielone podatki, zielone certyfikaty)

III.8. Systemowa gospodarka odpadami i ściekami

Wdrożenie racjonalnego systemu gospodarki odpadami i ściekami jest wymogiem współczesnego świata i interesem gospodarki regionu. Stanowi zasadniczy element współczesnej polityki w zakresie ochrony środowiska. Prawidłowa gospodarka ściekami powinna być prowadzona przez budowę i rozbudowę systemów kanalizacyjnych, podłączonych do oczyszczalni ścieków - bezwzględnie na terenach miast, jak również w pełni na terenach wiejskich. W zakresie gospodarki odpadami należy przeprowadzić likwidację lub rekultywację wysypisk śmieci i wyeksploatowanych składowisk odpadów, wdrożyć segregację, selekcję i wtórne wykorzystanie odpadów, zrealizować budowę regionalnych centrów utylizacji odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych i przerobu surowców wtórnych. Powszechny będzie edukacja proekologiczna

IV.3. Wykorzystanie potencjału i pozycji znaczących przedsiębiorstw w gospodarce regionu z zastosowaniem proekologicznych technologii

Dynamiczny postęp technologiczny, konkurencyjność rynkowa, a także uwarunkowania prawne wymuszają ciągłe unowocześnianie bazy technicznej oraz stosowanie nowoczesnych technologii, przyjaznych środowisku, a jednocześnie bardziej wydajnych w sensie techniczno-ekonomicznym (ograniczenie materiałochłonności, minimalizacja zużycia wody, energii i surowców). Przemysł wykorzystując zasoby surowcowe, istotne bogactwo regionu opolskiego, winien przestrzegać zasad racjonalnego z nich korzystania. Proces ich wydobycia powinien się opierać na ekorozwoju, a więc zapewnieniu zgodności działalności gospodarczej z potrzebami ochrony przyrody.

IV.8. Turystyka jako element rozwoju gospodarczego regionu

Niezmiernie ważnym elementem będzie prowadzenie w regionie polityki w zakresie kształtowania przestrzeni turystycznej, uwzględniając dostępność do walorów turystycznych i poszanowania zasady zrównoważonego rozwoju. Ważną rolę odegra turystyka uzdrowiskowa i zdrowotna w gminach, gdzie naturalne źródła, kopaliny lecznicze i klimat oraz odpowiednia infrastruktura pozwolą na stworzenie profesjonalnej oferty.

VI.1. Zachowanie i wykorzystanie zasobów kulturowych oraz przyrodniczych wsi, poprawa środowiska

Zachowanie i wykorzystanie zasobów kulturowych oraz przyrodniczych wsi, a także poprawa stanu środowiska to jeden z podstawowych, wskazanych do realizacji, celów operacyjnych strategii.

Obecnie niezwykle ważną kwestią są zagadnienia związane z ochroną środowiska naturalnego na wsi. Należy zwrócić szczególną uwagę na usuwanie i neutralizację odpadów niebezpiecznych, upowszechniania stosowania źródeł zaopatrzenia w energię o zmniejszonej emisji zanieczyszczeń, jak również efektywne gospodarowanie zasobami wody i zwiększenie ich retencji. O atrakcyjności obszarów wiejskich decydować ma bioróżnorodność i kształtowanie krajobrazu. Należy więc dążyć nie tylko do zachowania trwałych możliwości korzystania z zasobów i walorów przyrody, zapewnienia ciągłości przestrzennej systemu przyrodniczego, lecz przede wszystkim do powiększenia powierzchni obszarów poddanych ochronie prawnej, zwiększenia i wzmocnienia zróżnicowania biologicznego, a także ochrony walorów przyrody żywej i nieożywionej. Istotne znaczenie przypisać należy popularyzacji ekologicznych metod gospodarowania przez promocję dobrych praktyk rolniczych. W przyszłości nieodłącznymi działaniami w tej sferze powinny być zalesienia i zadrzewienia oraz różnorodne przedsięwzięcia rolno-środowiskowe (renaturalizacja bagien, łąk, torfowisk, zalesianie gruntów marginalnych).

2.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest dokumentem, który w sposób systemowy zajmuje się zagospodarowaniem przestrzennym województwa. Stanowi on dokument uwzględniający istniejące przestrzenne uwarunkowania, priorytety i cele strategiczne rozwoju województwa wynikające bezpośrednio z kierunków polityki społeczno – gospodarczej zawartej w „Strategii rozwoju województwa opolskiego” oraz celów i kierunków zagospodarowania przestrzennego, określonych w koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii zrównoważonego rozwoju kraju oraz polityk sektorowych (w tym polityki ekologicznej państwa), a w szczególności:

- wynikających z „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” warunków zapewnienia dynamicznego, harmonijnego i zrównoważonego rozwoju na obszarze całego kraju, umożliwiających aktywne i świadome kształtowanie procesu likwidacji istniejących dysproporcji rozwojowych i stwarzających optymalne warunki, w tym:
 - kształtowanie mechanizmów generujących efektywny rozwój społeczno – gospodarczy, tworzących warunki wzrostu efektywności gospodarowania
 - poprawę standardu cywilizacyjnego społeczeństwa stwarzających równe szanse rozwojowe
 - ochronę i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego, umożliwiającą aktywną ochronę jego wartości i prowadzącą do zrównoważonego rozwoju
 - ochronę dziedzictwa kulturowego, kształtowanie struktur przestrzennych umożliwiających ochronę krajobrazu i pojedynczych obiektów przed zniszczeniem, degradacją i dewaloryzacją
 - podnoszenie bezpieczeństwa państwa poprzez kształtowanie struktur przestrzennych podnoszących możliwości obronne i maksymalizujące bezpieczeństwo państwa i obywateli, w tym wobec awarii i klęsk żywiołowych
- wynikających ze „Strategii zrównoważonego rozwoju Polski do roku 2025” warunków dla stymulowania rozwoju, sprzyjających sukcesywnemu eliminowaniu procesów i działań gospodarczych szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi, promowania sposobów gospodarowania przyjaznych dla środowiska oraz przywracania równowagi na obszarach dewastacji i degradacji przyrodniczej, w tym:
 - utrzymania wzrostu gospodarczego w powiązaniu ze zdecydowanym wzrostem efektywności wykorzystania surowców, paliw oraz zasobów przyrody
 - zapewnienia bezpieczeństwa terytorialnego i ekologicznego kraju
 - utrzymania suwerenności państwa
 - zabezpieczenia zdrowotnego i socjalnego każdego obywatela
 - przestrzegania praw i obowiązków wynikających z Konstytucji
 - poszanowania i przestrzeganie istniejącego porządku prawnego
 - wypełniania zobowiązań wynikających z ratyfikowanych aktów prawa międzynarodowego
- wynikających z polityki ekologicznej państwa, w tym obejmujących:
 - poprawę jakości wód powierzchniowych
 - zwiększenie dostępności wody do picia i poprawę jej jakości
 - poprawę jakości powietrza, w szczególności na obszarach o przekroczonych dopuszczalnych stężeniach
 - racjonalizację gospodarki energetycznej i zmniejszenie zanieczyszczeń z dużych zakładów energetycznego spalania
 - zmniejszenie uciążliwości transportu
 - racjonalizację gospodarki odpadami i wykorzystania kopalin
 - zachowanie dziedzictwa przyrodniczego i rozwój leśnictwa

- poprawę klimatu akustycznego

Opierając się na powyższych dokumentach rangi krajowej i regionalnej, generalny cel strategiczny przyjęty w planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego określony został jako:

Głównym celem zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego jest tworzenie struktury przestrzennej, która będzie pobudzała rozwój województwa, zapewniała konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i eliminowała niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu.

Cel generalny i priorytetowe cele operacyjne zawarte w planie zagospodarowania przestrzennego województwa stanowią przestrzenne ujęcie celów generalnych i celów operacyjnych, sformułowanych w „Strategii rozwoju województwa opolskiego. W chwili obecnej plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego jest aktualizowany.

3. Wojewódzkie priorytety ochrony środowiska

W oparciu o diagnozę stanu środowiska, uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne polityki ochrony środowiska oraz wymagania w zakresie jakości środowiska i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych (określone stosownymi ustawami, aktami wykonawczymi i rozporządzeniami, implementacją dyrektyw UE) - poniżej przedstawiono priorytety bądź uciążliwości wraz z głównymi kierunkami działań zmierzających do systematycznej poprawy jakości wód i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody. Są to:

- Ochrona wód i gospodarka wodna, pomimo zauważalnej poprawy jakości wód powierzchniowych, ich stan jest wciąż niezadowolający. Ochrona wód przed zanieczyszczeniami i nadmierną eksploatacją oraz zabezpieczenie środowiska przed zagrożeniami związanymi z wodą (powódź, susza), wymagają realizacji szeregu przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych. Główne kierunki działań w tym zakresie, w perspektywie do 2014 roku to:
 - kształtowanie i racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych (w tym zagospodarowanie wód kopalnianych, ochrona GZWP nr 333, 335, kontynuacja rozwiązań związanych z wprowadzaniem zamkniętych obiegów wody w przemyśle, wodooszczędnych technologii produkcji, modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę miast, ukierunkowanych na zmniejszenie strat wody, budowa zbiorników małej retencji (wg. aktualnie opracowywanego Programu Budowy Zbiorników Małej Retencji oraz odbudowa retencji glebowo – gruntowej)
 - ochrona przed powodzią (w tym modernizacja i budowa obwałowań, budowa polderów, przebudowa i udrożnienie koryt rzecznych, budowa i modernizacja jazów i śluz, zapobieganie lokalizacji zabudowy na terenach zalewowych, ochrona obszarów wodno-błotnych, zalesianie wododziałów) opracowanie Studium ochrony przeciwpowodziowej, ustalającego granice zasięgu wód powodziowych o określonym prawdopodobieństwie występowania oraz kierunki ochrony przed powodzią
 - w zakresie zarządzania wodami (w tym opracowanie planów gospodarowania wodami, współpraca transgraniczna z Republiką Czeską, analiza stanu zasobów wodnych w regionie wodnym, opracowanie warunków korzystania z wód regionu wodnego, prowadzenie katastru wodnego, pozwolenia zintegrowane i wodnoprawne, kontrola gospodarowania wodami)
 - w zakresie zaopatrzenia w wodę (w tym dokończenie budowy sieci wodociągowych, budowa zastępczych ujęć wody oraz budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych)
 - w zakresie gospodarki ściekowej (w tym realizacja programu budowy, rozbudowy, modernizacji systemów kanalizacyjnych z oczyszczalniami ścieków, likwidacja zrzutu ścieków nieoczyszczonych, obniżenie ładunków zanieczyszczeń w ściekach przemysłowych (w tym w szczególności zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego), budowa podczyszczalni w zakładach przemysłowych, rozbudowa systemu monitoringu jakości wód kontrola, budowa zbiorników na gnojowicę i gnojówkę w sektorze rolnym, kontrola oraz likwidacja obiektów produkcyjnych o niezrównoważonych technologiach w rolnictwie (np. fermy wielkoprzemysłowe)

- Ochrona powierzchni ziemi przed odpadami. Działania w tym zakresie ukierunkowane będą na zapobieganie powstawaniu odpadów oraz zwiększenie gospodarczego wykorzystania odpadów wytworzonych oraz stworzenie systemowych rozwiązań w zakresie zagospodarowania odpadów. Rozwiązanie tego problemu wymaga wsparcia ze strony samorządu województwa, ponieważ na szczeblu lokalnym możliwości wprowadzenia systemowych rozwiązań są minimalne. Zgodnie z "Planem Gospodarki Odpadami województwa opolskiego" głównymi celami do 2014 roku jest:
 - minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów,
 - wprowadzenie systemowej gospodarki odpadami komunalnymi, zapewniającej osiągnięcie ustalonych dla województwa limitów i poziomów odzysku,
 - utworzenie 5 – 6 regionalnych składowisk odpadów oraz 2 –3 zakładów segregacji i przerobu odpadów komunalnych,
 - wprowadzenie nowoczesnego systemu unieszkodliwiania i gospodarczego wykorzystania odpadów powstających w sektorze gospodarczym,
 - pełne zagospodarowanie odpadów niebezpiecznych.

- Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami i środowiska człowieka przed hałasem. Wymaga to przede wszystkim kontynuacji działań realizowanych dotychczas dla poprawy jakości powietrza, zwłaszcza intensyfikacji działań ukierunkowanych na proekologiczne rozwiązania systemu transportu. Główne kierunki działań to:
 - zmniejszenie emisji komunikacyjnej, zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych (Opole, Strzelce Opolskie, Kędzierzyn – Koźle, Nysa, Brzeg, Praszka, Gorzów Śląski, Ozimek),
 - zmniejszenie niskiej emisji zanieczyszczeń w miastach i na terenach wiejskich,
 - kontynuacja ograniczania emisji przemysłowych w tym w szczególności w zakładach mogących znacząco oddziaływać na środowisko (wg nomenklatury GUS zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza),
 - zmniejszenie negatywnego oddziaływania hałasu na człowieka i środowisko.

- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody. Dotyczy to przede wszystkim nowego podejścia do ochrony przyrody, uwzględniającego europejskie wymogi w tym zakresie. Istotnymi zagadnieniami jest również ochrona i zrównoważony rozwój lasów. Główne kierunki to:
 - wdrożenie systemu NATURA 2000,
 - optymalizacja sieci obszarów chronionych, zapewniająca spójność ekologiczną województwa oraz ochronę różnorodności biologicznej, w tym pobudzenie aktywności samorządów
 - realizacja programu rolno-środowiskowego
 - realizacja wojewódzkiego programu zwiększania lesistości, w tym zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolniczej lub zdegradowanych

- Ochrona powierzchni ziemi i środowiska glebowego. Dotyczy to przede wszystkim działań rekultywacyjnych i rewitalizacyjnych na obszarach zdegradowanych wskutek eksploatacji surowców mineralnych oraz ochrony gleb. Główne kierunki to:
 - bieżąca rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych
 - rewitalizacja terenów dawnych wyrobisk górniczych
 - zalesianie gruntów rolniczo nieprzydatnych do produkcji rolnej lub zdegradowanych.

III. POLITYKA EKOLOGICZNA WOJEWÓDZTWA

Zgodnie z aktualną Polityką ekologiczną państwa realizacja podstawowych założeń t.j. ochrony środowiska i poprawy jakości życia ma nastąpić przede wszystkim wskutek przyjęcia następujących celów realizacyjnych:

- wzmacnianie systemu zarządzania ochroną środowiska,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski,
- ochrona klimatu.

Realizacja powyższych celów wymaga w każdym województwie:

- zwiększenia udziału środków finansowych przeznaczonych na ochronę środowiska i ich skoncentrowanie na kluczowych działaniach,
- integracja celów ochrony środowiska z programami i strategiami sektorowymi oraz wszystkimi innymi dokumentami strategicznymi,
- wzmacnianie współpracy organów ochrony środowiska z partnerami społecznymi.

1. Cele i zadania o charakterze systemowym

1.1 Włączanie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych

Prowadzenie świadomej polityki ekologicznej na obszarze województwa wymaga stworzenia podstaw dla jego zrównoważonego rozwoju, nawiązujących do zasady prewencji i oszczędnego korzystania z zasobów środowiska oraz zasady integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi. Główne znaczenie posiada włączanie zagadnień ochrony środowiska do opracowywanych na szczeblu województwa podstawowych dokumentów rozwojowych (polityk, planów, programów i strategii), jak również opracowywanie dla nich strategicznych ocen oddziaływania. Na poziomie wojewódzkim wystarczy kontynuacja powyższych rozwiązań, natomiast na niższych szczeblach samorządu dotychczasowe działania są niewystarczające.

Oznacza to potrzebę uwzględniania celów ekologicznych na równi z celami gospodarczymi i społecznymi przy sporządzaniu strategii, polityk, planów i programów w poszczególnych dziedzinach gospodarowania. Dotyczy to energetyki, przemysłu, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, rolnictwa, leśnictwa i turystyki, które wywierają presję na środowisko. Szczegółowe wskazówki w tym względzie są zawarte w „Wytycznych dotyczących zasad i zakresu uwzględniania zagadnień ochrony środowiska w programach sektorowych” przygotowanych przez Ministerstwo Środowiska.

Instrumentem wspierającym ekologizację polityk sektorowych jest postępowanie w sprawie tzw. „strategicznych ocen oddziaływania na środowisko”, przeprowadzane dla strategii, polityk, planów i programów, w szczególności tych, które mogą oddziaływać negatywnie na obszar Natura 2000.

Najważniejszym celem średniookresowym do roku 2014 w zakresie włączania aspektów ekologicznych do polityk sektorowych, w województwie opolskim jest:

- uwzględnianie celów ochrony środowiska w dokumentach strategicznych wszystkich szczebli oraz przeprowadzanie oceny skutków ekologicznych ich realizacji.

Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

Tabela nr 1

Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
1. Wprowadzanie do strategii, polityk i programów sektorowych rozdziału „ochrona środowiska”	Marszałek Gminy
2. Objęcie strategii, polityk i programów sektorowych strategicznymi ocenami oddziaływania na środowisko zgodnie z wymaganiami ustawy, w tym planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego	Marszałek
3. Stworzenie podstaw do ekologizacji strategii, planów, programów i polityk rozwoju regionalnego – sporządzenie „Opracowania ekofizjograficznego województwa opolskiego”	Marszałek WFOŚiGW
4. Monitoring włączania celów środowiskowych do dokumentów strategicznych oraz wdrażania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko	Marszałek

1.2 Planowanie przestrzenne zgodne z ideą zrównoważonego rozwoju

Jednym z najważniejszych działań dla wzmocnienia ochrony poszczególnych elementów środowiska oraz doskonalenie harmonijnego, zrównoważonego rozwoju na terenie województwa opolskiego jest proces i procedury związane z planowaniem przestrzennym. Ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym [Dz.U. nr 80, poz.717 z póź.zm.] próbuje zapewnić warunki utrzymania równowagi przyrodniczej w procesie organizacji przestrzeni dla potrzeb społeczności i prognozowania rozwoju gospodarczego.

Podstawowym zadaniem w zakresie ekologizacji planowania przestrzennego jest opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, biorących pod uwagę długofalowe potrzeby zrównoważonego rozwoju oraz uwzględniające treść opracowań ekofizjograficznych i programów ochrony środowiska o zasięgu regionalnym i lokalnym. Zwłaszcza, że w dalszym ciągu znaczna część województwa nie jest objęta przepisami miejscowymi planów zagospodarowania przestrzennego.

Najważniejszym celem średniookresowym do roku 2014 w zakresie planowania przestrzennego zgodnego z ideą zrównoważonego rozwoju, w województwie opolskim jest - harmonizowanie rozwoju gospodarczego i społecznego z ochroną środowiska i krajobrazu, a w tym w szczególności:

- rozstrzygać o lokalizacji obiektów mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w tym ferm wiatrowych,
- wskazywać obszary o szczególnych walorach przyrodniczych, w tym korytarze ekologiczne oraz uwzględniać w ustaleniach planu wymagania konieczne do ich ochrony,
- uwzględniać ochronę krajobrazu kulturowego, w tym układów urbanistycznych, charakterystycznej zabudowy, panoram i osi widokowych, zieleni itp.

Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

Tabela nr 2

Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
Opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających wymagania ochrony środowiska wynikające z obowiązujących przepisów prawnych, strategii, polityk, planów i programów, w tym programów ochrony środowiska, a przede wszystkim treści opracowań ekofizjograficznych	Gminy Marszałek

1.3. Edukacja ekologiczna społeczeństwa i dostęp do informacji o środowisku

Skuteczna realizacja polityki ekologicznej województwa wymaga udziału w tym procesie wszystkich zainteresowanych podmiotów wywierających bezpośredni lub pośredni wpływ na sposób i intensywność korzystania ze środowiska, w tym również udział obywateli. Podstawowe znaczenie dla społecznego udziału w realizowaniu celów ekologicznych ma przede wszystkim odpowiednia edukacja ekologiczna oraz powszechny dostęp do informacji o środowisku. Koniecznym uzupełnieniem powinno być także dalsze rozszerzanie współpracy między instytucjami publicznymi, a organizacjami ekologicznymi (konsultowanie strategii i programów, przedsięwzięć i decyzji, rozwijania edukacji ekologicznej, wspieranie aktywności w realizacji celów polityki ekologicznej województwa itp.).

W odczuciu społecznym działania na rzecz ochrony przyrody i środowiska mają mniejsze znaczenie wobec wagi problemów gospodarczych i społecznych. Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa, w tym także przedstawiciele władzy stanowi jedno z największych zagrożeń dla środowiska. Niezwykle istotne jest również kształtowanie postaw konsumenckich, często bowiem degradacja środowiska jest następstwem niewłaściwych, z punktu widzenia środowiska, decyzji i wyborów.

Najsukuteczniejszym sposobem przekonania społeczeństwa do idei ochrony przyrody i środowiska jest ukazanie i pomoc w osiągnięciu korzyści, jakie może osiągnąć gospodarstwo, wieś czy gmina wykorzystując zasoby przyrodnicze na swoim terenie. Ponadto ważna jest także ciągła misja edukacyjna wśród dzieci i młodzieży. Edukacja ekologiczna powinna dotyczyć wszystkich komponentów środowiska. Kierunki edukacji ekologicznej wyznacza przyjęta w 1997r. Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej „Przez edukację do zrównoważonego rozwoju”.

Najważniejszymi celami średniookresowymi do roku 2014 w zakresie edukacji ekologicznej społeczeństwa, w województwie opolskim są:

- wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa, zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie,
- zwiększenie liczby osób podejmujących właściwe decyzje konsumenckie w punktu widzenia ochrony zasobów przyrodniczych,
- zapewnienie bieżącego udziału przedstawicieli pozarządowych organizacji ekologicznych w radach nadzorczych funduszy ekologicznych, ciałach doradczych i opiniodawczych itp. oraz wspieranie aktywności tych organizacji.

Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

Tabela nr 3

Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
Realizacja szkoleń, kursów, konkursów, wydawnictw, akcji popularyzatorskich podnoszących świadomość ekologiczną społeczeństwa	
1. Rozwój szkoleń obejmujących zagadnienia środowiskowe, w tym przyrodnicze dla urzędników państwowych i samorządowych, nauczycieli oraz specjalistów	Organizacje pozarządowe Jednostki oświatowe Placówki doskonalenia zawodowego nauczycieli Marszałek, Wojewoda
2. Tworzenie wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów edukacji ekologicznej	Wojewoda, Marszałek Powiaty, Gminy Organizacje pozarządowe
3. Realizacja intensywnych szkoleń dla rolników, w szczególności w ramach programów rolno-środowiskowych	WODR, ARiMR Organizacje pozarządowe
4. Nagradzanie najlepszych prac magisterskich i doktorskich związanych ochroną środowiska, w tym ochroną przyrody i krajobrazu	Marszałek WFOŚiGW
5. Opracowanie i wdrożenie wieloletnich programów szkoleniowych dla rolników, w szczególności promujących dobre praktyki rolnicze oraz rolnictwo ekologiczne,	WODR Organizacje pozarządowe
6. Tworzenie programów szkoleniowych dla leśników, w szczególności na terenach leśnych objętych ochroną prawną w celu lepszego poznania, wyszukania i zapewnienia skutecznej ochrony stanowiskom rzadkich i zagrożonych gatunków roślin,	Organizacje pozarządowe Nadleśnictwa ZOPK
7. Organizacja konkursów i akcji edukacyjnych	WODR ZOPK Organizacje pozarządowe Jednostki oświatowe Kuratorium oświaty
8. Opracowanie i wydanie folderów, broszur o treściach ekologicznych, gromadzenie i rozpowszechnianie informacji dotyczących ochrony środowiska i edukacji ekologicznej	WODR ZOPK Organizacje pozarządowe Placówki doskonalenia zawodowego nauczycieli Biblioteki
Realizacja modelowych przedsięwzięć chroniących obiekty i obszary cenne przyrodniczo	
9. Opracowanie i wdrożenie projektów chroniących obiekty i obszary cenne przyrodniczo wraz z ich wykorzystaniem dla rozwoju wsi lub gminy	Organizacje pozarządowe Gminy, ZOPK Podmioty gospodarcze
10. Wspieranie wybranych projektów realizowanych przez pozarządowe organizacje ekologiczne	WFOŚiGW Marszałek
Rozwój infrastruktury turystyczno-dydaktycznej, w szczególności w parkach krajobrazowych, Lasach Państwowych i przy rezerwatach	
11. Rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych oraz muzeów i izb przyrodniczych wraz z ośrodkami edukacji ekologicznej	Nadleśnictwa, Gminy ZOPK Organizacje pozarządowe
Realizacja cyklicznych prezentacji o treściach przyrodniczych w ramach publicznych środków przekazu oraz instytucji kultury, oświaty i wypoczynku	
12. Organizowanie programów, wystaw, imprez o tematyce związanej z ochroną środowiska	Marszałek Instytucje kultury, oświaty i sportu Lokalne media, Gminy Organizacje pozarządowe
Utworzenie w urzędach administracji publicznej systemu udostępniania informacji o środowisku	
13. Rozbudowa Opolskiego Systemu Informacji Przestrzennej	Marszałek
14. Udostępnianie informacji o środowisku i działaniach proekologicznych, tworzenie bazy danych dotyczących ochrony środowiska	Marszałek, Wojewoda Powiaty, Gminy

1.4. Innowacyjność środowiskowa

Rozwiązywanie części problemów środowiskowych wymaga wysokiego poziomu wiedzy i stosowania nowoczesnych, często innowacyjnych technologii. Konieczny jest wzrost nakładów na finansowanie badań i wdrożeń, w szczególności wysoko zaawansowanych, konkurencyjnych technologii.

Systemy zarządzania środowiskowego (SZŚ) będąc dobrowolnym zobowiązaniem organizacji lub instytucji do podejmowania działań mających na celu zmniejszanie oddziaływań na środowisko, związanych z prowadzoną działalnością są istotnym elementem strategii w zakresie poprawy jakości środowiska. Szczególnie systemy typu EMAS, ISO 14001, Czystszej Produkcji i „Odpowiedzialność i Troska” pomagają wpływać pozytywnie na kształtowanie postaw konsumentów. Ich rozwój i promocja będzie stwarzać dalsze zapotrzebowanie na wyroby i usługi wytwarzane z poszanowaniem i należytą troską o jakość środowiska i jego zasoby.

Polityka ekologiczna państwa zakłada aktywizację mechanizmów rynkowych do wspierania działań w zakresie ochrony środowiska. Powinno zapewnić to rozwój produkcji towarów i usług mniej obciążających środowisko, prowadzących do bardziej zrównoważonej konsumpcji, zachowanie i tworzenie miejsc pracy w dziedzinach mniej obciążających środowisko.

Strategicznymi celami średniookresowymi do roku 2014 w zakresie innowacyjności środowiskowej w województwie opolskim są:

- rozwój badań i ułatwienie ich praktycznego zastosowania w dziedzinach związanych z ochroną środowiska i ochroną przyrody,
- upowszechnienie idei systemów zarządzania środowiskowego i wdrażanie ich, w szczególności w przemyśle o znaczącym oddziaływaniu na środowisko, rozwój EMAS, ISO 14001, Czystszej Produkcji,
- ekonomizacja ochrony środowiska.

Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

Tabela nr 4

Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
Rozwój badań i ich praktyczne zastosowanie	
Rozwój badań naukowych i wsparcie ich praktycznego wykorzystania w zakładach, nawiązywanie współpracy między uczelniami, a przedsiębiorstwami	Uczelnie wyższe Wojewoda Marszałek Przedsiębiorstwa
Promocja badań z dziedziny ochrony środowiska poprzez nagradzanie najlepszych prac magisterskich i doktorskich	Marszałek Uczelnie wyższe
Rozwój systemów zarządzania środowiskowego (SZŚ)	
Wdrażanie programu szkoleniowo-informacyjnych w zakresie systemu EMAS	Ministerstwo Środowiska Marszałek
Nawiązanie współpracy WIOŚ z organizacjami posiadającymi rejestrację w systemie EMAS lub certyfikat PN-EN ISO 14001	Ministerstwo Środowiska WIOŚ
Ekonomizacja ochrony środowiska	
Promocja i rozwój systemu „zielonych zamówień”	Ministerstwo Środowiska Samorządy Wojewoda
Uruchomienie programu „zielonych miejsc pracy”	Ministerstwo Środowiska Samorządy Przedsiębiorstwa

2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych

2.1. Ochrona przyrody i krajobrazu

a) Stan wyjściowy

W województwie opolskim powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona zajmuje 255,4 tys. ha, co stanowi 27,1 % powierzchni województwa. Pod względem powierzchni prawnie chronionych Opolszczyzna zajmuje 11 miejsce w kraju (średnia dla kraju 32,5%).

Regionalny system obszarów i obiektów chronionych w województwie opolskim tworzą:

- obszary Natura 2000, w tym do 30.06.2007r. zatwierdzono jedynie obszar specjalnej ochrony ptaków „Grądy Odrzańskie” o powierzchni 7 879,8 ha,
- 3 parki krajobrazowe („Góry Opawskie”, „Góra Św. Anny”, „Stobrawski”), zajmują one ogółem 62,6 tys. ha (6,7% powierzchni województwa), obowiązujący plan ochrony posiada w chwili obecnej jedynie Stobrawski Park Krajobrazowy,
- 9 obszarów chronionego krajobrazu („Otmuchowsko-Nyski”, „Rejon Wronin-Maciowaksze”, „Rejon Mokre-Lewice”, „Las Głubczycki”, „Łęg Zdieszowicki”, „Lasy Stobrawsko-Turawskie”, „Bory Niemodlińskie” oraz „Grodziec”, „Załęcze-Polesie” – w miejsce „Załęczańskiego Parku Krajobrazowego”), zajmują one ogółem ok. 192,7 tys. ha (20,4% powierzchni województwa),
- 35 rezerwatów przyrody, w tym 29 rezerwatów leśnych, 2 florystycznych, 2 stepowe i 2 przyrody nieożywionej, zajmują one ogółem 815,34 ha, pod względem liczby obiektów województwo opolskie znajduje się na ostatnim miejscu w kraju. Gospodarowanie zasobami przyrody na obszarze rezerwatów prowadzone jest w oparciu o plany ochrony. Na dzień 30.06.2007r. 2 rezerваты („Leśna Woda”, „Rogalice”) posiadają aktualne, zatwierdzone plany ochrony, co stanowi 5,7 % rezerwatów w województwie, ponadto 3 rezerваты przyrody posiadają ważne do roku 2009 zadania ochronne,
- obszary o randze lokalnej ale obejmujące znaczne powierzchnie - zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, których na terenie województwa utworzono 14, w tym większość na terenie gmin Lewin Brzeski, Jemielnica, Zawadzkie, o łącznej powierzchni 2 895,6 ha.

Na ponad 1700 gatunków roślin naczyniowych występujących na Opolszczyźnie 543, czyli ok. 1/3 to taksony zagrożone w skali regionu. Gdyby jednak porównać liczbę gatunków zagrożonych do tych, które powinny być przedmiotem zainteresowania konserwatorskiego, czyli liczby gatunków reprezentujących florę swojską (gatunki rodzime i archeofity), to wtedy odsetek jest jeszcze większy osiągając wartość ok. 43%. Prawie 90 gatunków uznaje się za całkowicie wymarłe, 88 za krytycznie zagrożone. Prawna ochrona gatunkowa nie zaspokaja w pełni potrzeb ochrony rzadkich i zagrożonych gatunków, ponieważ nie uwzględnia zróżnicowania regionalnego. Obecnie jednak ochrona rzadkich i zagrożonych gatunków w skali regionu jest możliwa przede wszystkim poprzez objęcie ochroną miejsc ich występowania. Regionalna ochrona danego gatunku ogranicza się jedynie do możliwości objęcia ochroną czasową przez wojewodę danej populacji.

Na terenie województwa opolskiego stwierdzono występowanie około 200 zespołów i zbiorowisk roślinnych, z czego 124 należy do fitocenoz rzadkich i ginących w naszym regionie. Siedliska zagrożone i chronione są w niewielkim zakresie objęte ochroną prawną. Najodpowiedniejszą dla nich formą ochrony jest użytek ekologiczny, który stanowić powinny samorzady lokalne. Użytki te priorytetowo powinny korzystać z funduszy unijnych przeznaczonych na ochronę przyrody, w szczególności programy rolno-środowiskowe.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO NA LATA 2007-2010 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2014

FORMY OCHRONY PRZYRODY O ZNACZENIU REGIONALNYM I PONADREGIONALNYM

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO
DEPARTAMENT POLITYKI REGIONALNEJ I PRZESTRZENNEJ

Tabela nr 5 . Główne zagrożenia dla flory Opolszczyzny.

Rodzaj negatywnego oddziaływania	Liczba gatunków zagrożonych
Oddziaływania bezpośrednie:	
zrywanie do celów dekoracyjnych,	110
przesadzanie do ogrodów,	31
pozyskiwanie gatunków użytkowych, tj. leczniczych, jadalnych, czy posiadających inne walory użytkowe,	7
koszenie roślinności stawów i innych zbiorników wodnych,	38
chemiczne i mechaniczne zwalczanie chwastów segetalnych na polach, ugorach, łąkach, murawach, wałach przeciwpowodziowych i pastwiskach,	22
zbiór do celów kolekcjonerskich i naukowych.	185
Oddziaływania pośrednie:	
melioracje rolne i leśne,	107
gospodarka wodna na stawach, zbiornikach zaporowych i innych zbiornikach wodnych,	50
regulacje rzek i potoków,	31
eutrofizacja wód,	1
niekorzystne lub brak koszenia łąk i muraw,	110
zanik niektórych rodzajów upraw,	6
odmulanie i brak odłogowania stawów,	28
intensywna gospodarka rolna, w tym likwidacja miedz, zadrzewień, wypalanie pozostałości produkcyjnych, nieodpowiednie składowanie nawozów i środków ochrony roślin,	172
intensywna gospodarka leśna, w tym zakładanie wielkopowierzchniowych zrębów, preferowanie gatunków wysokoprodukcyjnych,	181
zmiana sposobu użytkowania gruntów, np. zamiana torfowisk na łąki, łąk na pastwiska, łąk na grunty orne, zalesianie łąk i muraw, przebudowa starych murów, rekultywacja kamieniołomów,	191
pozyskiwanie kopalin,	22
nieprawidłowe działania ochronne.	17

Źródło: Charakterystyka, diagnoza i waloryzacja przestrzeni przyrodniczej województwa opolskiego dla potrzeb opracowania ekofizjograficznego województwa opolskiego. Ekosystem Projekt [2007].

Pod względem zachowania pierwotnych form faunistycznych, województwo opolskie można podzielić na dwie części, które rozdziela rzeka Odra. Część lewostronna jest bardzo silnie zmieniona. Znacznie lepiej zachowane formy prawobrzeżnej Odry związane są bez wątpienia z istniejącymi tu obecnie dużymi kompleksami leśnymi Lasów Stobrawsko-Turawskich i specyfiką przyrodniczą Masywu Chełmu. Na Opolszczyźnie największy procent gatunków zagrożonych występuje wśród płazów. Stanowią one 56,25% całej gromady. Wśród ptaków i ssaków sytuacja jest bardzo podobna, gatunki legitymujące się kategorią zagrożenia stanowią w obu gromadach około 39%. Najlepsza jest sytuacja gadów, rozpatrywane zagrożone gatunki obejmują zaledwie 28,6% gromady.

W województwie opolskim występują obszary o znaczących zasobach pod względem nagromadzenia elementów kulturowych o wysokich walorach krajobrazu kulturowego. Szczególnie cenne są krajobrazy kulturowe okolic Góry Św. Anny, Koźła, Nysy i Paczkowa. Prawna ochrona krajobrazu kulturowego w województwie opolskim jest niewystarczająca i wymaga radykalnych działań ochronnych przede wszystkim w ramach miejscowego planowania przestrzennego.

b) Uwarunkowania prawne

Ochrona przyrody i krajobrazu realizowana jest przede wszystkim w oparciu o następujące przepisy prawne:

- ustawę z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody [Dz.U. nr 92, poz. 880 z póź.zm.] wraz z przepisami wykonawczymi,
- ustawę z 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska [Dz.U. 2006r. nr 129, poz. 902 z póź.zm.],
- ustawę z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym [Dz.U. nr 80, poz. 717 z póź.zm.].

Szczególnego znaczenia dla obowiązujących w Polsce przepisów i działań w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu, posiadają funkcjonujące w Unii Europejskiej podstawowe regulacje prawne, które stały się podstawą do wyznaczenia ostoi Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000:

- Dyrektywa 92/43/WE w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory,
 - Dyrektywa 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków
- oraz ratyfikowane przez Polskę:

- Konwencja o różnorodności biologicznej (1995r.),
- Konwencja krajobrazowa (2004r.),
- Ramowa Konwencja o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat (2006r.)

c) Cele średniookresowe do 2014 r.

Podstawowym celem polityki ekologicznej państwa w obszarze ochrony przyrody i krajobrazu jest zahamowanie strat różnorodności biologicznej na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym i ponadgatunkowym (ekosystemowym i krajobrazu). Strategiczne cele wojewódzkie są zgodne z założeniami polityki państwa w tym zakresie.

Podstawowym dokumentem, który określi szczegółowe działania na rzecz różnorodności biologicznej będzie „Krajowa strategia ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej” na lata 2007 – 2013 oraz „Strategia ochrony obszarów wodno-błotnych w Polsce” wraz z planem działań na lata 2006-2013. W niniejszym Programie przy formułowaniu celów i zadań z zakresu różnorodności biologicznej i krajobrazowej, oprócz Polityki ekologicznej państwa, wzięto pod uwagę projekty powyższych dokumentów.

Strategicznymi celami zakładanymi do osiągnięcia na terenie województwa opolskiego w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu są:

- wdrażanie sieci przyrodniczej Natura 2000,
- zabezpieczenie cennych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów poprzez objęcie ich różnymi formami ochrony przyrody,
- stworzenie takich warunków i zasad prowadzenia działalności gospodarczej i rozwoju osadnictwa, aby różnorodność biologiczna i krajobrazowa ulegała stopniowemu wzbogaceniu, w szczególności dla ochrony lub przywrócenia bioróżnorodności obszarów wodno-błotnych.

Podstawowe cele i kierunki działań w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej określono w oparciu o wyróżnione zagadnienia:

- **ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych**
- **ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków roślin i zwierząt**
- **ochrona krajobrazu kulturowego**

Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych

Obszary i obiekty prawnie chronione zajmują 27,1% powierzchni województwa opolskiego, co lokuje nasze województwo na 11 miejscu w kraju. Średnia dla Polski wynosi 33,1%.

W najbliższych latach niezbędna będzie przebudowa systemu obszarów chronionych województwa w celu uzyskania układu zintegrowanego, w pełni spełniającego wymogi spójności i ciągłości ekosystemów. Układ taki pozwoli na lepszą ochronę gatunków i siedlisk, ułatwi rozprzestrzenianie i migrację gatunków, co jest niezwykle istotne dla ochrony różnorodności genetycznej i dla przetrwania wielu populacji. Odpowiednie dopasowanie sieci wojewódzkiej do układów w województwach ościennych pozwoli na skuteczniejszą ochronę przyrody w kraju i w Europie i w efekcie zmniejszy tempo wymierania europejskich gatunków roślin i zwierząt. Lokalizacja obszarów chronionych pomiędzy wyznaczonymi obszarami Natura 2000 decydować będzie o ich włączeniu w sieć korytarzy ekologicznych europejskiego systemu obszarów cennych przyrodniczo.

Na terenie województwa opolskiego znajduje się jeszcze wiele cennych przyrodniczo obszarów, które kwalifikują się do objęcia ochroną prawną lub też wymagają zwiększenia rangi tej ochrony. Większość obszarów, za wyjątkiem proponowanych rezerwatów, ostoi Natura 2000 oraz parku krajobrazowego, może być powoływana uchwałą rady gminy. Ważnym celem na najbliższe lata powinno być pobudzenie aktywności gmin w tym zakresie. Przykładem takiego działania w ostatnim

latach jest Rada Gminy w Niemodlinie, która ustanowiła Obszar Chronionego Krajobrazu „Grodziec” oraz Rada Gminy w Rudnikach – Obszar Chronionego Krajobrazu „Załęcze-Polesie”.

Najważniejszymi celami w zakresie ochrony i rozwoju systemu obszarów chronionych, w województwie opolskim są:

- wdrażanie Europejskiej Sieci Obszarów Chronionych NATURA 2000 oraz rozwój systemów zarządzania obszarami

Na terenie województwa opolskiego wyznaczony został dotychczas tylko jeden obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 pod nazwą „Grądy Odrzańskie” o powierzchni 7879,8 ha (Rozporządzenie MŚ z 21 lipca 2004 r. zmienione Rozporządzeniem MŚ z 5 września 2007r. [Dz.U. nr 179, poz. 1275]). Na rządowej liście obszarów Natura 2000, przesłanej Komisji Europejskiej znalazły się także:

- specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 pod nazwą „Forty Nyskie”,
- specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 pod nazwą „Góra Św. Anny”,
- specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 pod nazwą „Grądy w Dolinie Odry”,
- specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 pod nazwą „Kamień Śląski”,
- specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 pod nazwą „Ostoja Sławniowicko-Burgrabicka”,
- specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 pod nazwą „Załęczański Łuk Warty”

Ponadto organizacje pozarządowe przedłożyły Komisji Europejskiej autorską listę obszarów Natura 2000 („Shadow List”), na której umieszczono również obszary zlokalizowane w granicach województwa opolskiego, tj.:

- obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 pod nazwą „Jezioro Turawskie”,
- obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 pod nazwą „Jezioro Nyskie”,
- obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 pod nazwą „Jezioro Otmuchowskie”,
- specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 pod nazwą „Góry Opawskie”,
- specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 pod nazwą „Opolska Dolina Odry
- specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 pod nazwą „Lasy Barucickie” (Lasy Baruckie),

W 2006r. w procesie konsultacji społecznych, uwzględniono wskazane powyżej ostoje ptasie. Ostatecznie propozycje te jednak nie zostały ujęte na rządowej liście przekazanej Komisji Europejskiej w 2007 r. Propozycje obszarów Natura 2000 mogą zostać poszerzone o kolejne pozycje, ponieważ obecnie aktualizowana jest „Shadow List”.

Po zatwierdzeniu obszarów następnym etapem wdrażania Natury 2000 jest opracowanie dla każdego obszaru planu ochrony. W pierwszej kolejności (do 2009r.) plan powinien zostać opracowany dla ostoi „Grądy Odrzańskie”.

- objęcie ochroną prawną obiektów wymagających ochrony w świetle wymogów prawa międzynarodowego, w tym upowszechnienie powoływania form ochrony przyrody przez samorządy gminne

Poza utworzonymi już obszarami chronionymi i wyznaczonymi ostojami Natury 2000 na terenie województwa opolskiego wyznaczono obszary, gdzie występują siedliska chronione i zagrożone wyginięciem w skali europejskiej, które wymagają ochrony prawnej (według poniżej tabeli).

Tabela nr 6 Ostoje flory wskazane do ochrony prawnej

L.p.	Nazwa obszaru	Typ siedliska
1.	Przywory	Starorzecze
2.	Boguszyce	Starorzecze
3.	Stradunia	Starorzecze
4.	Stare Olesno	Kompleks stawów
5.	Nowa Wieś Królewska	Kompleks podmokłych łąk
6.	Międzybrodzie	Kompleks podmokłych łąk
7.	Rędzina	Nieczynna żwirownia
8.	Malnia	Nieczynny kamieniołom wapienia
9.	Kamień śląski	Nieczynny kamieniołom wapienia
10.	Szymiszów	Nieczynny kamieniołom wapienia
11.	Opole	Nieczynny kamieniołom wapienia
12.	Nadziejów	Nieczynny kamieniołom granitu
13.	Kozłówki	Murawy kserotermiczne
14.	Lubotyń	Murawy kserotermiczne
16.	Lasowice Małe „Czarny Staw”	Staw z torfowiskami
17.	Zawadzkie	Torfowisko węglanowe
18.	Ulanowice	Lasy łąkowe
19.	Nowy Dwór	Lasy łąkowe
20.	Pielgrzymów	Dąbrowy
21.	Błazejowice	Lasy łąkowe i łąkowe
22.	Kamień Śląski	Buczyny
23.	Skrońsko	Lasy liściaste

- objęcie ochroną prawną nowych obszarów, cennych przyrodniczo o znaczeniu regionalnym oraz korytarzy ekologicznych stanowiących powiązanie z najważniejszymi strukturami przyrodniczymi województwa i kraju, w tym tworzenie wspólnych z Czechami transgranicznych obszarów chronionych, przede wszystkim ochrona całego pasma Gór Opawskich i ochrona transgranicznych dolin rzecznych

Na terenie województwa opolskiego wyznaczono cenne przyrodniczo i krajobrazowo obszary kwalifikujące się do ochrony prawnej. Propozycje te jednak wymagają konsultacji i uzgodnień zainteresowanych stron. Oprócz części rezerwatów przyrody reszta proponowanych obszarów nie posiada szczegółowej przyrodniczej dokumentacji inwentaryzacyjnej.

Tabela nr 7

L.p.	Nazwa obszaru	Położenie (powiat)
<i>Proponowane parki krajobrazowe</i>		
1.	„Dolina Małej Panwi”	opolski ziemski , Strzelce Op., Olesno
2.	Poszerzenie Parku Krajobrazowego „Góry Opawskie” o Obszar Chronionego Krajobrazu „Mokre-Lewice”	Głubczyce
3.	Poszerzenie Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny”	Strzelce Op., Krapkowice
4.	Poszerzenie Stobrawskiego Parku Krajobrazowego	Brzeg, Kluczbork
<i>Proponowane obszary chronionego krajobrazu</i>		
5.	„Dolina Proсны”	Kluczbork, Olesno
6.	„Wzniesienia Kozłowicko-Jaworzańskie”	olesno
7.	„Bory Kędzierzyńsko-Kozielskie”	Kędzierzyn-koźle
8.	„Dolina Pratwy”	Kluczbork
9.	„Dolina Wołczyńskiej Strugi”	Kluczbork
10.	„Dolina Widawy”	Namysłów
11.	„Dolina Przyleskiego Potoku”	Brzeg
12.	„Dolina Grodkowskiej Strugi”	Brzeg
13.	„Dolina Starej Strugi”	Brzeg, Nysa
14.	„Dolina Cielnicy”	Nysa
15.	„Dolina Nysy Kłodzkiej”	Brzeg, Opole, Nysa
16.	„Ścinawy Niemodlińskiej”	Nysa, Prudnik
17.	„Dolina Białej”	Krapkowice, Prudnik
18.	„Dolina Prudnika”	Prudnik

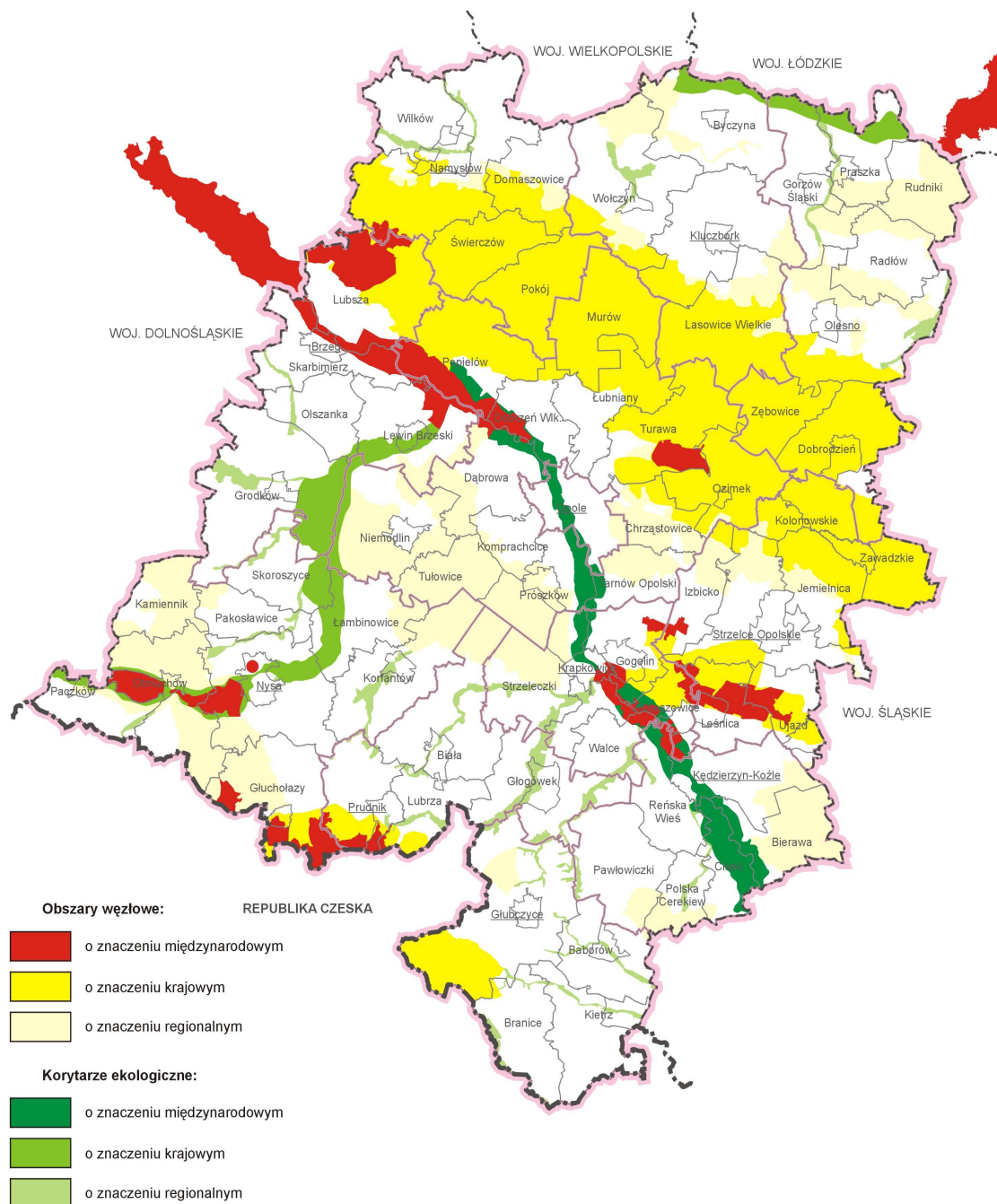
L.p.	Nazwa obszaru	Położenie (powiat)
19.	„Dolina Osobłogi”	Krapkowie, Prudnik, Głubczyce
20.	„Dolina Straduni”	Krapkowie, Prudnik, Głubczyce, Kędzierzyn-Koźle
21.	„Dolina Potoku Cisek”	Kędzierzyn-Koźle
22.	„Dolina Psiny”	Głubczyce
23.	„Dolina Troi”	Głubczyce
24.	„Dolina Opawicy”	Głubczyce
25.	„Dolina Liswarty”	Olesno
26.	„Dolina Świdnej”	Nysa
27.	Poszerzenie „Lasów Stobrawsko-Turawskich”	Olesno, Brzeg
28.	Poszerzenie „Bory Niemodlińskie”	Brzeg, Nysa
29.	Poszerzenie „Otmuchowsko-Nyski”	Brzeg, Nysa
30.	Poszerzenie „Łęg Zdieszowicki”	Krapkowie
<i>Proponowane rezerваты przyrody</i>		
1.	Barucice	Brzeg
2.	Bażantka	Prudnik
3.	Bziniczka	Strzelce Opolskie
4.	Chrzelice	Prudnik
5.	Czapliniec	Opole
6.	Góra Szpica	Strzelce Op.
7.	Gwarkowa Perć	Prudnik
8.	Kania	Kluczbork
9.	Krasiejów	Opole
10.	Krystyna	Kluczbork
11.	Las Błazejowice	Prudnik
12.	Mała Panew	Strzelce Op.
13.	Mańkowice	Nysa
14.	Nadziejów	Nysa
15.	Nagłów	Prudnik
16.	Nowy Dwór	Głubczyce
17.	Odra	Brzeg
18.	Otmuchowskie Błota	Nysa
19.	Otmuchowski Las	Nysa
20.	Osiczyńskie Modrzewie	Olesno
21.	Pielgrzymów	Głubczyce
22.	Pleśnicki Las	Nysa
23.	Popowicki Las	Krapkowie
24.	Ptakowice	Brzeg
25.	Sławniowice	Nysa
26.	Stawy Niemodlińskie	opolski ziemski
27.	Stawy Tułowickie	opolski ziemski
28.	Topiel	Nysa
29.	Ujście Libawy	opolski ziemski
30.	Wąwozy Biechowskie	Nysa
31.	Wilczy Staw	Głubczyce
32.	Wilemowice	Nysa
33.	Żaba	Namysłów

Dolina Małej Panwi – proponowane do ochrony w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa
Dolina Pratwy – propozycje autorskie zawarte w opracowaniu „Charakterystyka, diagnoza i waloryzacja przestrzeni przyrodniczej województwa opolskiego dla potrzeb opracowania ekofizjograficznego województwa opolskiego”. Ekosystem Projekt [2007].

Ponadto postuluje się utworzenie agrozrezerwatów. Zmiany strukturalne w rolnictwie powodują wzrost zagrożenia wielu gatunków chwastów. Już teraz obserwuje się postępujące zmniejszenie różnorodności biologicznej pól i innych użytków rolnych. Jedyną drogą do zachowania zasobów genowych szeregu cennych gatunków roślin związanych z terenami użytkowymi rolniczo, jest utworzenie w porozumieniu z właścicielami terenów kilku przykładowych agrozrezerwatów obejmujących zarówno ekosystemy pól uprawnych jak i stawów rybnych. Proponuje się w pierwszej

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO NA LATA 2007-2010 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2014

WALORYZACJA PRZYRODNICZA WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Opracowanie własne za:
"Charakterystyka, diagnoza i waloryzacja przestrzeni przyrodniczej województwa opolskiego"
K. Badora, K. Badora, G. Hebda, A. Nowak, ECOSYSTEM PROJEKT, Opole 2007

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO
DEPARTAMENT POLITYKI REGIONALNEJ I PRZESTRZENNEJ

kolejności wziąć pod uwagę pola na rędzinach w dzielnicy Chabry, Goślawice i Nowa Wieś Królewska w Opolu oraz stawy rybne w miejscowości Bielice i Krzywa Góra.

- wzmocnienie ochrony i doskonalenie harmonijnego, zrównoważonego rozwoju na obszarach prawnie chronionych lub kwalifikujących się do ochrony prawnej, w szczególności poprzez procedury związane z planowaniem przestrzennym.

Ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków roślin i zwierząt

Ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków powinna być realizowana na terenie całego województwa, również na obszarach użytkowanych produkcyjnie przez człowieka. Wymaga to nowatorskich rozwiązań, które będą uwzględniały zarówno interes gospodarczy, jak i ochrony przyrody. Duża część obszarów rolniczych charakteryzuje się bogatą mozaiką siedlisk spełniających funkcję ostoi zagrożonych gatunków roślin i zwierząt. Szczególną rolę w ochronie różnorodności biologicznej spełniają lasy, ponieważ pomimo znacznych przekształceń nadal zachowują duży stopień naturalności, a także stanowią ważne ogniwo spajające inne ekosystemy, w tym również przez kształtowanie bilansu wodnego. Fundamentalne znaczenie dla zachowania najbardziej zagrożonych siedlisk i gatunków w województwie opolskim ma ochrona:

- **obszarów wodno-błotnych**, w szczególności na dolin dużych rzek, w obrębie których położone są kompleksy stawów rybnych, zbiorniki zaporowe i starorzecza,
- **wilgotnych lasów liściastych** (olsy, łągi, grądy), w szczególności położone w dolinach dużych rzek,
- **zróżnicowanego mozaikowego krajobrazu rolniczego** – występującego głównie na obszarach o zróżnicowanej rzeźbie terenu z dużymi enklawami bogatych gatunkowo zadrzewień liściastych stabilizujących erozyjnie strome stoki i skarpy dolin rzecznych – południowe skłony Chełmu, Wzgórza Niemczańsko-Strzelińskie, Przedgórze Paczkowskie, lokalnie Płaskowyż Głubczycki.

Istotną rolę w ochronie zagrożonych siedlisk i gatunków powinien odgrywać program rolno-środowiskowy oraz Regionalny Program Operacyjny (RPO Województwa Opolskiego 2007-2013), który będzie dofinansowywał działania związane z ochroną przyrody.

Najważniejszymi celami w zakresie ochrony zagrożonych siedlisk oraz gatunków roślin i zwierząt, w województwie opolskim są:

- podjęcie aktywnych działań ochronnych, w szczególności w następujących obszarach:
 - koszenie muraw i karczowanie zarośli w RP Góra Gipsowa i Ligota Dolna
 - koszenie wilgotnych łąk w UE storczyk w Jełowej i projektowanym UE Łąki w Nowej Wsi Królewskiej
 - koszenie muraw kserotermicznych w północnej części lotniska w kamieniu Śląskim (na W od Kamienia Śląskiego)
 - nawodnienie obszaru torfowiska między Gogolinem a Otmętem (miejsce występowania lipiennika Loesela)
 - koszenie zarośli i muraw na SW od Pielgrzymowa w miejscu występowania kukułki bzonej
 - koszenie północnej części Łąk Groszowickich w miejscu występowania gółki długoostrogowej
 - ogrodzenie stanowiska jaskra platanolistnego na szczycie Kopy Biskupiej w celu zabezpieczenia go przed zagrożeniami związanymi z budową schroniska i ruchem turystycznym
- a także restytucja, translokacja, ochrona *ex situ*, eksterminacja gatunków obcego pochodzenia,
- pełna inwentaryzacja przyrodnicza województwa oraz rozwój prac badawczych w zakresie oceny stanu i rozpoznawania zagrożeń różnorodności biologicznej
- ochrona i renaturyzacja ekosystemów wodno-błotnych o kluczowym znaczeniu dla zachowania bioróżnorodności: rzek i ich dolin (w szczególności doliny Odry, Nisy Kłodzkiej, Proсны, Małej Panwi, Stobrawy), stawów (m.in. Stawy Tułowickie, Niemodlińskie, w dolinie Stobrawy), oczek wodnych i terenów wodno-błotnych (w szczególności torfowisk oraz wilgotnych i podmokłych łąk),

- utworzenie bazy danych florystycznych (wykazu stanowisk roślin podlegających ochronie prawnej i zagrożonych) w ramach Opolskiego Systemu Informacji Przestrzennej, która pozwoli na racjonalne lokowanie funkcji i inwestycji mogących stać w konflikcie z ochroną flory województwa,
- rozszerzenie i usprawnienie ochrony ex situ gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginieciem, w tym utworzenie ogrodu botanicznego w województwie opolskim (Pomologia, Dąbrowa Niemodlińska itp.) , który jest jedynym regionem w kraju, który nie posiada ogrodu botanicznego oraz rozwój ogrodu zoologicznego i zwiększenie jego zaangażowania w zadania związane z ochroną przyrody regionu,
- utrzymanie tradycyjnego, urozmaiconego krajobrazu (północno-zachodnia część województwa) lub przywrócenie różnorodnego użytkowania gruntów na terenach o intensywnej gospodarce rolnej (południowo-wschodnia część) oraz wsparcie i rozwój rolnictwa ekologicznego i zintegrowanego,
- rozwój populacji susła moregowatego w Kamieniu Śląskim oraz restytucja żółwia błotnego i sokoła wędrownego, a także restytucja zagrożonych lub wymarłych roślin (w tym przede wszystkim: rojownik pospolity, aldrowanda pęcherzykowata, sasanka łąkowa, kosaciec syberyjski, leniec bezpodkwiatkowy, widlicz cyprysowy, wroniec widlasty),
- ochrona flory terenów zurbanizowanych,

W ostatnich latach daje się zauważyć wyraźną tendencję do zachowywania lub samoistnego odtwarzania się bardzo interesujących fitocenoz, obfitujących w szereg zagrożonych gatunków, na terenach marginalnych i nieużytkach obszarów zurbanizowanych. Zjawisko to zauważane jest w całej Europie, a na Opolszczyźnie najlepiej poznane w Opolu, Brzegu, Nysie, Górażdżach i Kędzierzynie Koźlu. Ochronie tych niezwykłych wartości, a także dokładne rozpoznanie tego interesującego zjawiska będzie możliwa po zrealizowaniu programu ochrony flory terenów zurbanizowanych.

- rozwijanie monitoringu przyrodniczego, w ramach Regionalnego Monitoringu Środowiska oraz działalności popularyzatorskiej i promocyjnej (publikacje: albumu chronionych roślin woj. opolskiego, czerwonej księgi roślin województwa, atlasu rozmieszczenia roślin zagrożonych województwa, reprezentowanie interesów rodzimej flory na wystawach kwiatarskich i ogrodowych o randze regionalnej: „Święto kwiatów” i „Święto Kwitnących Azalii”

Ochrona krajobrazu kulturowego

Na terenie województwa opolskiego znajdują się obszary o wysokich walorach krajobrazu kulturowego. Ulegają one stopniowej degradacji. Na obszarach tych powinny zostać podjęte zdecydowane działania ochronne, w szczególności za pomocą instrumentów planowania przestrzennego.

Wojewoda opolski opracował dokument „Ochrona i Konserwacja Zabytkowego Krajobrazu Kulturowego Województwa Opolskiego”, na którego podstawie określono obszary o predyspozycjach rezerwatów kulturowych (o znaczeniu światowym – okolice Góry Św. Anny i krajowym – okolice Koźla oraz Nysy i Paczkowa) i parków kulturowych (Dolina Małej Panwi, Dolina Odry, Dolina Prosnego, Dolina Nysy Kłodzkiej, Dolina Widawa, Koźle, Leśnica, Osobłoga Dóbr Oppersdorfów, Płaskowyz Głubczycki, Krajobraz Reliktów Puszczy Odrzańskiej).

Najważniejszymi celami w zakresie ochrony krajobrazu kulturowego, w województwie opolskim są:

- ochrona i rewitalizacja krajobrazu kulturowego, w szczególności na wyznaczonych obszarach rezerwatów i parków kulturowych,
- ochrona obszarów o wysokich walorach krajobrazowych (przede wszystkim w granicach istniejących oraz proponowanych wielkopowierzchniowych form ochrony przyrody, a także w granicach dolin rzecznych) przed dysharmonijnymi obiektami wysokościowymi i wielkokubaturowymi (instalacje wiatrowe, stacje bazowe telefonii komórkowej itp.)

- utrzymanie tradycyjnego, urozmaiconego krajobrazu rolniczego w szczególności w północno-wschodniej części województwa, kształtowanie poprzez zadrzewienia i zakrzaczenia krajobrazu intensywnie użytkowanego rolniczo (południowo-zachodnia część województwa)
- łączenie ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego.

d) Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

Wymagane do realizacji w najbliższych latach na terenie województwa opolskiego przedsięwzięcia w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu wraz z przedstawieniem jednostek odpowiedzialnych i współpracujących przedstawiono w poniższej tabeli.

Większość działań ma charakter zadań własnych, nieinwestycyjnych, realizowanych głównie przez Wojewodę i jego służby zespolone.

Tabela nr 8

Działania	Jednostki odpowiedzialne i współpracujące
Ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych	
Wdrażanie Natury 2000 na terenie województwa opolskiego oraz rozwój systemów zarządzania obszarami	Wojewoda, Organizacje pozarządowe, Uniwersytet Opolski
Objęcie ochroną prawną nowych obiektów i obszarów cennych przyrodniczo o znaczeniu regionalnym i lokalnym, w tym aktywizacja samorządów gminnych	Wojewoda, Gminy, Marszałek ZOPK, Nadleśnictwa
Opracowanie dokumentacji przyrodniczych istniejących i proponowanych form ochrony prawnej	Wojewoda, ZOPK Uniwersytet Opolski
Opracowanie planów ochrony dla istniejących obszarów prawnie chronionych	ZOPK Wojewoda
Ochrona dolin rzecznych oraz innych korytarzy ekologicznych, a także obszarów wodno-błotnych	Wojewoda, Gminy Organizacje pozarządowe
Ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków roślin i zwierząt	
Prowadzenie ochrony czynnej siedlisk chronionych, w szczególności muraw kserotermicznych i łąk wilgotnych, a także restytucja, translokacja, ochrona <i>ex situ</i> , eksterminacja gatunków obcego pochodzenia	Wojewoda, Marszałek Gminy, Nadleśnictwa
Wzmocnienie znaczenia ochrony różnorodności biologicznej w planowaniu przestrzennym i strategicznym gmin oraz rozwój i wsparcie badań przyrodniczych	Marszałek, Wojewoda Organizacje pozarządowe Gminy
Pełna inwentaryzacja przyrodnicza województwa	Gminy, Uniwersytet Opolski Wojewoda
Wdrożenie priorytetowych zadań sformułowanych w „Krajowej strategii ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej” na lata 2007 – 2013 oraz "Strategii ochrony obszarów wodno-błotnych w Polsce" wraz z planem działań na lata 2006-2013.	Wojewoda, Gminy Nadleśnictwa
Doradztwo dla rolników i promocja wdrażanego programu rolno-środowiskowego, w szczególności na obszarach cennych przyrodniczo	Marszałek, Wojewoda, ARiMR WODR, Gminy, Organizacje pozarządowe
Objęcie ochroną prawną miejsc występowania gatunków zagrożonych wyginięciem oraz wsparcie ochrony <i>ex situ</i> (utworzenie ogrodu botanicznego i rozwój ogrodu zoologicznego)	Wojewoda, Marszałek Organizacje pozarządowe
Ochrona i renaturalizacja ekosystemów wodno-błotnych o kluczowym znaczeniu dla ochrony bioróżnorodności	Gminy, Organizacje pozarządowe Wojewoda,
Wdrożenie monitoringu przyrodniczego, w tym utworzenie bazy danych florystycznych oraz promocja rodzimej flory i fauny	WIOŚ, Marszałek, Wojewoda, Organizacje Pozarządowe Wojewoda,

Działania	Jednostki odpowiedzialne i współpracujące
Reintrodukcja lub kontynuacja wprowadzania wybranych gatunków (suseł moregowaty, żółw błotny, sokół wędrowny oraz zagrożonych gatunków roślin)	Organizacje Pozarządowe
Ochrona krajobrazu kulturowego	
Opracowanie i wdrożenie zasad ochrony krajobrazu kulturowego na wyznaczonych obszarach rezerwatów i parków kulturowych	Wojewoda, Gminy, Marszałek
Wyznaczenie obszarów o wysokich walorach krajobrazowych nie wskazanych do lokalizacji obiektów wysokościowych, w szczególności instalacji wiatrowych i nowych stacji bazowych telefonii komórkowej	Wojewoda, Marszałek, Gminy
Utrzymanie regionalno-historycznej skali i struktury jednostek osadniczych nawiązującej do stylu regionalnego i krajobrazu	Wojewoda, Gminy
Rewaloryzacja parków, w tym podworskich i przepaławcowych	Marszałek, Powiaty, Gminy Firmy i osoby prywatne
Wzmacnianie znaczenia ochrony krajobrazu w planowaniu przestrzennym	Marszałek, Gminy

2.2. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie lasów, łowiectwo

a) *Stan wyjściowy*

Ogólna powierzchnia lasów w województwie wynosi 248,1 tys. ha (wg GUS – stan na 31.12.2005r.). Według standardów przyjętych dla ocen międzynarodowych, uwzględniających także grunty związane z gospodarką leśną, powierzchnia gruntów leśnych w województwie wynosi 254,9 tys. ha, co odpowiada lesistości 26,4% (11 lokata w kraju). Jednakże wielkość powierzchni leśnej przypadającej na jednego mieszkańca w województwie opolskim jest zbliżona do średniej krajowej.

Rozmieszczenie lasów na Opolszczyźnie jest nierównomierne. Największe zwarte kompleksy leśne – Borów Niemodlińskich, Lasów Stobrawsko-Turawskich i fragment kompleksu Rud Raciborskich położone są w środkowej, północnej i wschodniej części województwa.

W strukturze własnościowej lasów w województwie zdecydowanie dominują lasy publiczne – 243,9 tys. ha (95,7%), więcej od średniej krajowej. Lasy będące własnością Skarbu Państwa zajmują 242,4 tys. ha (99,3%), w tym w zarządzie Lasów Państwowych 237,5 tys. ha (97,9%) – praktycznie cały obszar województwa podlega pod Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Katowicach. Lasy komunalne zajmują ok. 1,5 tys. ha (0,6%), wśród nich szczególnymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi wyróżniają się lasy komunalne gminy Głuchołazy (2 rezerwaty przyrody) oraz gminy Głubczyce. Lasy prywatne zajmują 9,9 tys. ha (3,9%) wśród, których znane są lasy Wspólnoty Lasów Drobnowłociańskich Wsi Kadłub Wolny, o powierzchni 480 ha, których historia sięga początku XVII [Lasy ..., 2007].

Lasy w województwie opolskim, podobnie jak w całym kraju, występują głównie na terenach o najsłabszych glebach, co po części znajduje odzwierciedlenie w układzie typów siedliskowych lasu. W strukturze siedliskowej lasów przeważają siedliska borowe, występujące na 62,3 % powierzchni lasów, siedliska lasowe zajmują 36,5%, z czego olsy i łęgi - 2,4%. W południowej części województwa opolskiego występują również minimalne powierzchnie siedlisk wyżynnych (1,7%) i górskich (0,9%).

Struktura siedliskowa w pewnym stopniu znajduje odzwierciedlenie w strukturze przestrzennej gatunków panujących. Tylko w pewnym stopniu, ponieważ na znacznych powierzchniach występuje niezgodność typu siedliskowego ze składem gatunkowym drzewostanów, co stanowi tendencję ogólnokrajową (ok. 16,5% powierzchni siedlisk żyznych w kraju porastają lasy iglaste). W ostatnich latach struktura gatunkowa lasów w województwie ulega zmianom, nadleśnictwa zwiększają stopniowo udział drzewostanów z przewagą gatunków liściastych. Pomimo tego ich udział jest ciągle dużo niższy od potencjalnego, wynikającego ze struktury siedlisk i roślinności potencjalnej. W województwie opolskim średni udział powierzchni siedlisk żyznych porośniętych drzewostanami

iglastymi wynosi 17,7% powierzchni leśnej, a w niektórych nadleśnictwach dochodzi do ok.30% (nadm. Kluczbork, Namysłów i Prudnik).

Na przeważającej części województwa dominują drzewostany z sosną, jako gatunkiem panującym. Gatunki iglaste dominują na 82,4 % powierzchni lasów w województwie. Najwyższy udział gatunków iglastych w powierzchni leśnej występuje w nadleśnictwach: Lubliniec, Olesno, Zawadzkie i byłe nadleśnictwo Krasiejów (powyżej 90%), a najmniejszy w nadleśnictwie: Prudnik, Tułowice i Brzeg (poniżej 70%).

W wiekowej strukturze lasu w województwie dominują drzewostany stosunkowo młode - I-IV klasy wieku, zajmujące ok. 76,3% powierzchni. W kraju zajmują one 74% powierzchni. Drzewostany powyżej 120 lat zajmują powierzchnię ok. 5,6%. Przeciętny wiek drzewostanów w Lasach Państwowych wynosi ok. 56 lat, a w lasach niepaństwowych 46 lat.

Przeciętna zasobność drzewostanów w RDLP Katowice wynosi ok. 206 m³/ha, a w lasach niepaństwowych 142 m³/ha. Zasobność drzewostanów w kraju to odpowiednio ok. 213 m³/ha i 119 m³/ha. Przeciętny przyrost roczny miąższości grubizny brutto jest dwukrotnie mniejszy od średniej krajowej (7,89 m³/ha) i wynosi w RDLP Katowice ok. 3,7 m³/ha.

Na terenie województwa opolskiego znajduje się fragment Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Rychtałskie”. Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Rychtałskie” o ogólnej powierzchni 47,9 tys. ha utworzono w 1996 roku. W jego skład wchodzi nadleśnictwa Antonin i Syców należące do RDLP Poznań oraz Leśny Zakład Doświadczalny w Siernianicach, który jest jednostką organizacyjną Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu. W skład jednostki w jej południowej części zawierają się tereny gmin Byczyna, Wołczyn i Kluczbork o powierzchni ok. 2500 ha.

Uwzględnienie w gospodarce leśnej ekologicznych i społecznych funkcji lasu, określanych jako pozaprodukcyjne, znalazło wyraz w wyróżnieniu lasów o charakterze ochronnym. Łączna powierzchnia lasów ochronnych w województwie opolskim (na dzień 31.12.2005r.) i wynosi 151,5 tys. ha, co stanowi 61,1% całkowitej powierzchni leśnej w województwie, jest to znacząco powyżej średniej krajowej. Wśród wyróżnianych kategorii, w zarządzie Lasów Państwowych największą powierzchnię zajmują lasy w strefie oddziaływania przemysłu - 65,9 tys.ha, wodochronne – 58,3 tys.ha oraz w miastach i wokół miast – 17,2 tys.ha. Powierzchnia lasów ochronnych w województwie nie będących w zarządzie Lasów Państwowych wynosi ok. 2 646 ha.

Opolszczyzna wraz z sąsiadującymi województwami: dolnośląskim i śląskim, charakteryzuje się jednym z najwyższych w Polsce i w Europie zagrożeniem przez czynniki antropogeniczne. Wśród czynników antropogenicznych istotne źródło zagrożenia stanowią emisje szkodliwych gazów i pyłów, w szczególności SO₂ i NO_x, powodujące uszkodzenia koron drzew, wyrażające się ubytkiem aparatu asymilacyjnego. Stopień defoliacji drzewostanów na obszarze województwa jest średni i utrzymuje się na jego przeważającym obszarze w granicach 26-35%. Na niewielkim obszarze województwa, obejmującym Nadleśnictwa Namysłów i Strzelce Opolskie, defoliacja w ostatnich latach utrzymuje się na niskim poziomie (od 15 do 25%).

b) Uwarunkowania prawne

Ochrona i racjonalne wykorzystanie lasów oraz użytkowanie łowieckie realizowane jest przede wszystkim w oparciu o następujące przepisy prawne:

- ustawa z dnia 28 września 1991r. o lasach [Dz.U. z 2005r. nr 45, poz. 435 w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o lasach] wraz z przepisami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 13 października 1995r. Prawo Łowieckie [Dz.U. z 2005r. t.j. nr 127, poz. 1066] wraz z przepisami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych [Dz.U. z 2004r. nr 121, poz. 1266] z późniejszymi zmianami,
- ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia oraz ustawy - Prawo ochrony środowiska [Dz.U. nr 46, poz. 392 z późniejszymi zmianami],

c) Cele średniookresowe do 2014 r.

Polityka ekologiczna państwa dużą wagę przywiązuje do wzrostu lesistości oraz do wzmocnienia modelu racjonalnego użytkowania zasobów poprzez kształtowanie właściwej struktury lasów, gatunkowej i wiekowej, i ich wykorzystanie w sposób i tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego. Krajowy Program Zwiększania Lesistości przewiduje do roku 2020 osiągnięcie 30% lesistości Polski. Dokumentem strategicznym państwa, wymaganym w polityce środowiskowej i rolnej UE, postulowanym przez Strategię Leśną UE, będzie Narodowy Program Leśny (NPL).

Strategicznymi celami zakładanymi do osiągnięcia na terenie województwa opolskiego w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania lasów, w tym łowiectwa są:

- zwiększenie lesistości województwa,
- stworzenie takich warunków i zasad prowadzenia działalności gospodarczej w lasach, aby funkcje ekologiczne (ochronne) i społeczne mogły być w pełni rozwijane.

Wzbogacanie i racjonalne użytkowanie zasobów leśnych jest jednym z najważniejszych działań na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego kraju i poszczególnych województw. Wojewódzki Program Zwiększenia Lesistości zakłada do roku 2010 zwiększenie lesistości do poziomu 26,7%, przy obecnym poziomie 26,4%. Zakładana średnia krajowa do 2020 wynosi 30%.

Większość lasów w województwie znajduje się pod wpływem znaczącego oddziaływania przemysłu, co uzasadnia konieczność przebudowy drzewostanów. Znaczące walory przyrodnicze lasów Opolszczyzny wymuszają kompleksową ochronę ekosystemów leśnych wraz z ich florą i fauną, również renaturalizację lasów i ochronę cennych siedlisk, a także rozwijanie funkcji edukacyjnych i turystycznych.

Najważniejszymi celami w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania lasów, w tym łowiectwa, w województwie opolskim są:

- zwiększenie lesistości województwa (osiągnięcie poziomu 26,7% do roku 2010, a 27% do roku 2014),
- poprawa zdrowotności i odporności drzewostanów poprzez ich sukcesywną przebudowę: przebudowa monokultur iglastych uszkodzonych przemysłowo, wprowadzanie gatunków rodzimych, dostosowywanie składu gatunkowego do roślinności potencjalnej,
- ochrona i renaturalizacja obszarów leśnych, w szczególności renaturalizacja obszarów wodno-błotnych i ochrona siedlisk wymagających ochrony w ramach sieci Natura 2000,
- zwiększanie ilości i powierzchni zadrzewień, w szczególności na terenach intensywnie użytkowanych rolniczo,
- powszechne ale kanalizowane udostępnianie lasu społeczeństwu, w szczególności dla celów turystycznych i edukacyjnych,
- poprawa stanu i produktywności lasów niepaństwowych,
- dostosowanie odstrzału zwierząt łownych do liczebności populacji.

d) Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

Wymagane do realizacji w najbliższych latach na terenie województwa opolskiego przedsięwzięcia w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania lasów i łowiectwa wraz z przedstawieniem jednostek odpowiedzialnych i współpracujących przedstawiono w poniższej tabeli.

Większość działań dotyczących lasów ma charakter zadań koordynowanych. Wszystkie działania inwestycyjne o charakterze zadań koordynowanych realizowane są przez nadleśnictwa. Działania nieinwestycyjne w większości realizuje wojewoda wraz z samorządami lokalnymi.

Tabela nr 9

Działania	Jednostki odpowiedzialne i współpracujące
Zwiększenie lesistości województwa	
1. Aktualizacja wojewódzkiego planu zwiększania lesistości 2. Przygotowanie podstaw do rozszerzenia zakresu zalesień (granice polno-leśne, plany zagospodarowania przestrzennego) 3. Zalesienie ok. 1360 ha użytków rolnych	Wojewoda, Marszałek wojewoda, marszałek gminy Powiaty, gminy nadleśnictwa właściciele gruntów
Poprawa zdrowotności i odporności drzewostanów	
1. Kontynuowanie programu przebudowy drzewostanów silnie uszkodzonych przez zanieczyszczenia powietrza (w szczególności Nadl. Kędzierzyn i Strzelce Opolskie) 2. Przebudowa monokultur iglastych w kierunku zgodności z siedliskiem i roślinnością potencjalną 3. Zmiana struktury wiekowej i składu gatunkowego drzewostanów w celu zwiększenia różnorodności genetycznej i biologicznej	Nadleśnictwa Nadleśnictwa Nadleśnictwa
Ochrona i renaturalizacja obszarów leśnych	
1. Ochrona zbiorowisk leśnych o charakterze naturalnym lub półnaturalnym oraz śródleśnych zbiorników i cieków wodnych <ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzanie udoskonalonych rębni naśladujących naturalne procesy w ekosystemie leśnym • Udoskonalanie i wdrożenie programów ochrony przyrody w nadleśnictwach • Inwentaryzacja i ochrona zagrożonych siedlisk i roślin na terenach leśnych • Ochrona przeciwpożarowa lasów • Integracja działań gospodarki leśnej z gospodarką wodną 	Nadleśnictwa Wojewoda RDLP Katowice
Zwiększanie ilości i powierzchni zadrzewień śródpolnych	
Wykonywanie pasów przeciwwietrznych Zakładanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych, w szczególności w ramach programu rolno-środowiskowego	Gminy Właściciele gruntów Nadleśnictwa
Poprawa stanu i produktywności lasów niepaństwowych	
Sporządzanie dokumentacji urzędzeniowej lasów niepaństwowych Doradztwo dla właścicieli gruntów korzystających ze wsparcia UE dla działań związanych z leśnictwem	Wojewoda Nadleśnictwa WODR, ARiMR

2.3 Ochrona zasobów wodnych, w tym ochrona przed powodzią

a) *Stan wyjściowy*

Zasoby wodne województwa opolskiego klasyfikowane według zasobów wód powierzchniowych przypadających na jednego mieszkańca ($796\text{m}^3/\text{M}/\text{Rok}$) w stosunku do analogicznych w kraju ($1660\text{m}^3/\text{M}/\text{rok}$) są prawie dwukrotnie mniejsze. Zlewniami rzecznyymi o największym module zasobowym są zlewnie: Nisy Kłodzkiej i Małej Panwi (powyżej $6\text{m}^3/\text{s}/\text{km}^2$), następnie zlewnie Stobrawy, Osobłogi i Prosnicy ($4-6\text{m}^3/\text{s}/\text{km}^2$).

Możliwość wykorzystania zasobów wód powierzchniowych jest ograniczona ze względu na ich dużą zmienność w czasie oraz złą jakość. Niedostateczna objętość i stan techniczny niektórych urządzeń do retencji zbiornikowej nie pozwalają na znaczące wyrównanie odpływów i nie jest istotna w ograniczeniu zagrożenia powodziowego.

Zasoby wód podziemnych województwa opolskiego określone na podstawie udokumentowanych zasobów eksploatacyjnych wynoszą $472,1\text{ hm}^3$, ponad ośmiokrotnie przewyższają pobór wody w roku 2005 wynoszący 58 hm^3 . Wody podziemne wykorzystywane są przede wszystkim do celów zaopatrzenia ludności w wodę do picia (79,5%) oraz w mniejszym stopniu przez przemysł (20,5%).

Na obszarze województwa opolskiego z uwagi na przewodność hydrauliczną i wydajność potencjalną studni oraz ryzyko zagrożenia zasobów wodnych, wyodrębniono 13 Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) zakwalifikowanych do obszarów wymagających specjalnej ochrony (w pierwotnej nomenklaturze zwanymi obszarami o konieczności najwyższej - ONO) bądź wysokiej ochrony (OWO). Łączne zasoby dyspozycyjne tych zbiorników wynoszą 1 293 422 m³/d w zasięgu województwa opolskiego.

Reżim krążenia wody zbiornika GZWP 333 o zasobach wodnych około 200 tys.m³/d, jest w znacznym stopniu zakłócony przez duży drenaż wód w istniejących kopalniach surowców węglanowych: Tarnów Opolski, Strzelce Opolskie i Górażdże. Aktualnie około 20% zasobów dyspozycyjnych zbiornika jest wykorzystywana przez ujęcia komunalne, natomiast prawie 40% w wyniku odwodnienia kopalń surowców węglanowych jest odprowadzana do wód powierzchniowych, dla których ostatecznym odbiornikiem jest rzeka Odra.

W roku 2005 pobór wody wynosił 124,4 hm³, w tym wody podziemne stanowiły 46,6%. Z zasobów wód podziemnych na cele komunalne pobrano 46,10 hm³ a na cele przemysłowe 11,9 hm³. Wody powierzchniowe w zdecydowanej ilości były pobierane przez rolnictwo i przemysł, natomiast do zaopatrzenia gospodarki komunalnej pobrano tylko 3,8 % wód powierzchniowych.

Racjonalizacja zużycia wody poprzez wdrażanie najlepszych dostępnych technik w działalności produkcyjnej i usługowej oraz ekonomizacja zużycia wody sprawiły że od 2000 roku pobór wody ogółem w gospodarce narodowej zmniejszył się o 37 %, a w gospodarstwach domowych pomimo wzrostu liczby mieszkańców korzystającej ze zbiorowego zaopatrzenia w wodę o 15%. Generalnie nastąpiło zmniejszenie poboru wody podziemnej o ca 14% (w tym także na cele produkcyjne)

W roku 2005 wskaźniki jednostkowego zużycia wody kształtowały się następująco: gospodarstwa domowe –86,3l/Md (98,3 l/Md w miastach).

Rzeka Odra zaliczana jest do rzek o największym potencjale powodziowym, co potwierdza wskaźnik zmienności przepływów SWQ/WQ określany w przedziale 1 : 20 ÷ 1 : 28, a w roku 1997 podczas wielkiej powodzi wynosił 1 : 174. Na obszarze województwa opolskiego rzeka Odra jest skanalizowana od Koźła (km 95) do granicy województwem dolnośląskim.

b) Uwarunkowania prawne

Ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych realizowane jest przede wszystkim w oparciu o następujące przepisy prawne:

- ustawę z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne [Dz. U. z 2005r. t.j. nr 239, poz 2019 z póź.zm.] wraz z przepisami wykonawczymi,
- ustawę z 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska [Dz.U. 2006r. nr 129, poz. 902 z póź.zm.],,
- ustawa z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków [Dz.U. 2006r. tj. nr 123, poz.858],
- dyrektywę 2000/60/WE z 23 października 2000r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie gospodarki wodnej.

W celu zabezpieczenia przed powodzią terenów położonych w dorzeczu Odry, został opracowany wieloletni program gospodarczy pod nazwą „Program dla Odry 2006”, który ze względu na duży zakres robót jak i koszt został przewidziany do realizacji w okresie 15 lat. Celem Programu przyjętego ustawą z dnia 06 lipca 2001r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Program dla Odry – 2006” (Dz.U. nr 98, poz. 1067) jest zbudowanie zintegrowanej gospodarki wodnej dorzecza Odry zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Rozwiązywaniu problemów związanych z ochroną powodziową zajmuje się również Strategia Gospodarki Wodnej opracowana przez Ministerstwo Środowiska. Strategia stanowi dokument przyjęty oficjalnie przez Radę Ministrów w dniu 13 września 2005 r.

Strategia określa III Cele kierunkowe :

Cel I. Zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych i ludności przy poszanowaniu zasad zrównoważonego rozwoju, które zamierza się osiągnąć między innymi poprzez:

- zwiększenie zasobów dyspozycyjnych poprzez dokończenie inwestycji nowych i modernizacyjnych wielozadaniowych zbiorników retencyjnych oraz rozwój małej retencji wodnej oraz budowę zbiorników retencyjnych o znaczeniu ponadregionalnym,
- udostępnianie obiektów piętrzących dla potrzeb małych elektrowni wodnych,
- opracowanie i wdrożenie zasady zwrotu kosztów usług wodnych,
- poprawa jakości wód wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,
- poprawę jakości wód w kąpieliskach,
- dokumentowanie warunków hydrogeologicznych na obszarach wydzielonych zbiorników wód podziemnych wymagających szczególnej ochrony.

Cel. II. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód, a w szczególności ekosystemów wodnych i od wód zależnych, które zamierza się osiągnąć:

- opracowanie planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy Wisły i Odry oraz realizację programów działań ujętych w tych planach,
- opracowanie programów monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w obszarach dorzeczy,
- realizację programów wodno-środowiskowych,
- realizację Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- zapewnienie wyposażenia aglomeracji poniżej 2000 RLM w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków,
- ograniczanie lub eliminowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

Cel III. Podniesienie skuteczności ochrony przed powodzią i skutkami suszy. Cel może być osiągnięty między innymi poprzez:

- opracowanie planu ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy,
- właściwe utrzymanie koryt rzecznych i stworzenie warunków dla swobodnego spływu wód powodziowych oraz lodu,
- zwiększenie retencji dolinowej poprzez wyznaczenie obszarów zalewowych, polderów oraz suchych zbiorników przeciwpowodziowych,
- utrzymywanie i eksploatację urządzeń nawadniających (zatrzymywanie wody w glebie),
- poprawę stanu technicznego budowli hydrotechnicznych zagrażających bezpieczeństwu ludzi i mienia,
- budowę i modernizację zbiorników, stopni wodnych, polderów i wałów przeciwpowodziowych.

W związku z częstymi powodziąmi jakie nawiedziły w ostatnich latach Europę (w okresie od 1997.r wystąpiło ponad 100 dużych powodzi) oraz prawdopodobieństwem nasilania się niekorzystnych zjawisk meteorologicznych i hydrologicznych, 23 października 2007 r. KE przyjęła **Dyrektywę** Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (weszła w życie 26 listopada 2007r.). Dyrektywa Powodziowa będzie stanowić europejski system zarządzania zagrożeniem powodziowym, który ma być ściśle powiązany z Ramową Dyrektywą Wodną, stanowiącą podstawę unijnej polityki ochrony wód. Dyrektywa będzie wymagała od władz krajowych (członków UE) przeprowadzenia oceny ryzyka powodziowego w dorzeczach (do 2011r.), a następnie stworzenia map zagrożenia i ryzyka powodziowego (do 2013r.) i opracowania planu zarządzania ryzykiem powodziowym (realizacja w kolejnym okresie programowania do 2015 r.).

c) Cele średniookresowe do 2014r.

- **optymalizacja wykorzystania i zrównoważone użytkowanie zasobów wód podziemnych**
- **ochrona głównych zbiorników wód podziemnych, które stanowią główne/strategiczne**

źródło zaopatrzenia ludności w wodę,

- **ochrona przed powodzią.**

Zgodnie z aktualną Polityką ekologiczną państwa działania ukierunkowane na ochronę i racjonalne użytkowanie zasobów wodnych powinny obejmować wszystkie dziedziny gospodarki korzystające z zasobów wodnych, w tym przede wszystkim: przemysł, gospodarkę komunalną i rolnictwo. Zastosowanie najlepszych dostępnych technik produkcji przemysłowej (BAT) i kodeksu dobrych praktyk rolniczych powinno doprowadzić do zmniejszenia zapotrzebowania na wodę i ograniczenia ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do odbiorników. Wśród średniookresowych celów ekologicznych, przewidzianych do realizacji wyznaczono również zmniejszenie wodochłonności produkcji .

Racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych powinna zmierzać przede wszystkim do ograniczenia jej marnotrawstwa, stosowania wodoszczelnej aparatury czerpalnej i sprzętu gospodarstwa domowego. Podstawowym instrumentem stymulującym racjonalizację zużycia wody jest cena usług wodociągowych. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną państwa członkowskie powinny zapewnić równowagę między poborem, a zasilaniem wód podziemnych celu osiągnięcia dobrego stanu tych wód.

Niezwykle istotnym problemem kształtowania stosunków wodnych jest również ograniczona możliwość wykorzystania zasobów wód powierzchniowych (w okresach niżówek hydrologicznych) oraz niebezpieczeństwo powodzi, ze względu na ich zmienność w czasie i stan czystości wód. Tak, więc jednym z podstawowych celów polityki ekologicznej jest wyrównanie odpływów i ochrona przed powodzią, a także odbudowa naturalnej retencji glebowo-gruntowej. Co wynika także z przyjętej w 2005 r. przez Radę Ministrów Strategii Gospodarki Wodnej.

Strategicznymi celami uwzględniającymi wymogi Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014, cele Strategii Gospodarki Wodnej (z września 2005r.) oraz generalne założenia Dyrektywy „powodziowej” (z 23 października 2007r.) do osiągnięcia na terenie województwa opolskiego w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów wodnych są:

- pełne wdrożenie idei zrównoważonej produkcji i konsumpcji w odniesieniu do zużycia wody na cele przemysłowe, komunalne i rolnicze,
- wyrównanie odpływów wód i ochrona województwa opolskiego przed powodzią,
- odbudowa naturalnej retencji gruntowo-glebowej.

Podstawowe cele i kierunki działań w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów wodnych określono w oparciu o wyróżnione niżej wymienione zagadnienia:

- kształtowanie i racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych,-
- ochrona głównych zbiorników wód podziemnych,
- ochrona przed powodzią.

Kształtowanie i racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych

Zasoby wód podziemnych w województwie przewyższają wielokrotnie zużycie wody, ale istotnym **celem** jest eliminowanie wykorzystania wód na cele przemysłowe (w województwie opolskim w 2005 r. 20,5% wód), marnotrawienia wód kopalnianych oraz ochrona jakości niezwykle bogatych zasobów. Pobór wody w gospodarce narodowej w stosunku do roku 1990 zmniejszył się o 33% i zostało osiągnięte wymagane zmniejszenie o 50% wodochłonności produkcji w przeliczeniu na PKB mieszkańca w stosunku do 1990 r. W zaistniałej korzystnej w stosunku do założeń sytuacji należy kontynuować oszczędne gospodarowanie wodą przez wszystkich użytkowników gospodarki narodowej.

Zasoby wód **powierzchniowych** województwa opolskiego są ponad dwukrotnie mniejsze w stosunku do zasobów krajowych, co wymaga podjęcia zdecydowanych działań na rzecz racjonalizacji zużycia i retencji wodnej.

Najważniejszymi celami w zakresie kształtowania i racjonalizacji wykorzystania zasobów wodnych, w województwie opolskim są:

- monitorowanie stanu ilościowego i jakościowego głównych zbiorników wód podziemnych oraz dokumentowanie tych zbiorników dla potrzeb ich ochrony przed negatywnymi skutkami aktualnej i przyszłej działalności gospodarczej prowadzonej na powierzchni (dotyczy to w pierwszym rzędzie obszarów województwa charakteryzujących się największą koncentracją i intensywnością działalności zarówno przemysłowej, komunalnej jak i rolniczej),
 - kontynuacja podjętych działań w zakresie racjonalności zużycia wody, które już spowodowały, że pobór wody w gospodarce narodowej w stosunku do roku 1990 zmniejszył się o ponad 33% i zostało osiągnięte wymagane zmniejszenie o 50% wodochłonności produkcji w przeliczeniu na PKB w stosunku do 1990,
 - kontynuowanie działań w zakresie ograniczenia i eliminowania wykorzystywania wód podziemnych do celów innych niż zaopatrzenie w wodę do picia oraz zastosowania technologicznego w przemyśle spożywczym i farmaceutycznym, zarówno poprzez działania prawno-administracyjne (egzekucja przepisów prawnych – w tym art.32 ustawy Prawo wodne, pozwolenia zintegrowane i wodno-prawne),
 - zwiększenie retencji wodnej o około 50 mln m³ (łącznie pojemności wraz z rezerwą powodziową zgodnie z aktualnie opracowywanym Programem Budowy Zbiorników Małej Retencji w Województwie Opolskim),
- ochrona obszarów wodno-błotnych, w szczególności na glebach organicznych.

Ochrona przed powodzią

Rzeka Odra zaliczana jest do rzek o największym potencjale powodziowym, co wykazała katastrofalna powódź, która nawiedziła Opolszczyznę w 1997r. System ochrony przeciwpowodziowej w województwie opolskim wymaga przebudowy i kontynuacji szeregu działań ochronnych. Ochrona przed powodzią musi się jednak koncentrować na czynnych metodach zmniejszenia fali powodziowej (zalesianie, budowa zbiorników retencyjnych). Przy wykorzystaniu instrumentu prawnego jak jest ustawa o planowaniu przestrzennym w powiązaniu z regulacjami Prawa Wodnego, należy zapobiegać procesowi wkraczania zabudowy na tereny zalewowe. Modernizacja i budowa nowych obwałowań powinna się odbywać tylko w miejscach uzasadnionych lokalnymi warunkami, przy stosowaniu zasady maksymalnego odsunięcia wałów od koryta rzeki. Ponadto w przypadku inwestycji hydrotechnicznych konieczne jest przeprowadzenie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, w tym z oceną walorów przyrodniczych oraz szukanie kompromisowych, wariantowych rozwiązań, a w ostateczności działań związanych z kompensacją przyrodniczą.

Najważniejszymi celami w zakresie ochrony przed powodzią, w województwie opolskim są:

- realizacja „Programu dla Odry 2006”,
- modernizacja i rozbudowa istniejącego systemu ochrony przeciwpowodziowej, w tym systemu monitorowania i ostrzegania,
- zwiększenie retencji naturalnej,
- zapobieganie lokalizacji zabudowy na terenach zalewowych, w szczególności za pomocą planowania przestrzennego.

d) Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

Wymagane do realizacji w najbliższych latach na terenie województwa opolskiego przedsięwzięcia w zakresie ochrony i racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych wraz z przedstawieniem jednostek odpowiedzialnych i współpracujących przedstawiono w poniższej tabeli.

Większość działań dotyczących zasobów wód i ochrony przed powodzią ma charakter zadań inwestycyjnych. Działania nieinwestycyjne w większości realizuje wojewoda (z dniem 1 stycznia 2008r. – zadania te będzie realizował Marszałek Województwa, jako zdania z zakresu administracji rządowej zlecone ustawą) wraz z samorządami lokalnymi oraz przedsiębiorcy i użytkownicy wód .

Tabela nr 10

Działania	Jednostki odpowiedzialne i współpracujące
Kształtowanie i racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych	
Opracowanie strategii i programów zagospodarowania wód kopalnianych	Przedsiębiorstwa
Kontynuowanie prac geologicznych dot. dokumentowania zasobów dyspozycyjnych jednostek bilansowych do sporządzenia planów gospodarki wodami w dorzeczach.	RZGW Marszałek /RZGW
Dokumentowanie zasobów wydzielonych jednolitych części wód (JCWO _d) dla oceny stanu ilościowego oraz relacji pomiędzy ich zasobami a poborem oraz ustalenia dostępnych zasobów i przepływów w obszarach transgranicznych.	Marszałek /RZGW
Ochrona GZWP nr 335 będącego najbardziej stabilnym źródłem czystej i naturalnej wody	RZGW
Wprowadzenie zamkniętych obiegów wody w przemyśle, wodooszczędnych technologii produkcji, w szczególności stosowanie BAT (najlepszej dostępnej techniki)	Eksploatujący instalacje- użytkownicy wód
Realizacja przedsięwzięć modernizacyjnych w systemach zaopatrzenia w wodę, ukierunkowanych na zmniejszenie własnych strat wody	Przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne
Budowa zbiorników małej retencji – wg odrębnego Programu	WZMiUW
Ochrona obszarów wodno-błotnych (inwentaryzacja obszarów, diagnoza ich stanu, program działań ochronnych lub renaturalizacyjnych)	Wojewoda Uniwersytet Opolski Organizacje pozarząd.
Ochrona przed powodzią	
Opracowanie studium ochrony przeciwpowodziowej, ustalające granice zasięgu wód powodziowych, stworzenia map zagrożenia i ryzyka powodziowego	RZGW
Modernizacja i budowa nowych obwałowań	WZMiUW,
Budowa polderów	RZGW/WZMiUW
Przebudowa i udrożnienie koryt rzecznych	RZGW, WZMiUW
Budowa i modernizacja jazów i śluz	RZGW
Zapobieganie lokalizacji zabudowy na terenach zalewowych	Gminy Marszałek, Wojewoda
Ochrona obszarów wodno-błotnych, zalesianie wododziałów	Wojewoda Starostwa, Gminy nadleśnictwa

2.4.Ochrona zasobów kopalni i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych

a). Stan wyjściowy

Województwo opolskie dysponuje bogatą bazą zasobową surowców skalnych – wapieni i margli przydatnych dla przemysłu cementowego i wapienniczego, kruszyw naturalnych dla budownictwa, surowców ilastych stosowanych w przemyśle ceramiki budowlanej i cementowej oraz piasków kwarcowych. Uwzględniając zakładany zwiększony poziom wydobycia i przeciętny wskaźnik wykorzystania zasobów, surowce te wystarczą na czas, określany przeciętnie na ok.120 lat, zaś nie mniej niż 50 lat. Ograniczona jest baza surowcowa kamieni drogowych i budowlanych oraz brak perspektyw znalezienia większych złóż tej grupy. Ogółem na terenie woj. znajduje się 210

udokumentowanych złóż surowców mineralnych, w tym 65 eksploatowanych (stanu na 31.12.2005).

Podstawowymi dla gospodarki regionu surowcami są margle i wapienie, wykorzystywane w przemyśle cementowym i wapienniczym, których wydobycie w województwie opolskim jest znaczące w skali kraju. Znaczący udział w produkcji krajowej mają również złoża kamieni drogowych i piasków – formierskich i podsadzkowych.

Geologiczne zasoby bilansowe złóż surowców skalnych wynoszą 3 762 742 tys. ton w tym zasoby przemysłowe 1 123 976 tys. ton, a wydobycie 12 140 tys. ton. Najwięcej złóż eksploatowanych jest w grupie kruszyw naturalnych (33) i surowców ilastych ceramiki budowlanej (11). Najwięcej zasobów rozpoznano w kruszywach naturalnych, wapieniach i marglach oraz piaskach podsadzkowych.

Cechą charakterystyczną złóż surowców skalnych występujących na terenie województwa opolskiego są wysokie walory jakościowe i dogodne warunki geologiczno-górnictwa. Świadczy o tym zdecydowana przewaga zasobów bilansowych nad zasobami pozabilansowymi większości złóż tj. spełnienie kryteriów bilansowości pod względem grubości nakładu i miąższości serii złożowej, a także pod względem wysokich parametrów jakościowych surowców. Wysokie są również wskaźniki wykorzystania większości złóż we wszystkich grupach surowców. Wyżej wymienione cechy świadczą o dobrej dostępności złóż do eksploatacji oraz opłacalności w podejmowaniu wydobycia. Istniejąca baza zasobowa regionu nie stwarza obecnie przesłanek do planowania środków pochodzących z budżetu państwa na dalsze poszukiwanie złóż surowców skalnych w grupach tradycyjnie reprezentowanych przez Opolszczyznę. Brak perspektyw znalezienia surowców energetycznych i metalicznych nie uzasadnia przedsięwzięć w zakresie ich poszukiwania

Przemysł wydobywczy powoduje szereg oddziaływań, z których najistotniejsze to powstawanie odpadów pogórnictwa i przerobczych, przekształcanie powierzchni terenu oraz drenowanie poziomów wodonośnych z potencjalną możliwością ich zanieczyszczenia. Przekształcenie powierzchni terenu następuje przede wszystkim w wyniku składowania odpadów na hałdach oraz powstawania otwartych wyrobisk poeksploatacyjnych, często o dużej powierzchni. Główną przyczyną degradacji i dewastacji gruntów w województwie jest eksploatacja kruszyw naturalnych, surowców ilastych, piasków oraz wapieni i margli. Grunty zdewastowane i zdegradowane w wyniku wydobycia surowców zajmują w województwie 2757 ha. Znaczący i niekorzystny wpływ na zasoby wód podziemnych ma eksploatacja powierzchniowa surowców węglanowych (Góraźdże, Tarnów Opolski, Strzelce Opolskie) oraz piasków podsadzkowych w Kotlarni.

b) Uwarunkowania prawne

Ochrona zasobów kopalni i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych realizowana jest przede wszystkim w oparciu o następujące przepisy prawne:

ustawę z dnia 04 lutego 1994r. Prawo Geologiczne i Górnicze [Dz.U. z 2005 r. t.j. nr 228, poz. 1947 z póź.zm.] wraz z przepisami wykonawczymi,

ustawą z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych [Dz.U. z 2004r. t.j. nr 121, poz. 1266] z późniejszymi zmianami,

ustawę z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska [Dz.U. 2006r. nr 129, poz. 902 z póź.zm.],

ustawę z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym [Dz.U. nr 80, poz. 717].

c) Cele średniookresowe do 2014 r.

Według polityki ekologicznej państwa działania w zakresie ochrony zasobów kopalni będą wymagały przede wszystkim kontynuacji i wzmocnienia, w szczególności w egzekucji obowiązującego prawa, ograniczenie presji wywieranej na środowisko przez eksploatację, optymalizacja wykorzystania zasobów oraz poszukiwanie substytutów zasobów nieodnawialnych.

Strategicznymi celami zakładanymi do osiągnięcia na terenie województwa opolskiego w zakresie ochrony zasobów kopalni, są:

- ochrona zasobów kopalni oraz zwiększenie efektywności wykorzystania rozpoznanych i eksploatowanych złóż,

- rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.

Strategiczne cele krótko i średniookresowe w zakresie ochrony zasobów kopalin w sytuacji bazy surowcowej regionu, funkcjonujących dobrze zorganizowanych przedsiębiorstw wydobywających kopaliny, warunków gospodarki rynkowej, obowiązującego prawa oraz w świetle wytycznych polityki państwa mogą mieć jedynie charakter przedsięwzięć organizacyjnych dotyczących organu koncesyjnego. Bowiem jedynie bezwzględne przestrzeganie i egzekwowanie warunków koncesji winno być gwarantem ochrony zasobów złóż kopalin.

Regulacje prawne zapewniają w znacznej mierze ochronę złóż kopalin, zarówno od strony poznawczej, jak i organizacyjno-prawnej. Realizowane w woj. opolskim działania w obszarze ochrony zasobów kopalin będą w bliższej i dalszej przyszłości wymagać przede wszystkim kontynuacji, w szczególności jeżeli chodzi o dalsze usprawnienie egzekucji prawa geologicznego i górniczego i lepszego dostosowania do potrzeb ochrony kopalin działań w zakresie planowania przestrzennego.

Najważniejszymi celami w zakresie ochrony zasobów kopalin w województwie opolskim są:

- ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin w eksploatowanych złożach przez podmioty gospodarcze posiadające koncesje i skuteczne egzekwowanie zasad postępowania w tym zakresie wynikających z obowiązującego prawa przez organy administracji państwowej,
- poprawa dostosowania działań w zakresie planowania przestrzennego i lokalizacji inwestycji do potrzeb ochrony kopalin w obrębie złóż nieeksploatowanych,
- pobudzanie aktywności potencjalnych przedsiębiorców w zakresie możliwości poszukiwania i eksploatacji kopalin w rejonach ich perspektywicznego występowania,
- kreowanie przedsięwzięć gospodarczych mogących wykorzystać wody lecznicze i termalne,
- rekultywacja terenów poeksploatacyjnych i „dzikich” wyrobisk w kierunku przyrodniczego ich wykorzystania lub pozostawienie niektórych najcenniejszych wyrobisk poeksploatacyjnych, które stały się refugiami bioróżnorodności województwa.

d) Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

Aby programować i realizować zadania w dziedzinie ochrony zasobów kopalin należy wziąć pod uwagę funkcjonujące mechanizmy gospodarki rynkowej i obowiązujące uwarunkowania prawne. Decydującą rolę odgrywają tu zarówno władze administracji państwowej i samorządowej poprzez system prawa oraz podmioty gospodarcze realizujące decyzje organów administracyjnych.

Zasadniczy cel ochrony zasobów kopalin – zwiększenie efektywności wykorzystania złóż poprzez racjonalne ich wykorzystanie jest obowiązkiem przedsiębiorców i w ich interesie leży oszczędność surowca. Do takiego działania zmusza firmy obowiązujące prawo i instrumenty ekonomiczne w nim zawarte oraz konkurencyjność gospodarki.

W dziedzinie poszukiwania i rozpoznawania złóż kopalin inicjatywa i przeznaczenie środków na ten cel spoczywa w rękach zainteresowanych firm.

W razie likwidacji zakładu górniczego przedsiębiorca zobowiązany jest m.in. do przedsięwzięcia niezbędnych środków w celu ochrony środowiska oraz rekultywacji gruntów i zagospodarowania terenów po działalności górniczej a sposób wykonania tych obowiązków przewiduje plan ruchu zakładu górniczego. Nadzór nad rekultywacją gruntów w trakcie likwidacji zakładu górniczego sprawują urzędy górnicze.

Prawo geologiczne i górnicze nałożyło na przedsiębiorców obowiązek utworzenia funduszu likwidacji zakładu górniczego określając szczegółowe zasady gromadzenia i wydatkowania funduszu.

Realizacja założonych celów ma głównie charakter przedsięwzięć pozainwestycyjnych (za wyjątkiem rekultywacji terenów) o charakterze organizacyjnym, mających usprawnić pracę organu koncesyjnego.

Tabela nr 11

Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin w eksploatowanych złożach	
Egzekwowanie przepisów prawa od przedsiębiorców	powiaty
Poprawa dostosowania działań w zakresie planowania przestrzennego	
Uwzględnianie w opracowaniach planistycznych wszystkich znanych złóż w granicach ich udokumentowania i ich ochrona przed trwałą zainwestowaniem	gminy marszałek
Pobudzanie aktywności potencjalnych przedsiębiorców w zakresie możliwości poszukiwania i eksploatacji kopalin	
Usprawnienie dostępu do informacji geologicznej	marszałek starosta
Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych i „dzikich” wyrobisk	
Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	przedsiębiorstwa
Rekultywacja „dzikich” wyrobisk	starosta

2.5. Ochrona powierzchni ziemi

a). *Stan wyjściowy*

Gleby województwa opolskiego charakteryzują się dobrą jakością, co stanowi korzystne walory dla produkcji rolniczej. Ogólna powierzchnia gruntów użytkowanych rolniczo wynosi 540,1 tys. ha, co stanowi 57,4% powierzchni województwa. (stan na 31.12.2005 r.). W strukturze użytkowania gruntów dominują grunty orne, zajmujące powierzchnię 483,1 tys. ha, co stanowi 51,3% ogólnej powierzchni województwa. Gleby o najwyższej jakości zlokalizowane są w południowej i zachodniej części województwa.

Na spadek urodzajności gleb mają wpływ różne czynniki naturalne i antropogeniczne, które w konsekwencji powodują ich degradację. Do naturalnych procesów mających istotny wpływ na jakość środowiska glebowego zaliczyć należy erozję, którą potęgują zmiany klimatyczne, a także zmiany szaty roślinnej. Powierzchnia województwa objęta procesami erozyjnymi stanowi: erozją wietrzną 28,6% i 12,3% erozją wodną. W stopniu szczególnie intensywnym erozja występuje na obszarze Płaskowyżu Głubczyckiego, masywu Chełmu i na Wzgórzach Strzebińskich.

Wśród czynników antropogenicznych istotny wpływ na zanieczyszczenia gleb mają emisje gazowe i pyłowe ze źródeł energetycznych, przemysłowych i motoryzacyjnych. Emisje kwasotwórczych jonów mają bezpośredni wpływ na skład chemiczny i odczyn opadów atmosferycznych docierających do środowiska glebowego i powodujących jego zakwaszenie. Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji wynosiła w 2005 r. 3 281 ha (w tym grunty zdewastowane 2 956 ha natomiast grunty zdegradowane 325 ha), w roku 2005 zrekultywowano i zagospodarowano jedynie 119 ha (dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi).

Zakwaszenie gleb województwa opolskiego jest na stałym wysokim poziomie, co potwierdzają badania przeprowadzone przez Okręgową Stację Chemiczną – Rolniczą w Opolu. Wynika z nich, że gleby kwaśne (w tym bardzo kwaśne - pH do 4,5, kwaśne - pH 4,6-5,5 i lekko kwaśne - pH 5,6-6,5) zajmują ok. 83 % gleb województwa, natomiast gleby o charakterze obojętnym zajmują ok. 15 % gleb województwa, a gleby o odczynie zasadowym stwierdzono w przypadku 2 % gleb. Zjawisko to występuje powszechnie na obszarze całego województwa, przy czym zakwaszenie gleb w powiatach waha się od 68 % (powiat kędzierzyński – kozielski) do 94 % (powiat oleski). Poniżej 75 % powierzchni gleb zakwaszonych występuje tylko na terenie miasta Opole (jedyna gmina o zakwaszeniu mniej niż 50 % powierzchni) oraz na terenie gmin Baborów, Branice, Gogolin, Lewin Brzeski, Prószków i Tarnów Opolski. Gminy Dobrzeń Wielki i Turawa posiadają gleby w całości zakwaszone.

Przeciwdziałaniem niskiemu pH jest zabieg polegający na wapnowaniu gleb. Udział gleb wymagających wapnowania wynosi ok. 68 %, przy czym koniecznym zabiegiem ten należy przeprowadzić na 21 % gleb, potrzebne na 21 % gleb, a wskazane na 26 % powierzchni gleb województwa.

Antropogeniczne zanieczyszczenie gleb województwa opolskiego, pochodzące z rolniczego ich użytkowania jest wynikiem nadmiernego nawożenia mineralnego gleb. Azotany i azotyny pochodzące

ze źródeł rolniczych wpływają destrukcyjnie na gleby, powodując ich zakwaszenie. Wzmagają także eutrofizację wód powierzchniowych. Zużycie nawozów mineralnych na jeden ha użytków rolnych wynosiło w 2006 r. 175 kg (w tym azotowych - 87,6 kg, fosforowych - 37,9 kg, natomiast potasowych - 49,5 kg). Dla porównania ilość zużytych nawozów wapniowych na jeden ha użytków rolniczych to 113 kg.

Około 80% gleb w województwie charakteryzuje się naturalną zawartością metali ciężkich. Silne i bardzo silne zanieczyszczenie wykazuje 0,57% gleb w województwie opolskim. Pierwiastkiem, który zanieczyszcza największy procent gleb województwa opolskiego jest kadm. W powiecie strzeleckim, krapkowickim, opolskim grodzkim i ziemskim oraz oleskim i kędzierzyńsko-kozielskim odnotowano największy procent gleb zanieczyszczonych metalami ciężkimi.

Województwo opolskie zajmuje niechlubne pierwsze miejsce w Polsce pod względem zanieczyszczenia gleb sztucznymi radionuklidami (cezu – 137) wynoszącym 12,67 kBq/m², przy średniej krajowej 3,20 kBq/m². Najwyższe stężenia występują w rejonie Borów Stobrawsko - Turawskich, Borów Niemodlińskich oraz w rejonie Nyskim

b) Uwarunkowania prawne

Ochrona gleb realizowana jest przede wszystkim w oparciu o następujące przepisy prawne:

- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska [Dz.U. 2006 r. nr 129, poz. 902 z póź.zm.],
- ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych [Dz.U. 2004r. t.j. nr 121 poz. 1266 z póź.zm],
- ustawę z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym [Dz.U. nr 80, poz. 717 z póź.zm.],
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o rolnictwie ekologicznym [Dz. U. nr 93 poz. 898 z póź. zm.],
- ustawa z dnia 26 lipca 2000r. o nawozach i nawożeniu [Dz.U. nr 89, poz. 991 z póź.zm.],
- ustawa z dnia 18 grudnia 2003r. o ochronie roślin [Dz. U. 2004r. nr 11 poz. 94 z póź.zm.].

c) Cele średniookresowe do 2014 r.

Zanieczyszczenie gleb rolnych i leśnych, pod względem zanieczyszczeń mających istotny wpływ dla zdrowia człowieka oraz dla środowiska, występuje w ilości nie stwarzających zagrożenia. Nie oznacza to jednak zaniechania aktywnych działań mających na celu zapobieżenie dewastacji powierzchni ziemi.

Polityka ekologiczna państwa zakłada ochronę zasobów gleb użytkowanych przyrodniczo, ochronę gleb przed erozją, dewastacją fizyczną i chemiczną, rekultywację gleb, utrzymanie lub przywrócenie na terenach rolniczych odpowiedniej jakości gleb. Ochrona powierzchni ziemi oraz jej racjonalne użytkowanie jest jednym z ważniejszych priorytetów polityki ekologicznej państwa, która zakłada dwutorową realizację założonych celów:

- po pierwsze wspierane będą prace mające na celu niedopuszczenie do degradacji powierzchni ziemi przez wspieranie dobrych praktyk rolniczych oraz restrykcyjne przestrzeganie wymagań ochrony gleb w działalności gospodarczej, przede wszystkim w sektorach przemysłu, budownictwa i transportu,
- po drugie prowadzona będzie rekultywacja i przywracanie funkcji przyrodniczej terenów i gruntów zdegradowanych.

Polityka ekologiczna państwa zakłada ochronę zasobów gleb użytkowanych przyrodniczo, ochronę gleb przed erozją, dewastacją fizyczną i chemiczną, rekultywację gleb, utrzymanie lub przywrócenie na terenach rolniczych odpowiedniej jakości gleb.

Polityka ekologiczna państwa kładzie szczególny nacisk na ochronę gleb przed degradacją powodowaną intensyfikacją produkcji rolniczej (wzrost ilości nawozów sztucznych i środków ochrony roślin, koncentracja hodowli, wzrost powierzchni monokultur, intensyfikacja transportu rolnego) oraz zadania z zakresu rekultywacji gleb zdegradowanych. Dlatego szczególnie ważnym zadaniem jest wprowadzanie dobrych praktyk rolniczych, dostosowanych do warunków przyrodniczych

i konkretnych czynników antropopresji, a także ochrona użytków zielonych i nieprzekształcanie ich w grunty orne, w szczególności na obszarach Natura 2000 i dolinach rzecznych.

Strategicznymi celami zakładanymi do osiągnięcia na terenie województwa opolskiego w zakresie ochrony gleb, są:

- ochrona i racjonalne wykorzystanie gleb z dostosowaniem formy zagospodarowania oraz kierunków i intensywności produkcji do ich naturalnego potencjału przyrodniczego,
- rekultywacja gleb zdegradowanych,
- ograniczenie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe,
- wzrost powierzchni terenów przekazywanych do rekultywacji (wg PEP)

Głównym zagrożeniem dla gleb w województwie opolskim jest intensywne rolnictwo, a także degradacja gleb pod wpływem przemysłu i transportu oraz erozja gleb na Płaskowyżu Głubczyckim, stąd też najważniejsze kierunki polityki ekologicznej odnoszą się do tych zagadnień.

Najważniejszymi celami w zakresie ochrony gleb w województwie opolskim są:

- doskonalenie struktur organizacyjnych Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego oraz wdrażanie programów działań proekologicznych,
- ochrona gleb przed negatywnym wpływem czynników naturalnych i antropogenicznych,
- rekultywacja terenów z dużym udziałem gleb zdegradowanych,
- wspieranie i rozwijanie rolnictwa ekologicznego na obszarze województwa,
- monitoring i analiza problemu jakości i stanu gleb uprawnych i leśnych w województwie,
- wykreowanie mechanizmów sprzyjających zagospodarowaniu terenów poprzemysłowych zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju (PEP).

d) Główne działania na lata 2007 – 2010 realizujące założone cele

Wymagane do realizacji w najbliższych latach na terenie województwa opolskiego przedsięwzięcia w zakresie ochrony gleb wraz z przedstawieniem jednostek odpowiedzialnych i współpracujących ujęto w poniższej tabeli. Działania mają charakter zarówno inwestycyjny, jak i nieinwestycyjny, realizowane głównie przez starostwa i gminy.

Tabela nr 12

Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
Doskonalenie struktur organizacyjnych Opolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego oraz opracowanie wdrażanie programów działań proekologicznych	
Wdrażanie programów, metod gospodarowania i technologii produkcji korzystnych dla środowiska zgodnie z zasadami Dobrej Praktyki Rolniczej	Marszałek OODR
Opracowanie programu rozwoju rolnictwa ekologicznego dla województwa opolskiego	Marszałek, OODR
Ochrona gleb przed negatywnym wpływem czynników naturalnych i antropogenicznych	
Minimalizowanie przeznaczania gruntów ornyczych o najwyższych klasach bonitacyjnych na cele nierolnicze i nieleśne	Wojewoda Gminy
Ochrona gleb przed erozją, w szczególności na terenie Płaskowyżu Głubczyckiego	Gminy, Nadleśnictwa
Ochrona gleb przed negatywnym wpływem transportu i infrastruktury transportowej	Jednostki samorządu terytorialnego
Rekultywacja terenów z dużym udziałem gleb zdegradowanych	
Opracowanie powiatowych programów ochrony środowiska, z wyszczególnieniem kolejności zadań w zakresie rekultywacji powierzchni ziemi	Powiaty
Rekultywacja terenów, na których występuje zanieczyszczenie gleb, ziemi lub niekorzystne przekształcenie terenu, w tym poprzemysłowych i starych składowisk	Powiaty, Właściciele i zarządcy terenów, gminy
Zalesianie, zakrzewianie terenów zdegradowanych	Powiaty Właściciele i zarządcy terenów, gminy

2.6. Wykorzystanie energii odnawialnej

a) Stan wyjściowy

Na terenie województwa opolskiego dominującą rolę w produkcji energii elektrycznej z odnawialnych źródeł odgrywa Mała Energetyka Wodna (MEW), a w produkcji ciepła dla potrzeb technologii (suszenie drewna), i ogrzewania (centralne ogrzewanie + ciepła woda użytkowa) – spalanie biomasy.

W produkcji energii elektrycznej przeważają małe elektrownie o mocy < 1,0 MW, choć w 9 elektrowniach pracują zespoły o mocy N=1,4 – 2,0 MW. Największe obiekty wybudowano na rzece Odrze i Nysie Kłodzkiej. Całkowita moc zainstalowanych generatorów MEW wynosi 22,6 MW. W planach do 2010 przewiduje się nowe inwestycje w 20 obiektach i wzrost zainstalowanej mocy 18,5 MW. Energetyka wiatrowa jest reprezentowana jedynie przez 1 przedsiębiorcę (3 turbiny wiatrowe o mocy 150 kW), ale o ile wyniki badań pomiarów prędkości przepływu dostarczą pozytywnych wyników, należy się spodziewać przyrostu mocy zainstalowanych agregatów, w perspektywie roku 2010, 140-160 MW mocy i strumienia energii na poziomie 250 GWh/rok. Ponieważ całkowita moc zainstalowanych generatorów w energetyce zawodowej i przemysłowej regionu sięga 1800 MW, to produkcja udział energii elektrycznej, pozyskanej w województwie z OZE w stosunku do całkowitej produkcji energii, z uwzględnieniem współspalania biomasy w kotłach Elektrowni Opole, wynosi 1,5 %, a docelowo, - po zrealizowaniu założonych w planach inwestycji, (zwiększenie udziału spalanej biomasy w Elektrowni Opole oraz rozbudowa energetyki wiatrowej) udział ten może przekroczyć wymagany próg 7.5% w 2010. Udział biomasy w produkcji ciepła dla stanu istniejącego kształtuje się na poziomie 1.12% , a w planach nie przekroczy 3,0%. I chociaż w gminach o dużym udziale zakładów branży przetwórstwa drewna i stolarstwa udział ten sięga kilkunastu procent (Dobrodzień -28%, Korfantów – 10,7% , Olesno -6,4%, Głuchołazy- 5,8%) to w skali całego regionu udział ten kształtuje się na stosunkowo niskim poziomie. Sytuacja ta może ulec zmianie po wprowadzeniu gospodarki skojarzonej w Elektrowni Opole.

Przy zapotrzebowaniu gmin województwa na energię elektryczną na poziomie 2632,0 GWh udział odnawialnych form energii w produkcji energii elektrycznej przekracza 5.0 %. Jeżeli przyjąć warunek spełnienia założeń rozwojowych gmin i zakładów w dziedzinie energetyki odnawialnej, to produkcja energii elektrycznej z OZE w 2010 roku osiągnie poziom 882 GWh/rok, co stanowić będzie 8,30% całkowitej produkcji energii elektrycznej regionu.

Zapotrzebowanie energii cieplnej na terenie województwa wynosi 11684,8 GWh/rok. Udział biomasy w produkcji ciepła dla stanu istniejącego kształtuje się na poziomie 1.12% , a w planach nie przekroczy 3,0%. I chociaż w gminach o dużym udziale zakładów branży przetwórstwa drewna i stolarstwa udział ten sięga kilkunastu procent (Dobrodzień -28%, Korfantów – 10,7% , Olesno -6,4%, Głuchołazy- 5,8%) to w skali całego regionu udział ten kształtuje się na niskim poziomie.

Całkowite zapotrzebowanie regionu na energię elektryczną i ciepło wynosi 14300 GWh. Udział energii odnawialnej w odniesieniu do całkowitego zapotrzebowania na energię elektryczną i ciepło wynosi, dla stanu istniejącego, 1.9 % . W perspektywie roku 2010 przy zachowaniu istniejącego poziomu zużycia paliw i energii udział ten może przekroczyć 8,5 %. Wynik taki będzie możliwy do osiągnięcia przy założeniu, że zostaną zrealizowane plany inwestycyjne gmin w zakresie budowy nowych elektrowni wodnych i modernizacji istniejących, pomiary prędkości wiatru pozwolą na budowę ferm wiatrowych, a udział współspalanej biomasy w kotłach energetycznych Elektrowni ulegnie podwojeniu.

Porównanie potencjału technicznego i ekonomicznego odnawialnych źródeł energii z obecnym stanem ich wykorzystania wskazuje, że sektor ten będzie się dynamicznie rozwijał w najbliższym czasie. Jest to jednak uzależnione od polityki władz zarówno na poziomie centralnym, jak i samorządowym. Rozwój odnawialnych źródeł energii stwarza szansę szczególnie dla lokalnych społeczności na utrzymanie niezależności energetycznej, rozwoju regionalnego i nowych miejsc pracy, a także na proekologiczną modernizację, dywersyfikację i decentralizację sektora energetycznego województwa.

b) Uwarunkowania prawne

Zagadnienia związane z energią odnawialną regulowane są m.in. przez następujące przepisy prawne:

- ustawę z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne [Dz.U. z 2006r. Nr 89, poz. 625, z późn. Zm.],
- ustawę z dnia 18 grudnia 1998 r. o wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych [Dz. U. nr 162 poz.1121 z późniejszymi zmianami],
- ustawę z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych [Dz.U. 2006 nr 169 poz. 1199],
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 4 maja 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemów elektroenergetycznych [Dz. U. Nr 93, poz. 623],
- rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 19 października 2005 r. w sprawie wymagań jakościowych dla biokomponentów oraz metod badań jakości biokomponentów,
- rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 9 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej i ciepła wytworzonych w odnawialnych źródłach energii,
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 maja 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła,
- obwieszczenie Ministra Gospodarki z dnia 20 kwietnia 2006 w sprawie ogłoszenia raportu zawierającego analizę realizacji celów ilościowych i osiągniętych wyników w zakresie wytwarzania energii elektrycznej w odnawialnych źródłach energii,
- obwieszczenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 31 sierpnia 2005 w sprawie ogłoszenia raportu określającego cele w zakresie udziału energii elektrycznej wytwarzanej w odnawialnych źródłach energii znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w krajowym zużyciu energii elektrycznej w latach 2005-2014,
- obwieszczenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 1 lipca 2005 w sprawie polityki energetycznej państwa do 2025 r.

Ustawy te poprzez odpowiednie rozporządzenia transponują Dyrektywy Unii Europejskiej, wśród których do najistotniejszych należą:

- Dyrektywa Rady 96/92/WE z dnia 19 grudnia 1996 r. w sprawie wspólnych zasad wewnętrznego rynku elektroenergetycznego,
- Dyrektywa Rady 2001/77/WE z dnia 27 września 2001 r. w sprawie promocji wykorzystania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych na wewnętrznym rynku energii elektrycznej.

Ustawa *Prawo energetyczne* nakłada na przedsiębiorstwa energetyczne obowiązek zakupu energii elektrycznej i ciepła ze źródeł odnawialnych, uwzględniając technologię wytwarzania energii, wielkość źródła energii oraz sposób uwzględniania w taryfach kosztów jej zakupu. Ustawa *Wspieranie przedsięwzięć termomodernizacyjnych* określa zasady wspierania przedsięwzięć termomodernizacyjnych mających na celu m.in. całkowitą lub częściową zamianę konwencjonalnych źródeł energii na źródła niekonwencjonalne, w tym źródła odnawialne.

W myśl Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 30 maja 2003 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku zakupu energii elektrycznej i ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz energii elektrycznej wytwarzanej w skojarzeniu z wytwarzaniem ciepła – przedsiębiorstwa energetyczne (zakłady energetyczne) są zobowiązane do zakupu energii ze źródeł odnawialnych. Dotyczy to w szczególności: elektrowni wodnych, elektrowni wiatrowych, biogazu pozyskiwanego z instalacji przeróbki odpadów zwierzęcych, oczyszczalni ścieków, składowisk odpadów komunalnych, biomasy, biopaliw, słonecznych ogniw fotowoltaicznych, słonecznych kolektorów do produkcji ciepła, ciepła geotermalnego. Według powyższego rozporządzenia, przedsiębiorstwo energetyczne (zakład energetyczny) powinien zakupić ze źródeł niekonwencjonalnych oraz odnawialnych, co najmniej: w 2007r., 5,0% w 2008r., 6,0% w 2009r., 7,5% w 2010r. i w latach następnych, wykonanej, całkowitej rocznej, sprzedanej energii elektrycznej.

c) Cele średniookresowe do 2014r.

Polityka ekologiczna państwa zakłada, zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo – energetycznym kraju do 7,5% w roku 2010 i do 14% w roku 2020 w strukturze zużycia nośników pierwotnych, zgodnie z celami Unii Europejskiej wyrażonymi w Białej Księdze (COM(97)599) „Energia dla przyszłości – odnawialne źródła energii” z 1997 r. i Zielonej Księdze „O bezpieczeństwie energetycznym” z 2000 r.

Zakłada się (wg danych „Założeń polityki energetycznej Polski do roku 2020”), że w roku 2010 zapotrzebowanie na energię w Polsce wyniesie 4570 PJ, co oznacza konieczność zwiększenia zdolności produkcyjnych w sektorze energetyki odnawialnej o dodatkowe 235 PJ. Przy opracowywaniu „Strategii rozwoju energetyki odnawialnej” przyjęto odmienny, niż w „Założeniach polityki energetycznej Polski do 2020 roku” poziom aktualnego wykorzystania energii odnawialnej – 2,5% zamiast 5,5% - wg „Założeń...”. Jest to spowodowane tym, że Główny Urząd Statystyczny i Ministerstwo Gospodarki szacując udział energii odnawialnej w Polsce doliczają do niej także takie źródła energii, które zgodnie z definicją zawartą w ustawie – Prawo energetyczne nie spełniają wymogów dla źródeł odnawialnych (np. spalanie odpadów komunalnych), a także uwzględnianiem przez te instytucje zawyżonych wartości dotyczących energetycznego wykorzystania torfu, który obecnie praktycznie nie jest spalany. Natomiast „Strategia...” przewiduje szybszy, niż „Założenia...” rozwój wykorzystania OZE (odnawialnych źródeł energii) w stosunku do stanu obecnego – trzykrotny przyrost do roku 2010 i sześciokrotny do 2020.

Biała Księga oraz Zielona Księga Unii Europejskiej określiły cel polityczny dla państw członkowskich – uzyskania do 2010 roku – 12% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii pierwotnej w UE. Dokumenty te zalecają, aby każdy z krajów członkowskich sam przygotował krajową strategię rozwoju OZE, zależnie od sytuacji społeczno – gospodarczej, ekologicznej, geograficznej i posiadanych zasobów OZE. Zwraca się uwagę, że zwiększenie wykorzystania OZE umożliwia redukcję emisji gazów cieplarnianych, zmniejszenie importu energii pierwotnej i tym samym zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego, tworzenie nowych miejsc pracy i rozwój obszarów wiejskich. „Strategia...” jest w dużym stopniu wzorowana na podobnych dokumentach, przyjętych wcześniej w Unii Europejskiej.

Cel strategiczny zakładany do osiągnięcia w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych na obszarze województwa opolskiego to wzrost udziału energii odnawialnej w bilansie zużycia energii pierwotnej województwa. Osiągnięcie strategicznego celu na terenie województwa opolskiego wymagać będzie przeprowadzenia inwestycji związanych z nowymi źródłami pozyskiwania energii odnawialnej, a przede wszystkim: z biopaliw, z biomasy, energii wodnej i wiatrowej, energii słonecznej, energii geotermalnej, pomp ciepła.

Najważniejszymi celami w zakresie wykorzystania energii odnawialnej w województwie opolskim są:

- wzrost wykorzystania energii odnawialnej w bilansie energetycznym województwa,
- promocja i popularyzacja zagadnień związanych z wykorzystaniem energii odnawialnej,
- optymalne lokalizowanie nowych obiektów i urządzeń do produkcji energii odnawialnej,
- wsparcie projektów w zakresie budowy urządzeń i instalacji do produkcji i transportu energii odnawialnej,
- promowanie i popularyzacja modelowych rozwiązań w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w tym rozwiązań technologicznych, administracyjnych i finansowych,
- prowadzenie analiz przyrodniczo-krajobrazowych przy lokalizacji obiektów i urządzeń do produkcji energii, w szczególności energetyki wiatrowej i wodnej,
- określenie potencjału technicznego i ekonomicznego energii odnawialnej w województwie opolskim.

d) Główne działania na lata 2007–2010 realizujące założone cele

Wymagane do realizacji w najbliższych latach na terenie województwa opolskiego przedsięwzięcia w zakresie wykorzystania energii odnawialnej wraz z przedstawieniem jednostek odpowiedzialnych i współpracujących przedstawiono w poniższej tabeli.

Działania mają głównie charakter nieinwestycyjny o charakterze zadań koordynowanych.

Działania inwestycyjne dotyczą budowy obiektów i instalacji i realizowane są głównie przez podmioty gospodarcze.

Tabela nr 13

Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
Wzrost wykorzystania energii odnawialnej w bilansie energetycznym województwa	
Wdrażanie programu wykonawczego rozwoju energetyki odnawialnej	Samorządy Podmioty gospodarcze Przedsiębiorstwa energetyczne
Budowa urządzeń i instalacji do produkcji i transportu energii wytwarzanej z wykorzystaniem źródeł odnawialnych: biopaliw, energii wodnej, wiatrowej, energii słonecznej, energii geotermalnej, pomp ciepła	Podmioty gospodarcze Przedsiębiorstwa energetyczne Samorządowe jednostki organizacyjne
Przeprowadzenie kompleksowej inwentaryzacji i oceny funkcjonowania instalacji oraz opracowanie i wdrożenie bazy danych o odnawialnych źródłach energii	Wojewoda WIOŚ
Określenie potencjału technicznego i ekonomicznego energii odnawialnej w województwie opolskim wraz z ustaleniem preferowanych regionów rozwoju energetyki odnawialnej oraz włączenie problematyki energii odnawialnej do wytycznych dotyczących sporządzania regionalnych i lokalnych planów energetycznych oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Marszałek WIOŚ Przedsiębiorstwa energetyczne Gminy
Wsparcie projektów w zakresie budowy urządzeń i instalacji do produkcji i transportu energii odnawialnej	Samorządy WFOŚiGW
Promocja i popularyzacja zagadnień związanych z wykorzystaniem energii odnawialnej	
<ul style="list-style-type: none"> Promowanie i popularyzacja modelowych rozwiązań w zakresie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w tym rozwiązań technologicznych, administracyjnych i finansowych 	Regionalna Agencja Poszanowania Energetyki WFOŚiGW
Optymalne lokalizowanie nowych obiektów i urządzeń do produkcji energii odnawialnej	
1. Prowadzenie analiz przyrodniczo-krajobrazowych przy lokalizacji obiektów i urządzeń do produkcji energii, w szczególności energetyki wiatrowej i wodnej oraz ich wykorzystanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Podmioty gospodarcze Gminy

2.7. Racjonalne użytkowanie surowców

a) Stan wyjściowy

W ostatnich latach rośnie w całej Polsce, również w województwie opolskim efektywność wykorzystania energii. Jest to możliwe dzięki wielu inwestycjom w przemyśle, transporcie i gospodarce komunalnej. Pomimo tych pozytywnych zmian nadal zużycie energii na jednostkę PKB jest w Polsce znacząco wyższe niż średnia UE. Wskazuje to na potrzebę kontynuacji prac w tym zakresie.

b) Uwarunkowania prawne

Zagadnienia zmniejszenia materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności i odpadowości produkcji regulowane są w sposób pośredni przede wszystkim przez:

ustawę z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska [Dz.U. 2006 r. Nr 129, poz. 902 z późniejszymi zmianami].

c) Cele średniookresowe do 2014r.

Działania w tym zakresie powinny służyć realizacji wynikającej z polityki ekologicznej UE, a szczególnie Strategii tematycznej w sprawie zrównoważonego rozwoju wykorzystania zasobów naturalnych (Bruksela 21.12.2005.COM(2005)670 final) zasady decouplingu – zapewnienia, że osiągnięcie szybkiego rozwoju społeczno-gospodarczego nie będzie wymagało wzrostu zużycia zasobów naturalnych i wzrostu emisji zanieczyszczeń do środowiska.

Polityka Ekologiczna Państwa zakłada ograniczenie materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności i odpadowości produkcji. Krajowe cele średniookresowe przewidują: wdrożenie zasady decouplingu – rozdzielenia zależności oddziaływania rozwoju gospodarczego na środowisko, wzrost efektywności wykorzystania surowców, w tym zasobów wodnych w gospodarce, zwiększenie efektywności energetycznej gospodarki, zaoszczędzenie 9% energii finalnej w ciągu 9 lat, do roku 2017, zapobieganie i ograniczanie powstawania odpadów u źródła, a także zmniejszenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko.

Celem strategicznym w zakresie racjonalnego wykorzystania surowców na obszarze województwa opolskiego jest gospodarki jest zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii. Najważniejszymi celami w zakresie racjonalnego wykorzystania surowców województwie opolskim są:

- ograniczenie materiałochłonności i kontynuacja działań zmierzających do redukcji odpadów gospodarczych
- kontynuacja działań zmierzających do zmniejszenia zużycia wody, w szczególności do celów produkcyjnych oraz zmniejszenie strat wody w przedsiębiorstwach wodociągowo-kanalizacyjnych w miastach,
- zmniejszenie zużycia energii w procesach produkcyjnych, rolnictwie i bytowaniu człowieka.

d) Główne działania na lata 2007–2010 realizujące założone cele

Oszczędne gospodarowanie surowcami naturalnymi, zmniejszenie jednostkowego zużycia materiałów, wody, energii, a w konsekwencji ograniczenie ilości wytworzonych odpadów jest pierwszym krokiem w kierunku zapobiegania „u źródła” zanieczyszczeniu środowiska. Możliwość efektywnego działania w zakresie oszczędności materiałowej i zmniejszenia odpadowości produkcji możliwa jest jednak w warunkach ciągłego monitoringu zachodzących procesów, w szczególności poprzez bieżącą analizę wskaźników materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności i odpadowości produkcji.

Kluczowe znaczenie dla ograniczenia materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności i odpadowości produkcji posiada wprowadzona Prawem ochrony środowiska dyrektywa nr 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i zmniejszania zanieczyszczeń (tzw. dyrektywa IPPC), wprowadzająca dla wybranych, znaczących grup przedsiębiorstw obowiązek uzyskiwania pozwoleń zintegrowanych i ustalania norm emisyjnych na podstawie najlepszych dostępnych technik BAT. Jak wynika z doświadczeń światowych, wydanie pozwolenia zintegrowanego może być warunkowane koniecznością zmniejszenia m. in. materiałochłonności procesu technologicznego, zmiany dotychczas stosowanej technologii i wprowadzenia nowej, preferującej rozwiązania mało lub bezodpadowe oraz oszczędność zużywanych materiałów, wody, energii.

Najważniejszym instrumentem wdrażania oszczędności materiałowej, racjonalnego zużycia wody i energii, oszczędności odpadowej będzie wykorzystanie w procesie planowania i modernizacji technologicznej najlepszych dostępnych technik BAT, ocen cyklu życia produktów o wysokim stopniu materiałochłonności oraz wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego.

Wymagane do realizacji w najbliższych latach na terenie województwa opolskiego przedsięwzięcia w zakresie racjonalnego wykorzystania surowców wraz z przedstawieniem jednostek

odpowiedzialnych i współpracujących przedstawiono w poniższej tabeli.

Zadania przewidziane do realizacji mają charakter inwestycyjny i pozainwestycyjny, a główny ciężar ich realizacji spoczywa na podmiotach gospodarczych, Wojewodzie i podległych mu służbach zespolonych oraz samorządach lokalnych.

Tabela nr 14

Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
Ograniczenie materiałochłonności i kontynuacja działań zmierzających do redukcji odpadów gospodarczych	
<p>Ograniczenie materiałochłonności i odpadowości produkcji przy wykorzystaniu mechanizmów prewencji i obciążeń ekonomicznych wytwórcy (zanieczyszczający płaci):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wdrażanie pozwoleń zintegrowanych i mechanizmu najlepszych dostępnych technologii (BAT) w wybranych branżach i sektorach gospodarki, promujących oszczędność materiałową oraz małą odpadowość produkcji • wprowadzanie ocen cyklu życia produktów o wysokim stopniu materiałochłonności <p>Wprowadzanie nowoczesnych mechanizmów zarządzania środowiskowego w produkcji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wprowadzanie systemów zarządzania środowiskowego poprzez wdrażanie norm ISO (seria 14 000), EMAS, programów „Czystej produkcji”, „Odpowiedzialność i troska” • dobrowolne porozumienia z przemysłem w zakresie ograniczania zużycia materiałów i wytwarzania odpadów (handel emisjami, zasada wspólnych przedsięwzięć JI, mechanizm czystego rozwoju CDM) <p>Trwałe zmniejszanie strumienia odpadów wprowadzanych do środowiska:</p> <ul style="list-style-type: none"> • maksymalizacja ilości odpadów wykorzystywanych ponownie w gospodarce (recykling odpadów) 	<p>podmioty gospodarcze</p> <p>podmioty gospodarcze</p> <p>podmioty gospodarcze</p> <p>podmioty gospodarcze, Wojewoda, Krajowy Program Redukcji Emisji</p> <p>podmioty gospodarcze, jednostki samorządu lokalnego</p>
Kontynuacja działań zmierzających do zmniejszenia zużycia wody	
<ul style="list-style-type: none"> • Wprowadzenie zamkniętych obiegów wody w przemyśle, wodooszczędnych technologii produkcji • Kontynuacja programów oszczędzania wody w systemach zaopatrzenia w wodę miast powyżej 50 tys. mieszkańców (Opole, Nysa, Kędzierzyn-Koźle) w oparciu o porozumienia dobrowolne z przedsiębiorstwami wodociągowo-kanalizacyjnymi • Realizacja przedsięwzięć modernizacyjnych w systemach zaopatrzenia w wodę miast, ukierunkowanych na zmniejszenie strat wody 	<p>Podmioty gospodarcze</p> <p>Zakłady komunalne RZGW</p> <p>Zakłady komunalne gminy</p>
Zmniejszenie zużycia energii w procesach produkcyjnych, rolnictwie i bytowaniu człowieka	
<p>Zmniejszenie strat energii, zwłaszcza cieplnej w systemach przesyłowych, poprawa parametrów energetycznych budynków oraz podnoszenie sprawności wytwarzania energii</p> <p>Ograniczenie energochłonności przy wykorzystaniu mechanizmów prewencji i obciążeń ekonomicznych wytwórcy (zanieczyszczający płaci):</p> <ul style="list-style-type: none"> • wdrażanie pozwoleń zintegrowanych i mechanizmu najlepszych dostępnych technologii (BAT) w wybranych branżach i sektorach gospodarki, promujących energooszczędność 	<p>podmioty gospodarcze</p>

Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
<p>Wdrożenie systemu bilansowania i weryfikacji energochłonności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wprowadzenie wskaźników energochłonności produkcji do systemu statystyki publicznej, monitoringu środowiska, regionalnych i lokalnych programów ochrony środowiska • utworzenie bazy danych o najlepszych dostępnych technikach dla przemysłu i usług oraz zużycia energii w procesach produkcyjnych 	<p>WUS, WIOŚ, jednostki samorządu terytorialnego</p> <p>Wojewoda, WIOŚ, powiaty, gminy</p>

3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

3.1. Poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych

a). Stan wyjściowy

Stan jakościowy wód głównych zbiorników **wód podziemnych** monitorowany jest tylko w ramach monitoringu podstawowego i lokalnego natomiast brak jest badań w ramach monitoringu regionalnego. Monitoringiem podstawowym objęte są zarówno wody w głębie jak i gruntowe. Jakość wód podziemnych w województwie opolskim jest zróżnicowana. W 2005 r. nie stwierdzono wód odpowiadających I klasie czyli wód o bardzo dobrej jakości. W granicach norm klasy II (wody dobrej jakości) były wyniki badań wód pobranych z otworów badawczych: Karłowiczki, Skoroszyce i Kluczbork – Chocianowice reprezentujące poziom czwartorzędowy i trzeciorzędowy. Najgorszą jakość wód (V klasa) stwierdzono w otworach: Wrzoski-2, Nysa (25), Dębina, Chróstno, Wojciechów i Wrzoski-p z poziomu czwartorzędowego, trzeciorzędowego, permu i karbonu. Ocena jakości wód prowadzona w oparciu o standardy jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, (wg Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 19 listopada 2002 (Dz. U. Nr 203, poz. 1718) wskazuje na wysoką zawartość manganu i żelaza w wodach podziemnych.

Najwyższym zanieczyszczeniem charakteryzowały się wody pobrane do badań z ujęcia komunalnego w Strzelcach Opolskich (wartości stężeń dla 6 wskaźników nie spełniały wymagań normatywnych). Normy pitne w pełnym badanym zakresie (25 wskaźników) spełniały wody pobrane do badań w: Boguchwałowie i Karłowiczkach (wody utworów odpowiednio karbonu i czwartorzędu).

Generalnie jakość wód podziemnych badanych od roku 1995 do 2003 (według „starej” klasyfikacji zwykłych wód podziemnych wyróżniającej 4 klasy jakości) uległa poprawie – na 11 punktów badawczych, w 6 jakość wód uległa poprawie. Nowa klasyfikacja wód podziemnych została wprowadzona Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie klasyfikacji dla prezentowania stanu wód powierzchniowych i podziemnych, sposobu prowadzenia monitoringu oraz sposobu interpretacji wyników i prezentacji stanu tych wód. Wody podziemne, oceniane na podstawie „nowej” klasyfikacji w latach 2004-2005 w ramach sieci krajowej monitoringu wód, charakteryzowały się poprawą jakości wód w roku 2005 stosunku do poprzedniego roku w 7 punktach badawczych (o jedną klasę), w 11 jakość wód utrzymywała się na tym samym poziomie, a w dwóch (Wrzoski-2 i Karłowiczki) uległa pogorszeniu. W Karłowiczkach w 2004 roku jakość wód odpowiadała I klasie, a w następnym roku – II klasie, natomiast we Wrzoskach-2 w 2005 roku również wzrosło zanieczyszczenie (2004-IV klasa, 2005-V klasa).

Natomiast badania przeprowadzone w obszarze szczególnie narażonym (OSN) na zanieczyszczenie wód azotanami pochodzenia rolniczego w 2005 roku wykazały zmniejszenie zanieczyszczenia wód w Boguchwałowie – po raz pierwszy od 1995 roku zawartość azotanów spadła poniżej 50 mg NO₃/dm³ (47,3 mg NO₃/dm³), jednak w dalszym ciągu jest to poziom odpowiadający wodom zagrożonym. Wody z utworów trzeciorzędowych (ok.26% zasobów eksploatacyjnych) w większości przypadków są II lub III klasy. W rejonie Nysy w trzeciorzędowym poziomie wodonosnym występuje w ponadnormatywnych stężeniach fluoru.

W obrębie głównych zbiorników wód podziemnych obszarami szczególnie narażonymi na zanieczyszczenie wód podziemnych są:

rejon wschodni skał węglanowych zbiornika nr 333,

odkryte czwartorzędowe zbiorniki nr 334, 324 w rejonie Kluczborka i Zawady i 328, obszary zasilania zbiornika trzeciorzędowego 332.

Jakość wód **powierzchniowych** w województwie opolskim jest niska, jednak analiza wyników badań głównych rzek wykazała utrzymującą się stałą poprawę czystości wód. Wyniki badań przeprowadzonych w 2005 roku dokumentują wysoki poziom zanieczyszczeń wód (IV i V klasa) w 30 przekrojach pomiarowo-kontrolnych. Obowiązującym normom nie odpowiadały najczęściej stężenia azotu azotynowego, wskaźniki charakteryzujące stopień zasolenia (Odra, Bierawka, Kłodnica) oraz koncentracja chlorofilu „a”. O pozaklasowym charakterze wód decydował również wskaźnik bakteriologiczny wyrażony mianem Coli. Najwyższe zanieczyszczenie rzeki Odry występuje w rejonie poniżej Kędzierzyna – Koźła co ma związek jedynie w części z oddziaływaniem lokalnych źródeł uciążliwości, a głównie jest spowodowane właściwościami jej prawobrzeżnych dopływów (Bierawka, Kłodnica) przejmujących bardzo duże ilości ścieków komunalnych i przemysłowych oraz „wód dołowych” z kopalń zlokalizowanych w województwie śląskim. Na terenie województwa w 2005 r. **nie stwierdzono** występowania wód powierzchniowych o bardzo dobrej klasie czystości (I klasa).

Zanieczyszczenie azotanami wód powierzchniowych województwa opolskiego w stosunku do wymogów zalecanej dyrektywy 75/440/EEC jest niskie i nie przekracza 25mg NO₃/l tj. wartości zalecanej dla wód ujmowanych do celów wodociągowych. Jakość wód w zlewni Nysy Kłodzkiej wykorzystywanych do celów wodociągowych w zakresie azotanów spełnia wymagania Rozporządzenia Ministra Środowiska z 27.11.2002r. stanowiącego wdrożenie dyrektywy 75/440/EEC.

Ocena przydatności wód do kąpiei według Dyrektywy 76/160/EEC wykazała, że na terenie województwa opolskiego brak jest wód **płynących** przydatnych dla rekreacji. Natomiast ocena przydatności wód powierzchniowych do bytowania ryb zgodnie z zasadami Dyrektywy 78/659/EEC wykazała, że tylko w niewielkiej ilości przekrojów monitoringowych były zachowane normy wymagane dla ryb łososiowatych.

W wodach Jeziora Turawskiego w okresie letnim od lat występuje silny zakwit sinicowy, będący wynikiem zaawansowanej eutrofizacji. Zasadniczą przyczyną eutrofizacji jest rosnący ładunek związków biogenych (azotu i fosforu) wprowadzany do wód zbiornika z wodami Małej Panwi, a także Libawy (w ostatnich latach znacznie mniejsze niż w poprzednich), z bazy turystyczno-wypoczynkowej obrzeży Jezior Turawskich (brak kanalizacji w tym rejonie) oraz w wyniku wypłukiwania związków azotu i fosforu z terenów użytkowanych rolniczo i terenów leśnych położonych wokół zbiornika (wpływ wywożenia ścieków bytowo-gospodarczych w pobliżu zbiornika, nieszczelne szamba, brak wystarczającej liczby sanitariatów) a także uwalnianych z osadów dennych kumulowanych w zbiorniku od kilkudziesięciu lat

O jakości wód powierzchniowych województwa opolskiego decydują przede wszystkim zanieczyszczenia punktowe ze źródeł komunalnych i przemysłowych, zanieczyszczenia splotywane opadami atmosferycznymi z obszarów rolnych i leśnych. Znaczące jest również oddziaływanie nieskanalizowanych wiejskich jednostek osadniczych stanowiące około 81% (w 2002 r. 93%) wszystkich wiejskich jednostek osadniczych w województwie opolskim, z których większe ilości ścieków bytowych względnie mieszanych ścieków bytowych i z hodowli zwierząt (gnojowica) niejednokrotnie odprowadzane są bez jakiegokolwiek oczyszczania do małych rzek, potoków i rowów melioracyjnych, szybko wyczerpując ich zdolność do samooczyszczania.

Na ogólną ilość ścieków odprowadzanych w roku 2005 do wód powierzchniowych lub do ziemi tj. 82,0 hm³, 66,2 % stanowiły ścieki przemysłowe wraz z wodami chłodniczymi (2,6hm³), pozostałe 33,8% to ścieki komunalne. Oczyszczalni ścieków komunalnych w 2005 r. było 61- (od 2000 przybyło 9 oczyszczalni) w tym 19 z podwyższonym usuwaniem biogenów (przybyło 5). Znaczną część wytworzonych ścieków (55,5%) oczyszczono tylko mechanicznie. Oczyszczane ścieki były oczyszczane metodami: chemicznymi (0,4%) biologicznymi (8,5%) i biologicznymi z podwyższonym usuwaniem biogenów (29,1%) W roku 2005 odprowadzono do wód powierzchniowych ze źródeł komunalnych i przemysłowych 3,2 % nieoczyszczonych ścieków. W 2005 roku z oczyszczalni ścieków ogółem korzystało 57,2 % ludności i odsetek ten **rośnie** począwszy od 1995r. Pewne zmniejszenie odsetka nastąpiło po 1997r. (jako negatywny efekt katastrofalnej powodzi z lipca 1997r), a następnie od 2000 roku rośnie systematycznie, przy czym znaczący przyrost daje się zauważyć od 2003r. W 2005r. na 44 oczyszczalnie przemysłowe - 20 oczyszczalni było typu mechanicznego, 3 oczyszczalnie chemiczne, 16 oczyszczalni biologicznych i 5 oczyszczalni biologicznych z

podwyższonym usuwaniem biogenów. Łączna przepustowość oczyszczalni przemysłowych wynosiła 907,9 dam³/d. (w tym przepustowość oczyszczalni mechanicznych 828,5 dam³/d, chemicznych 1,9 dam³/d, biologicznych 16,0 dam³/d, a podwyższonym usuwaniem biogenów 61,5 dam³/d). W roku 2005 ścieki komunalne oczyszczane były na urządzeniach 41 biologicznych oczyszczalni w tym na dwóch będących oczyszczalniami zakładowymi obsługującymi gminę Zdzeszowice i gminę Gogolin. W 2005r. funkcjonowało 19 oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów, oczyszczalnie komunalne obsłużyły 57,2 % mieszkańców województwa. Wszystkie miasta Opolszczyzny za wyjątkiem Gogolina wyposażone są w nowoczesne oczyszczalnie ścieków. Modernizacji i rozbudowy wymagają oczyszczalnie dla: Głubczyc, Kietrza, Namysłowa, Nysy i Wołczyna

Roczny ładunek jednostkowy badanych zanieczyszczeń wprowadzanych przez wody opadowe, zdeponowany na obszar województwa opolskiego był większy niż średni dla całego obszaru Polski. Największym ładunkiem badanych zanieczyszczeń w województwie opolskim został obciążony powiat strzelecki, z maksymalnymi najwyższymi w porównaniu do obciążenia pozostałych powiatów ładunkami siarczanów, chlorków, azotynów i azotanów, sodu, potasu, wapnia, magnezu, cynku, żelaza, ołowiu i kadmu. Najmniejsze obciążenie powierzchniowe wystąpiło w powiecie namysłowskim z najniższymi w stosunku do pozostałych powiatów obciążeniem ładunkami siarczanów, azotynów i azotanów, azotu amonowego, azotu ogólnego, fosforu ogólnego, potasu, żelaza, ołowiu chromu, manganu i wolnych jonów wodorowych.

b) Uwarunkowania prawne

Poprawa jakości wód realizowana jest przede wszystkim w oparciu o następujące przepisy prawne:

- ustawę z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne [Dz.U. 2005r. nr 239, poz 2019 z póź.zm.] wraz z przepisami wykonawczymi
- ustawę z 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska [Dz.U. 2006r. t.j. nr 129, poz. 902 z późniejszymi zmianami].
- ustawa z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków [Dz.U. 2006r. t.j. nr 123, poz.858] wraz z przepisami wykonawczymi.

Powyższe ustawy oraz przepisy wykonawcze do tych ustaw **transponują** Dyrektywy Unii Europejskiej, wśród których do najistotniejszych należą:

- dyrektywy określające standardy jakości wód
 - 75/440/EWG dotycząca jakości wód powierzchniowych ujmowanych do produkcji wody do picia,
 - 76/160/EWG dotycząca jakości wód przeznaczonych dla celów rekreacyjnych
 - 78/659/EWG dotycząca jakości wód niezbędnych dla życia ryb,
 - 98/83/EC dotycząca jakości wody do picia

dyrektywy określające normatywy dla ścieków

- 91/676/EWG dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych,
- 91/676/EWG dotycząca ochrony wód przed azotanami pochodzenia rolniczego,
- 76/464/EWG w sprawie zanieczyszczenia spowodowanego przez niektóre niebezpieczne substancje odprowadzane do środowiska wodnego Wspólnoty.

Podstawowym aktem prawnym Unii Europejskiej kształtującym politykę ekologiczną w zakresie ochrony zasobów wodnych jest Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/EC obejmująca wszystkie częściowe dyrektywy oraz ustalająca zakres i kolejność prac do podjęcia przez wszystkie kraje członkowskie, aby osiągnąć dobrą jakość wód powierzchniowych i podziemnych do końca 2015r.

c) Cele średniookresowe do 2014r.

Polityka ekologiczna państwa zakłada zapewnienie do końca 2015r., redukcji 75% całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych pochodzących z całego obszaru kraju w celu ochrony wód powierzchniowych, w tym wód morskich, przed eutrofizacją oraz zakończyć

program budowy, rozbudowy i modernizacji systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach o RLM od 2 000 do 15 000.

Celem średniookresowym, strategicznym polityki ekologicznej w odniesieniu do jakości wód jest osiągnięcie dobrego stanu krajowych wód powierzchniowych i podziemnych. Podstawowymi działaniami realizującymi wytyczony cel jest zapobieganie zanieczyszczeniom wód powierzchniowych i podziemnych ze szczególnym naciskiem na zapobieganie powstawaniu zanieczyszczeń u źródła, poprzez przestrzeganie ustalonych przepisami wymagań normatywnych dla ścieków i zanieczyszczeń odprowadzanych do wód. Dobry stan wód w zależności od potrzeb określają ustalone standardy jakości dla:

- wód powierzchniowych i podziemnych, które są lub mogą być wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,
- wód powierzchniowych wykorzystywanych dla celów rekreacyjnych a w szczególności dla kąpieli,
- wód powierzchniowych przeznaczonych do bytowania ryb w warunkach naturalnych oraz umożliwiających migrację ryb.

Działania zmierzające do osiągnięcia dobrego stanu wód powinny być dostosowane do każdej zlewni rzecznej tak, aby przedsięwzięcia w odniesieniu do wód powierzchniowych i wód podziemnych należących do tego samego systemu ekologicznego, hydrologicznego i hydrogeologicznego były skoordynowane.

Celem strategicznym **dla województwa opolskiego** w zakresie poprawy jakości wód jest osiągnięcie dobrego stanu wód podziemnych i powierzchniowych, a tym samym zapewnienie mieszkańcom województwa opolskiego i dolnośląskiego (poprzez przesył wód z rzeki Nysy Kłodzkiej do Oławy) odpowiednich źródeł poboru wody do picia.

Mając na uwadze wyznaczony cel strategiczny oraz ustalone w stanowisku negocjacyjnym terminy wdrażania Dyrektywy 91/271/EWG określono dla województwa opolskiego cele średniookresowe do roku 2014 w następujących problemowych obszarach działań:

- **zarządzanie zasobami wodnymi,**
- **zaopatrzenie w wodę - poprawa jakości wody pitnej,**
- **gospodarka ściekowa.**

Zarządzanie zasobami wodnymi

Wdrażanie Ramowej Dyrektywy Wodnej - kontynuacja zmian organizacyjnych i instytucjonalnych mających na celu wzmocnienie ochrony wód w Polsce i pełne dostosowanie instytucjonalne i proceduralne do systemu europejskiego.

Zarządzanie gospodarką wodną realizowane będzie w obrębie wyznaczonych regionów wodnych. Na obszarze województwa opolskiego wyodrębniono 3 regiony wodne obejmujące następujące zlewnie:

- rzeki Odry od Kędzierzyna-Koźła do granicy z województwem dolnośląskim (RZGW Wrocław),
- rzeki Odry od granicy z województwem śląskim do Kędzierzyna-Koźła (km 94+900), łącznie ze zlewnią rzeki Opawa z Opawicą w granicach państwa (RZGW Gliwice),
- rzeki Prosny (RZGW Poznań).

Zgodnie z Prawem Wodnym instrumentami zarządzania zasobami wodnymi w regionach wodnych są:

- plany gospodarki wodnej,
- pozwolenia wodno-prawne,
- opłaty i należności w gospodarce wodnej,
- kataster wodny,
- kontrola gospodarowania wodami.

Wdrożenie prawa UE w zakresie gospodarki wodnej będzie wymagało również modernizacji istniejącego systemu monitorowania jakości wód. Ramowa Dyrektywa Wodna wymaga, aby dla wykonania przeglądów stanu wód w wybranych obszarach zlewniowych zostały ustanowione

programy monitoringu wód, przy czym dla wód powierzchniowych winny one dotyczyć stanu ekologicznego i chemicznego, a dla wód podziemnych stanu ilościowego i chemicznego. Działania te zmierzają w kierunku utworzenia jednolitego i spójnego systemu monitoringu opartego o taką samą klasyfikację – pięciu klas czystości wód.

Najważniejszymi celami w zakresie zarządzania zasobami wodnymi w ramach wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej, w województwie opolskim są:

- pełne wdrożenie systemu zlewniowego zarządzania gospodarką wodną,
- opracowanie i wdrożenie sieci monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych i dostosowanie jej do wymagań wspólnotowych, wraz z zapewnieniem stabilnego finansowania tych prac,
- przygotowanie do końca 2008r. przez regionalne zarządy gospodarki wodnej projektów planów gospodarowania wodami i projektu programu wodno-środowiskowego, uwzględniające w swej treści również: cele Strategii Gospodarki Wodnej (dokument krajowy),
- realizację przedsięwzięć w aglomeracjach, w terminach określonych w Krajowym Programie Oczyszczania ścieków Komunalnych, a w uzasadnionych przypadkach w terminach wyprzedzających ustalenia tego Programu.

Zaopatrzenie w wodę - poprawa jakości wody pitnej

Zaopatrzenie w wodę jest zadaniem własnym gminy, które realizują spółki lub przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne. Podstawowym obowiązkiem tych organizacji jest zapewnienie zdolności posiadanych urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych do realizacji dostaw wody, w wymaganej jakości i ilości (pod odpowiednim ciśnieniem oraz dostaw wody w sposób ciągły i niezawodny) oraz odbioru i oczyszczania ścieków. O jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi zarząd gminy jest obowiązany regularnie informować mieszkańców.

Na mocy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, wymagania dotyczące jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w tym wymagania bakteriologiczne, fizykochemiczne oraz organoleptyczne określało Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 listopada 2002 [Dz.U. nr 203, poz. 1718]. Rozporządzenie to utraciło ważność 18 sierpnia 2006r. na podstawie art.5 ustawy z dnia 22 kwietnia 2005r. o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę (Dz.U. 85 poz.729). Minister Zdrowia wydał nowe Rozporządzenie a dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. nr 61 poz. 417) weszło w życie z dniem ogłoszenia, z wyjątkiem niektórych paragrafów - dla których ustalono jako dzień wejścia w życie 1 stycznia 2008r. i 1 stycznia 2009r.

Wymagania określone w rozporządzeniu dotyczyły wody pobieranej z:

- urządzeń wodociągowych;
- indywidualnych ujęć wody zaopatrujących ponad 50 osób lub dostarczających więcej niż średnio 10 m³ wody na dobę, jak również dostarczających mniej wody i zaopatrujących mniejszą liczbę osób, gdy woda wykorzystywana jest do celów komercyjnych i publicznych.

Rozporządzenie transponuje do prawa polskiego dyrektywę 98/83/WE z 1998r. dotyczącą jakości wód do spożycia przez ludzi. Spełnienie wymagań nowej dyrektywy 98/83/WE wymagać będzie poprawy efektywności uzdatniania wody oraz modernizacji systemu monitorowania jakości wody pitnej z naciskiem na badanie wody u odbiorców.

W województwie opolskim pod nadzorem PIS w 2006r znajdowało się 295 wodociągów produkujących wodę do picia. Wśród skontrolowanych 292 (co stanowiło 98,98%) obiektów objętych nadzorem wodę spełniającą normy sanitarne dostarczało 260 wodociągów – tj.82,3 %). Wody nie spełniające wymogów dotyczyły głównie wodociągów znajdujących się na terenach wiejskich – stanowiąc 11% wszystkich skontrolowanych wodociągów. Wodociągi te w 94 % należały do grupy urządzeń o najmniejszej produkcji wody < 100 m³/d.(11 wodociągów) i do grupy wodociągów o wielkości produkcji 100-1 000 m³/d (19 wodociągów) oraz 2 wodociągi o produkcji 1 000-10 000m³/d.

W porównaniu do 2005 r. odsetek wodociągów dostarczających dobrą wodę zwiększył się o 2,1 % w miastach i o 2,4% na wsi. Z wody wodociągowej dobrej jakości, spełniającej wymogi sanitarne korzystało w 2006 r 972,710 tys. mieszkańców.tj.92,8% (w 2005 r. – 87,2%). W 2006r. 92,8 % mieszkańców województwa miało możliwość korzystania z wody, która spełniała wymogi sanitarne

określone w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 19 listopada 2002 w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 203, poz. 1718). Konieczne są działania w celu poprawy jakości wody w wodociągach w zakresie redukcji związków żelaza i manganu. Wymagane są działania ochronne w celu zabezpieczenia wody o dobrej jakości, szczególnie w tych miejscowościach, gdzie woda zawiera ponadnormatywne ilości azotanów.

W świetle powyższego najważniejszymi celami w zakresie zaopatrzenia w wodę, w województwie opolskim są:

- zapewnienie odpowiedniej jakości i ilości wody do spożycia wszystkim mieszkańcom województwa,
- likwidacja w miarę powstawania „dzikich wysypisk” odpadów komunalnych i przemysłowych w pierwszej kolejności znajdujących się na terenach nieizolowanych od powierzchni Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP).
- stworzenie warunków do pełnej utylizacji odpadów, (a w szczególności niebezpiecznych) w celu niedopuszczenia do powstawania niezidentyfikowanych ognisk zanieczyszczenia wód podziemnych.

Gospodarka ściekowa

Poprawa jakości wód powierzchniowych jest jednym z priorytetowych celów polityki ekologicznej państwa i województwa opolskiego. Zakłada się, że zostanie on osiągnięty dzięki budowie nowych i modernizacji istniejących oczyszczalni ścieków komunalnych oraz wdrożeniu przepisów Unii Europejskiej w zakresie ograniczania zanieczyszczeń przemysłowych odprowadzanych do wód, a także zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego.

Cele średniookresowe przewidziane do realizacji w obrębie zagadnienia „gospodarka ściekowa” podzielono dodatkowo na sektory:

• **gospodarka komunalna**

Uwzględniając wymagania zawarte w dyrektywie 91/271/EWG w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych ustawa Prawo Wodne nałożyła na aglomeracje o równoważnej liczbie mieszkańców powyżej 2000 (RLM) obowiązek wyposażenia ich w sieci kanalizacyjne dla ścieków komunalnych zakończone oczyszczalniami ścieków. Ramy czasowe dla realizacji tego obowiązku określone przez art. 208 są następujące:

- do dnia 31 grudnia **2010 r.** dla aglomeracji o RLM powyżej 15 000,
- do dnia 31 grudnia **2015 r.** w przypadku aglomeracji o RLM od 2 000 do 15 000.

Priorytetowym zadaniem w świetle standardów jakościowych dyrektywy 75/440/EWG jest również uporządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni Nysy Kłodzkiej (stanowiącej źródło wody pitnej dla miasta Brzeg i dla Wrocławia), a w tym w szczególności zlewni rzeki Białej Głuchołaskiej wykorzystywanej dla zaopatrzenia w wodę miasta Głuchołazy i miasta Nysa oraz w zlewni Potoku Pępickiego, którego wody częściowo są wykorzystywane do zaopatrzenia w wodę miasta Brzeg. Ważnym zadaniem jest również uporządkowanie gospodarki ściekowej na obszarze strategicznych z punktu widzenia perspektywicznego zaopatrzenia w wodę mieszkańców regionu opolskiego zbiorników wodnych GZWP, a w szczególności GZWP 333 oraz GZWP 335 i 332.

Ponadto ważnym zadaniem, z powodu pełnionych regionalnych i ponadregionalnych funkcji turystycznych jest poprawa czystości wód zbiornika retencyjnego Turawa.

Hierarchia ważności przedsięwzięć związanych z realizacją zbiorowych systemów do odprowadzania i oczyszczania ścieków jest następująca:

w I kolejności

- uporządkowanie gospodarki ściekowej w aglomeracjach powyżej 100 000 RLM do 2008 roku – wykonane

w II kolejności

- uporządkowanie gospodarki ściekowej w aglomeracjach od 15 000 RLM do 100 000 RLM do 2010 roku
- uporządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni rzeki Nysy Kłodzkiej, a w szczególności zlewni rzeki Białej Głuchołaskiej i Potoku Pępickiego,
- uporządkowanie gospodarki ściekowej na obszarze głównych zbiorników wód podziemnych, w szczególności GZWP 333, 335, 332,
- uporządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni Malej Panwi, Troi i Stobrawy powyżej istniejących lub przewidzianych do realizacji zbiorników wodnych,
- uporządkowanie gospodarki ściekowej w obszarach stref ochronnych ujęć wody;

w III kolejności

- uporządkowanie gospodarki ściekowej w aglomeracjach od 2000 RLM do 15 000 RLM do 2015 roku
- uporządkowanie gospodarki ściekowej w aglomeracjach poniżej 2000 RLM.

Szczegółowy wykaz aglomeracji został określony w Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych, którego integralną część stanowi wykaz aglomeracji oraz wykaz niezbędnych przedsięwzięć w zakresie budowy i modernizacji zbiorczych sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków komunalnych.

• **rolnictwo**

Zasady ochrony wód przed zanieczyszczeniem pochodzenia rolniczego, a w szczególności przez azotany określa ustawa Prawo Wodne, ustawa o nawozach i nawożeniu oraz Rozporządzenia wykonawcze do tych ustaw, które transponują Dyrektywę azotanową (91/676/EWG z 12 grudnia 1991). Dyrektywa nakłada na państwa członkowskie między innymi obowiązek wyznaczenia obszarów wrażliwych, na których wody narażone są szczególnie na zanieczyszczenie związkami azotu pochodzenia rolniczego oraz stosowania przez rolników Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej. Jednym z wymagań wprowadzonych przez Dyrektywę azotanową jest obowiązek posiadania przez rolników prowadzących hodowlę zwierząt szczelnych zbiorników na płynne odchody zwierzęce, jak również obowiązek przygotowania miejsc do składowania nawozów mineralnych. Zgodnie z wymaganiami ustawy o nawozach i nawożeniu zbiorniki na gnojowicę **do 2010 roku** powinny wybudować gospodarstwa rolne posiadające zwierzęta. Będzie to możliwe jedynie tam gdzie rolnicy dostaną wsparcie finansowe. Dlatego też konieczne jest wspieranie budowy szczelnych zbiorników na gnojowicę i/lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych prowadzących hodowlę i chów zwierząt.

Jako priorytetowe powinny być traktowane inwestycje w gospodarstwach posiadających dużą ilość zwierząt na terenach, kwalifikowanych do obszarów wrażliwych (obszary takie zostały wyznaczone przez Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej - do końca 2003 roku). W warunkach województwa opolskiego jako obszary zagrożone zanieczyszczeniami wód, związkami azotu pochodzenia rolniczego wyznaczono obszary w gminie Kietrz, Baborów i Polska Cerekiew. Niezwykle ważnym zadaniem jest tu również edukacja ekologiczna rolników.

• **przemysł**

Głównym zadaniem w ochronie wód w zakresie przemysłowych źródeł zanieczyszczeń będą działania podejmowane przez podmioty korzystające ze środowiska. Celem tych działań będzie ograniczanie bądź eliminację substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego odprowadzanych w ściekach oraz eliminację zrzutów substancji priorytetowych. Dotyczy to w szczególności: rtęci, kadmu, heksachlorocykloheksenu, tetrachloru węgla, pentachlofenolu, heksachlorobenzenu, heksachlorobutadienu, chloroformu. Zasady odprowadzania do środowiska wodnego niektórych substancji niebezpiecznych określa Dyrektywa 76/464/EWG wraz z Dyrektywami córkami, Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2005 r. w sprawie wykazu substancji priorytetowych w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U.Nr 233 poz.1987) oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska 24 lipca 2006r. w sprawie warunków jakie należy spełnić przy

wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz.U. nr 137 poz.984).

Obowiązek oczyszczania ścieków przemysłowych zarówno odprowadzanych do komunalnych systemów kanalizacyjnych, jak bezpośrednio do odbiorników spoczywa na zakładzie przemysłowym będącym źródłem zanieczyszczenia. Zadanie to powinno być realizowane przede wszystkim przez stosowanie „najlepszej dostępnej techniki (BAT) w instalacjach, skąd pochodzą ścieki. Szczegółowe działania dotyczące ochrony wód zamieszczone będą we wnioskach o pozwolenie zintegrowane oraz w udzielonych pozwoleniach zintegrowanych dla instalacji wyszczególnionych w rozporządzeniu Ministra Środowiska, a także w udzielanych pozwoleniach wodnoprawnych

Dla gospodarki ściekowej na obszarze województwa opolskiego obowiązują następujące **cele średniookresowe**:

- uporządkowanie gospodarki ściekowej, w tym w szczególności:
 - w aglomeracjach powyżej 15 000 RLM do 2010r. oraz w aglomeracjach od 2 000 RLM do 15 000 RLM i poniżej 2 000 RLM do 2015r.,
 - na obszarach szczególnej ochrony (GZWP 333, 335, 332 oraz w zlewni rzeki Nysy Kłodzkiej, w szczególności zlewni rzeki Białej Głuchołaskiej i Potoku Pępickiego);
 - w strefach ochronnych ujęć wody,
 - w zlewniach rzek Małej Panwi, Troi i Stobrawy powyżej istniejących lub przewidzianych do realizacji zbiorników wodnych,
 - ochrona wód przed zanieczyszczeniami wywołanymi azotanami ze źródeł rolniczych,
 - wspieranie działań inwestycyjnych i egzekwowanie programów gospodarki ściekowej w zakładach przemysłowych, mających na celu ograniczenie lub eliminację ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych w ściekach do środowiska wodnego, a w szczególności substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

d) Główne działania na lata 2007–2010 realizujące założone cele

Zgodnie z Polityką ekologiczną Państwa w latach 2007-2010 realizowane będą zarówno działania organizacyjne, jak i inwestycyjne w zakresie ochrony wód. Do końca 2008r. powinny zostać przygotowane projekty planów gospodarowania wodami i projekt programu wodno-środowiskowego, które staną się podstawą dla racjonalnej ochrony wód w kolejnych latach. W okresie programowania konieczna będzie weryfikacja (także wyznaczenie nowych) obszarów narażonych na oddziaływanie azotu ze źródeł rolniczych oraz dostosowywanie programów działań w tych strefach do zmieniających się warunków gospodarczych na ich terenie i prowadzenie działań inwestycyjnych

Działania inwestycyjne wyznacza Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych oraz postanowienia Traktatu Akcesyjnego. Do końca 2010r. powinny zostać osiągnięte następujące cele:

- wyposażenia aglomeracji powyżej 100 000 RLM w oczyszczalnię ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów do wartości nieprzekraczalnych 10 mg N/dm³ i 1 mg P/dm³ oraz niezbędna modernizacja i rozbudowa istniejącej w tych aglomeracjach sieci kanalizacyjnej,
- wyposażenia aglomeracji o wielkości 15 000 - 100 000 RLM w biologiczne oczyszczalnię ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów, budowa sieci kanalizacyjnej w tych aglomeracjach, w których ona nie istnieje,
- uporządkowanie gospodarki ściekowej w aglomeracjach od 2000 RLM do 15 000 RLM i poniżej 2000 RLM, zadanie będzie kontynuowane do roku 2015,
- wspieranie działań mających na celu poprawę jakości wody przeznaczonej do spożycia, w tym budowa lub modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych,
- niezbędne będą także działania podejmowane przez podmioty korzystające ze środowiska mające na celu ograniczenie bądź eliminację substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego odprowadzanych w ściekach oraz eliminację zrzutów substancji priorytetowych.,
- wyposażenia zakładów sektora rolno-spożywczego w oczyszczalnię ścieków zapewniające osiągnięcie wprowadzonych standardów emisji zanieczyszczeń,
- do końca 2010 r. powinien zakończyć się program budowy **w gospodarstwach rolnych** instalacji do bezpiecznego przechowywania nawozów naturalnych, tj. zbiorników na gnojowicę i gnojówkę oraz płyt obornikowych, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

- współpraca z resortem rolnictwa w zakresie wdrażania dobrych praktyk rolniczych, niezbędnych dla skutecznej ochrony wód przed zanieczyszczeniem obszarowym oraz przygotowywania i wdrażania programów wodno-środowiskowych.

Wymagane do realizacji w najbliższych latach na terenie województwa opolskiego przedsięwzięcia w zakresie poprawy jakości wód wraz ze wskazaniem jednostek odpowiedzialnych i współpracujących przedstawiono w poniższej tabeli. Zadania przewidziane do realizacji mają charakter zadań koordynowanych inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, a główny ciężar ich realizacji spoczywa na gminach, przedsiębiorstwach (zadania inwestycyjne) oraz regionalnych RZGW (zadania nieinwestycyjne).

Tabela nr 15

Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
Zarządzanie zasobami wodnymi	
1. Aktualizacja wykazów jednolitych części wód zgodnie z Ustawą Prawo Wodne 2. Opracowanie studium ochrony przeciwpowodziowej, ustalające granice zasięgu wód powodziowych o określonym prawdopodobieństwie występowania 3. Opracowanie projektów planów gospodarowania wodami i projektu programu wodno-środowiskowego. 3. Opracowanie warunków korzystania z wód regionu wodnego. 4. Opracowanie całościowego bilansu wodno-gospodarczego województwa. 5. Opracowanie analizy stanu zasobów wodnych w regionie wodnym. 6. Współpraca z województwami graniczącymi położonymi w dorzeczu Odry oraz z Republiką Czeską w celu kompleksowej ochrony zasobów wodnych i przed zrzutami awaryjnymi 7. Aktualizacja na bieżąco katastru wodnego 8. Rozbudowa i przebudowa monitoringu jakości wód z dostosowaniem do wymagań wspólnotowych	RZGW Wrocław Gliwice i Poznań WIOŚ RZGW WIOŚ
Zaopatrzenie w wodę - poprawa jakości wody pitnej	
1. Dokończenie budowy sieci wodociągowych 2. Budowa i rozbudowa ujęć wody 3. Budowa bądź modernizacja stacji uzdatniania wody i sieci wodociągowych w celu osiągnięcia wymagań Dyrektywy 98/83/EC	Gminy
Gospodarka ściekowa	
1. Realizacja inwestycji: budowy, rozbudowy i modernizacji systemów kanalizacyjnych z oczyszczalniami ścieków komunalnych, wskazanych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych w ramach wyznaczonych aglomeracji 2. Przeciwdziałanie odprowadzaniu ścieków nieoczyszczonych z miast i zakładów przemysłowych, przeciwdziałanie nieprawidłowościom oraz weryfikacja pozwoleń wodno-prawnych 3. Obniżenie ładunków zanieczyszczeń (w szczególności w zakresie substancji szczególnie niebezpiecznych dla środowiska wodnego) ze ścieków przemysłowych 4. Budowa podczyszczalni w zakładach przemysłowych 5. Budowa urządzeń (zbiorniki na gnojowicę i gnojówkę oraz płyt obornikowych) zmniejszających negatywne oddziaływanie rolnictwa na jakość wód	Gminy Gminy, zakłady przemysłowe, WIOŚ, Zakłady przemysłowe Zakłady przemysłowe Gospodarstwa rolne

Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
6. Budowa zbiornika wstępnego jako urządzenia zmniejszającego negatywne oddziaływanie zanieczyszczeń na jakość wód w zbiorniku retencyjnym „Turawa”	RZGW
7. Badania i analizy związane z poprawą stanu czystości wód	RZGW, WIOŚ

3.2. Ochrona powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu

a) Stan wyjściowy

Zachodzące w Polsce i w województwie opolskim korzystne zmiany w zakresie jakości powietrza są wynikiem wieloletniej polityki państwa i władz wojewódzkich w tym zakresie. Od 1990r. notuje się znaczny spadek wielkości emisji głównych zanieczyszczeń. Niemniej jednak od 2000r. tendencja ta jest wyraźnie mniejsza, co jest spowodowane wyczerpaniem się prostych metod redukcji. Głównym źródłem zanieczyszczenia są procesy spalania. Polska konsekwentnie realizuje, wynikające z porozumień międzynarodowych, zobowiązania dotyczące zmniejszania ilości zanieczyszczeń odprowadzanych do powietrza. W 2003r. osiągnięty został, przewidziany dla 2010r. cel dla emisji dwutlenku siarki wynikający z II Protokołu Siarkowego do Konwencji Genewskiej w sprawie transgranicznego zanieczyszczania powietrza na dalekie odległości. Na przestrzeni ostatnich lat wartości emisji metali ciężkich, w tym rtęć, kadm, ołów, nie przekroczyły poziomu ich emisji w latach odniesienia, a ogólny trend zmian wielkości tej emisji jest malejący. Zostały również osiągnięte cele redukcji emisji lotnych związków organicznych określonych w Protokole w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych do Konwencji Genewskiej. W przypadku tlenków azotu istnieje niebezpieczeństwo, że dalszy rozwój motoryzacji będzie powodował wzrost ilości odprowadzanego do atmosfery dwutlenku azotu, co zagrazi możliwości osiągnięcia założonych celów w odniesieniu do redukcji emisji tego gazu.

Od stycznia 2008r. Polskę będą obowiązywały wymagania Dyrektywy 2001/80/WE (Dyrektywa LCP) w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych źródeł spalania paliw. Jej celem jest ograniczenie emisji z dużych źródeł spalania o mocy większej od 50 MW. Ze względu na likwidację marginesów tolerancji dla niektórych zanieczyszczeń oraz spodziewaną rewizję przepisów wspólnotowych dotyczących jakości powietrza, w tym wprowadzenie nowych norm jakości powietrza dotyczących stężenia w powietrzu drobnego pyłu zawieszonego PM_{2,5}, w nadchodzących latach należy się spodziewać, że na obszarze kraju wyznaczana będzie większa ilość stref, dla których wymagane jest opracowanie programów ochrony powietrza. W zakresie pyłu drobnego PM_{2,5} zakłada się wprowadzenie standardu na poziomie 25ug/m³ oraz konieczność zmniejszenia stężenia pyłu PM_{2,5} w powietrzu o 20% pomiędzy rokiem 2010, a 2020, jeżeli jest to technicznie możliwe. Realizacji tego celu ma służyć program „Czyste Powietrze dla Europy”. By osiągnąć zamierzone cele strategii tematycznej dotyczącej zanieczyszczenia powietrza konieczne będzie zmniejszenie emisji SO₂ o 82%, NO_x o 60%, lotnych związków organicznych (LZO) o 51%, amoniaku o 27%, a pierwotnych cząstek PM_{2,5} o 59% w stosunku do poziomu emisji z 2000r.

Niekwestionowanym pozytywnym efektem zarówno krajowej polityki ekologicznej jak i realizacji Programu Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2003-2006 jest zmniejszenie wielkości ładunku zanieczyszczeń odprowadzanego do powietrza. Było to możliwe dzięki wielu inwestycjom w tym zakresie, wprowadzeniu restrykcyjnych przepisów i skutecznego ich egzekwowania. Efektem działań jest generalna poprawa jakości powietrza (choć dopuszczalne stężenia **benzenu** i **ozonu** są nadal przekraczane w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim), szczególnie w rejonach uprzemysłowionych, tam gdzie jeszcze kilka lat temu stale przekraczano dopuszczalne normy stężenia poszczególnych zanieczyszczeń w atmosferze. Ujawniły się jednak nowe problemy. Masowy rozwój motoryzacji spowodował, że emisje **spalin** z samochodów stały się głównymi źródłami pogorszenia jakości powietrza na obszarach zurbanizowanych, a wzrost emisji tlenków azotu z tego źródła stwarza zagrożenie dla możliwości osiągnięcia pułapów redukcji wymaganych przez porozumienia międzynarodowe. Ponadto, problemem w zakresie ochrony powietrza jest węgiel, który nadal pozostaje dla Polski podstawowym paliwem w energetyce (w tym między innymi w Elektrowni

Opole), co wiąże się z dużą emisją substancji zanieczyszczających powietrze, a zwłaszcza dwutlenku węgla i problemami w jej ograniczeniu. W wielu regionach Polsce przekraczane są dopuszczalne stężenia pyłu zawieszanego **PM10** (w województwie opolskim problemem tym w 2005r. dotknięte były 2 strefy – powiaty miasto Opole i powiat kędzierzyńsko-kozielski, w 2006r. przybyły 3 kolejne powiaty i obecnie wymagane jest opracowanie programów ochrony powietrza dla: miasta Opole i 4 powiatów kędzierzyńsko-kozielskiego, krapkowickiego, namysłowskiego i oleskiego) przy czym ważnym źródłem tego zanieczyszczenia, obok motoryzacji, są piece i kotły węglowe eksploatowane przez gospodarstwa domowe. Z rozwojem motoryzacji wiążą się także inne zagrożenia, do których odnosi się polityka ekologiczna oraz muszą się odnieść wojewódzkie programy ochrony środowiska, a jest to wzrost emisji gazów **cieplarnianych**, przekształcanie gruntów rolnych i leśnych pod zabudowę w tym na cele infrastruktury drogowej (stanowiące zagrożenie dla obszarów Natura 2000).

Wartości oszacowanych wielkości emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych w 2004r. w porównaniu z wynikami 1988r. jako roku bazowego (dla gazów przemysłowych HFC, PFC i SF₆ rokiem bazowym jest rok 1995) obniżyły się o 31,3% (wg Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2007-2010, uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014 przyjęte na podstawie: „Inwentaryzacja emisji gazów cieplarnianych i ich prekursorów za rok 2004”, Instytut Ochrony Środowiska, Warszawa 2006) W związku z tym nie jest zagrożone osiągnięcie celów redukcyjnych wynikających z Protokołu z Kioto (Protokół z Kioto do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zmian Klimatu (Dz.U. z 2005r. Nr 203, poz.1684). Wprowadzone do polskiego systemu (ustawa z dnia 22 grudnia 2004 r. o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji) rozwiązania prawne pozwalają na udział krajowych podmiotów we wspólnotowym systemie handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji. Celem tego systemu jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w sposób opłacalny i ekonomicznie efektywny.

Realizując wymogi ustawy o handlu uprawnieniami - Wojewoda Opolski jako właściwy organ ochrony środowiska wydał dla 11 zakładów województwa decyzje zezwalające na udział w handlu uprawnieniami do emisji CO₂. Decyzje wydane zostały dla:

- BOT – Elektrownia Opole,
- PKE Elektrowni Blachownia w Kędzierzynie-Koźlu,
- ECO Opole, Głuchołaskie Zakłady Papiernicze w Głuchołazach,
- Zakładów Koksowniczych Zdzieszowice,
- Metsa Tissua w Krapkowicach,
- Zakładów Azotowych „Kędzierzyn”,
- Cementowni „Odra” w Opolu,
- Górażdże Cement SA,
- Lhoist Opolwap w Tarnowie Opolskim,
- Packprofil Kolonowskie.

Jednym z elementów polityki klimatycznej jest ograniczanie wielkości emisji gazów cieplarnianych, ale nie skutkujące ograniczeniem wzrostu gospodarczego. Polityka zakłada, że będzie to uzyskiwane poprzez wspieranie działań na rzecz ograniczenia materiałochłonności gospodarki, wzrostu efektywności energetycznej i **rozwoju wykorzystania odnawialnych źródeł energii**.

Województwo opolskie w roku 2005 pod względem emisji zanieczyszczeń pyłowych zajmuje 12, a pod względem emisji zanieczyszczeń gazowych 7 miejsce w kraju. Wielkość emisji zanieczyszczeń od początku lat dziewięćdziesiątych wykazuje trwałą tendencję spadkową, wynikającą głównie z przeprowadzonych działań ograniczających emisję, jak również z obniżonego tempa rozwoju i recesji gospodarczej. Dominujący wpływ na kształtowanie się strumienia zanieczyszczeń atmosferycznych mają powiaty położone w południowo – wschodniej i środkowo – wschodniej części województwa, zaliczające się do tzw. strefy przemysłowej, obejmującej powiat opolski, krapkowicki, kędzierzyńsko – kozielski i strzelecki. Z obszaru tego wprowadzanych jest do powietrza atmosferycznego ponad 65 % zanieczyszczeń pyłowych i ponad 95 % zanieczyszczeń gazowych.

W strukturze wytwarzanych zanieczyszczeń dominuje sektor energetyczny, z którego pochodzi ponad 70 % wielkości emisji oraz przemysł cementowo – wapienniczy i chemiczny. Na terenach miejskich odnotowuje się wzrost znaczenia ruchu samochodowego jako źródła emisji zanieczyszczeń, stanowiącego o czystości powietrza.

Województwo opolskie charakteryzuje się wysokimi wskaźnikami **redukcji** zanieczyszczeń

pyłowych (ok. 99,6 %) i gazowych (ok. 62,2 %), przekraczającymi średnią krajową wynoszącą odpowiednio 99,4 % i 49,5 %. W 2004 r. do miast o największym w kraju zagrożeniu środowiska emisją zanieczyszczeń z zakładów szczególnie uciążliwych, z terenu województwa opolskiego zakwalifikowano 4 ośrodki, przy czym najwyższą - 22 pozycję zajmowało miasto Kędzierzyn-Koźle, a następnie to Zdzeszowice, Opole i Lewin Brzeski. W 2005 r. do miast o największym w kraju zagrożeniu środowiska emisją zanieczyszczeń z zakładów szczególnie uciążliwych, z terenu województwa opolskiego zakwalifikowano również 4 ośrodki, przy czym nadal najwyższą pozycję zajmowało miasto Kędzierzyn-Koźle, lecz miejsce uległo przesunięciu o 1 i zajmowało wówczas poz.23, nastąpiła lekka poprawa sytuacji. Pogorszeniu w porównaniu z 2004r. uległ stan w Zdzeszowicach gdzie nastąpiło przesunięcie z poz.41 na 33 oraz w mieście Opolu, które obecnie znajduje się na poz. 49, a w 2004 r zajmowało poz.56, miasto Lewin Brzeski, które znajdowało się w 2004 r na poz.142, obecnie na liście miast zagrożonych emisją zanieczyszczeń powietrza nie występuje. Pogorszeniu uległa sytuacja w mieście Brzeg, które znajduje się w 2005 r. na 117 pozycji w kraju w 2004 roku nie występowało na liście miast zagrożonych emisją zanieczyszczeń.

Stan jakościowy powietrza atmosferycznego na obszarze województwa opolskiego ocenia się jako dobry. (Na podstawie danych za rok 2006 ocenić należy jako średnio-dobry) Podwyższony poziom zanieczyszczenia odnotowywany jest nadal w powiecie kędzierzyńsko – kozielskim (dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, benzen), krapkowickim (dwutlenek siarki, dwutlenek azotu) i w mieście Opolu (dwutlenek siarki, dwutlenek azotu) i pokrywa się z obszarami o największej emisji zanieczyszczeń.

Okresowe przekroczenia standardów jakości powietrza na terenie województwa odnotowuje się w przypadku pyłu zawieszonoego i dwutlenku azotu. Wartości ponadnormatywne w zakresie zanieczyszczeń pyłowych odnotowywane są na terenie Opola i w Kędzierzynie – Koźlu, w zakresie dwutlenku azotu na terenie powiatu strzeleckiego, kluczborskiego i w mieście Opolu.

W rejonie Kędzierzyna – Koźla i Zdzeszowic obserwuje się stale **podwyższony** poziom zanieczyszczenia powietrza związkami aromatycznymi (ksylen, toluen, benzen) i fenolu, charakterystycznymi dla rozwiniętego tam przemysłu chemicznego.

Strumień zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza odzwierciedla strukturę funkcjonalno – przestrzenną gospodarki województwa opolskiego. Najwyższe emisje charakterystyczne są dla południowo – wschodniej części województwa (powiaty kędzierzyńsko-kozielski, krapkowicki i strzelecki oraz miasto i powiat Opole), stanowiącej obszar uprzemysłowienia i urbanizacji Opolszczyzny, a dominującym źródłem emisji jest sektor energetyczny, przemysł cementowo – wapienniczy i chemiczny.

Do największych źródeł emisji zanieczyszczeń na obszarze województwa nadal zalicza się:

- Elektrownię „Opole” S.A. w Brzeziu
- Zakłady Azotowe „Kędzierzyn” S.A.
- Południowy Koncern Energetyczny – Elektrownia „Blachownia” S.A. w Kędzierzynie – Koźlu
- Petrochemia Blachownia S.A. w Kędzierzynie – Koźlu
- Węglpochodne Sp. z o.o. w Kędzierzynie - Koźlu
- Zakłady Koksownicze Sp. z o.o. w Zdzeszowicach
- Energetyka Ciepła Opolszczyzny w Opolu

W ostatnich latach, w związku z lawinowym wzrostem natężenia ruchu samochodowego wzrasta znaczenie komunikacji drogowej jako głównego źródła zanieczyszczenia powietrza na terenach miejskich.

b) Uwarunkowania prawne

Ochrona powietrza realizowana jest w oparciu przede wszystkim o przepisy prawa wewnętrznego, istotne znaczenie posiadają jednak również podpisane i ratyfikowane przez Polskę umowy międzynarodowe, w szczególności:

- Konwencja w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości z 13.11.1979 r. (konwencja genewska) z protokołami wykonawczymi (m. inn. I i II protokół

- siarkowy, protokoły z Aarhus w sprawie TZO i metali ciężkich)
- Konwencja o ochronie warstwy ozonowej z 22.03.1985 r. (Konwencja wiedeńska) i Protokół Montrealski w sprawie substancji zubożającej warstwę ozonową z 1987 r. wraz z poprawkami londyńskimi i kopenhaskimi)
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu z 9.05.1991 r. (konwencja klimatyczna w Rio) wraz z protokołem dodatkowym z Kioto (reguluje kwestie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych).

Zagadnienie ochrony powietrza na terenie kraju regulowane jest przez następujące przepisy prawne:

- ustawę z 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska [Dz.U. 2006 r. Nr 129, poz. 902 z późniejszymi zmianami] wraz z przepisami wykonawczymi
- ustawę z dnia 27 lipca 2001r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw
- ustawę z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne [Dz.U. z 2006r. Nr 89, poz. 625, z późn. zm.],
- ustawa z dnia 18 grudnia 1998r. o wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych prowadząca do zmniejszania zużycia energii w budynkach mieszkalnych [Dz.U. nr 162, poz. 1121 z późniejszymi zmianami]

Według polskiego systemu prawnego ochrona zasobów środowiska, w tym również ochrona powietrza, realizowana jest poprzez:

- kształtowanie standardów jakości powietrza atmosferycznego, kontrolę ich osiągnięcia oraz podejmowanie działań służących ich nie przekraczaniu lub przywracaniu stanu wymaganego na obszarach, gdzie standardy te zostały przekroczone
- kształtowanie standardów emisyjnych z instalacji, urządzeń i procesów technologicznych
- kształtowanie jakości wytwarzanych produktów pod kątem zawartości niepożądanych substancji zanieczyszczających lub emisji zanieczyszczeń związanej z ich użytkowaniem (normy produktowe jakości paliw samochodowych, zawartość siarki w paliwach i olejach opałowych itp.)
- tworzenie ekonomiczno – prawnego instrumentu ochrony powietrza – poprzez wdrożenie i rozbudowę wspólnotowego systemu handlu uprawnieniami do emisji. Uczestnictwo we wspólnotowym systemie jest obowiązkiem dla przedsiębiorstw i wiąże się z wieloma działaniami w aspekcie monitorowania wielkości emisji, prowadzenia dokumentacji, planowania produkcji i inwestycji.

Szczególne znaczenia dla obowiązujących w Polsce uregulowań posiadają funkcjonujące w Unii Europejskiej i w całości transponowane (lub w najbliższym czasie transponowane) podstawowe regulacje prawne w zakresie ochrony jakości powietrza, w szczególności:

- dyrektywę Rady 96/62/WE z 27 września 1996 r w sprawie oceny i zarządzania jakością powietrza w otoczeniu (tzw. dyrektywa ramowa) i dyrektyw pochodnych – dyrektywy córki (dyrektywa 99/30/WE, dyrektywa 92/72/EWG, dyrektywa 2002/3/WE),
- dyrektywę Rady 94/63/WE w sprawie kontrolowania emisji lotnych związków organicznych VOC powstających w wyniku magazynowania benzyn i jej dystrybucji z terminali do stacji obsługi,
- dyrektywę Rady 1999/13/WE w sprawie emisji lotnych związków organicznych ze stosowania rozpuszczalników organicznych,
- dyrektywę Rady 2000/69/WE w sprawie zawartości benzenu i tlenku węgla w powietrzu,
- dyrektywę Rady 99/32/WE w sprawie redukcji zawartości siarki w paliwach płynnych,
- dyrektywę Rady 96/61/WE w sprawie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń (IPPC) w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń przemysłowych,

oraz

- dyrektywę Rady 2001/80/WE w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do

- powietrza z dużych źródeł spalania paliw,
- dyrektywę Rady 2001/81/WE w sprawie krajowych pułapów emisji dla niektórych zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego,
- dyrektywę Rady 2001/77/WE w sprawie promocji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych na wewnętrznym rynku energii elektrycznej.

c) Cele średniookresowe do 2014r.

Podstawowym celem polityki ekologicznej w zakresie ochrony powietrza w perspektywie średniookresowej jest osiągnięcie takiego jego stanu, który nie będzie zagrażał zdrowiu ludzi i środowisku oraz będzie spełniał wymagania prawne w zakresie jakości powietrza i norm emisyjnych. Cele ilościowe wynikają z programów krajowych, zobowiązań przyjętych w Traktacie Akcesyjnym i ratyfikowanych umów międzynarodowych. W związku z tym celami średniookresowymi będą:

- spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza,
- spełnienie standardów emisyjnych z instalacji, wymaganych przepisami prawa,
- redukcja emisji z obiektów energetycznego spalania w kierunku pułapów emisyjnych określonych w Traktacie Akcesyjnym.

Według Polityki ekologicznej państwa w latach 2007-2010 w odniesieniu do ochrony powietrza konieczne będzie realizowanie zarówno działań organizacyjno-instytucjonalnych jak i inwestycyjnych. Konieczne jest dalsze wzmacnianie systemu monitoringu powietrza i jego dostosowywanie do wymagań Unii Europejskiej, zwłaszcza w zakresie wymagań nowej Dyrektywy 2004/107/WE45 w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu, oceny stężeń pyłu PM10, PM2,5, a także benzenu, SO₂ i NOx. Istotną rolę w osiąganiu wymaganej jakości powietrza odgrywać będzie **realizacja programów** ochrony powietrza, opracowywanych dla stref. Ze względu na to, że już w 2005r. przestały funkcjonować marginesy tolerancji dla takich substancji, jak pył zawieszony PM10, tlenek węgla, dwutlenek siarki (dla okresu uśredniania 1h) i ołów, a od 2010r. będzie to dotyczyło także pozostałych substancji, czyli benzenu i dwutlenku azotu - ilość stref zakwalifikowanych do opracowania programów ochrony powietrza może być większa. Nałoży to na **marszałków województw** nowe obowiązki w zakresie podejmowania działań na rzecz poprawy jakości powietrza na terenie wyznaczonych stref. Lata 2007-2010 będą też okresem intensyfikacji działań ukierunkowanych na wdrażanie Traktatu Akcesyjnego, a dotyczących kontroli zanieczyszczeń przemysłowych. Celem tych prac ma być znaczna redukcja emisji dwutlenku siarki i tlenków azotu z dużych źródeł energetycznego spalania. Aby umożliwić dotrzymanie tych zobowiązań rozważana jest celowość i możliwość wprowadzenia krajowego systemu handlu uprawnieniami do emisji dwutlenku siarki i tlenkami azotu oraz opracowanie krajowego planu redukcji emisji dla istniejących źródeł.

Oprócz działań podejmowanych przez sektor energetyki zawodowej i duże zakłady przemysłowe, istotne znaczenie dla jakości powietrza będą miały działania w odniesieniu do innych sektorów. Konieczne jest dalsze ograniczanie niskiej emisji ze źródeł komunalnych, która jest jednym z istotnych źródeł przyczyniającym się do występowania przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM10. Za przekraczanie dopuszczalnych norm jakości powietrza na obszarach zurbanizowanych w dużej mierze odpowiedzialna jest motoryzacja. Zatem odpowiednie służby do spraw ochrony środowiska powinny wspierać, podejmowane przez władze samorządowe, działania, których celem będzie **ograniczenie udziału** motoryzacji w zanieczyszczeniu powietrza. Dotyczyć to może zarówno działań ograniczających emisję z transportu, takich jak kompleksowe i zintegrowane planowanie rozwoju systemu transportu w mieście, budowa i rozbudowa obwodnic drogowych miast oraz zintegrowany system kierowania ruchem ulicznym (upłynnienie ruchu), wprowadzanie środków transportu, które są mniej emisyjne (transport publiczny, kolej, rower), jak i działań edukacyjnych. Zmniejszeniu wielkości emisji służyć będą także inne działania, polegające np. na wsparciu rozwoju odnawialnych źródeł energii, jak i zwiększaniu efektywności jej wykorzystania oraz zmniejszanie materiałochłonności gospodarki.

Celami średniookresowymi do roku 2014 dla województwa opolskiego będą:

- **budowa systemu zarządzania ochroną powietrza atmosferycznego**

Program ochrony środowiska województwa opolskiego jako ważny cel do osiągnięcia w perspektywie roku 2010 uznaje stworzenie systemu zarządzania, stanowiącego podstawę dla prowadzenia skoordynowanych działań w zakresie poprawy jakości powietrza atmosferycznego, a w jego ramach:

- systematyczne opracowywanie i wdrażanie programów ochrony powietrza, zgodnie z wynikami rocznej oceny jakości powietrza w strefach. Obecnie opracowania programów ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM 10 wymagane jest dla 5 stref, w zakresie benzenu dla 1 strefy i w zakresie ozonu dla 1 strefy,
- wzmocnienie systemu monitoringu powietrza, w tym także w zakresie wynikającym z corocznej oceny jakości powietrza w strefach, głównie w zakresie pyłów PM10 i PM2,5, benzenu, dwutlenku siarki i dwutlenku azotu oraz metali ciężkich i WWA, oraz uruchomienie systemu zapewnienia jakości w monitoringu powietrza, zwłaszcza w zakresie sieci laboratoriów wzorcujących,
- współpraca z krajami i regionami graniczącymi w zakresie ochrony powietrza przed skutkami transgranicznych awarii przemysłowych,
- restrykcyjne przestrzeganie wymogów uwzględniania celów ochrony powietrza w regionalnych i lokalnych programach, strategiach i politykach sektorowych,
- kluczowym zagadnieniem systemu zarządzania będzie wdrożenie jednolitego w skali kraju systemu bilansowania i weryfikowania ładunków zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza atmosferycznego,

- **kontynuowanie i rozbudowa wdrożonych mechanizmów rynkowych, sprzyjających podejmowaniu działań w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i przeciwdziałania zmianom klimatu**

Istotnym celem ekologicznym w zakresie ochrony powietrza jest kontynuacja wdrożonych na poziomie krajowym, mechanizmów ekonomicznych i organizacyjnych, sprzyjających podejmowaniu działań w zakresie ochrony powietrza i przeciwdziałania zmianom klimatycznym (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych), w szczególności mechanizmów handlu uprawnieniami do emisji w tym zasady wspólnych przedsięwzięć i czystszej produkcji. Ekonomizacji działań sprzyjać też będzie upowszechnianie systemów zarządzania środowiskowego (ISO 14 000, EMAS) i przeglądów ekologicznych w sektorze gospodarki.

- **kontynuacja działań zmierzających do dalszej redukcji emisji zanieczyszczeń atmosferycznych,**

Nawiązując do polityki krajowej, program ochrony środowiska województwa opolskiego zakłada kontynuację działań zmierzających do dalszej redukcji emisji zanieczyszczeń atmosferycznych.

Zakładane w polityce krajowej poziomy redukcji emisji zanieczyszczeń na obszarze województwa opolskiego zostały już osiągnięte w odniesieniu do emisji z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (dla pyłu, SO₂ i dla NO₂ w stosunku do roku bazowego), jednak kontynuację działań w tym zakresie, wobec istniejących możliwości technicznych, ekonomicznych i organizacyjnych uznaje się za uzasadnioną.

Analiza struktury emisji i imisji zanieczyszczeń na obszarze województwa wskazuje, że najbardziej racjonalnym kierunkiem działań umożliwiającym osiągnięcie zakładanych celów ekologicznych będzie ograniczenie emisji w sektorze przemysłowym, gospodarce cieplnej i komunikacji, zatem kierunkami działania będzie:

- wspieranie działań inwestycyjnych w zakresie ochrony powietrza, podejmowanych przez podmioty gospodarcze oraz podejmowane działania zmierzające do redukcji emisji SO₂ i NO₂ z dużych źródeł energetycznego spalania w ramach wdrażania Traktatu Akcesyjnego,
- wspieranie działań na rzecz dalszego ograniczenia niskiej emisji ze źródeł komunalnych,

- wdrożenie (po opracowaniu na szczeblu krajowym) strategii zmniejszania stężenia pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 oraz ozonu przyziemnego w powietrzu,
- promocja i wspieranie rozwiązań pozwalających na unikanie lub zmniejszanie wielkości emisji z transportu oraz mających na celu wdrożenie europejskich standardów emisji ze środków transportu i zapewnienie wysokiej jakości paliw w tym zwiększenie wykorzystania paliw alternatywnych (np. biopaliwa),
- budowa obwodnic dla miast i wyposażanie dróg w zabudowę biologiczną,
- promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki.

Wymagane do realizacji w najbliższych latach na terenie województwa opolskiego przedsięwzięcia w zakresie ochrony powietrza i przeciwdziałania zmianom klimatycznym wraz z przedstawieniem jednostek realizujących, przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Zadania przewidziane do realizacji w okresie 2007 – 2010 i wstępnie na okres 2011- 2014 zaliczają się do zadań o charakterze koordynowanym, inwestycyjnym, obciążającym głównie podmioty gospodarcze, jak również zadania własne, o charakterze inwestycyjnym i nieinwestycyjnym, realizowane przez Zarząd Województwa, administrację rządową (służby zespolone), jednostki centralne i samorządy lokalne.

Tabela nr 16

Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
Kontynuacja działań zmierzających do redukcji emisji zanieczyszczeń atmosferycznych	
<ul style="list-style-type: none"> • Identyfikacja obszarów występowania przekroczeń poziomów odniesienia jakości powietrza atmosferycznego 	Marszałek, samorządy, podmioty gospodarcze
<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie i wdrożenie jednolitego systemu bilansowania i weryfikacji ładunków zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza atmosferycznego 	Marszałek WIOŚ WUS
Budowa systemu zarządzania ochroną powietrza atmosferycznego	
<ul style="list-style-type: none"> • Pełne wdrożenie dyrektywy IPPC oraz aktualizacja posiadanych pozwoleń zintegrowanych w określonych branżach i sektorach gospodarki, minimalizowanie zagrożenia dla środowiska, promocja materiałochłonności i energooszczędności oraz małodopadowości produkcji w szczególności w: <ul style="list-style-type: none"> - Energetyce - Przemśle chemicznym - Przemśle mineralnym i materiałów budowlanych - Hutnictwie - Przemśle rolno – spożywczym • Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych na terenach zamieszkania zbiorowego, w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> - realizacja obwodnic i obejść drogowych na najbardziej obciążonych szlakach komunikacyjnych rangi krajowej i wojewódzkiej, - poprawa stanu technicznego dróg o małej przepustowości i złym stanie technicznym - zmiany w organizacji ruchu komunikacyjnego na terenach miejskich. • Modernizacja systemów grzewczych i eliminacja niskiej emisji zanieczyszczeń, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza ze spalania paliw sektorze produkcyjnym - likwidacja lokalnych kotłowni i podłączenie do zbiorczej sieci ciepłej. - wprowadzanie niskoemisyjnych nośników energetycznych w gospodarce komunalnej. - ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń sektora komunalnego. - modernizacja kotłowni, termomodernizacja i zamiana nośnika energetycznego w obiektach służby zdrowia i obiektach kultury - modernizacja i hermetyzacja procesów technologicznych w celu zapobiegania powstawania emisji „u źródła” oraz zastosowanie instalacji ochronnych - ograniczenie emisji zanieczyszczeń lotnych związków organicznych (LZO) powstających w wyniku magazynowania benzyn oraz ich dystrybucji - ograniczenie emisji metali ciężkich do powietrza oraz trwałych zanieczyszczeń organicznych (TZO - WWA, dioksyn PCDD, furanów PCDF, PCB i HCB) do środowiska 	<p>Podmioty gospodarcze</p> <p>GDDKiA, ZDW, ZDP, Samorządy lokalne</p> <p>Podmioty gospodarcze, Samorządy, Samorządowe jednostki organizacyjne</p>
Wdrożenie mechanizmów rynkowych, sprzyjających podejmowaniu działań w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i przeciwdziałania zmianom klimatu	
<ul style="list-style-type: none"> • Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym: <ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do powietrza atmosferycznego (CO₂, CH₄, N₂O, SF₆) - kontrola realizacji wdrożonego systemu i rozbudowa systemu handlu uprawnieniami emisji do powietrza (w szczególności CO₂ oraz SO₂), zasad wspólnych przedsięwzięć (JI), mechanizmu czystego rozwoju (CDM) oraz systemów „zielonych certyfikatów” i „zielonych podatków 	<p>podmioty gospodarcze, Krajowy Program Redukcji Emisji</p> <p>Marszałek, WIOŚ, podmioty gospodarcze, Krajowy Program Redukcji Emisji</p>

Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie warunków do szerokiego wprowadzania i upowszechniania w gospodarce systemów zarządzania środowiskowego i przeglądów ekologicznych <ul style="list-style-type: none"> - dobrowolne uczestnictwo przedsiębiorstw w systemach zarządzania środowiskowego (EMAS, ISO 14 000, ruch czystszej produkcji). 	Marszałek, WIOŚ, starostowie podmioty gospodarcze

3.3 Ochrona przed hałasem

a) *Stan wyjściowy*

Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, natomiast zanieczyszczenie hałasem, w szczególności komunikacyjnym staje się jednym z głównych problemów środowiskowych na obszarze województwa opolskiego. Głównym źródłem uciążliwości akustycznej, w szczególności na terenach zabudowanych jest układ komunikacji drogowej (lawinowy wzrost liczby samochodów) oraz kolejowej.

W wyniku wzrostu zasobności mieszkańców obserwuje się również miejscowe nagromadzenie szeregu urządzeń technicznych, które generują hałas. Zagadnienie hałasu zewnętrznego na obszarze województwa stanowi problem istotny, lecz jak dotychczas, jest on słabo zdiagnozowany. Poziom hałasu w środowisku jest generalnie umiarkowany, problem stanowią natomiast oddziaływania akustyczne, które są źródłem niepożądanych uciążliwości, utrudniających sen i wypoczynek, przeszkadzających w pracy, przyczyniających się do wywoływania stanów nerwicowych. Do miast o najwyższym poziomie zanieczyszczenia hałasem drogowym zalicza się Opole, Kędzierzyn – Koźle, Strzelce Opolskie, Brzeg, Nysa, Dobrodzień, Praszka, Gorzów Śląski, Ozimek. Obszarem szczególnego zagrożenia hałasem komunikacyjnym jest bezpośrednie otoczenie drogi krajowej nr 94, w szczególności miejscowości Narok, Walidrogi i Izbicko. Na obszarze tych miejscowości należy zastosować rozwiązania techniczne, ograniczające ponadnormatywny poziom hałasu w środowisku.

Na podstawie przeprowadzonych w 2005 r. badań natężenia ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich można stwierdzić, że poziom natężenia hałasu zarówno w porze dziennej jak i nocnej, we wszystkich referencyjnych punktach pomiarowych na głównych drogach województwa przekraczał wartości normatywne dla terenów chronionych.

Mało rozpoznane jest również zjawisko hałasu kolejowego. Z badań modelowych przeprowadzonych w 1999 r. przez Instytut Ochrony Środowiska w Warszawie wynika, że zagadnienie uciążliwości komunikacji kolejowej na obszarze województwa opolskiego występowało na głównych, magistralnych i drugorzędowych trasach kolejowych. Pomiary natężenia hałasu kolejowego na terenie województwa przeprowadzone zostały w ramach prac projektowych związanych z modernizacją magistralnej linii kolejowej nr 132 na odcinku Opole – Wrocław w roku 1998.

Zasięg oddziaływania hałasu kolejowego dla pory dziennej, o natężeniu dźwięku większym niż 60 dB/A/ w ciągu głównej magistrali kolejowej nr 132 Wrocław Opole – Katowice ograniczał się do 100 – 150 m, natomiast w przypadku linii pierwszorzędnych nr 144 Opole – Fosowskie - Częstochowa, nr 277 Opole Groszowice – Biskupice Oławskie – Wrocław Nadodrze, nr 137 Gliwice - Kędzierzyn – Koźle – Prudnik - Kamieniec Ząbkowicki nie przekraczał 50 m od osi skrajnego toru. W porze nocnej, izofona natężenia dźwięku większa niż 50 dB/A/ w ciągu głównej magistrali kolejowej Wrocław - Opole – Katowice nie przekraczała 300 – 500 m, natomiast w przypadku linii pierwszorzędnych Opole – Fosowskie - Częstochowa, Opole Groszowice – Biskupice Oławskie – Wrocław Nadodrze, Gliwice - Kędzierzyn – Koźle – Prudnik - Kamieniec Ząbkowicki nie przekraczała 150 – 300 m od osi skrajnego toru.

Hałas przemysłowy, obok hałasu komunikacyjnego decyduje o ogólnym poziomie uciążliwości akustycznej na rozpatrywanym terenie. Z uwagi na lokalny charakter źródła hałasu przemysłowego hałas ten zaliczany jest do źródeł o drugorzędym charakterze.

b) Uwarunkowania prawne

Działania zawarte w programie zostały dostosowane i skoordynowane z wymaganiami formalnymi zawartymi w obowiązujących aktach prawnych - na poziomie międzynarodowym i krajowym tj:

- Directive 2002/49/EC on the European Parliament and the Council of 25 June 2002 relating to the assessment and management of environmental noise
- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska [Dz.U. 2006 r. t.j. nr 129, poz. 902 z późniejszymi zmianami],
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie dróg, linii kolejowych i lotnisk, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, dla których jest wymagane sporządzanie map akustycznych, oraz sposobów określania granic terenów objętych tymi mapami [Dz. U. 2007r. nr 1 poz.8],
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 października 2002 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinien odpowiadać program ochrony środowiska przed hałasem (Dz. U. z dnia 29 października 2002 r. nr 179 poz. 1498),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. nr 120 poz. 826)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 stycznia 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem (Dz. U. nr 35 poz. 308)
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 17 stycznia 2003 r. w sprawie rodzajów wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją dróg, linii kolejowych, linii tramwajowych, lotnisk oraz portów, które powinny być przekazywane właściwym organom ochrony środowiska, oraz terminów i sposobów ich prezentacji (Dz. U. nr 18 poz. 164)
- Rozporządzenie Ministra Transportu z dnia 30 stycznia 2007 r. w sprawie określenia zakresu informacji wymaganych do wydania decyzji o wprowadzeniu ograniczeń lub zakazów wykonywania operacji lotniczych w celu ograniczenia hałasu emitowanego na lotnisku (Dz. U. nr 21 poz.133)

c) Cele średniookresowe do 2014 r.

Strategia głównych kierunków działań w zakresie ochrony przed hałasem na terenie województwa opolskiego stanowi kontynuację ustaleń wynikających z Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014, dostosowanych do regionalnego poziomu zarządzania jakością środowiska w zakresie jego stanu akustycznego.

Strategicznym celem średniookresowym zawartym w polityce ekologicznej państwa jest zmniejszenie zagrożenia mieszkańców Polski ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu. Praktyczne wdrożenie nowych wymagań wynikających z Dyrektywy 2002/49/WE wprowadziło nowe wskaźniki i metody oceny klimatu akustycznego oraz referencyjne metody pomiarów hałasu w środowisku. Podstawę dla zarządzania stanem akustycznym w środowisku stanowią będą mapy akustyczne. Zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2006 r. w sprawie dróg, linii kolejowych i lotnisk, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach, dla których jest wymagane sporządzanie map akustycznych, oraz sposobów określania granic terenów objętych tymi mapami [Dz. U. 2007r. nr 1 poz.8.]: do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach zalicza się:

1) z dniem wejścia w życie rozporządzenia: (tj.: 20 stycznia 2007 r.)

a) drogi, po których przejeżdża ponad 6 000 000 pojazdów rocznie,

b) linie kolejowe, po których przejeżdża ponad 60 000 pociągów rocznie,

c) lotniska cywilne, na których ma miejsce ponad 50 000 operacji (startów lub lądowań) statków powietrznych rocznie, z wyłączeniem lotów szkolnych wykonywanych przy użyciu samolotów o masie startowej poniżej 5700 kg.

Natomiast z dniem 1 stycznia 2011 r. do przedmiotowych obiektów zaliczone będą:

- a) drogi, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie,
- b) linie kolejowe, po których przejeżdża ponad 30 000 pociągów rocznie.

Strategicznym celem działań w zakresie ochrony przed hałasem na obszarze województwa opolskiego jest zmniejszenie skali uciążliwości akustycznej, na którą narażeni są mieszkańcy województwa. W głównej mierze dotyczy to narażenia mieszkańców na ponadnormatywny poziom hałasu, o największym zasięgu przestrzennym, emitowanym przez środki transportu – głównie hałas drogowy, w mniejszym stopniu kolejowy.

Dla osiągnięcia celu strategicznego, niezbędne jest uruchomienie następujących kierunków działań:

- zmniejszenie narażenia mieszkańców województwa na oddziaływanie hałasu poprzez jego eliminowanie u źródła,
- wykorzystanie dostępnych technologii w pracach inżyniersko - planistycznych, w celu zminimalizowania zanieczyszczenia hałasem środowiska, w tym zabudowa biologiczna wzdłuż dróg,
- podjęcie i systematyczne wykonywanie podstawowych badań pomiarowych,
- sporządzenie oraz systematyczna aktualizacja map akustycznych,
- określenie obszarów, w granicach terenów wypoczynkowo-rekreacyjnych, położonych poza miastami, zagrożonych ponadnormatywnym hałasem – na podstawie sporządzonych map akustycznych,
- określenie liczebności populacji zagrożonej ponadnormatywnym hałasem, w miejscach jej stałego pobytu [tereny mieszkalne, usługowo - oświatowe, domy opieki społecznej itp.] – na podstawie sporządzonych map akustycznych,
- przygotowywanie programów ochrony przed hałasem,
- doskonalenie istniejących i kształtowanie nowych mechanizmów i procedur administracyjnych, na poziomie lokalnym i regionalnym,
- monitorowanie zmian przestrzennych stanu zagrożenia hałasem oraz realizacji programów ochrony przed hałasem.

Do głównych celów średniookresowych warunkujących realizację celu strategicznego w zakresie ochrony przed hałasem na obszarze województwa opolskiego zalicza się:

- w okresie 2007-2010:
 - stworzenie podstaw merytorycznych, do określenia wielkości populacji zagrożonej hałasem komunikacyjnym i przemysłowym, oraz powierzchni terenów przeznaczonych na cele rekreacyjne – objętych nadmierną uciążliwością akustyczną,
 - tworzenie mechanizmów formalnych i organizacyjnych, w sferze administracyjnej na poziomie regionalnym i lokalnym [województwo / starostwo / gmina] umożliwiających koordynację działań w procedurach podejmowania decyzji oraz minimalizacji kosztów ponoszonych ze środków publicznych na uzyskiwanie danych podstawowych o skali zagrożenia hałasem,
 - przeprowadzenie oceny stanu akustycznego środowiska dla aglomeracji., terenów wskazanych w powiatowym programie ochrony środowiska oraz dla terenów poza aglomeracjami, pozostającymi pod negatywnym wpływem akustycznym ze strony danej kategorii dróg, linii kolejowych i lotnisk,
 - zapewnienie przestrzegania zasady strefowania w planowaniu przestrzennym,
 - wspieranie technologii produkcji wyrobów zmniejszających emisję hałasu do środowiska.

- w okresie 2011-2014:
 - przygotowywanie programów ochrony przed hałasem, jako narzędzia realizacji polityki ekologicznej w zakresie ochrony przed hałasem na poziomie regionalnym i lokalnym,
 - przeprowadzenie oceny stanu akustycznego środowiska dla aglomeracji, terenów wskazanych w powiatowym programie ochrony środowiska oraz dla terenów poza aglomeracjami, pozostającymi pod negatywnym wpływem akustycznym ze strony danej kategorii dróg, linii kolejowych i lotnisk,
 - doskonalenie istniejących i kształtowanie nowych mechanizmów i procedur administracyjnych, na poziomie lokalnym i regionalnym, umożliwiających zapobieganie rozszerzaniu obszarów i powiększaniu wielkości populacji zagrożonych hałasem,
 - monitorowanie zmian przestrzennych stanu zagrożenia hałasem i realizacji programów ochrony przed hałasem

d) Główne działania na lata 2007–2014 realizujące założone cele

Sukcesywny wzrost zamożności społeczeństwa województwa będący następstwem wzrostu gospodarczego powoduje zwiększone zagrożenie dla zdrowia fizycznego i psychicznego mieszkańców narażonych w szczególności na bezpośredni kontakt ze źródłami uciążliwego hałasu. Wobec powyższego ochrona ludzi i środowiska przed zagrożeniami akustycznymi staje się jednym z priorytetów. Istnieje potrzeba stworzenia sprawnego systemu rozpoznania, monitorowania i ograniczania uciążliwości akustycznej, realizowanego we współpracy organów administracji publicznej z zarządcami obiektów, których funkcjonowanie jest źródłem nadmiernej uciążliwości akustycznej. Kluczowe znaczenie dla uzyskania szybkich, pozytywnych efektów w realizacji programu i minimalizacji środków publicznych, jakie ta realizacja wywoła, ma zapewnienie ścisłej współpracy i skoordynowania działań organów administracji i zarządzających wymienionymi obiektami.

Ochrona przed hałasem sprowadza się do zapewnienia jak najlepszego stanu akustycznego środowiska poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub (w przypadku gdy poziom dopuszczalny nie został dotrzymany), zmniejszenie do poziomu dopuszczalnego Działania zmierzające do ochrony przed hałasem zewnętrznym służą rozwiązaniu lub zminimalizowaniu głównego problemu, jakim jest uciążliwość akustyczna, zwłaszcza dla mieszkańców zamieszkujących tereny położone w najbliższym sąsiedztwie drogowych tras komunikacyjnych o znaczeniu krajowym i wojewódzkim oraz tras kolejowych.

Pełne zdiagnozowanie oraz weryfikacja stanu istniejącego określające stopień zagrożenia hałasem, liczebność zagrożonej populacji, granice zagrożonych terenów oraz ich przestrzenne rozmieszczenie jest głównym warunkiem predysponującym do pojęcia działań ochronnych Uzyskanie szczegółowych danych o wymienionych uwarunkowaniach umożliwi ustalenie niezbędnych zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych, kolejności ich realizacji, sposobu monitorowania stanu realizacji oraz określania uzyskiwanych efektów.

Wymagane do realizacji w najbliższych latach na terenie województwa opolskiego przedsięwzięcia w zakresie ochrony przed hałasem wraz z określeniem celów, kierunków i głównych przedsięwzięć oraz jednostek wdrażających, przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Wszystkie zadania noszą charakter pozainwestycyjny. Większość z przewidywanych do realizacji przedsięwzięć zalicza się do zadań własnych, realizowanych przez Wojewodę i podległe mu służby zespolone oraz zadań koordynowanych, realizowanych przez samorząd lokalny (starostwa, gminy), przedsiębiorców i zarządców dróg. Z dniem 1 stycznia 2008 r. kompetencje wojewody (w zakresie uszczegółowionym przez ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej [Dz.U. Nr 175, poz. 1462 z póź. zm.]) przejmie marszałek lub sejmik województwa.

Tabela nr 17

Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
Określenie podstaw merytorycznych, służących oszacowaniu wielkości populacji zagrożonej hałasem komunikacyjnym i przemysłowym	
1. Systematyczne wykonywanie podstawowych badań pomiarowych, zgodnie z obowiązującymi metodykami referencyjnymi, celem określenia stanu wyjściowego i ustalenia bezwzględnych wartości zagrożenia hałasem komunikacyjnym i przemysłowym [L_{eq} w dB(A)]:	Wojewoda, marszałek, powiat, Prezydent, gmina, zarządcy dróg i linii kolejowych oraz innych obiektów
Opracowanie systemu gromadzenia danych pomiarowych informujących społeczeństwo o stanie klimatu akustycznego na terenie województwa	
2. Wykorzystanie technologii informatycznych, celem swobodnego dostępu do bazy danych. 3. Monitorowanie przeprowadzonych pomiarów i założenie bazy danych na poziomie starostw.	Marszałek, Wojewoda, Powiaty, WIOŚ
Tworzenie mechanizmów formalnych i organizacyjnych, w sferze administracyjnej na poziomie regionalnym i lokalnym	
4. Doskonalenie istniejących i kształtowanie nowych mechanizmów i procedur administracyjnych, na poziomie lokalnym i regionalnym, umożliwiających zapobieganie rozszerzaniu obszarów i powiększaniu wielkości populacji zagrożonych hałasem: 5. Organizowanie warsztatów tematycznych z udziałem reprezentantów wszystkich poziomów zarządzania.	Marszałek, Powiat, Wojewódzka Komisja Ocen Oddziaływania na Środowisko, Liga Walki z Hałasem, WIOŚ, biura konsultingowe, jednostki dydaktyczne
Opracowanie map akustycznych	
6. Podjęcie działań organizacyjnych umożliwiających rozpoczęcie i kontynuowanie wieloletnich prac nad sporządzeniem i systematyczną aktualizacją map akustycznych:	Zarządcy dróg, Starosta,
Przygotowanie programów ochrony przed hałasem	
7. Podjęcie działań organizacyjnych umożliwiających rozpoczęcie prac nad określeniem konkretnych zadań inwestycyjnych zmierzających do minimalizacji oddziaływań akustycznych, i ograniczenia wielkości populacji zagrożonej nadmiernym hałasem, a których konieczność wykonania została wcześniej udokumentowana w treści map akustycznych.	Powiaty, Prezydent, Gmina
Monitorowanie zmian przestrzennych stanu zagrożenia hałasem i realizacji programów ochrony przed hałasem	
8. Podjęcie prac nad ustaleniem formuły formalnej (prawno-administracyjnej) i organizacyjnej w zakresie monitorowania stanu realizacji programu ochrony środowiska. 9. Opracowanie i wdrożenie systemu weryfikacji prowadzonych pomiarów i sporządzanych map akustycznych w zakresie ich zgodności z metodykami referencyjnymi. 10. Opracowanie zbiorczych analiz i ocen charakteryzujących zmiany przestrzennego zagrożenia hałasem na terenie całego województwa i ustalanie priorytetów działań.	samorząd gminny, Zarząd Województwa, Starostwo

3.4 Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

a). Stan wyjściowy

Ze względu na istotę promieniowania i właściwości ujawniające się przy oddziaływaniu z materią, promieniowanie można podzielić na dwa zasadnicze rodzaje:

- promieniowanie jonizujące,
- promieniowanie niejonizujące (elektromagnetyczne).

Promieniowanie jonizujące

Przez promieniowanie jonizujące określa się szczególnie rodzaj promieniowania, które przechodząc przez materię wywołuje w obojętnych elektrycznie atomach i cząstkach, zmiany ich ładunków elektrycznych (tzw. jonizację). Na terenie Województwa Opolskiego nie występują sztuczne źródła promieniowania jonizującego.

Opierając się na aktualnym komunikacie Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki w sprawie sytuacji radiacyjnej Polski w I kwartale 2007 r., należy stwierdzić, że rejestrowane obecnie w Polsce, w tym na terenie województwa opolskiego moce dawek promieniowania oraz zawartość cezu-137 w powietrzu i mleku (podstawowy wskaźnik reprezentujący skażenie promieniotwórcze materiałów środowiskowych oraz artykułów spożywczych sztucznymi izotopami promieniotwórczymi) utrzymują się na bardzo niskim poziomie stanowiącym jedynie kilka procent wartości dawki granicznej dla ogółu ludności.

Promieniowanie niejonizujące

Znaczenie oddziaływania promieniowania niejonizującego w ostatnich latach szybko rośnie. Głównymi źródłami promieniowania niejonizującego w środowisku na terenie województwa opolskiego są:

- linie elektroenergetyczne wysokich napięć w tym 110 kV, 220 kV oraz 400 kV,
- stacje elektroenergetyczne wysokich napięć (GPZ) pracujące najczęściej na napięciu 110 kV/SN kV,
- stacje bazowe telefonii komórkowej operatorów: Polkomtel S.A. (Plus, Simplus, Sami Swoi), Polska Telefonia Cyfrowa sp. z o.o. (Era, Heyah), Polska Telefonia Komórkowa Centertel sp. z o.o. (Orange, POP), P4 sp.z o.o.,
- radiotelefony, w tym CB radio, sprzęt gospodarstwa domowego i powszechnego użytku zasilany prądem zmiennym 50 Hz.

W chwili obecnej na terenie województwa opolskiego znajdują się 4 stacje systemowe 400/220/110 kV, 61 stacji elektroenergetycznych wysokich napięć 110/ SN kV oraz 111 linii elektroenergetycznych o napięciu znamionowym 110 kV, 220 kV i 400 kV. Stanowią one najbardziej szkodliwe źródła pól elektromagnetycznych w województwie opolskim zanieczyszczające środowisko.

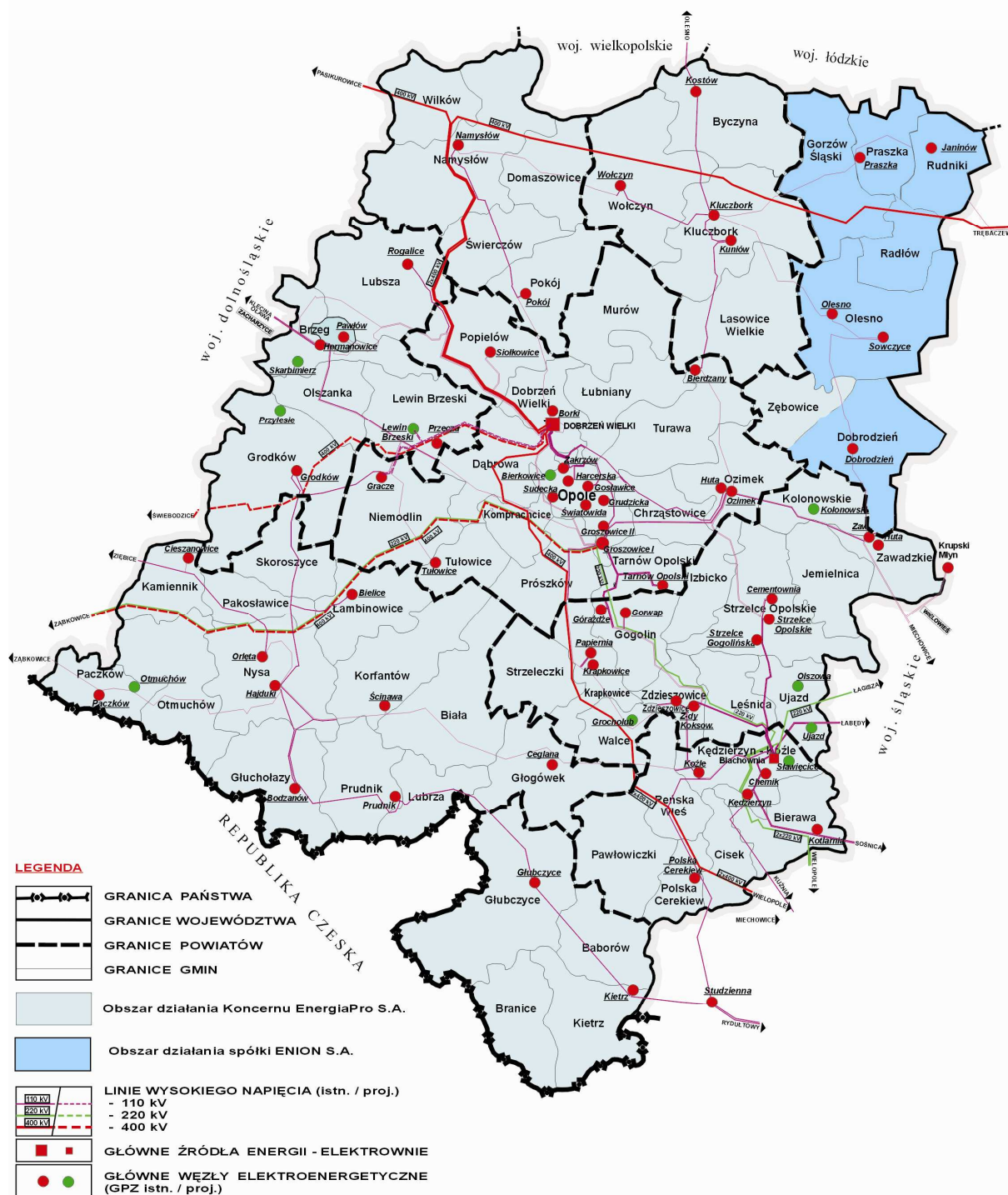
W 2006 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu rozpoczął monitoring pól elektromagnetycznych na terenie województwa opolskiego. Pomiary przeprowadzono w 21 punktach kontrolno - pomiarowych biorąc pod uwagę tereny o wysokiej gęstości zaludnienia w rejonie oddziaływania źródeł emisji PEM (tab.1). Pomiary wartości natężeń pól elektromagnetycznych wykazały **brak przekroczeń wartości dopuszczalnych** w badanych punktach. Na rok 2007 objętych zostało 20 punktów kontrolno - pomiarowych (tab.2). W kolejnych latach 2008 – 2009 planowane jest powtórzenie pomiarów w wytypowanych punktach oraz wykonywanie ocen dotyczących zmian poziomów sztucznie wytworzonych pól elektromagnetycznych w środowisku w ramach posiadanych środków finansowych.

Wzrost postępu technicznego, rosnący zakres zastosowań energii elektromagnetycznej, wprowadzenie nowych urządzeń do eksploatacji powoduje, iż w ciągu ostatnich lat znacznie wzrosła liczba urządzeń emitujących elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące – powodując tym samym wzrost „zanieczyszczeń elektromagnetycznych”.

b) Uwarunkowania prawne

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym realizowana jest przede wszystkim w oparciu o następujące przepisy prawne: Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska [DDz.U. 2006 r. Nr 129, poz. 902 z późniejszymi zmianami] wraz z aktami wykonawczymi.

LINIE ENERGETYCZNE WYSOKICH NAPIĘĆ

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko [Dz.U. nr 257, poz. 2573 z póź.zm].
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów [Dz. U. Nr 192, poz. 1883].
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 2007r. zmieniające rozporządzenie w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko [Dz.U. nr 158, poz.1105],
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku [Dz.U. nr 221, poz. 1645].

Uregulowania prawne Unii Europejskiej w zakresie ochrony środowiska, życia i pracy człowieka przed promieniowaniem niejonizującym, zawarte są przede wszystkim w dyrektywach Unii, określających podstawowe, minimalne wymagania w zakresie ochrony środowiska i warunków pracy oraz normach europejskich konkretyzujących dyrektywy.

Najistotniejsze z nich to:

- Dyrektywa Rady 96/62/WE z 27 września 1996 r. w sprawie oceny i zarządzania jakością powietrza w otoczeniu,
- Dyrektywa 89/336/CE z dnia 3 maja 1989 r. w sprawie kompatybilności elektromagnetycznej.

Ponadto, zagadnienia ochrony ludzi i środowiska przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym są uregulowane w Polsce przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, prawa budowlanego, zagospodarowania przestrzennego i przepisami sanitarnymi, które pozwalają na kontrolowanie doboru lokalizacji źródeł pól elektromagnetycznych i ograniczenie ich oddziaływania na ludzi i środowisko do poziomów dopuszczalnych.

Wg wyżej wymienionych zapisów ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

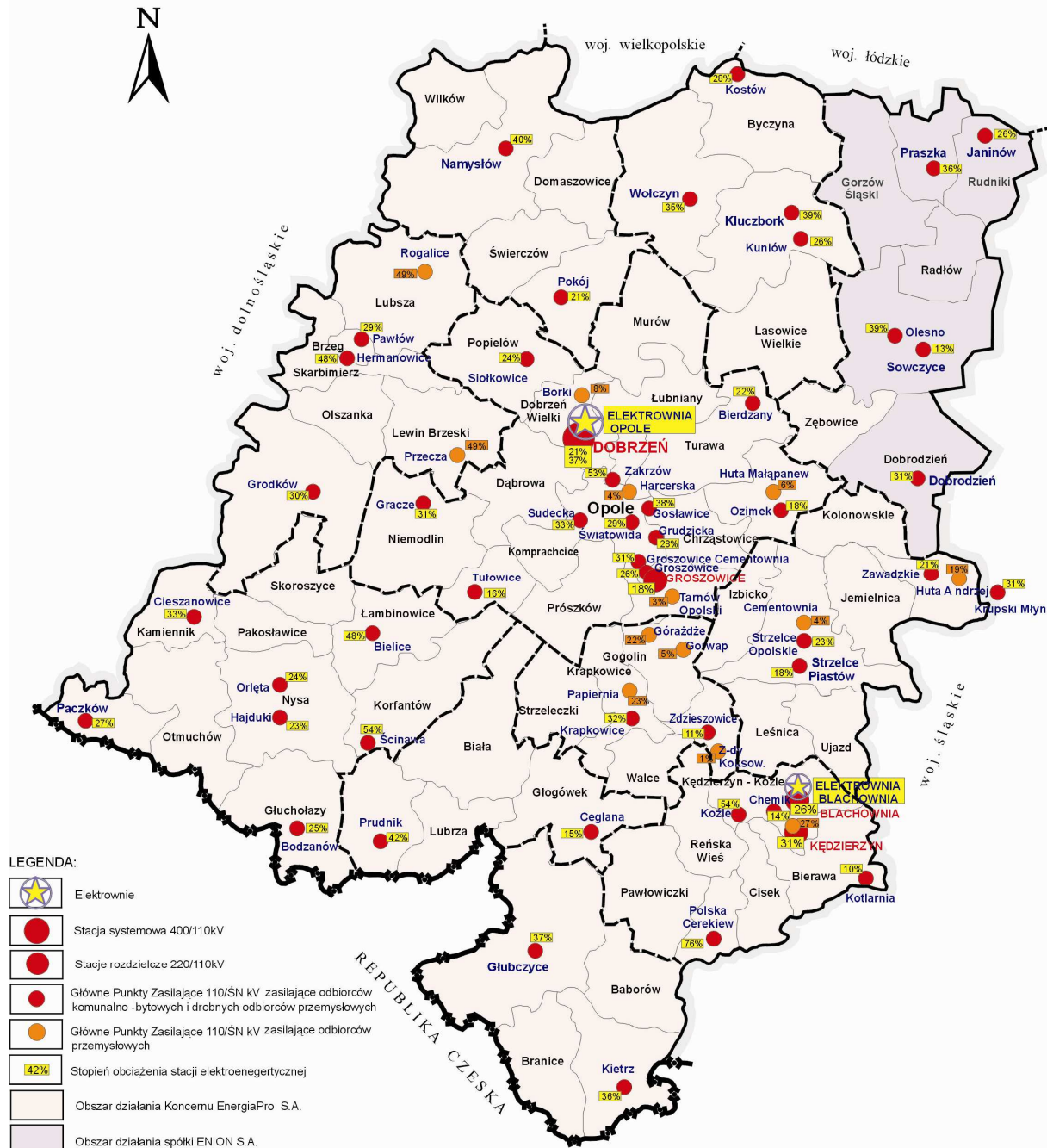
Wymagane jest pozwolenie na emitowanie pól elektromagnetycznych dla:

- linii i stacji elektroenergetycznych o napięciu znamionowym 110kV lub wyższym (220, 400,750 kV),
- instalacji radiokomunikacyjnych i radiolokacyjnych, których równoważna moc promieniowania izotropowo jest równa 15W lub wyższa, emitujących pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0,03 MHz do 30 000 MHz.

Pomiary kontrolne elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego wytwarzanego przez obiekty, urządzenia będące źródłami promieniowania wykonywane powinny być bezpośrednio po pierwszym uruchomieniu obiektu, urządzenia, a także każdorazowo w razie zmiany warunków pracy obiektu, urządzenia, o ile zmiany te mogą mieć wpływ na zmianę poziomów elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego, którego źródłem jest ten obiekt, urządzenie.

W zapisach dotyczących ochrony przed promieniowaniem określono strefy ochronne obejmujące obszar otaczający źródło pola elektromagnetycznego, z podziałem na strefę ochronną pierwszego stopnia (obszar otaczający źródło pola elektromagnetycznego w którym natężenie pola elektrycznego przekracza wartość 10 kV/m przy najwyższym napięciu roboczym urządzenia) oraz na strefę ochronną drugiego stopnia (obszar otaczający źródło pola elektromagnetycznego, w którym natężenie pola elektrycznego wynosi od 1 kV/m do 10 kV/m przy najwyższym napięciu roboczym urządzenia).

STACJE ELEKTROENERGETYCZNE

Wyznaczono również najmniejsze dopuszczalne odległości między krańcowymi przewodami linii elektroenergetycznych wysokich napięć, będących najbardziej szkodliwym źródłem pól elektromagnetycznych zanieczyszczających środowisko a zabudową (dla linii 400 kV – 33m, dla linii 220 kV – 26m, dla linii 110 kV – 14,5m).

c) Cele średniookresowe do 2014r.

Zgodnie z przepisami wykonawczymi, zapewniającymi wdrożenie ustawy – Prawo ochrony środowiska w części dotyczącej ochrony przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych głównym celem strategicznym na obszarze województwa opolskiego do 2014r., zgodnie z II Polityką Ekologiczną Państwa jest monitoring i badanie pól elektromagnetycznych, co niewątpliwie przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa ekologicznego regionu.

Wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska będą prowadzić pomiary poziomów pól elektromagnetycznych w dostępnych dla ludności miejscach, usytuowanych na obszarze województwa w: centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys., w pozostałych miastach i terenach wiejskich, w ramach trzyletniego cyklu pomiarowego, zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku [Dz.U. nr 221, poz. 1645].

d) Główne działania na lata 2007–2010 realizujące założone cele

Podstawowym działaniem będzie prowadzenie badań, które pozwolą na ocenę skali zagrożenia promieniowaniem. Ponadto, jednym z ważniejszych zadań służących realizacji celu będzie wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed promieniowaniem (II Polityka Ekologiczna Państwa).

Tabela nr 18

Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
Monitoring pól elektromagnetycznych	
1. Opracowanie rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.	WIOŚ Marszałek
2. Zapewnienie środków technicznych wyspecjalizowanym strukturom organizacyjnym, zajmujących się monitorowaniem i badaniem pól elektromagnetycznych.	Wojewoda WIOŚ
3. Opracowanie projektu bazy danych o polach elektromagnetycznych w środowisku i wdrożenie powszechnie dostępnej bazy	Wojewoda WIOŚ
Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego	
4. Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed polami elektromagnetycznymi z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania (m.in. wokół urządzeń elektroenergetycznych, radiokomunikacyjnych i radiolokacyjnych).	Gminy

3.5 Gospodarka odpadami

a). Stan wyjściowy

Gospodarka odpadami na obszarze województwa opolskiego ma charakter uporządkowany. Wg danych ewidencyjnych GUS w roku 2006 na obszarze województwa opolskiego wytworzonych zostało łącznie ok. 3 840 tys. Mg odpadów, z czego odpadów komunalnych ok. 340 tys. Mg i

odpadów z działalności gospodarczej ok. 3500 Mg, w tym odpady niebezpieczne 18 218 Mg wg WSO, natomiast WIOŚ podaje 12 964 Mg. W grupie odpadów komunalnych ok. 1 % stanowiły odpady niebezpieczne. W strukturze jakościowej odpadów wytwarzanych następuje wzrost ilości odpadów z tworzyw sztucznych i innych, nie podlegających biodegradacji.

Łączny strumień odpadów trafiających na składowiska kształtuje się na poziomie ok. 300 tys. ton/rok. Ilość zdeponowanych odpadów na zinwentaryzowanych składowiskach szacuje się na poziomie ok. 3 mln ton, w tym na składowisku w Gać.

W dalszym ciągu podstawową metodą unieszkodliwiania odpadów komunalnych pozostaje składowanie na lokalnych składowiskach. Na terenie województwa opolskiego funkcjonuje 40 składowisk odpadów. Wzrasta ilość gmin, na terenie których wprowadzane są metody selektywnej zbiórki odpadów, aczkolwiek ich udział w ogólnej masie odpadów wytworzonych (1 % masy odpadów) jest niewielki.

Na terenie województwa opolskiego nie ma centralnych punktów gromadzenia i segregacji odpadów. Stosowane akcyjne metody zbiórki odpadów, np. wielkogabarytowych („od drzwi”, donoszenie), utrudniony dostęp do zbiorczych pojemników odpadowych i wysokie koszty opłat w warunkach silnej pauperyzacji społeczeństwa nie przynoszą spodziewanych efektów i są przyczyną rozwoju dzikich wysypisk śmieci.

Istniejące składowiska odpadów komunalnych podlegają szybkiemu procesowi wyczerpywania czynnej powierzchni składowania. Na ogólną liczbę 40 gminnych składowisk, 24 posiada odpowiednie wyposażenie, pozostałe 16 wymaga dostosowania zgodnie z wymogami prawa.

W stosunku do roku 2002 na terenie województwa opolskiego wzrosła ilość odpadów przemysłowych wytworzonych przy jednoczesnym wzroście ilości odpadów gospodarczo wykorzystanych i spadku tempa przyrostu odpadów gromadzonych na składowiskach przemysłowych

Dane dotyczące łącznej ilości wytworzonych odpadów niebezpiecznych (2006r.) w województwie wykazują tendencję zwykłą o ok.67% w stosunku do roku bazowego tzn. 2000. Tak duży wzrost wykazanych ilości odpadów wytworzonych nie wynika jednak wyłącznie ze znacznego wzrostu wytwarzania odpadów niebezpiecznych, lecz także ze znacznego rozszerzenia bazy o nowych wytwórców odpadów niebezpiecznych oraz o weryfikację ilości odpadów wytworzonych.

Cele i kierunki działań dotyczące zagadnienia gospodarki odpadami zostały opracowane w ramach „Planu gospodarki odpadami w województwie opolskim”, sporządzonego przez Atmoterm S.A w Opolu i są samodzielnym, podstawowym dokumentem regulującym powyższe zagadnienia na obszarze województwa opolskiego.

3.6. Poważne awarie przemysłowe

a). Stan wyjściowy

Na terenie województwa opolskiego służby ochrony przeciwpożarowej i inspekcji ochrony środowiska dokonały kwalifikacji zakładów produkcyjnych za względu na stopień zagrożeń awariami przemysłowymi. Na ogólną liczbę 18 zakładów stwarzających ryzyko wystąpienia poważnej awarii wyróżniono 10 zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) i 8 zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR) (tabela nr 1 i 2).

Tabela nr 19. Wykaz zakładów dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR).

Lp.	nazwa zakładu	powiat	rodzaj substancji niebezpiecznych
1	Zakłady Azotowe „Kędzierzyn” S.A. w Kędzierzynie - Koźlu	Kędzierzyn - Koźle	propylen, benzen, azotan sodu, amoniak, azotan amonu, metanol, monotlenek węgla
2	„Petrochemia” Blachownia S.A. w Kędzierzynie - Koźlu	Kędzierzyn - Koźle	produkty naftowe, benzen, etylen, destylaty ropy naftowej
3	„Synteza” S.A. w Kędzierzynie – Koźlu	Kędzierzyn – Koźle	tlenek etylenu, tlenek propylenu, fenol
4	ICSO Chemical Production Sp. z o.o. w	Kędzierzyn - Koźle	tlenek etylenu, metanol, n-

Lp.	nazwa zakładu	powiat	rodzaj substancji niebezpiecznych
	Kędzierzynie - Koźlu		butanol, chlorek metylu,
5.	SILEKOL Sp. z o.o. w Kędzierzynie – Koźlu	Kędzierzyn – Koźle	Formaldehyd, metanol
6.	Dragongaz Sp. z o.o. we Wrocławiu, baza w Chróścinie Nyskiej	Nysa	propan - butan
7.	„Węglpochodne” w Kędzierzynie - Koźlu	Kędzierzyn - Koźle	substancje szkodliwe – smoła, pak, naftalen
8.	WARTER Sp. z o.o. oddz. w Kędzierzynie – Koźlu	Kędzierzyn - Koźle	Olej popirolityczny, ciężki olej opałowy WAR 1 i 2
9.	Gaz – Zaw Sp. z o.o. w Zawadzkiem	Strzelce Opolskie	Propan – butan
10.	Brenntag Polska Sp. z o.o. w Kędzierzynie - Koźlu	Kędzierzyn - Koźle	kwas fluorowodorowy,

Źródło: Dane Państwowej Straży Pożarnej i Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Opolu

Tabela nr 20. Wykaz zakładów zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR).

Lp.	Nazwa zakładu	Powiat	Rodzaj substancji niebezpiecznych
1.	Zakłady Koksownicze “Zdzieszowice” Sp. z o.o.	Krapkowice	Gaz koksowniczy, benzol koksowniczy, smoła, kwas siarkowy, olej płuczkowy
2.	BOC GAZY Sp. z o.o. w Kędzierzynie - Koźlu	Kędzierzyn - Koźle	skroplony tlen, azot, argon
3.	BLASTEXPOL Sp. z o.o. Oddział Opolski	Opolski - ziemski	materiały wybuchowe dla celów cywilnych
4.	EMULZ A.S. (dawny Renower i Naftopol)	Kędzierzyn - Koźle	Paliwa, komponenty do paliw
5.	J&S Energy, baza paliw Małujowice	Brzeg	paliwa (benzyna, olej napędowy)
6.	Elkom – Gaz Sp. z o.o. w Przedmościu k. Praszki	Olesno	propan - butan
7.	BOC GAZY Sp. z o.o. , Wydział w Zdzieszowicach	Krapkowice	acetylen, aceton,
8.	Przedsiębiorstwo Handlu Chemikaliami „Chemia” Sp. z o.o.	Opole - grodzki	Cyjanek sodu, cyjanek potasu, cyjanek miedzi

Źródło: Dane Państwowej Straży Pożarnej i Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Opolu

W porównaniu z wykazem ZDR i ZZR ujętym w „ Programie Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2003 –2006” w okresie od 2003 r. wykreślono z listy ZDR następujące zakłady:

- PKN Orlen, baza magazynowa nr 41 w Blachowni, Kędzierzyn – Koźle – z uwagi na zaprzestanie magazynowania paliw. Zbiorniki zostały rozdeklowane i wyczyszczone.
- Zakłady Koksownicze “Zdzieszowice” Sp. z o.o. w Zdzieszowicach – zostały wykreślone i wpisane na listę ZZR.

Do listy ZDR dopisano dwa nowe zakłady, a mianowicie:

- SILEKOL Sp. z o.o. w Kędzierzynie – Koźlu – zakład wydzielił się ze struktury Zakładów Azotowych Kędzierzyn S.A (dawna Jednostka Biznesowa Kleje ZAK).
- WARTER Sp. z o.o. Oddz. w Kędzierzynie – Koźlu - zakład wytwarzający ciężki olej opałowy WAR 1 i WAR 2.

Z wykazu zakładów o zwiększonym ryzyku poważnej awarii przemysłowej ZZR wykreślono następujące zakłady:

- Elektrownia „Opole” S.A. w Brzeziu k. Opola –wykreślona z uwagi na zmianę przepisów (ciężki olej opałowy nie jest w obecnie obowiązujących przepisach uważany za substancję niebezpieczną).
- PKN Orlen, Baza magazynowa nr 43 w Kędzierzynie – Koźlu - z uwagi na zaprzestanie magazynowania paliw. Zbiorniki zostały rozdeklowane i wyczyszczone.

Do listy ZZR zostały dopisane:

- BLASTEXPOL Sp. z o.o. Oddział Opolski w Ochodzach – zakład magazynujący i wytwarzający materiały wybuchowe do zastosowań cywilnych .
- Zakłady Koksownicze “Zdzieszowice” Sp. z o.o. w Zdzieszowicach – wpisane na listę ZZR. (wykreślone z ZDR).

Zmiana właściciela zakładu o zwiększonym ryzyku :

- Południowe Zakłady Rafineryjne Naftopol w Kędzierzynie – Koźlu zostały kupione przez spółkę czeską EMULZ A.S. – zakres działania jak Naftopol.
- Praxair Polska Sp. z o.o. w Warszawie - zmiana właściciela na BOC GAZY Sp. z o.o. – bez zmian w zakresie produkcji.

b) Uwarunkowania prawne

Zapobieganie poważnym awariom regulowane są przez:

- Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2006r. tj. nr 129, poz. 902 z późn.zm.) wraz z przepisami wykonawczymi,
- Ustawę z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. 2007r. nr 44, poz. 287),
- Ustawę o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. 2002 r. nr 147, poz. 1229),
- Ustawę o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. 2002r. nr 147, poz. 1230).

Obowiązujące przepisy prawne zharmonizowane są z dyrektywą Seveso II (dyrektywa 96/82/WE) – w sprawie kontroli niebezpieczeństwa poważnych awarii związanych z substancjami niebezpiecznymi. Głównym przedmiotem zainteresowania uregulowań prawnych zawartych w Prawie ochrony środowiska są awarie występujące na terenie zakładów przemysłowych (awarie przemysłowe), nie są natomiast nimi zdarzenia zaliczane do klęsk żywiołowych (są one przedmiotem uregulowań prawnych w ramach ustawy o stanie klęski żywiołowej).

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady postępowania na wypadek wystąpienia poważnej awarii jest ustawa Prawo ochrony środowiska, określająca ogólne regulacje w zakresie postępowania na wypadek poważnych awarii, instrumenty służące przeciwdziałaniu poważnym awariom przemysłowym, obowiązki prowadzącego zakład i organów administracji, w tym również w kontekście transgranicznym.

c) Cele średniookresowe do roku 2014

Poważne awarie obejmują zdarzenia o charakterze nadzwyczajnym – emisję, pożar, eksplozję – powstające w wyniku awarii przemysłowych i transportowych z udziałem niebezpiecznych substancji chemicznych, prowadzące do natychmiastowego zagrożenia zdrowia lub życia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Zgodnie z zasadą przezorności i prewencji jednym z głównych celów polityki ekologicznej państwa jest eliminowanie lub zmniejszanie skutków dla środowiska z tytułu poważnych awarii, a także doskonalenie istniejącego systemu ratowniczego na wypadek zaistnienia poważnej awarii.

Wszystkie przedsięwzięcia w zakresie poważnych awarii ukierunkowane są na działania profilaktyczne w celu niedopuszczenia do awarii bądź ograniczenia jej skutków, a także na działania ratownicze w przypadku zaistnienia awarii oraz na likwidację skutków awarii na środowisko.

Do głównych celów średniookresowych realizowanych na terenie kraju w perspektywie do 2014 r., zgodnie z II Polityką Ekologiczną Państwa oraz programem wykonawczym zalicza się:

- opracowanie ocen ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych dla zakładów zaliczanych zgodnie z dyrektywą Seveso II do grupy o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. (Uwaga: zakłady ZDR wykonały obowiązek nałożony ustawą Prawo ochrony środowiska tzn. sporządziły „Raporty o bezpieczeństwie” lub w zakładach ZZR „Programy zapobiegania poważnym awariom” , w których dokonano ocen ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej

Program Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego na lata 2007 - 2010

Zakłady dużego oraz zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej wari przemysłowej na terenie województwa opolskiego

- opracowanie zewnętrznych planów operacyjno – ratowniczych dla jednostek administracyjnych, objętych zewnętrznym oddziaływaniem awaryjnym zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. (Uwaga!./ Zewnętrzne plany operacyjno ratownicze opracowuje na podstawie dostarczonych przez zakład danych Komendant Wojewódzki PSP),
- opracowanie wojewódzkich planów zarządzania ryzykiem (dla terenów o nagromadzeniu co najmniej 5 obiektów niebezpiecznych),
- opracowanie i realizację programu informowania społeczeństwa o poważnych awariach przemysłowych i programów ewakuacji w tym zakresie.

Sprecyzowane powyżej cele średniookresowe nie posiadają w chwili obecnej oparcia w istniejącym systemie prawnym, w związku z powyższym w najbliższych latach wymagane jest podjęcie działań legislacyjnych umożliwiających ich realizację. Głównym celem ekologicznym wyznaczonym przez program ochrony środowiska województwa opolskiego do realizacji do 2014 r. jest zapobieganie zagrożeniom i zmniejszenie skutków ekologicznych i społecznych poważnych awarii.

d) Główne działania na lata 2007–2010 realizujące założone cele

Jednostki gospodarcze, których działalność może stanowić przyczynę wystąpienia poważnej awarii podlegają nadzorowi prowadzonemu przez Państwową Straż Pożarną i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska pod kątem:

zabezpieczenia przed wystąpieniem poważnych awarii (organizacyjnego tzn. opracowania i wdrożenia systemu bezpieczeństwa jako elementu systemu zarządzania i organizacji zakładu), stanu technicznego stosowanych zabezpieczeń, planów ratowniczych i przygotowania służb zakładowych do akcji na wypadek zaistnienia poważnej awarii.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi na terenie województwa opolskiego zewidencjonowano 18 zakładów stwarzających ryzyko wystąpienia poważnej awarii, z których 10 obejmuje zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, a 8 do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Źródłem zagrożeń środowiskowych jest również załadunek i rozładunek materiałów niebezpiecznych, w szczególności zaś ich transport po drogach publicznych przy wykorzystaniu specjalistycznego sprzętu jezdnego. Z uwagi na konfliktowość przewożonych ładunków, trasy przewozów prowadzone winny być przy zachowaniu maksymalnego bezpieczeństwa dla mieszkańców i środowiska.

Wymagane do realizacji w najbliższych latach na terenie województwa opolskiego przedsięwzięcia w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom wraz z określeniem jednostek wdrażających, przedstawione zostały w poniższej tabeli. Większość z przewidywanych do realizacji przedsięwzięć zalicza się do zadań własnych, realizowanych przez Wojewodę i podległe mu służby zespolone oraz Zarząd Województwa. Zadania w większości posiadają charakter inwestycyjny.

Tabela nr.21 Działania zapobiegające zagrożeniom i zmniejszaniem skutków ekologicznych i społecznych awarii przemysłowych

Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
Zapobieganie zagrożeniom i zmniejszanie skutków ekologicznych i społecznych awarii przemysłowych	
1. Zapobieganie ryzyku wystąpienia awarii przemysłowych – działania pozainwestycyjne	WIOŚ, PSP Podmioty gospodarcze, WIOŚ, Komenda Wojewódzka PSP
2. Zapobieganie ryzyku wystąpienia awarii przemysłowych – działania inwestycyjne na terenie zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.	Podmioty gospodarcze

Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
3. Ograniczenie zagrożeń związanych z transportem towarów niebezpiecznych	Podmioty gospodarcze, PSP, WIOŚ, Policja, gminy, miasta, marszałek
4. Edukacja społeczna o zagrożeniach i zachowaniu na wypadek poważnych awarii przemysłowych i transportowych	Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ekologicznego

Źródło: Dane Państwowej Straży Pożarnej i Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Opolu

3.7. Bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne

a) Uwarunkowania prawne

Kwestie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego regulowane są przez następujące przepisy prawne:

- ustawę z 27 kwietnia 2001 Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2006r. tj. nr 129 poz. 902 z późn. zm.) wraz z przepisami wykonawczymi,
- ustawę z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz.U. 2002r. nr 76, poz. 811) wraz z przepisami wykonawczymi,
- ustawę z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz.U. nr 11, poz. 84) wraz z przepisami wykonawczymi,
- ustawę z dnia 16 lutego 2001r. o zmianie ustawy ochronie roślin uprawnych (Dz.U. nr 22, poz. 248) wraz z przepisami wykonawczymi.

Obowiązujące przepisy prawne stanowią transpozycję regulacji zawartych w dyrektywach unijnych, jest to próba stworzenia zharmonizowanych zapisów zgodnych z obowiązującymi na terenach państw członkowskich regulacjami o organizmach zmodyfikowanych genetycznie oraz o niebezpiecznych substancjach i preparatach chemicznych. Prawo wspólnotowe nie ustaliło w każdym aspekcie precyzyjnych reguł, stąd też przygotowany jest obecnie projekt ustawy *Prawo o organizmach genetycznie zmodyfikowanych*, który dokonuje wdrożenia postanowień prawa wspólnotowego w zakresie GMO oraz postanowień Ramowego Stanowiska Polski dotyczącego organizmów genetycznie zmodyfikowanych. Stanowisko zostało przyjęte przez Radę Ministrów 7 marca 2006 r.

Przedmiotowe kwestie reguluje m.in.:

- Dyrektywa 2001/18 EC (w sprawie zamierzonego uwalniania do środowiska organizmów zmodyfikowanych genetycznie)
- Dyrektywa 2000/54 EC (w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie czynników biologicznych w miejscu pracy)
- Dyrektywa 90/219/EWG (w sprawie ograniczonego stosowania mikroorganizmów zmodyfikowanych genetycznie)
- Dyrektywa 98/81/WE (zmieniająca dyrektywę 90/219/EWG w sprawie zamkniętego użycia mikroorganizmów zmodyfikowanych genetycznie)
- Decyzja Rady z dnia 25 czerwca 2002 r. dotycząca zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej Protokołu z Kartagenu o bezpieczeństwie biologicznym do Konwencji o różnorodności biologicznej
- Decyzja Rady 2001/204 (uzupełniająca dyrektywę 90/219/EWG w zakresie kryteriów określania stopnia bezpieczeństwa dla zdrowia ludzi i dla środowiska w odniesieniu do typów mikroorganizmów zmodyfikowanych genetycznie)
- Rozporządzenie Komisji 1829/2003 (w sprawie genetycznie zmodyfikowanej żywności i paszy)
- Rozporządzenie (WE) 1946/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady (w sprawie transgranicznego

przemieszczania organizmów genetycznie zmodyfikowanych)

Ramowe Stanowisko Polski dotyczące organizmów genetycznie zmodyfikowanych:

Z uwagi na fakt, że Rząd Polski dąży do tego, aby być krajem wolnym od GMO, popiera on jedynie prowadzenie prac zamkniętego użycia GMO zgodnie z warunkami określonymi w przepisach prawa oraz dopuszcza jedynie możliwość importu żywności GM spoza Unii Europejskiej oraz sprowadzania jej z krajów członkowskich UE pod warunkiem wyraźnego jej znakowania i bez dalszej możliwości jej przetwarzania w Polsce; przeciwstawia się natomiast:

- prowadzeniu zamierzonego uwolnienia GMO do środowiska w celach doświadczalnych na terytorium RP.
- wprowadzeniu do obrotu produktów GM dopuszczanych na podstawie Dyrektywy 2001/18.
- wprowadzaniu do obrotu pasz GM.
- wprowadzaniu do uprawy genetycznie zmodyfikowanej kukurydzy, ziemniaków, odmian buraka cukrowego, rzepaku oraz soi.

Bioróżnorodność Polski odznacza się wyjątkowym bogactwem spośród krajów Wspólnoty, a w obliczu braku jednoznacznych wyników badań, wskazujących, że wprowadzenie do środowiska genetycznie zmodyfikowanych organizmów nie spowoduje strat w różnorodności biologicznej, *Polska będzie się opowiadać zdecydowanie przeciwko innym formom wykorzystania GMO. Dotyczy to eksperymentów polowych polegających na zamierzonym uwolnieniu do środowiska, wprowadzenia do obrotu GMO oraz prowadzenia upraw genetycznie zmodyfikowanych roślin..*

b) Cele średniookresowe do roku 2014

Strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego kraju, a w odniesieniu do chemikaliów jej celem jest stworzenie efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek. Działania zmierzające do osiągnięcia wyznaczonego celu skupiają się głównie na pełnej kontroli zagrożeń środowiskowych związanych z wytwarzaniem, przetwarzaniem, dystrybucją, składowaniem oraz stosowaniem substancji i preparatów chemicznych oraz genetycznie modyfikowanych organizmów (GMO). Do kontroli przedmiotowych zagrożeń, zgodnie z polityką ekologiczną państwa mają służyć następujące mechanizmy:

- rezygnacja z technologii stwarzających niemożliwe do wyeliminowania poważne zagrożenia dla zdrowia i środowiska,
- stworzenie jednolitego systemu odpowiedzialności za wprowadzane na rynek chemikalia,
- propagowanie postaw ekologicznych minimalizujących negatywny wpływ stosowania chemikaliów ludzi i środowisko,
- licencjonowanie produkcji, obrotu i użytkowania GMO, a także substancji i preparatów chemicznych zaliczonych do kategorii niebezpiecznych dla zdrowia i środowiska,
- intensyfikacja nadzoru organizacyjnego i instytucjonalnego nad wprowadzaniem na rynek oraz wykorzystaniem i obrotem chemikaliami i substancjami chemicznymi,
- wprowadzania procedur zarządzania ryzykiem na szczeblu wytwórcy i regionu

Do głównych celów średniookresowych realizowanych na obszarze województwa opolskiego do 2014 r., zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa na lata 2007- 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011 – 2014 oraz programem wykonawczym zalicza się:

- zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego społeczeństwa i środowiska,
- podnoszenie świadomości społecznej w zakresie biotechnologii, substancji i preparatów chemicznych, bezpieczeństwa biologicznego i chemicznego,
- propagowanie wykorzystania produktów chemicznych ulegających biodegradacji.

c) Główne działania na lata 2007–2010 realizujące założone cele

Lawinowy, wręcz rozwój w dziedzinie biotechnologii i inżynierii genetycznej oraz wykorzystania substancji i preparatów chemicznych powoduje konieczność podejmowania działań zapewniających bezpieczeństwo ludzi i środowiska przed ich negatywnymi oddziaływaniami. Duży akcent należy postawić w szczególności na stworzenie sprawnego systemu nadzoru i kontroli w zakresie produkcji, wykorzystania oraz unieszkodliwiania pozostałości (w tym odpadów i środków przeterminowanych) przy wykorzystaniu specjalistycznych laboratoriów, dysponujących wysokokwalifikowaną kadrą i stosujących dobre praktyki laboratoryjne. Należy także wspierać programy mające na celu bezpieczne dla ludzi i środowiska wycofywanie z rynku chemikaliów, które nie zostały wykorzystane lub które nie powinny być dopuszczone do stosowania, także programy usuwania azbestu lub PCB. Ważnym elementem edukacji ekologicznej społeczeństwa w zakresie GMO oraz chemikaliów znajdujących się na rynku, będzie propagowanie użycia produktów powstałych z łatwo biodegradowalnych substancji. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie wykorzystania bezpiecznego korzystania z biotechnologii, substancji i preparatów chemicznych, dostęp do informacji o środowisku oraz do rejestrów uwalniania i transferu zanieczyszczeń (PRTR) będzie miało niezwykle istotne znaczenie z punktu widzenia monitorowania wszelkich działań podjętych w tym zakresie.

Kluczowe znaczenie posiadać będzie efektywne współdziałanie Biura ds. Preparatów i Substancji Chemicznych, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcja Ochrony Środowiska, Inspekcji Weterynaryjnej, Inspekcji Handlowej, Państwowej Inspekcji Pracy, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz organów administracji celnej w zakresie kontroli legalnego obrotu GMO, które to organy przeprowadzają kontrolę z urzędu lub na wniosek ministra, który sporządza projekt Krajowej strategii bezpieczeństwa biologicznego oraz wynikającego z niej programu działań. (wg zapisów projektowanej ustawy o GMO) - zgodnie z zapisami polityki ekologicznej państwa przewiduje się szybkie dokończenie prac *legislacyjnych dotyczących nowej ustawy - Prawo o organizmach genetycznie zmodyfikowanych, która ma celu zapewnienie transpozycji przepisów prawa Unii Europejskiej w obszarze działań dotyczących GMO jak też wdrożenia konkluzji Ramowego Stanowiska Polski dotyczącego organizmów genetycznie zmodyfikowanych, przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 7 marca 2006r.*

Działania realizowane w najbliższych latach na terenie województwa w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego wraz z określeniem jednostek wdrażających przedstawione zostały w poniższej tabeli. Większość z przewidywanych do realizacji zadań należy do zadań własnych Wojewody i jego służb zespolonych oraz organów centralnych, w niewielkim zakresie do zadań koordynowanych i ma charakter pozainwestycyjny. Przewidywane koszty realizacji przedsięwzięć obciążać będą budżet Wojewody, w niewielkim stopniu podmioty gospodarcze. Żadne z zadań priorytetowych nie wymaga angażowania budżetu samorządu województwa.

Tabela nr 22

Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
Bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne społeczeństwa i środowiska	
1. Stworzenie sprawnego systemu nadzoru i kontroli GMO oraz substancji i preparatów chemicznych.	Wojewoda, WSSE, Biuro ds. Substancji i Preparatów Chemicznych Podmioty gospodarcze
Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie biotechnologii, substancji i preparatów chemicznych, bezpieczeństwa biologicznego i chemicznego	
1. Powszechna informacja w zakresie biotechnologii, substancji i preparatów chemicznych, bezpieczeństwa biologicznego i chemicznego	Biuro ds. Substancji i Preparatów Chemicznych Wojewoda
Kształcenie kadr i administracji publicznej w zakresie bezpieczeństwa biologicznego i chemicznego.	
1. Doskonalenie kadr nadzoru w zakresie kontroli GMO i bezpieczeństwa chemicznego.	Wojewoda, WSSE, WIOŚ, PIH, PSP

IV. PROGRAM WYKONAWCZY

1. Harmonogram rzeczowo-finansowy (tabela)

W formułowaniu harmonogramu zadań – listy przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w latach 2007-2010, z perspektywą do 2014r., uwzględniono przede wszystkim kryteria wyboru przedstawione poniżej:

- wynikające z obowiązku ustawowego,
- zawarte w „Polityce ekologicznej państwa na lata 2007-2010 z perspektywą na lata 2011-2014”,
- proponowane do finansowania ze środków **FS** Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013, **EFRR** Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013
- ujęte w „Strategii rozwoju województwa opolskiego” jako priorytetowe
- wskazane w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego” jako istotne dla województwa
- zgłoszone w ramach ankietyzacji przez największe zakłady przemysłowe i gospodarstwa rolne z listy wojewody,
- zgłoszone przez wojewodę i jego służby zespolone,
- zgłoszone przez samorządowe jednostki organizacyjne podlegające Marszałkowi, uzgodnione podczas konsultacji z przedstawicielami różnych instytucji/organizacji.

Źródła finansowania podane w tabeli przedstawiają w dużej części potencjalne możliwości finansowania.

Należy podkreślić, że zaproponowana lista przedsięwzięć nie zamyka możliwości realizowania innych, charakteryzujących się mniejszą skalą oddziaływania i o mniejszym ekologicznym efekcie. Oznacza to możliwość uzyskania dofinansowania przedsięwzięć nie wymienionych imiennie w harmonogramie, o ile dane przedsięwzięcie będzie się mieściło w założonych do realizacji celach średniookresowych dla województwa opolskiego.

Harmonogram finansowo-rzeczowy zadań przewidzianych do realizacji na lata 2007 –2010 z perspektywą do roku 2014

1.1. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca	Termin realizacji	Koszty w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
Ochrona i rozwój obszarów prawnie chronionych										
1.	Wdrażanie Europejskiej Sieci Obszarów Chronionych NATURA 2000	• Opracowanie planu ochrony dla obszaru specjalnej ochrony ptaków „Grądy Odrzańskie”	Wojewoda	2007-2009	68	18	50			WFOŚiGW
		• Opracowanie planów ochrony dla pozostałych ostoi Natura 2000	Wojewoda	2011-2014						WFOŚiGW
2.	Objęcie ochroną prawną nowych obszarów, cennych przyrodniczo o znaczeniu regionalnym i lokalnym	• Opracowanie i uzgodnienie projektu docelowej Wojewódzkiej Sieci Obszarów Chronionych	Marszałek Wojewoda Gminy	2007-2008	10	10				WFOŚiGW Środki własne
		• Utworzenie rezerwatów przyrody, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i stanowisk dokumentacyjnych, w tym rezerwat „Barucice”	Wojewoda ZOPK Nadleśnictwa Gminy	2007-2010	50	10	10	10	10	Budżet państwa WFOŚiGW Środki własne
				2008-2009	5			5		
		• Opracowanie dokumentacji przyrodniczej dla proponowanego Parku Krajobrazowego „Dolina Małej Panwi”	Wojewoda	2009-2010	50				50	Budżet państwa WFOŚiGW
		• <i>Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza województwa</i>	Gminy Wojewoda	2007-2010	600	120	220	130	130	WFOŚiGW Środki własne EFRR
3.	Wzmocnienie ochrony i doskonalenie harmonijnego, zrównoważonego rozwoju na obszarach chronionych lub kwalifikujących się do	2. Aktualizacja planów ochrony rezerwatów przyrody (33)	Wojewoda	2007-2009	45		45			Budżet państwa WFOŚiGW
		3. Opracowywanie dokumentacji przyrodniczych w Opolskich Parkach Krajobrazowych	Wojewoda ZOPK	2007-2010	20	5	5	5	5	Budżet państwa

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca	Termin realizacji	Koszty w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
	ochrony	4. Opracowanie planu ochrony Parku Krajobrazowego „Góra Św. Anny” i „Góry Opawskie”	Wojewoda ZOPK	2008-2009	300		150	150		budżet państwa WFOŚiGW
Ochrona zagrożonych siedlisk i gatunków roślin i zwierząt										
4.	Utrzymanie tradycyjnego, urozmaiconego krajobrazu lub przywrócenie różnorodnego użytkowania gruntów	1. <i>Promocja i wdrażanie programu rolno-środowiskowego</i>	ARiMR, WODR Gminy, Org. Pozarz. ZOPK	2007-2010	Praca ciągła					Środki własne EFR
		2. Podjęcie aktywnych działań ochronnych na siedliskach zagrożonych	Wojewoda Marszałek Org. pozarządowe Gminy, ZOPK	2009-2010 2011-2014	1 100			500	600	Budżet państwa WFOŚiGW EFRR (RPO)
5.	Rozszerzenie i usprawnienie ochrony in situ i ex situ gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginieciem,	1. <i>Utworzenie ogrodu botanicznego w województwie opolskim</i>	Uniwersytet Opolski, wojewoda	2008-2010	900		100	400	400	Środki własne EFRR
		2. <i>Odbudowa naturalnej struktury ichtiofauny charakterystycznej dla poszczególnych wód województwa opolskiego przez systematyczne zarybianie cennymi gatunkami ryb</i>	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Opolu	2008	486		486			Środki własne EFRR
		3. Wdrażanie priorytetowych zadań „Krajowej Strategii ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej”	Wojewoda Gminy Nadleśnictwa Organizacje pozarządowe	2008-2010						Budżet państwa Środki własne WFOŚiGW
6.	Reintrodukcja wybranych gatunków	1. <i>Rozwój populacji susła moregowanego</i>	Organizacje pozarządowe Wojewoda	2007-2010	40	10	10	10	10	Budżet państwa Ekofundusz WFOŚiGW
7.	Ochrona i renaturyzacja ekosystemów wodno-błotnych o kluczowym znaczeniu dla zachowania bioróżnorodności	4. <i>Wdrażanie strategii ochrony obszarów wodno-błotnych</i>	Nadleśnictwa	2007-2010						Środki własne NFOŚiGW

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca	Termin realizacji	Koszty w tys. PLN				Źródła finansowania		
					Całkowity koszt	w tym					
						2007	2008	2009		2010	
Ochrona krajobrazu kulturowego											
8.	Ochrona i rewaloryzacja krajobrazu kulturowego	1. Opracowanie i wdrożenie jednolitych zasad ochrony krajobrazu kulturowego na wyznaczonych obszarach rezerwatów i parków kulturowych	Wojewoda gminy	2007-2010						Budżet państwa	
9.	Utrzymanie i kształtowanie krajobrazu rolniczego	2. <i>Wprowadzanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych</i>	<i>Gminy, Rolnicy ARIMR, WODR</i>	<i>Praca ciągła</i>						EFR	
10.	Łączenie ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego	<ul style="list-style-type: none"> • Zagospodarowanie i rewaloryzacja parków zabytkowych, w tym: • Renowacja i prace porządkowe zieleni w parku w Rogowie Opolskim • Renowacja zabytkowej alei lipowej w parku w Mosznej • Zabiegi pielęgnacyjne pomników przyrody w parku w Mosznej • <i>Rewaloryzacja drzewostanu parku Wolności w Brzegu</i> • <i>Rewitalizacja parku w Pokoju</i> • <i>Rewitalizacja parku miejskiego w Strzelcach Opolskich</i> 	Gminy Firmy prywatne WBP w Opolu Marszałek	2008	986	986				EFRR Środki własne WFOŚiGW	
			Centrum Terapii Nerwic Moszna Wojewoda	2008	200	200					Środki własne WFOŚiGW
			Centrum Terapii Nerwic Moszna Gmina Brzeg	2008	30	30					Środki własne WFOŚiGW
			Gmina Pokój Gmina Strzelce Opolskie	2008-2009 2008-2010	720 10 068	500	250				Środki własne WFOŚiGW
			SP Zespół Szpitali Pulmonologiczno-Reumatologicznych z siedzibą w Kup	2008	200	20	180				Środki własne WFOŚiGW EFRR
		3. Utrzymanie i urządzenie (nasadzenia) wraz z pielęgnacją terenów zielonych jednostki, w tym dokumentacja.	Opolskie Centrum Ratownictwa Med. W Opolu	2008-2009	40		10	30		WFOŚiGW Środki własne EFRR	
		4. <i>Opracowywanie dokumentacji ekofizjograficznej gmin</i>	<i>Gminy</i>	<i>Praca ciągła</i>						<i>Środki własne</i>	
Razem koszty na ochronę przyrody i krajobrazu na lata 2007-2010					18 439 tys. PLN, w tym pozainwestycyjne – 10 539 inwestycyjne – 7 900						

Inwentaryzacja ... – zadanie koordynowane, powiatowe, gminne

1.2. OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE LASU

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca	Termin realizacji	Koszty w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
1.	Zwiększenie lesistości województwa	- Aktualizacja Wojewódzkiego Programu Zwiększania Lesistości	Marszałek	2004					Środki własne	
		- Realizacja Wojewódzkiego Programu Zwiększania Lesistości	Powiaty Gminy Nadleśnictwa Właściciele gruntów	2007-2010	9600	1200	1200	1200	1200	Fundusz leśny WFOŚiGW EFR
		- Wprowadzenie lub aktualizacja granicy polno-leśnej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Wojewoda Marszałek Powiaty Gminy Nadleśnictwa	praca ciągła						Budżet państwa Środki własne WFOŚiGW
2.	Poprawa zdrowotności i odporności drzewostanów	• Przebudowa drzewostanów uszkodzonych przez emisje przemysłowe	Nadleśnictwa	praca ciągła					Fundusz leśny WFOŚiGW NFOŚiGW	
		• Przebudowa monokultur sosnowych, dostosowanie drzewostanów do warunków siedliskowych	Nadleśnictwa	praca ciągła					Fundusz leśny WFOŚiGW NFOŚiGW	
3.	Ochrona i renaturalizacja obszarów leśnych	1. Aktualizacja programów ochrony przyrody	Nadleśnictwa	Praca ciągła					Środki własne	
		2. Inwentaryzacja lasów pod kątem występowania siedlisk i gatunków Natury 2000	Nadleśnictwa	2007-2008	300	200	100			Środki własne
4.	Poprawa stanu i produktywności lasów niepaństwowych	1. Sporządzenie dokumentacji urzędzeniowej lasów niepaństwowych	Wojewoda	Praca ciągła	185					Środki własne WFOŚiGW
Razem koszty na ochronę i zrównoważone wykorzystanie lasów na lata 2007-2010					10 085 tys. PLN, w tym pozainwestycyjne – 10 085 inwestycyjne – 0					

Inwentaryzacja ... – zadanie koordynowane, powiatowe, gminne

1.3.OCHRONA ZASOBÓW WODNYCH, W TYM OCHRONA PRZED POWODZIĄ

L.p.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna i współpracują	Termin realizacji	Koszty w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
Ochrona i racjonalizacja wykorzystania zasobów wodnych										
1.	<i>Monitorowanie stanu ilościowego i jakościowego głównych zbiorników wód podziemnych</i>	<i>1. Określenie zasięgu i zasad zagospodarowania obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych</i>	<i>RZGW Wrocław Poznań Gliwice</i>	<i>2007-2010</i>	<i>8 000 (oszacowanie)</i>					<i>Środki własne</i>
		<i>2. Opracowanie programów wykorzystania wód kopalnianych</i>	<i>Zakłady eksploatujące złoża surowców węglanowych</i>	<i>2007-2014</i>	<i>250</i>			<i>150</i>	<i>100</i>	<i>Środki własne WFOŚiGW/ NFOŚiGW</i>
		<i>3. Opracowanie i wdrożenie sieci monitoringu wód podziemnych z dostosowaniem jej do wymagań wspólnotowych:</i>	<i>WIOŚ Opole</i>	<i>2007-2010</i>	<i>80</i>	<i>30</i>	<i>-</i>	<i>50</i>	<i>-</i>	<i>Środki własne WFOŚiGW</i>
2.	<i>Kontynuacja podjętych działań w zakresie racjonalności zużycia wody,</i>	<i>1. Zmniejszenie wodochłonności produkcji w zakładach przemysłowych z jednoczesnym dostosowaniem technologii do wymogów BAT. W latach 2004-2007 Wojewoda Opolski jako właściwy organ ochrony środowiska wydał pozwolenia zintegrowane dla wszystkich (71) głównych instalacji, po analizie spełnienia przez nie wymogów BAT dla poszczególnych branż w tym również pod kątem wodochłonności.</i>	<i>Synteza.S.A. Kędzierzyn – Koźle</i>	<i>2007-2010</i>	<i>250</i>					<i>Środki własne</i>
			<i>Małapanew Zakłady Odlewnicze w Ozimku</i>	<i>2007-2010</i>	<i>5 000</i>					<i>Środki własne, WFOŚiGW</i>
			<i>PCC SYNTEZA Kędzierzyn-Koźle</i>	<i>2007-2008</i>	<i>100 000</i>					<i>Środki własne</i>
			<i>Metsa Tissue w Krapkowicach.</i>	<i>2007-2010</i>	<i>500</i>					<i>Środki własne</i>
			<i>Zakłady Koksownicze Zdzieszowice</i>	<i>2009-2010</i>	<i>10 000</i>					<i>Środki własne, WFOŚiGW</i>
3.	<i>Zwiększenie retencji wodnej zgodnie z Programem Budowy Zbiorników Małej Retencji w Województwie Opolskim</i>	Budowa zbiorników małej retencji:								
		<i>- zbiornik retencyjny KLUCZBORK, na rzece Stobrawie w gminie Kluczbork</i>	<i>Marszałek WZMIUW</i>	<i>2008-2010</i>	<i>18 961</i>	<i>0</i>	<i>3 792</i>	<i>10 429</i>	<i>4 470</i>	<i>Środki własne WFOŚiGW WFOGR EFRR</i>

L.p.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna i współpracują	Termin realizacji	Koszty w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
		- budowa zbiornika retencyjnego „WŁODZIENIN” na rzece Troi, gmina Branice i Głubczyce	Marszałek WZMIUW	2006-2007	20 660	9 039	0	0	0	ZPORR środki własne WFOŚiGW
		- Zbiornik retencyjny UJAZD, na potoku Jordan w gminie Ujazd,	Marszałek WZMIUW	2007-2008	4 296	3 915	381	0	0	ZPORR EFRR
		- zbiornik retencyjny ŚCINAWA NYSKA na rzece Ścinawa Nyska w gminie Korfantów i Prudnik (zadanie zgłoszone do dofinansowania z WFOŚiGW)	Marszałek WZMIUW	2009-2013	25 000					EFRR WFOŚiGW
		- Budowa zbiornika retencyjnego w Jaworku, gmina Rudniki (zadanie zgłoszone do dofinansowania z WFOŚiGW)	WZMIUW i Gmina Rudniki	2008-2009	1 800					EFRR WFOŚiGW
		- Budowa zbiornika małej retencji w Jemielnicy (zadanie zgłoszone do dofinansowania z WFOŚiGW)	WZMIUW i Gmina Jemielnica	2008-2013	1 600					EFRR WFOŚiGW
Ochrona przed powodzią										
4.	Działania przeciwpowodziowe	<i>1. Studium określające granice bezpośredniego zagrożenia powodzią granicach administracyjnych regionalnych zarządów gospodarki wodnej w dorzeczu Odry.</i>	<i>RZGW Gliwice Poznań Wrocław</i>	<i>2007 -2014</i>	<i>700</i>	<i>100</i>	<i>200</i>	<i>200</i>	<i>200</i>	<i>Budżet państwa</i>
		<i>2. Udrożnienie dla przepływów powodziowych koryta rzeki Nysy Kłodzkiej na odcinku od Barda do ujścia do Odry</i>	<i>RZGW Wrocław</i>	<i>2008-2011</i>	<i>17 500</i>	<i>-</i>	<i>900 000</i>	<i>5 200</i>	<i>5 400 + 6000 (2011)</i>	<i>Budżet państwa +UE RPO WO</i>
		<i>3. Udrożnienie dla przepływów powodziowych koryta rzeki Białej Głuchołaskiej</i>	<i>RZGW Wrocław</i>	<i>2008-2010</i>	<i>18 600</i>	<i>0</i>	<i>800</i>	<i>6 100</i>	<i>5 000 + 6 700 (2011)</i>	<i>Budżet państwa +UE RPO WO</i>

L.p.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna i współpracują	Termin realizacji	Koszty w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
		4. Modernizacja zbiornika wodnego NYSA w zakresie bezpieczeństwa powodziowego	RZGW Wrocław	2008-2013	305 000	0	2 000	3 000	60 000 +240 000 (2011-2013)	Budżet Państwa NFOŚiGW Fundusz Spójności
		5. Poprawa stanu ochrony przeciwpowodziowej na Nysie Kłodzkiej w Lewinie Brzeskim	RZGW Wrocław	2008-2012	104 000	0	4 000	25 000	50 000 +2500 0 (2011)	Budżet Państwa NFOŚiGW Fundusz Spójności
		6. Modernizacja jazów odrzańskich na opolskim odcinku Odry – etap I	RZGW Wrocław	2009-2013	48 000	0	5 000	10 000	15 000 + 18 000 (2011-2013)	Budżet Państwa NFOŚiGW Fundusz Spójności
		7. Modernizacja stopnia wodnego „CHRÓŚCICE”, na rzece Odrze, z przystosowaniem do III klasy drogi wodnej	RZGW Wrocław	2008-2013	58 000	0	10 000	25 000	20 000 + 3 000 (2011)	Budżet Państwa NFOŚiGW Fundusz Spójności
		8. Odbudowa zabudowy regulacyjnej Odry, z przystosowaniem do wymogów III klasy drogi wodnej – etap I	RZGW Wrocław	2008-2013	9 000	0	1 000	4 000	4 000	Budżet Państwa NFOŚiGW Fundusz Spójności
		9. Modernizacja jazów odrzańskich na opolskim odcinku Odry – etap II	RZGW Wrocław	2010-2013	90 000	0	0	2 000	5 000 + 83 000 (2011-2014)	Budżet Państwa, NFOŚiGW Fundusz Spójności
		10. Modernizacja stopnia wodnego „UJŚCIE NYSY”, na rzece Odrze, z przystosowaniem do III klasy drogi wodnej	RZGW Wrocław	2008-2013	75 000	0	2 000	3 000	5 000 + 65 000 (2011-2013)	Budżet Państwa, NFOŚiGW Fundusz Spójności

L.p.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna i współpracują	Termin realizacji	Koszty w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
		11. Odbudowa zabudowy regulacyjnej Odry, z przystosowaniem do wymogów III klasy drogi wodnej – etap II	RZGW Wrocław	2008-2013	25 000	0	0	0	2 500 + 22 500 (2011-2013)	Budżet Państwa, NFOŚiGW Fundusz Spójności
		12. Modernizacja śluz odrzańskich na opolskim odcinku Odry – etap II	RZGW Wrocław	2008-2013	20 000	0	2 000	10 000	8 000	Budżet Państwa, NFOŚiGW Fundusz Spójności
		13. Modernizacja śluz odrzańskich na opolskim odcinku Odry – etap I	RZGW Wrocław	2008-2013	20 000	0	2 000	10 000	8 000	Budżet Państwa, NFOŚiGW Fundusz Spójności
		14. Modernizacja prawostronnego wału przeciwpowodziowego rzeki Odry na odcinku Stobrawa- Stare Kolnie	WZMiUW w Opolu	2006-2008	8 104	4860	604	0	0	Budżet Państwa, WFOŚiGW EFRR (RPO WO)
		15. Budowa lewostronnego wału przeciwpowodziowego rzeki Odry na odcinku Cisek-Dzielniczka (zadanie 3,4,5) Gm. Cisek	WZMiUW w Opolu	2008-2009	17 633	0	7 053	10 580	0	Budżet Państwa, WFOŚiGW EFRR (RPO WO)
		16. Budowa lewostronnego wału przeciwpowodziowego rzeki Odry na odcinku Cisek-Dzielniczka (zadanie 1,6,7), Gm. Cisek	WZMiUW w Opolu	2008-2010	20 981	0	6 294	8392	6295	Budżet Państwa, WFOŚiGW EFRR (RPO WO)
		17. Modernizacja prawostronnego wału rzeki Odry na odcinku Dobrzeń - Borki	WZMiUW w Opolu	2008-2010	10 000	0	2 000	5 000	3 000	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

L.p.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna i współpracują	Termin realizacji	Koszty w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
		18. Budowa wału przeciwpowodziowego „Brzeg-Rataje” wraz z rozbiórką wału polderowego Brzezina w m. Brzeg	WZMiUW w Opolu	2008-2009	5 000	0	1 500	3 500	0	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
		19. Remont pompowni „Błota” na cieku Bystrzyckim w m. Błota, gm. Lubsza	WZMiUW w Opolu	2008-2009	3 800		1 600	2 200		Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
		20. Odbudowa koryta cieków Biała i Rzymkowicki wraz z budowlami wraz z budowlami w m. Dobra i Strzeleczy	WZMiUW w Opolu	2008-2009	4 000	0	1 000	3 000		Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
		21. Remont regulacji rz. Jemielnicy	WZMiUW w Opolu	2008-2009	1 500	0	300	1 200		Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
		22. Remonty regulacji rzek: Stobrawa, gm. Pokój, Osobłoga gm. Krapkowice, Mora gm. Głuchołazy, Psina gm. Głubczyce, Troja gm. Głubczyce, Budkowiczanka gm. Murów	WZMiUW w Opolu	2008-2009	2 150					Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
		23. Budowa lewostronnego obwałowania rzeki Mała Panew długości 500 m (km 29+100-29+600) wraz z budową przepustu wałowego na potoku Brzezinka	RZGW Wrocław	2008-2014	1100					Budżet państwa „Program dla Odry 2006” WFOŚiGW
		24. Ubezpieczenie ścianki szczelnej na zbiorniku „Turawa”	RZGW Wrocław	2007-2008	100					Budżet państwa „Program dla Odry 2006” WFOŚiGW

L.p.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna i współpracują	Termin realizacji	Koszty w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
		25.Przebudowa i modernizacja przepompowni „Szczedrzyk” przy zbiorniku wodnym „Turawa”	RZGW Wrocław	2008-2009	1 900					Budżet państwa „Program dla Odry 2006” WFOŚiGW
		26. Zbiornik Kotłarnia-dokumentacja projektowa	RZGW Gliwice	2008	-	-	2 000,0	-	-	Budżet Państwa
		27. Zbiornik Kotłarnia- przygotowanie i budowa	RZGW Gliwice Min. Środowiska	2009-2011	62 000,0	-	-	15 000,0	23 500,0	Budżet Państwa Fundusz Spójności
		28. Remont komory południowej sluzy Kłodnica na kanale Gliwickim, m. Kędzierzyn-Koźle	RZGW Gliwice	2004-2008	13 900,0	3058,0	770,0	-	-	Budżet Państwa- w 2007 roku w ramach programu odra 2006. W 2008 roku z środków statutowych RZGW Gliwice
		28.Studium wykonalności oraz raport oddziaływania na środowisko dla kanału Gliwickiego	RZGW Gliwice Min. Transportu	2008	1 000,0	-	1000,0	-	-	
		29.Remont komory południowej sluzy Kłodnica na Kanale Gliwickim, m. Kędzierzyn-Koźle	RZGW Gliwice Min. Transportu	2008-2011	8 400,0	-	400,0	2 00,0	4000,0	Budżet Państwa Fundusz Spójności
		30.Remont sluzy Sławięcice na kanale Gliwickim, m. Kędzierzyn-Koźle	RZGW Gliwice Min. Transportu	2009-2012	16 500,0	-	-	1 500,0	4000,0	Budżet Państwa Fundusz Spójności
		31.Remont sluzy Nowa Wieś na Kanale Gliwickim,	RZGW Gliwice Min. Transportu	2010-2013	16 500,0	-	-	-	1500,0	Budżet Państwa

L.p.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna i współpracują	Termin realizacji	Koszty w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
		<i>m. Kędzierzyn-Koźle</i>							<i>Fundusz Spójności</i>	
		<i>32.Rzeka Opawica- usuwanie szkód powodziowych.</i>	<i>RZGW Gliwice</i>	<i>2008-2010</i>	<i>500,0</i>	<i>-</i>	<i>100,0</i>	<i>200,0</i>	<i>200,0</i>	<i>Budżet Państwa</i>
		<i>33.Rzeka Opawa- usuwanie szkód powodziowych</i>	<i>RZGW Gliwice</i>	<i>2008-2009</i>	<i>100,0</i>	<i>-</i>	<i>30,0</i>	<i>70,0</i>	<i>-</i>	<i>Budżet Państwa</i>
		<i>34.Rzeka Opawica- zabudowa wyrwy w km 12+300</i>	<i>RZGW Gliwice</i>	<i>2009</i>	<i>300,0</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>300,0</i>	<i>-</i>	<i>Budżet Państwa</i>
		<i>35.Remont Starego Jazu Koźle na Nowej Odrze</i>	<i>RZGW Gliwice</i>	<i>2007-2009</i>	<i>1 500,0</i>	<i>70,0</i>	<i>750,0</i>	<i>680,0</i>	<i>-</i>	<i>Budżet Państwa</i>
		<i>36.Regulacja koryta rzeki Kłodnicy</i>	<i>RZGW Gliwice</i>	<i>2008-2011</i>	<i>5 000,0</i>	<i>-</i>	<i>300,0</i>	<i>1 000,0</i>	<i>2 000,0</i>	<i>Budżet Państwa</i>
		<i>37.Rzeka Odra – remont budowli wodnych w km 75,0-94,0</i>	<i>RZGW Gliwice</i>	<i>2011-2014</i>						<i>Budżet Państwa</i> <i>Fundusz Spójności</i>
		<i>38.Odbudowa umocnień brzegowych i śluz Kanalu Kłodnickiego</i>	<i>RZGW Gliwice</i>	<i>2012-2014</i>						<i>Budżet Państwa</i>
		<i>39.Odcinkowe ubezpieczenie brzegów Kanalu Gliwickiego (m.Kędzierzyn-Koźle)</i>	<i>RZGW Gliwice</i>	<i>2011-2014</i>						<i>Budżet Państwa</i>
Razem koszty na ochronę zasobów wodnych, w tym ochrony przed powodzią na lata 2007-2010					1 152 215 tys. PLN w tym pozainwestycyjne – 10 030 tys. PLN inwestycyjne – 1 142 185 tys.PLN					

1.4. OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN I REKULTYWACJA TERENÓW POEKSPLOATACYJNYCH

L.p.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszty w tys. PLN					Źródła finansowania
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009	2010	
1.	Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami kopalnin w eksploatowanych złożach	- <i>Kontrola stanu faktycznego w przypadku wydobywania kopalnin bez wymaganej koncesji i naliczanie opłat eksploatacyjnych w przypadku nielegalnej działalności</i>	<i>starosta</i>	<i>Praca ciągła</i>						<i>Budżet państwa</i>
2.	Poprawa dostosowania działań w zakresie planowania przestrzennego	1. <i>Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich udokumentowanych złóż wraz z zapisami uniemożliwiającymi ich trwale zainwestowanie</i>	<i>Gminy wojewoda</i>	<i>Praca ciągła</i>						Środki własne
3.	Pobudzenie aktywności potencjalnych przedsiębiorców w zakresie możliwości poszukiwania i eksploatacji kopalnin	• <i>Gromadzenie, archiwizowanie i przetwarzanie danych geologicznych</i>	<i>Marszałek Starosta</i>	<i>Praca ciągła</i>	39	3	12	12	12	środki własne
3.	Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych i „dzikich” wyrobisk	• <i>Rekultywacja terenu powyrobiskowego kruszywa mineralnego z jednoczesną likwidacją nielegalnego składowiska odpadów o pow. 3,3603 ha</i>	<i>Gmina Prószków</i>	<i>2008</i>	<i>216</i>		<i>216</i>			Środki własne WFOŚiGW
		• <i>Rekultywacja „dzikich” wyrobisk</i>	<i>gminy</i>	<i>Praca ciągła</i>						Środki własne
Razem koszty na ochronę zasobów kopalnin i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych na lata 2007-2010					255 tys. PLN, w tym pozainwestycyjne – 39 tys. PLN inwestycyjne – 216 tys. PLN					

Inwentaryzacja ... – zadanie koordynowane

1.5. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI

L.p.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszty w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
1.	Podniesienie poziomu wiedzy rolników w zakresie ochrony i racjonalnego użytkowania gleb	1. Wdrażanie programu rolnictwa zintegrowanego i ekologicznego	ODDR	Praca ciągła					Środki własne	
		2. Wdrażanie programu rolno-środowiskowego	ARiMR Wojewoda OODR	Praca ciągła					Środki własne Fundusze strukturalne	
		3. Wdrażanie i upowszechnianie Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych	OODR	Praca ciągła					Środki własne	
2.	Ochrona gleb przed negatywnym wpływem czynników naturalnych i antropogenicznych	Minimalizowanie przeznaczania gruntów ornych o najwyższych klasach bonitacyjnych na cele nierolnicze i nieleśne	Wojewoda gminy	Praca ciągła					Środki własne	
		Tworzenie przeciwwietrznych pasów zieleni oraz zieleni izolacyjnej wzdłuż dróg	Gminy Nadleśnictwa	Praca ciągła					Środki własne WFOGR	
		Zabezpieczenie punktów magazynowych, rozładowniczych i załadowniczych przed zanieczyszczeniami gruntu substancjami niebezpiecznymi i szkodliwymi na JB Oxoplast	Zakłady Azotowe Kędzierzyn SA	2007- 2008	1 157	500	657			Środki własne WFOŚiGW
3.	Rekultywacja terenów z dużym udziałem gleb zdegradowanych	1. Opracowanie powiatowych programów ochrony środowiska, z wyszczególnieniem kolejności zadań w zakresie rekultywacji	Powiaty	2007					Środki własne	
		2. Opracowanie powiatowych programów rekultywacji i zalesiania zdegradowanych gleb na obszarach użytkowanych rolniczo	Powiaty	2008					Środki własne	
		3. Realizacja programu rekultywacji gleb zdegradowanych na obszarach rolniczego użytkowania, w tym ich zalesianie	Powiaty	2003-2010					Środki własne	
		4. Rekultywacja starych składowisk i mogilników – zadania uwzględnione w „Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami”								
Razem koszty na ochronę powierzchni ziemi na lata 2007-2010					1 157 tys. PLN, w tym pozainwestycyjne – 0 tys. PLN inwestycyjne – 1 157 tys. PLN					

Inwentaryzacja ... – zadanie koordynowane, powiatowe, gminne

1.6. WYKORZYSTANIE ENERGII ODNAWIALNEJ

L.p.	Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka Odpowiedzialna i współpracująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowana	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
a.	Wzrost udziału energii odnawialnej z wykorzystaniem energii wodnej, wiatrowej i organicznej	1. Budowa elektrowni wodnej Groszowice na rzece Odra osiągającej moc ok. 1400 kW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	7 000	–	–	–	–	Środki własne, , BOŚ, WFOŚIGW, GEF/SGP EkoFundusz,
		2. Budowa elektrowni wodnej Koźle na rzece Odra moc ok. 1400 kW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	7 000	–	–	–	–	Jak wyżej
		3. Budowa elektrowni wodnej Kąty Opolskie na rzece Odra o przewidywanej mocy ok. 1400 kW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	7 000	–	–	–	–	Jak wyżej
		4. Budowa elektrowni wodnej Wróblin na rzece Odra o przewidywanej mocy ok. 1400 kW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	7 000	–	–	–	–	Jak wyżej
		5. Budowa elektrowni wodnej Dobrzeń na rzece Odra o przewidywanej mocy ok. 1400 kW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	7 000	–	–	–	–	Jak wyżej
		6. Budowa elektrowni wodnej Chróścice na rzece Odra o przewidywanej mocy ok. 1400 kW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	7 000	–	–	–	–	Jak wyżej
		7. Budowa elektrowni wodnej Lipki na rzece Odra o przewidywanej mocy ok. 1400 kW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	7 000	–	–	–	–	Jak wyżej
		8. Budowa małej elektrowni wodnej Krapkowice na rzece Osobłoga osiągającej moc ok. 155 kW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	775,0	–	–	–	–	Jak wyżej
		9. Budowa małej elektrowni wodnej Karłowice osiągającej na rzece Stobrawa moc ok. 80 kW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	400,0	–	–	–	–	Jak wyżej
		10. Budowa małej elektrowni wodnej Sławięcice na rzece Kłodnica osiągającej moc ok. 75 kW	Energia 1 Kędzierzyn-Koźle	2007 – 2010	375,0	–	–	–	–	Jak wyżej

L.p.	Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka Odpowiedzialna i współpracująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowana	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
		11. Budowa małej elektrowni wodnej Krogulno na rzece Stobrawa osiągniętej moc ok. 22 kW	Z.M. Piec	2007 – 2010	110,0	–	–	–	–	Jak wyżej
		12. Budowa małej elektrowni wodnej Przechód na rzece Ścinawa Niemodlińska osiągniętej moc ok. 22 kW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	110,0	–	–	–	–	Jak wyżej
		13. Budowa małej elektrowni wodnej Komorniki na rzece Osobłoga osiągniętej moc ok. 40 kW	Elektrownie wodne sp.z o.o. Opole ul.	2007 – 2010	200,0	–	–	–	–	Jak wyżej
		14. Budowa małej elektrowni wodnej Głuchotazy na rzece Młynówka osiągniętej moc ok. 100 kW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	500,0	–	–	–	–	Jak wyżej
		15. Budowa elektrowni wodnej Ujście Nysy na rzece Nysa Kłodzka o przewidywanej mocy ok. 1500 kW	RZGW Wrocław	2007 – 2010	7 500	–	–	–	–	Jak wyżej
		16. Budowa elektrowni wodnej Piątkowice na rzece Nysa Kłodzka osiągniętej moc ok. 945 kW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	4 725	–	–	–	–	Jak wyżej
		17. Budowa elektrowni wodnej Lewin Brzeski na rzece Nysa Kłodzka o przewidywanej mocy ok. 900 kW	RZGW Wrocław	2007 – 200	4 500	–	–	–	–	Jak wyżej
		18. Budowa elektrowni wodnej Michałów na rzece Nysa Kłodzka o przewidywanej mocy ok. 900 kW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	4 500	–	–	–	–	Jak wyżej
		19. Budowa małej elektrowni wodnej Rynarcice na rzece Ścinawa Niemodlińska osiągniętej moc ok. 60 kW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	300,0	–	–	–	–	Jak wyżej
		20. Budowa małej elektrowni wodnej Dobra na rzece Biała osiągniętej moc ok. 60 kW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	300,0	–	–	–	–	Jak wyżej
		21. Budowa elektrowni wiatrowej Pągów o przewidywanej mocy pow.30 MW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2014	120 000	–	15 000	15 000	15 000	Jak wyżej

L.p.	Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka Odpowiedzialna i współpracująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowana	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
		22. Budowa elektrowni wiatrowej Lipniki o przewidywanej mocy pow.30 MW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2014	120 000	–	15 000	15 000	15 000	Jak wyżej
		23. Budowa elektrowni wiatrowej Wilamowa o przewidywanej mocy pow.30 MW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2014	120 000	–	15 000	15 000	15 000	Jak wyżej
		24. Budowa elektrowni wiatrowej Ujeździec o przewidywanej mocy pow.30 MW.	Podmioty gospodarcze	2007 – 2014	120 000	–	15 000	15 000	15 000	Jak wyżej
		25. Budowa elektrowni wiatrowej Szybowice o przewidywanej mocy pow.30 MW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2014	120 000	–	15 000	15 000	15 000	Jak wyżej
		26. Budowa elektrowni wiatrowej Lubrza o przewidywanej mocy pow.30 MW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2014	120 000	–	15 000	15 000	15 000	Jak wyżej
		27. Budowa elektrowni wiatrowej Walce o przewidywanej mocy pow.30 MW.	Podmioty gospodarcze	2007 – 2014	120 000	–	15 000	15 000	15 000	Jak wyżej
		28. Budowa elektrowni wiatrowej Pawłowiczki o przewidywanej mocy pow.30 MW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2014	120 000	–	15 000	15 000	15 000	Jak wyżej
		29. Budowa elektrowni wiatrowej Polska Cerekiew o przewidywanej mocy pow.30 MW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2014	120 000	–	15 000	15 000	15 000	Jak wyżej
		30. Budowa elektrowni wiatrowej Czerwonków o przewidywanej mocy pow.30 MW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2014	120 000	–	15 000	15 000	15 000	Jak wyżej
		31. Budowa elektrowni wiatrowej Bliszczycze o przewidywanej mocy pow.30 MW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2014	120 000	–	15 000	15 000	15 000	Jak wyżej
		32. Budowa elektrowni wiatrowej Bliszczycze -Michałkowice o przewidywanej mocy pow.30 MW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2014	120 000	–	15 000	15 000	15 000	Jak wyżej
		33. Budowa elektrowni wiatrowej Zopowy o przewidywanej mocy pow.30 MW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2014	120 000	–	15 000	15 000	15 000	Jak wyżej
		34. Budowa elektrowni wiatrowej Raclawice Śląskie o przewidywanej mocy pow.30 MW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2014	120 000	–	15 000	15 000	15 000	Jak wyżej

L.p.	Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka Odpowiedzialna i współpracująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowana	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
		35. Centrum Paliwowo Energetyczne w Skoroszycach	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	240 000	–	–	–	–	Jak wyżej
		36. Zakład Produkcji Etanolu w Goświnowicach	Podmioty gospodarcze	2007 -2008	200 000					
		37. Fabryka biokomponentów w Straduni	J&S Energy	2007 -2010	130 000					
		38. Budowa biorafinerii w Brzegu na bazie Zakładów Tłuszczowych	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	100 000	–	–	–	–	Jak wyżej
		39. Budowa biorafinerii w Kędzierzynie –Kozłu na bazie Petrochemii Blachownia lub Zakładów Azotowych i Elektrowni Blachownia	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	120 000	–	–	–	–	Jak wyżej
		40. Budowa biorafinerii w Namysłowie na bazie Gminnego Centrum Dostaw i Bioelektrociepłowni o przewidywanej mocy elektrycznej ok.20 MW i wytworzonego ciepła o mocy 17 MW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	100 000	–	–	–	–	Jak wyżej
		41. Budowa biogazowni w Brzegu w oparciu o oczyszczalnię ścieków, osiągnięcej moc ok.300 kW	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Brzeg	2007 –2010	1 500	–	–	–	–	Jak wyżej
		42. Budowa biogazowni w Głubczycach w oparciu o oczyszczalnię ścieków, osiągnięcej moc ok.200 kW	Przedsiębiorstwo Wod. i Kanal. Głubczyce	2007 –2010	1 000	–	–	–	–	Jak wyżej
		43. Budowa biogazowni w Opolu w oparciu o wysypisko śmieci osiągnięcej moc ok.300 kW	Zakład Komunalny w Opolu sp. z o.o.	2007 –2010	1 500	–	–	–	–	Jak wyżej
		44. Budowa biogazowni rolnej w Skarbimierzu o mocy ok.150kW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	750	–	–	–	–	Jak wyżej
		45. Budowa biogazowni rolnej w Lubrzy o osiągnięcej moc ok.100 kW	Podmioty gospodarcze	2007 – 2010	500	–	–	–	–	Jak wyżej
		46. Budowa Biogazowni rolnej	„AGRO DUDA” Sp. z o. o.	2008-2009	8000	–	4000	4000	–	Środki własne EFR
Razem koszty na wykorzystanie energii odnawialnej na lata 2007-2010					1 598 545 tys. PLN, w tym pozainwestycyjne – 0 inwestycyjne – 1 598 545					

Inwentaryzacja ... – zadanie koordynowane, powiatowe, gminne

1.7. RACJONALNE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2003	2004	2005		2006
Ograniczenie materiałochłonności i odpadowości produkcji										
1.	Ograniczenie materiałochłonności i odpadowości produkcji przy wykorzystaniu mechanizmów prewencji i obciążeń ekonomicznych wytwórcy (zanieczyszczający płaci).	1. Wdrażanie pozwoleń zintegrowanych i mechanizmu najlepszych dostępnych technologii (BAT) w wybranych branżach i sektorach gospodarki promujących oszczędność materiałową, energo i wodooszczędność oraz małą odpadowość produkcji.	podmioty gospodarcze	2007 – 2010						środki własne
		2. Wprowadzanie ocen cyklu życia produktów o wysokim stopniu materiałochłonności.	podmioty gospodarcze	2007 - 2010						środki własne
2.	Wprowadzanie nowoczesnych mechanizmów zarządzania środowiskowego w produkcji.	1. Promocja i wprowadzanie systemów zarządzania środowiskowego poprzez wdrażanie norm ISO (seria 14 000), EMAS, programów „Czystej produkcji”, „Odpowiedzialność i troska”, w tym: - Wdrożenie i utrzymanie Zintegrowanego Zarządzania Jakością w zakresie ISO 14001	podmioty gospodarcze Wojewódzki Specjalistyczny Zespół Neuropsychiatryczny w Opolu	zadanie ciągłe 2007-2010						środki własne
		2. Dobrowolne porozumienia z przemysłem w zakresie ograniczania zużycia materiałów i wytwarzania odpadów (handel emisjami, zasada wspólnych przedsięwzięć JI, mechanizm czystego rozwoju CDM).	podmioty gospodarcze, Wojewoda, Krajowy Program Redukcji Emisji	2007 - 2010						środki własne
3.	Wdrożenie systemu bilansowania i weryfikacji materiałochłonności i odpadowości produkcji.	Wprowadzenie systemów wskaźników materiałochłonności i odpadowości produkcji do statystyki publicznej, państwowego monitoringu środowiska oraz programów ochrony środowiska.	WUS, WIOŚ, jednostki samorządu terytorialnego	2007 - 2010						budżet państwa

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2003	2004	2005		2006
4.	Trwałe zmniejszanie strumienia odpadów wprowadzanych do środowiska.	<i>Maksymalizacja ilości odpadów wykorzystywanych ponownie w gospodarce.</i>	<i>podmioty gospodarcze, jednostki samorządu lokalnego</i>	<i>Praca ciągła</i>					<i>podmioty gospodarcze, budżety gminne</i>	
Ograniczenie wodochłonności										
1.	Kontynuacja działań zmierzających do zmniejszenia zużycia wody	<i>Zmniejszenie wodochłonności produkcji w zakładach przemysłowych</i>	<i>Tabela 1.3. Ochrona zasobów wodnych, w tym ochrona przed powodzią</i>							

Inwentaryzacja ... – zadanie koordynowane

1.8. POPRAWA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH I POWIERZCHNIOWYCH

L.p.	Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka Odpowiedzialna i współpracująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
Zarządzanie zasobami wodnymi										
1.	Zlewniowy system zarządzania zasobami wodnymi w ramach wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej	1. Opracowanie projektów planów gospodarowania wodą w zlewniach rzek	RZGW Wrocław Gliwice Poznań	31.12. 2008r.	-	-	-	-	-	budżetu państwa
		2. Podanie do publicznej wiadomości projektów planów gospodarowania wodą i przeprowadzenie konsultacji społecznych	RZGW Wrocław Gliwice Poznań	31.12. 2008r.	-	-	-	-	-	budżetu państwa
		3. Przyjęcie Planów Gospodarowania Wodą w zlewniach rzek	RZGW Wrocław Gliwice Poznań	31.12.2009	-	-	-	-	-	Budżet państwa
		4. Opracowanie polityki opłat	RZGW Wrocław Gliwice Poznań	31.12.2010r.						Budżet państwa
		5. Opracowanie operacyjnych programów działań.	RZGW Wrocław Gliwice Poznań	31.12.2012	-	-	-	-	-	Budżet państwa
		Aktualizacja wykazu wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć.	RZGW Wrocław Gliwice Poznań	31.12.2010	-	-	-	-	-	Budżet państwa
Zaopatrzenie w wodę – Poprawa jakości wody do picia										
2	Zapewnienie odpowiedniej jakości i w odpowiedniej ilości wody do spożycia	Zakończenie procesu wodociągowania gmin. 1. Budowa sieci wodociągowej we wsiach: Dźbańce gm. Branice, Kadłub Wolny, gm. Wołczyn, Klucz i Olszowa w gm. Ujazd, Czamborowa, Otmice etap III gm. Izbicko.	gm. Branice, gm. Wołczyn gm. Ujazd, gm. Izbicko	2008	4198	0	0	0	0	EFRR, Środki własne WFOŚiGW,

L.p.	Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka Odpowiedzialna i współpracująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
		2. Budowa sieci wodociągowej-tranzytowej: [Siedlce-Krogulna], [Kotkowice-Rozkochów], [Prószków zbiornik- Żłinice].	Gmina Pokój, Głogówek, Związek Gmin „Prokado”	2008	5 100	0	0	0	0	EFRR,FS Środki własne WFOŚiGW
		3. Rozbudowa ujęcia , modernizacja systemu wodociągowego miasta Opolą oraz budowa stacji uzdatniania wody w Grotowicach	Gmina Opole	Zadanie będzie kontynuowane w ramach projektu „Poprawa jakości wody w Opolu” finansowane ze środków Funduszu Spójności w latach 2005-2008(Memorandum Finansowe 2001/PL/16/P/PE/028)						
		4. Modernizacja 5 Stacji Uzdatniania Wody w gminie Ozimek	2 wOzimku, 1w Szczedrzyku, 1w Biestrzynie, 1 w Mnichu	2008-2009	1 800					Środki własne, EFRR lub FS WFOŚiGW
		5. Modernizacja ujęcia wody w Kolonowskiem	Gmina Kolonowskie	2007-2009	440					Środki własne, EFRR lub FS WFOŚiGW
		6. modernizacja Stacji Uzdatniania Wody i ujęcia wody w Centrum Terapii Nerwic Moszna-Zamek,	Centrum Terapii Nerwic Moszna	2007-2010	500					Marszałek Środki własne, EFRR WFOŚiGW
		7. Budowa rezerwowego ujęcia wody wraz z hydrofornią i stacją uzdatniania wody wraz z likwidacją studni wiercoenj oraz modernizacją obecnego przyłącza wody do OCO w Opolu	SP ZOZ Opolskie Centrum Onkologii im. prof.T.Koszarowki ego w Opolu	2007-2009	2173	73	100	1 900	100	Marszałek Środki własne, EFRR WFOŚiGW
		8. Wykonanie rezerwowego zasilania w wodę w Woj. Specjalistycznym Zespole Neuropsychiatrycznym w Opolu, rozbudowa systemu studni awaryjnego zaopatrzenia w wodę (wykonanie awaryjnego ujęcia wody w OCRM. wOpolu	SP ZOZ Opolskie Centrum Onkologii im. prof.T.Koszarowki ego w Opolu Opolskie Centrum Ratownictwa Medycznego w Opolu	2008-2010	650					Marszałek Środki własne, EFRR WFOŚiGW

L.p.	Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka Odpowiedzialna i współpracująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
		9. Pozostałe zamierzenia modernizacyjne w celu osiągnięcia wymagań Dyrektywy 98/83/EC w zakresie uzdatniania wody w tym: Modernizacja i rozbudowa SUW „Objazda” w Namysłowie, modernizacja	Przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne Gminy	2007-2010	21 735					WFOŚ iGW Środki własne,
		10. Pozostałe zamierzenia modernizacyjne w celu osiągnięcia wymagań Dyrektywy 98/83/EC w zakresie poprawy stanu przewodów sieci wodociągowej.	Gminy, Przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne	2003- 2010	11 000					Środki własne, WFOŚ iGW
Gospodarka ściekowa										
3	Uporządkowanie gospodarki ściekowej	1. Rozwiązanie problemów gospodarki wodościekowej w powiecie namysłowski	ZWiUK „EKOWOD” Namysłów	2007-2011	240 000					FS NFOŚ iGW, środki własne
		2. Budowa systemu kanalizacji sanitarnej dla aglomeracji Głogówek	Gmina Głogówek	2007-2013	140 600					FS NFOŚ iGW, środki własne
		3. Rozwój i modernizacja gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Głuchołazy	Wodociągi i Kanalizacja Głuchołazy	2007-2013	103 000					FS NFOŚ iGW, środki własne
		4. Poprawa jakości wody pitnej i uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na obszarze zbiornika Opole-Zawadzkie jako kontynuacja projektu ISPA 2001/P1/16/P/PE/028 w tym: <ul style="list-style-type: none"> • Ozimek, Turawa, Zawadzkie, Kolonowskie, Dobrodzień • Opole, Tarnów Op., • Krapkowice, Prószków, Gogolin • Strzelce Op. • Zdzeszowice, Ujazd 	Wodociągi i Kanalizacja Ozimek Opole Krapkowice Strzelce Opolskie, Zdzieszowice	2007-2013 2007-2013 2007-2013 2008-2010 2007-2013	324 200 231 000 145 000 123 400 115 440					FS NFOŚ iGW, środki własne

L.p.	Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka Odpowiedzialna i współpracująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
		5. Gospodarka wodno-ściekowa dla miasta Kędzierzyna - Koźla	UM Kędzierzyn – Koźle MWiK Kędzierzyn-Koźle	2005-2008	161 720	-	-	-		Środki własne, ISPA
		6. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Otmuchów	Zakład Wodociągów i Kanalizacji „Akwa” w Nysie	2007-2012	54 000					FS- PO IIŚ, NFOŚ iGW, środki własne
		7. Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Tarnowie Grodkowskim oraz budowa kanalizacji sanitarnej w gminie Grodków	Wodociągi i Kanalizacja w Grodkowie	2007-2011	40 000					FS, NFOŚ iGW, środki własne
		8. Kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w gminie Bierawa	Zakład Wodociągów i Kanalizacji K-K	2007-2011	40 000					FS, NFOŚ iGW, środki własne
		9. Budowa kanalizacji sanitarnej na terenach wiejskich Kluczbork i Lasowice Wielkie	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Kluczbork	2007-2011	91 400					FS, NFOŚ iGW, środki własne
		10. Rozbudowa i modernizacja systemu gospodarki wodno-ściekowej Prudnik	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Prudnik	2007-2010	60 200					FS, NFOŚ iGW, środki własne
		11. Oczyszczalnia ścieków w Brzegu kontynuacja (Memorandum Finansowe 2000/PL/16/P/PE/022)	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Brzegu	2002-2012	151 043					kontynuacja ISPA NFOŚ iGW, środki własne,
		12. Remont i konserwacja oczyszczalni ścieków w DPS w Radawiu	Dom Pomocy Społecznej w Radawie	2008	35					Środki własne, WFOŚiGW
		13. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Wołczynie, i budowa kanalizacji we wsi Gieratcice i wsi Wierzbica Górna – etap II	Gmina Wołczyn	2007-2009	15 750					EFRR Środki własne, WFOŚiGW

L.p.	Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka Odpowiedzialna i współpracująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
		14. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Kietrze	Gmina Kietrz	2008-2009	3 500					NMF, Środki własne, WFOŚiGW
		15. Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Głubczycach i budowa kanalizacji sanitarnej we wsiach: Zopowy, Zubrzyce i Bogdanowice,	Głubczyckie Wodociągi i Kanalizacje	2007- 2013	11 000					EFRR, Środki własne, WFOŚiGW
		16. Budowa oczyszczalni ścieków w Mąkoszycach	Gmina Lubsza	2007	3 500					NMF Środki własne, WFOŚiGW
		17. Modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków	Gminy: Branice, Dobrzeń Wielki, Lubsza, Murów, Popielów, Rudniki,	2007-2010	9000					EFRR Środki własne, WFOŚiGW
		18. Budowa kanalizacji sanitarnej w Karłowicach, gmina Popielów	Gmina Popielów	2007- 2008	4 244					NMF Środki własne, WFOŚiGW
		19. Budowa kanalizacji sanitarnej w Lewinie Brzeskim i we wsiach: Chróścina i Skorogoszcz	Gmina Lewin B	2007-2009	30 000					EFRR Środki własne, WFOŚiGW
		20. Budowa kanalizacji sanitarnej w Baborowie	Gmina Baborów	2008-2010	1 260					EFRR, Środki własne, WFOŚiGW
		21. Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Lewice i Michałkowice	Gmina Branice	2008-2009	3 200					EFRR, Środki własne, WFOŚiGW
		22. Budowa kanalizacji sanitarnej w Raszowej	Gmina Leśnica	2007-2008	8 200					EFRR Środki własne, WFOŚiGW
		23. Budowa kanalizacji sanitarnej w Chróscinie	Gmina Skoroszyce	- 2007	1932					EFRR, Środki własne, WFOŚiGW

L.p.	Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka Odpowiedzialna i współpracująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
		24. Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Radoszowy, Maciowakrze, Dobrostawice	Gmina Pawłowiczki	2007-2009	3 900					EFRR, Środki własne, WFOŚiGW
		25. Budowa kanalizacji sanitarnej w Kolonowskiem	Gmina Kolonowskie	2008-2009	5 900					NMF, Środki własne, WFOŚiGW
		26. Budowa kanalizacji sanitarnej w Zagwiżdzu –II etap	Gmina Murów	2008-2009	2 531					EFRR, Środki własne, WFOŚiGW
		27. Kompleksowe uporządkowanie gospodarki ściekowej w Oleśnie i na terenach wiejskich gminy Oleśno	Gmina Oleśno	2009-2012	172 115					EFRR, Środki własne, WFOŚiGW
		28. Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Szyszków i Wygielców	Gmina Praszka	2008-2009	2 100					EFRR, Środki własne, WFOŚiGW
		29. Budowa kanalizacji sanitarnej we wsiach: Księży Las, Klucz, Olszowa, Sieronowice	Gmina Jemielnica	2008-2009	15 000					EFRR, Środki własne, WFOŚiGW
		30. Budowa kanalizacji sanitarnej we wsiach: Dalachów, Jaworzno-etap II	Gmina Rudniki	2008-2010	7 000					EFRR, Środki własne, WFOŚiGW
		31. Budowa kanalizacji sanitarnej we wsiach: Więckowice, Jastrzygowice i w Gorzowie Śląskim	Gmina Gorzów Śląski	2008-2010	3 000					EFRR, Środki własne, WFOŚiGW
		32. Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Naczystawki	Gmina Reńska Wieś	2008-2009	1100					EFRR, Środki własne, WFOŚiGW
		33. Porządkowanie gospodarki ściekowej w wojewódzkich samorządowych jednostkach organizacyjnych w tym: wymiana wewnętrznej i zewnętrznej kanalizacji w Centrum Terapii Nerwic Moszna- Zamek oraz wymiana sieci kanalizacyjnej w OCRM w Opolu	Centrum Terapii Nerwic – Moszna oraz Opolskie Centrum, Ratownictwa Medycznego w Opolu	2007-2010	1 559					dotacja Samorządu Województwa Opolskiego Środki własne, EFRR RPO WO WFOŚ iGW

L.p.	Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka Odpowiedzialna i współpracująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
		34. Likwidacja przestarzałej biologicznej oczyszczalni ścieków szpitala w KUP i przesył ścieków do oczyszczania w nowoczesnej gminnej oczyszczalni	SP Zespół Szpitali Pulmunologiczno-Reumatologicznych z/s. w KUP	2008-2009	koszty wg.nowoprojektowanej gminnej oczyszczalni ścieków				Środki Gminy Dobrzeń Wielki	
		35. Rewitalizacja wód zbiornika Turawa . Kompleksowa ochrona i poprawa stanu czystości wód zbiornika	RZGW Wrocław, Pełnomocnik ds. Programu dla Odry 2006, Zarząd Województwa Opolskiego, Gmina Turawa	2007-2013	95 000					FS- PO IiŚ, budżet państwa NFOŚ iGW, WFOŚiGW
Zarządzanie zasobami wodnymi										
4	Wspieranie i egzekwowanie programów gospodarki ściekowej w zakładach w szczególności dotyczących eliminacji substancji niebezpiecznych ze ścieków odprowadzanych do wód	1. Rozbudowa i modernizacja mechaniczno-chemiczno-biologicznej oczyszczalni ścieków oraz remont podczyszczalni wód koksowniczych	Zakłady Koksownicze „Zdzieszowice” Sp.z o.o	2007-2009	17 100					Środki własne
		2. Remont podczyszczalni wód koksowniczych	Zakłady Koksownicze „Zdzieszowice” Sp.z o.o	2007-2009	2 000	-	-	-	-	Środki własne
		3. Wykonanie szczelnej tacy w punkcie wydawania paliwa	LHOIST OPOLWAP S.A. w Tarnowie Opolskim.	2007-2009	150	-	-	-	-	Środki własne
		4. Zabudowa III linii odwadniania gipsu	BOT Elektrownia Opole S.A.	-2007	7 450					Środki własne
		5. Wykonanie szczelnych tac ochronnych dla zbiorników magazynowych (zdanie wg. pozwolenia zintegrowanego)	PCC SYNTEZA S.A. w Kędzierzynie-Koźlu	2007	600 000					Środki własne

L.p.	Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka Odpowiedzialna i współpracująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
		6. Wykonanie szczelnej tacy ochronnej w punkcie rozładunku acetonu trimeru i tetrameru propylenu (zadanie wg. pozwolenia zintegrowanego)	PCC SYNTEZA S.A. w Kędzierzynie-Koźlu	2007-2008	100 000		100 000			Środki własne
		7. Wykonanie szczelnej tacy ochronnej w punkcie rozładunku i załadunku acetonu tor. 511 (zadanie wg. pozwolenia zintegrowanego)	PCC SYNTEZA S.A. w Kędzierzynie-Koźlu	2007-2009	120 000			120 000		
		8. Wykonanie podwyższenia tac zbiorników V-570 i V-606	PCC SYNTEZA S.A. w Kędzierzynie-Koźlu	2007 - 2009	100 000			100 000		
		9. Modernizacja mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków – modernizacja krat i tłuszczowników	Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A.	2007- 2008	420		420			Środki własne WFOŚiGW
		10. Modernizacja i intensyfikacja Instalacji Moczniaka II	Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A.	-2007	700					Środki własne
		11. Zabezpieczenie terenu w miejscu magazynowania i rozładunku wody amoniakalnej na Wydziale JB Nawozy	Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A.	2007- 2008	340 000					Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A.
		12. Zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem gruntu substancjami niebezpiecznymi (ksylen,naftalen, ług sodowy, n-butanol, bkf, bkm) punktów magazynowych rozładunku i załadunku na JB Oxoplast	Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A.	2007-2008	1 350	432	918			
		13. Modernizacja Lokalnej Oczyszczalni Ścieków (LOŚ)- obniżenie ładunku zanieczyszczeń w ściekach przemysłowych	Petrochemia – Blachownia S.A Kędzierzyn	2007-2010	4 100	100	500	1 500	2 000	Środki Własne
		14. Modernizacja gospodarki wodno-ściekowej Huty	Huta „Andrzej” S.A. Zawadzkie	2007 - 2010	12 000					Środki własne
		15. Budowa podczyszczalni ścieków wraz z rozbudową stacji przygotowania kwasów tłuszczowych	Kama Foods S.A. w Brzegu	2007-2010	2 000	-	-	-	-	Środki własne

L.p.	Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka Odpowiedzialna i współpracująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
		<i>16. Budowa oczyszczalni ścieków przemysłowych Packprofil w Kolonowskiem – jako realizacja programu dostosowawczego, stanowiącego integralną część pozwolenia zintegrowanego</i>	<i>Packprofil w Kolonowskiem</i>	<i>2007-2010</i>	<i>Według odrębnego harmonogramu</i>					<i>Środki własne</i>
	Ochrona wód przed zanieczyszczeniami wywołanymi azotanami ze źródeł rolniczych	<i>Budowa nowoczesnych stanowisk do składowania obornika i zbiorników na gnojnicę. – Zadania zgodnie z programem dostosowawczym stanowiącym integralną część pozwolenia zintegrowanego</i>	<i>PPH „FERMA – POL” Sp. z o.o. w Zalesiu</i>	<i>2007 – 2010</i>	<i>Według odrębnego harmonogramu</i>					<i>FS Środki własne, AWRSP</i>
		<i>Budowa płyty gnojowej na pomiot</i>	<i>Gospodarstwo Rolne „Fałkopol” w Fałkowicach</i>	<i>2007-2010</i>	<i>1 000</i>	<i>40</i>		<i>800</i>	<i>160</i>	<i>Środki własne, WFOSiGW</i>
		<i>Uszczelnienie zbiorników na gnojnicę</i>	<i>Kombinat Rolny Kietrz Sp. z o.o.</i>	<i>2007-2010</i>						<i>Środki własne,</i>
		<i>Budowa płyty gnojowej na pomiot</i>	<i>Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna Skrzypiec</i>	<i>2007-2010</i>						<i>Środki własne, WFOSiGW</i>
		<i>Budowa płyty gnojowej na pomiot w Ferma drobiu „Trzy koguty”</i>	<i>Ferma drobiu „Trzy koguty” We Włostowej</i>	<i>2007-2010</i>						<i>Środki własne, WFOSiGW</i>
Razem koszty na poprawę jakości wód podziemnych i powierzchniowych na lata 2007-2010					2 935 075 tys. PLN, w tym pozainwestycyjne – 2 770 inwestycyjne – 2 932 305					

Inwentaryzacja ... – zadanie koordynowane, powiatowe, gminne

1.9. OCHRONA POWIETRZA I PRZECIWDZIAŁANIE ZMIANOM KLIMATU

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN					Źródła finansowania
					Całkowity koszt	w tym:				
						2007	2008	2009	2010	
1.	Identyfikacja obszarów występowania przekroczeń poziomów odniesienia jakości powietrza atmosferycznego	1. Opracowanie programu ochrony powietrza dla strefy- powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego	Wojewoda Opolski do 31.12.2007r. , a od 1.01.2008 r Marszałek Województwa Opolskiego, we współpracy ze starostami, wójtami, burmistrzami, WIOŚ i PWIS	-2008	200	50	150	-	-	Środki własne, budżet państwa WFOŚiGW, NFOŚiGW
		2. Opracowanie programów ochrony powietrza dla stref- powiatów :namysłowskiego, krapkowickiego ,oleskiego i miasta Opola	Marszałek Województwa Opolskiego we współpracy z starostami, wójtami, burmistrzami, WIOŚ i PWIS	2007-2008	400	0	400	-	-	Środki własne, WFOŚiGW, NFOŚi GW
		3. Wdrażanie programów ochrony powietrza w strefach.	podmioty gospodarcze samorządy terytorialne	2007-2010, z kontynuacją niektórych zadań do 2014r						Środki własne podmiotów gospodarczych WFOŚiGW NFOŚiGW
2.	Opracowanie i wdrożenie jednolitego systemu bilansowania i weryfikacji ładunków zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza atmosferycznego	1. Utworzenie regionalnego banku danych o emisji zanieczyszczeń (katalog emisji).	Marszałek Województwa Opolskiego, przy współpracy WIOŚ	2007-2010	150					Środki budżetu państwa WFOŚiGW
		2. <i>Monitoring powietrza. Rozbudowa i wdrożenie systemu monitorowania imisji zanieczyszczeń i jakości środowiska , w tym ocena bieżąca jakości powietrza.</i>	WIOŚ	2007 - 2010	2 615	600	635	670	710	Budżet państwa WFOŚiGW Phare PL
		3. <i>Kontynuowanie wdrażanego systemu statystyki publicznej o emisjach zanieczyszczeń.</i>	WUS	2007 – 2010 zadanie ciągłe						

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym:				
						2007	2008	2009		2010
3.	Wdrażanie dyrektywy IPPC w określonych branżach i sektorach gospodarki	4. Przestrzeganie warunków określonych w wydanych pozwoleniach zintegrowanych Wdrożenie techniki BAT	podmioty gospodarcze	2007 - 2010 zadanie ciągle					Środki własne podmiotów gospodarczych	
		5. Nadzór i kontrola wydanych pozwoleń zintegrowanych, uwzględniających zastosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT), w szczególności w następujących branżach:	WIOŚ we współpracy ze starostami, Marszałkiem	2007- 2010 zadanie ciągle					Budżet państwa	
		- Energetyka – wprowadzenie zintegrowanej gospodarki energetycznej oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń z dużych źródeł spalania paliw > 50 MW _t (dyrektywa 2001/80/WE), w tym:							Środki własne FS NFOŚiGW, kredyty	
		6. Zwiększenie produkcji ciepła w kogeneracji – budowa układu wyprowadzenia ciepła	BOT Elektrownia „Opole” S.A. w Brzeziu	2007- 2009	bd					
		7. Budowa instalacji przygotowania i podawania biomasy do zasobników przykotłowych	BOT Elektrownia „Opole” S.A. w Brzeziu	2007-2007	1 340	900			Środki własne(670) oaz dotacja (670)	
		8. Redukcja emisji NO _x z kotła 3 typu BP-1150	BOT Elektrownia „Opole” S.A. w Brzeziu						Środki własne FS NFOŚiGW, kredyty	
		9..Modernizacja źródeł systemowych ECO:	Energetyka Ciepłna Opolszczyzny Opole		6 490	120	3370	3 000	-	Środki własne
		-Opole		2007-2009						
		-Kluczbork		-2010	50					
-Krapkowice,		2007-2009	1 270	1100	100	70				
-Grodków,		2008-2009	160		80	80				
Strzelce Opolskie		2009-2010	350			150	200			
	• Hutnictwo – modernizacja ciągów technologicznych, budowa urządzeń ochronnych, przebudowa gospodarki energetycznej (cieplnej)	podmioty gospodarcze								

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym:				
						2007	2008	2009		2010
		10. Zmiana koncepcji ogrzewania – zastąpienie kotłowni opalanej miałem węglowym na promienniki ciepła i kotłownię opalaną gazem ziemnym.	Walcownia Rur „Andrzej Sp. z o.o w Zawadzkiem	2009- 2010	2863	70	1 440	1 363	-	Środki własne
		11. Wdrożenie systemu pełnej regeneracji zużytych mas formierskich – technologia BAT w odlewniach,	Przedsiębiorstwo MAX- Zakład Odlewni w Nysie	-2009	4 300	-	-	4 300-	-	Środki własne
		12. Modernizacja i reorganizacja wydziału i oczyszczalni	Przedsiębiorstwo MAX- Zakład Odlewni w Nysie	-2009	3 000	-	-	3 000	-	Środki własne
		13. Filtracja żeliwiaków polegająca na wymianie systemu odpylania i filtracji żeliwiaków realizujący procesy wytopu żeliwa	Przedsiębiorstwo MAX- Zakład Odlewni w Nysie	-2010	4 800	-	-	-	4 800	Środki własne
		• Przemysł mineralny – hermetyzacja procesów technologicznych, realizacja urządzeń ochrony powietrza atmosferycznego, zmiana nośników energetycznych, w tym:	podmioty gospodarcze							
		14. Wymiana elektrofiltrów młyna cementu 2	Górażdże Cement S.A. w Choruli	2009-2009	500	-	-	500	-	Środki własne FS
		15. obudowa hali klinkieru, żużla, węgla	Cementownia „Odra” S.A. w Opolu	2007-2009	1 900	800	600	500		Środki własne
		16. Wymiana filtrów na młynach cementu 1 i 2	Cementownia „Odra” S.A. w Opolu	2007-2007	400	400 000	-	-	-	kredyt
		17.Modernizacja filtrów na nasypach cementu luzem 3 i 4	Cementownia „Odra” S.A. w Opolu	2007-2008	100	50 000	50 000	-	-	Środki własne
		18. Budowa filtrów na suszarniach żużla	Cementownia „Odra” S.A. w Opolu	2008-2009	600	300 000	300 000	-	-	kredyt
		19. Współspalanie paliw alternatywnych	Cementownia „Odra” S.A. w Opolu	2009-2010	1 200	0	0	500 000	700 000	kredyt

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym:				
						2007	2008	2009		2010
		20. Wymiana starych odpylaczy	Lhoist OPOLWAPw TarnowieOpolskim	2007-2010	1 400	200	450	300	450	Środki własne
		<ul style="list-style-type: none"> Przemysł chemiczny – budowa oraz modernizacja ciągów technologicznych, hermetyzacja procesów, realizacja urządzeń ochrony powietrza atmosferycznego w dostosowaniu do BAT, w tym: 	podmioty gospodarcze							
		21. Redukcja podtlenku azotanu instalacji TK IV	Zakłady Azotowe „Kędzierzyn” S.A. w Kędzierzynie – Koźlu	2007- 2007	170	170	-	-	-	Środki własne FS
		21. Budowa nowej instalacji Kwas Azotowy – TK V- redukcja tlenków azotu	Zakłady Azotowe „Kędzierzyn” S.A. w Kędzierzynie – Koźlu	-2010	240 000	15 695	80 186	123 290	19 088	Środki własne NFOŚiGW Kredyt komercyjny
		22. Budowa nowej nowoczesnej baterii koksowniczej nr 12	Zakłady Koksownicze Zdieszowice	-2009	179 700	4 390	9 185			Środki własne NFOŚiGW
		23. Budowa instalacji recyklingu kwasu siarkowego – zmniejszenie emisji SO ₂	Petrochemia – Blachownia S.A. w Kędzierzynie – Koźlu	2009-2009	38 000	3 780	26 460	7 760	-	Środki własne FS
		24. Połączenie odpowietrzeń punktu rozładunku cystern zbiornika magazynowego acetonu poprzez wahadło gazowe (spełnieni techniki Bat – zgodnie z pozwoleniem zintegrowanym)	PCC SYNTEZA S.A. w Kędzierzynie- Koźlu	2007- 2010	100 000	-	-	-	100 000	Środki własne FS
		<ul style="list-style-type: none"> przemysł rolno – spożywczy i hodowla zwierząt – zmiana nośnika energetycznego, modernizacja i hermetyzacja ciągów technologicznych, w tym: 	Podmioty gospodarcze							

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym:				
						2007	2008	2009		2010
		25. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez zmianę sposobu ogrzewania kurników (gazem propan) w Fermie Drobiu w Grodzcu	Animex Zakłady Drobiarskie S.A. Opole	-2010	250				250	Środki własne
4.	Realizacja obwodnic i obejść drogowych na najbardziej obciążonych szlakach komunikacyjnych.	1. Budowa obwodnic i obejść drogowych na drogach krajowych, w tym:								
		- południowa miasta Kędzierzyn – Koźle,	GDDK i A	2008 – 2010	164 800		26 000	69400	69400	Środki własne, Budżet państwa
		- wsi Poborszów w ciągu drogi krajowej nr 45	GDD Ki A	- 2007	31 321	31 321	-	-	-	Krajowy Fundusz Drogowy
		- Obwodnica Prudnika w ciągu drogi krajowej nr 41 (III etap)	GDDK i A	2009-2010	43 280	-	-	21 640	21 640	Budżet państwa
		- Obwodnica Myśliny w ciągu drogi nr 46	GDDK i A	2008-2009	45 300	-	26 000	19 300	-	Budżet państwa
		- Obwodnica Bąkowa w ciągu drogi nr 11	GDDK i A	2009-2010	45 380	-	-	15 127	30 253	Budżet państwa
		- Obwodnica Nysy w ciągu drogi nr 46/41	GDDK i A	2010-2011	120 000	-	-	-	60 000	Budżet państwa
		- Obwodnica Niemodlina w ciągu drogi nr 46	GDDK i A	2010-2011	51 660	-	-	-	25 830	Budżet państwa
		- Obwodnica Olesna w ciągu drogi nr 11	GDDK i A	2010-2012	476 720	-	-	-	158 907	Budżet państwa
		- Obwodnica Głogówka w ciągu drogi nr 40	GDDK i A	2010-2011	47 900	-	-	-	23 950	Budżet państwa
		- Obwodnica Praszki w ciągu drogi nr 42	GDDK i A	2010-2011	31 830	-	-	-	15 915	Budżet państwa
		2. Budowa wiaduktu w ciągu drogi krajowej nr 46 na obwodnicy miasta Dobrodzień (III etap)	GDDK i A	-2007	5 843	5843	-	-	-	Budżet państwa
		3. Budowa mostu na rzece Mała Panew na drodze krajowej nr 46 w Ozimku	GDDK i A	-2007	5 200	5200				Budżet państwa
		4. Przebudowa dróg krajowych nr 11, 38, 39, 41, 42, 43,45, 46, 94,	GDDK i A	2007- 2009	346 315					Budżet państwa
		4. Remont nawierzchni dróg krajowych nr 39, 40, 45,46,	GDDK i A	2007-2010	304 425					

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym:				
						2007	2008	2009		2010
		5. Modernizacja dróg oraz budowa obwodnic i obejść drogowych na drogach wojewódzkich, w tym:	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu						Środki własne EFRR	
		- Budowa obwodnicy miasta Grodków w ciągu drogi wojewódzkiej nr 401	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu	2009 - 2010	48 435	-	-	24 217		24 218
		- Przebudowa dogi nr 401 na odcinku Grodków – Chróścina	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu	2010 - 2012	32 987	-	-	-		16 493
		- Przebudowa dogi nr 401 na odcinku Chróścina- Pakosławice	Zarząd Dróg Wojewódzkich	2011-2012	28 863	-				
		- Budowa obejścia miasta Prószków na odcinku Prószków -Zimnice	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu	2009-2010	43 285	-	-	19 478		23 807
		- modernizacja drogi nr 454 Opole – Namysłów	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu	2007 - 2010	45 000					
		- modernizacja drogi nr 901 Olesno – Gliwice	Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu	2007 - 2010	45 000					
6.	Zmiany w organizacji ruchu komunikacyjnego na terenach miejskich.	<i>Opole, Kędzierzyn – Koźle, Strzelce Opolskie, Nysa, Praszka, Gorzów Śląski, Brzeg, Dobrodzień</i>	<i>zarządy dróg</i>	<i>2007 - 2010</i>	-	-	-	-		-
7.	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza ze spalania paliw sektorze produkcyjnym.	<i>Modernizacja technologiczna i zmiana nośników energii w zakładowych kotłowniach i ciepłowniach (< 50 MW_t), w tym:</i>	<i>podmioty gospodarcze</i>							
		- <i>Fabryka Maszyn i Urządzeń „Famak” S.A. w Kluczborku</i>		<i>2007- 2010</i>	<i>1 350</i>					<i>Środki własne</i>
		- <i>Kopalnia Piasku „Kotlarnia” w Kotlarni</i>		<i>2007- 2010</i>	<i>450</i>					<i>Środki własne ERRR</i>
		- <i>Cukrownia „Cerekiew” w Ciężkowicach</i>		<i>2007- 2010</i>	<i>5 000</i>					<i>Środki własne WFOŚiGW NFOŚiGW EFRR</i>

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym:				
						2007	2008	2009		2010
8.	Likwidacja lokalnych kotłowni i podłączenie do zbiorczej sieci ciepłej.	Likwidacja lokalnych kotłowni i podłączenie do zbiorczej sieci ciepłej na terenie miast: Opole, Namysłów, Kluczbork, Strzelce Opolskie (kontynuacja)	podmioty gospodarcze, samorządy lokalne	2007- 2010					Środki własne	
9.	Wprowadzanie niskoemisyjnych nośników energetycznych w gospodarce komunalnej.	Zamiana stosowanego nośnika energetycznego, niskoemisyjnego na terenie gmin: Głubczyce, Bierawa, Grodków, Kluczbork, Wołczyn, Głogówek, Nysa, Lewin Brzeski, Byczyna, Krapkowice, Prudnik, Głucholazy, Strzelce Opolskie (kontynuacja)	podmioty gospodarcze, samorządy lokalne	2007-2010 kontynuacja					Środki własne	
10.	Ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń sektora komunalnego.	Likwidacja niskiej emisji z podłączeniem do zbiorczych systemów grzewczych w Kluczborku, Brzegu, Byczynie, Strzelcach Opolskich, Opolu, Głubczycach, Grodkowie, Wołczynie, Głogówku, Nysie, Lewinie Brzeskim, Krapkowicach, Prudniku, Głucholazach, Strzelcach Opolskich i Namysłowie(kontynuacja)	podmioty gospodarcze, samorządy lokalne	2007- 2010					Środki własne WFOŚiGW	
11.	Modernizacja kotłowni, termomodernizacja obiektów i zamiana nośnika energetycznego w obiektach służby zdrowia, kultury i sztuki, w tym:	Zmiana systemu ogrzewania, - modernizacja i termomodernizacja budynku Szpitala w Kup (kontynuacja z 2006 r.), termomodernizacja budynku z wymianą kotłów węglowych na gazowe, montaż kolektorów słonecznych, docieplenie dachu w ZOL w Głucholazach	SP Zespół Szpitali Pulmonolog.- Reumatologicznych z/s w KUP, ZOL Głucholazy	2007-2008	ok. 2 650				Środki własne WFOŚiGW NFOŚiGW	
		Termomodernizacja i modernizacja obiektów szpitalnych B,C,E,H,G,K,i J i budynków pomocniczych w WCM w Opolu, Aleja Witosa	PS ZOZ WCM Opole	2007-2010	5020				Środki własne WFOŚiGW NFOŚiGW	

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym:				
						2007	2008	2009		2010
		Termomodernizacja budynku pulmonologii, budynku oddziału zakaźnego, bud. starej apteki, wykonanie baterii kolektorów słonecznych, budowa kotłowni gazowej o mocy 2,5 MW w Szpitalu Wojewódzkim w Opolu	Szpital Wojewódzki w Opolu	2007-2008	8 234					Środki własne WFOŚiGW NFOŚiGW Ekofundusz
		Termomodernizacje obiektów w Opolskim Centrum Onkologii w Opolu,	SP ZOZ OCO w Opolu	2008-2009	1 000		450	550		Środki własne WFOŚiGW
		Termomodernizacja obiektów szpitalnych w Branicach, pawilon B, pawilon K, pawilon D, Pawilon C	SW. Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Branicach	2007-2010	8 530					Środki własne WFOŚiGW
		Modernizacja systemu energetycznego spalania z zastosowaniem biomasy (zastosowania kotła na biomasę, cz. wymiana ciepłociągów, urządzeń odpylających, modernizacja węzłów cieplnych)	SW. Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Branicach	2008-2009	2 600					Ekofundusz, NFOŚiGW, środki własne
		Zmiana nośnika energetycznego w obiektach leczniczych w Woskowicach. Modernizacja sieci i budowa kotłowni w oparciu o pompy ciepła	Ośrodek Lecznictwa Odwykowego Woskowice Małe.	2009- 2010	900					Środki własne
		Termomodernizacja obiektu w OCRM w Opolu, wymiana pojazdów na spełniające wymogi norm EURO 1 i EURO 2	Opolskie Centrum Ratownictwa Medycznego	2008-2009	1 851					środki własne WFOŚiGW, EFRR
		Termomodernizacja budynku hotelu, wymiana okien w kaplicy, wykonanie przegród termoizolacyjnych składu odpadów medycznych w Wojewódzkim Specjalistycznym Zespole Neuropsychiatrycznym w Opolu	Wojewódzki Specjalist. Zespół Neuropsychiatryczny im. św. Jadwigi w Opolu	-2007	1 278					środki własne

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym:				
						2007	2008	2009		2010
		Modernizacja instalacji co w obrębie węzłów ciepłych w budynku głównym i budynku Pawilonu Psychiatrycznego modernizacja zasilania agregatu prądotwórczego, modernizacja instalacji co. w budynku Hotelu	Wojewódzki Specjalist. Zespół Neuropsychiatryczny w Opolu	2007-2008	2 064					środki własne
		Modernizacja systemu wentylacji i klimatyzacji w Teatrze im. J. Kochanowskiego w Opolu, - modernizacja systemu wentylacji, ze stworzeniem klimatyzacji i automatyki, zarządzania systemem, w oparciu o energooszczędną koncepcję wykorzystującą do chłodzenia wodę technologiczną z ujęć rzeki Odry	Teatr im. Jana Kochanowskiego w Opolu	2007- 2010	3 193	-	150	1 500	1 500	środki własne EFRR
		Dokończenie modernizacji formy zewnętrznej Filharmonii Opolskiej W ramach inwestycji rozbudowane i przebudowane będą instalacje wewnętrzne w tym:co, elektryczna, wentylacji grawitacyjnej i mechanicznej klimatyzacji itp.	Filharmonia Opolska im. Józefa Elsnera w Opolu	2008-2010	b.d.					Środki własne EFRR
		Zabudowa odkrytego tarasu zabytkowego budynku w Opolu szklanym zadaszeniem oraz zainstalowanie systemu wentylacyjno-klimatyzacyjnego. Orzedsięwzięcie zakończy proces termomodernizacji budynku rozpoczętej w 2006 r.	Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łąbinowicach-Opolu	2008-2009	1 780					środki własne EFRR

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym:				
						2007	2008	2009		2010
		Wymiana ogrzewania węglowego na gazowe (piec) w budynku nr 1, wprowadzenie nowego pieca gazowego do ogrzewania budynków nr 2 i 3, wykonanie nowej instalacji co. oraz wykonanie termomodernizacji ostatniej kondygnacji i dachu. Likwidacja starego pieca gazowego oraz wykonanie nowej instalacji co w budynku nr 3	Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu	2007-2008	29 005	19 600	9 405			Środki własne EFRR Środki Ministrestwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
		<i>Termomodernizacja obiektów szkolnych w Tarnowie Op.</i>	<i>Gmina Tarnów Op.</i>	<i>2008 - 2009</i>	<i>2 000</i>	<i>-</i>	<i>1 000</i>	<i>780</i>		<i>środki własne</i>
		<i>Termomodernizacja budynków szkoły w Tułowicach, Zębowicach, Radawie Żytniowie, Jaworznie, Rudnikach oraz ośrodka zdrowia w Rudnikach OSiR w Rudnikach.</i>	<i>Gminy</i>	<i>2008-2009</i>	<i>6 240</i>					<i>Środki własne</i>
		<i>Termomodernizacja budynku szkoły w Strzelcach Opolskich, Szemrowicach, Kietrzu, GZLO w Kietrzu</i>	<i>Gminy</i>	<i>2008-2009</i>	<i>7 750</i>					<i>Środki własne</i>
		<i>Termomodernizacja obiektów szkolnych z przebudową kotłowni, termomodernizacja budynku przedszkola, z przebudową kotłowni w Gorzowie Śl., budynku przedszkola w Kozłowicach,</i>	<i>Gmina Gorzów Śl.</i>	<i>200-2010</i>	<i>730</i>					<i>Środki własne</i>
		<i>Termomodernizacja budynków Urzędu Gminy, PSP w Pokoju, przedszkola, GOK, szkoły podstawowej w Pokoju</i>	<i>Gmina Pokój</i>	<i>2007-2009</i>	<i>1 440</i>					<i>Środki własne</i>
12.	Modernizacja i hermetyzacja procesów technologicznych oraz zastosowanie instalacji ochronnych	<i>Modernizacja linii i stanowisk technologicznych w tym: - Cukrowni „Cerekiew” w Ciężkowicach - kontynuacja</i>	<i>podmioty gospodarcze</i>	<i>2007- 2010</i>	<i>3 000</i>					<i>Środki własne</i>

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym:				
						2007	2008	2009		2010
13.	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń lotnych związków organicznych (LZO) powstających w wyniku magazynowania benzyn oraz ich dystrybucji oraz ze stosowania rozpuszczalników organicznych.	<i>Modernizacja punktów przeładunku i dystrybucji paliw, w tym:</i> - w Kopalni Piasku „Kotlarnia” w Kotlarni	<i>podmioty gospodarcze</i>	2007- 2010	600					Środki własne
		<i>Modernizacja stacji paliw, w tym:</i> - PKN Orlen w Ozimku, Kluczborku, Prudniku, Głogówku, Niemodlinie, Opolu - kontynuacja - Top Farms Głubczyce, sp. o.o.	<i>podmioty gospodarcze</i>	2007- 2010	360					Środki własne EFRR, Środki własne ERRF,
14.	Ograniczenie emisji metali ciężkich do powietrza oraz trwałych zanieczyszczeń organicznych (TZO - WWA, dioksyn PCDD, furanów PCDF, PCB i HCB) do środowiska	<i>Redukcja metali ciężkich poprzez wprowadzenie wysokosprawnych systemów odpylających w przemyśle (kontynuacja)</i>	<i>podmioty gospodarcze</i>	2007-2010						
		<i>Redukcja emisji TZO do powietrza atmosferycznego- kontynuacja</i>	<i>podmioty gospodarcze</i>	2007 - 2010						własne WFOŚiGW ERRR,
15.	Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym.	<i>Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do powietrza atmosferycznego (CO₂, CH₄, N₂O, SF₆) w:</i> - produkcji energii - przemyśle - transporcie - rolnictwie	<i>podmioty gospodarcze, Krajowy Program Redukcji Emisji</i>	2005 - 2012						<i>podmioty gospodarcze, budżet państwa</i>
		Nadzór nad monitorowaniem emisji i opracowywaniem rocznych raportów po wprowadzenie handlu uprawnieniami do emisji (w szczególności CO ₂ oraz SO ₂), zasad wspólnych przedsięwzięć (JI), mechanizm czystego rozwoju (CDM) oraz systemów „zielonych certyfikatów” i „zielonych podatków”.	WIOŚ, Marszałek, podmioty gospodarcze,	2005 - 2012						Budżet państwa, środki własne podmiotów gospodarczych

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania
					Całkowity koszt	w tym:			
						2007	2008	2009	
16.	Tworzenie warunków do wprowadzania i upowszechniania w gospodarce systemów zarządzania środowiskowego i przeglądów ekologicznych oraz przeciwdziałanie zmianom klimatycznym.	<i>Dobrowolne uczestnictwo przedsiębiorstw w systemach zarządzania środowiskowego (EMAS, ISO 14 000 i 9 000, ruch czystszej produkcji).</i>	<i>podmioty gospodarcze</i>	<i>zadanie ciągłe</i>					<i>własne</i>
Razem koszty na ochronę powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu na lata 2007-2010					2 620 814 tys. PLN, w tym pozainwestycyjne – 3 365 inwestycyjne – 2 617 449				

1.10. OCHRONA PRZED HAŁASEM

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym:				
						2007	2008	2009		2010
1.	Podjęcie i systematyczne wykonywanie podstawowych badań pomiarowych, zgodnie z obowiązującymi metodami referencyjnymi, celem określenia stanu wyjściowego i ustalenia bezwzględnych wartości zagrożenia hałasem komunikacyjnym i przemysłowym [L_{eq} w dB(A)].	Wykonanie pomiarów natężenia hałasu według obowiązującej metodyki referencyjnej i założenie bazy danych na poziomie starostw, w tym: 1. Przeprowadzenie szkolenia dla pracowników starostw powiatowych tj. kierowników wydziałów właściwych w sprawach ochrony środowiska i pracowników odpowiedzialnych za ochronę przed hałasem, w zakresie wymagań metodyk referencyjnych; 2. Prezentacja przykładowej bazy danych i określenie sposobów pozyskiwania wyników pomiarów natężenia hałasu	Starosta, Prezydent, Wójt, zarządcy dróg i linii kolejowych oraz innych obiektów	2007-2011	850		250	300	300	Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, środki budżetowe jednostek samorządu terytorialnego, środki jednostek zarządzających drogami, liniami kolejowymi i innymi przedsiębiorstwami
2.	Utworzenie programu działań w zakresie dostosowania poziomu hałasu do dopuszczalnego	1. Zakwalifikowanie obiektów i terenów, których dotyczy powinien program działań, 2. Opracowanie programu działań zgodnego z wytycznymi MŚ 3. Uchwalenie programu działań przez radę powiatu	Powiaty	2009 - 2011						
		4. ograniczenie emisji hałasu i pyłu poprzez modernizację klimatyzacji kurników	Ferma Drobiu w Groźcu Ferma Drobiu w Michałównku	2008 2008	10 10		10 10			Środki własne Środki własne

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym:				
						2007	2008	2009		2010
		5. Zmiana technologii wykonania komory iglicy z przekuwania na młocie pneumatycznym na wykonanie na prasie	Koltram Sp. z o.o. w Zawadzkiem	2007	4 000					Środki własne WFOŚiGW
3.	Opracowanie mapy akustycznej powiatów	1. Opracowanie mapy akustycznej powiatu na podstawie zebranych wcześniej danych tj: a. wyników pomiarów własnych, b. map akustycznych przekazanych przez zarządców dróg, i linii kolejowych, lotnisk*	Powiaty zarządcy dróg i linii kolejowych oraz innych obiektów	2007-2011						
4.	Doskonalenie istniejących i kształtowanie nowych mechanizmów i procedur administracyjnych, na poziomie lokalnym i regionalnym, umożliwiających zapobieganie rozszerzaniu obszarów i powiększaniu wielkości populacji zagrożonych hałasem	Przeprowadzenie szkoleń i opracowanie przewodników dobrej praktyki do stosowania przez jednostki samorządowe wszystkich szczebli na terenie województwa opolskiego	Marszałek, Starosta, Wojewódzka Komisja Ocen Oddziaływania na Środowisko, Liga Walki z Hałasem, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska,	2007 – 2010	150					fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, budżet jednostek samorządu terytorialnego
5.	Podjęcie działań organizacyjnych umożliwiających rozpoczęcie i kontynuowanie wieloletnich prac nad sporządzeniem i systematyczną aktualizacją map akustycznych.	1. Opracowanie wzoru dobrej praktyki na przykładzie wybranego starostwa, w postaci mapy akustycznej dla całego lub części starostwa 2. Przeprowadzenie szkolenia dla pozostałych starostw.	Starosta, Prezydent	2008 – 2011	600					fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, budżet jednostek samorządu terytorialnego

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym:				
						2007	2008	2009		2010
6.	Podjęcie działań organizacyjnych umożliwiających rozpoczęcie prac nad określeniem konkretnych zadań inwestycyjnych zmierzających do minimalizacji oddziaływań akustycznych, i ograniczenia wielkości populacji zagrożonej nadmiernym hałasem, a których konieczność wykonania została wcześniej udokumentowana w treści map akustycznych	<p>Opracowanie programów ochrony przed hałasem i uchwalenie ich przez właściwe rady, w tym:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie wzoru dobrej praktyki na przykładzie wybranej gminy, w postaci programu ochrony przed hałasem dla całej gminy lub jej części 2. Przeprowadzenie szkolenia dla pozostałych jednostek samorządu terytorialnego. 3. Uwzględnienie potrzeb w zakresie ochrony przed hałasem w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w celu zapewnienia warunków do utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska 	Starosta, Prezydent, Wójt, Marszałek, Wojewoda	2007 - 2011	1 000					fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, budżet jednostek samorządu terytorialnego

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym:				
						2007	2008	2009		2010
7.	<p>Analiza, ocena i raportowanie jakości sporządzanych dokumentów publicznych zawierających treści związane z ochroną przed hałasem (w szczególności: planów zagospodarowania przestrzennego, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, opracowań ekofizjograficznych, programów ochrony zdrowia itp.);</p> <ul style="list-style-type: none"> • wdrożenie niezbędnych zmian do stosowanych procedur administracyjnych oraz wymiana informacji pomiędzy różnymi poziomami zarządzania • organizowanie warsztatów tematycznych z udziałem reprezentantów wszystkich poziomów zarządzania 	<p>1. Opracowanie i wydanie do stosowania we wszystkich jednostkach samorządowych województwa opolskiego przewodnika dobrej praktyki;</p> <p>2. Organizacja szkoleń w celu wdrożenia koordynacji działań pomiędzy jednostkami administracji samorządowej na poziomie gminy, starostwa i województwa</p>	<p>Wojewódzka Komisja Ocen Oddziaływania na Środowisko; jednostki dydaktyczno-naukowe, biura konsultingowe,</p>	2007 - 2011	200					WFOŚiGW,

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym:				
						2007	2008	2009		2010
8.	Podjęcie prac nad ustaleniem formuły formalnej [prawno-administracyjnej] i organizacyjnej [właściwości] w zakresie monitorowania stanu realizacji programu ochrony środowiska	1. Przygotowanie raportu o wykorzystaniu planów zagospodarowania przestrzennego, jako instrumentu w realizacji ochrony środowiska przed hałasem 2. Analiza ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie ustalania standardów akustycznych w postępowaniu decyzyjnym; 3. Prowadzenie okresowych pomiarów sprawdzających tendencje zmian na drogach o dużej dynamice zmienności natężenia ruchu	samorząd gminny, Zarząd Województwa, Starostwo	2007 – 2014	100					fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, budżet jednostek samorządu terytorialnego
				2008	100					
				2007 - 2014	300					
Razem koszty na ochronę przed hałasem na lata					7 220 tys. PLN, w tym pozainwestycyjne – 3 200 inwestycyjne – 4 020					

Inwentaryzacja ... – zadanie koordynowane

Inwestycje drogowe zostały ujęte w rozdziale 1.9. Ochrona powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu

1.11. GOSPODARKA ODPADAMI – UJĘTA W PLANIE GOSDPODARKI ODPADAMI WOJWÓDZTWA OPOLSKIEGO

1.11. POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
1.	Zapobieganie ryzyku i likwidacja poważnych awarii i ich skutków – działania pozainwestycyjne.	<i>Wyposażenie specjalistyczne systemu służb ratownictwa ekologicznego – usuwanie skutków zdarzeń w przypadku nie ustalenia sprawy</i>	<i>Oddział Wojewódzki Związku Ochońniczych Straży Pożarnych RP</i>	<i>2008</i>	<i>600</i>		<i>600</i>			<i>Środki własne WFOŚiGW</i>
		<i>Rozbudowa systemu usuwania skutków awarii przemysłowych i katastrof naturalnych – zakup ciężkich ciężkich samochodów gaśniczych, podnośników, paneli kontenerowych</i>	<i>Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Opolu</i>	<i>2008 - 2013</i>	<i>8 000</i>					<i>Środki własne WFOŚiGW FS</i>
		<i>Prowadzenie rejestru poważnych awarii przemysłowych.</i>	<i>WIOŚ</i>	<i>Praca ciągła</i>						<i>budżet</i>
2.	Zapobieganie ryzyku wystąpienia awarii przemysłowych – działania inwestycyjne, w tym na terenie zakładów.	<i>Zadania zostały ujęte w rozdziałach 1.8 i 1.9</i>								
3.	Ograniczenie zagrożeń związanych z transportem towarów niebezpiecznych.	<i>Organizacja systemu podnoszenia kwalifikacji zawodowych przewoźników towarów niebezpiecznych.</i>	<i>przedsiębiorstwa WIOŚ Marszałek</i>	<i>Praca ciągła</i>						<i>Środki własne</i>
4.	Edukacja społeczna o zagrożeniach i zachowaniu na wypadek poważnych awarii przemysłowych i transportowych.	<i>Realizacja programu informowania społeczeństwa o poważnych awariach przemysłowych – dostęp do informacji o środowisku.</i>	<i>Regionalne Centrum Bezpieczeństwa Ekologicznego.</i>	<i>2007-2010</i>						<i>budżet państwa</i>
Razem koszty na poważne awarie przemysłowe na lata 2007-2010					8 600 tys. PLN, w tym pozainwestycyjne – 8 600 inwestycyjne – 0					

Inwentaryzacja ... – zadanie koordynowane

1.12. BEZPIECZEŃSTWO CHEMICZNE I BIOLOGICZNE

Lp.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszt w tys. PLN				Źródła finansowania
					Całkowity koszt	2007	2008	2009	
1.	Stworzenie sprawnego systemu nadzoru i kontroli GMO oraz substancji i preparatów chemicznych.	Utworzenie (doposażenie) laboratoriów referencyjnych ds. GMO i bezpieczeństwa chemicznego.	Wojewoda, WSSE, Biuro ds. Substancji i Preparatów Chemicznych	2007-2008					Budżet państwa
		Wprowadzenie zasad dobrej praktyki laboratoryjnej w laboratoriach uczestniczących w systemie produkcji i użytkowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych oraz GMO.	Wojewoda, WSSE	2007 - 2010					Budżet państwa
		Prowadzenie rejestru rodzajów, ilości i miejsc występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.	Wojewoda	Praca ciągła					Budżet państwa
		<i>Opracowanie planów postępowania na wypadek awarii powodujących niekontrolowane rozprzestrzenianie się GMO zagrażających zdrowiu ludzi lub środowiska.</i>	<i>podmioty gospodarcze</i>						<i>Środki własne</i>
2.	Kształcenie kadr i administracji publicznej w zakresie bezpieczeństwa biologicznego i chemicznego.	Doskonalenie kadr nadzoru w zakresie kontroli GMO i bezpieczeństwa chemicznego.	Wojewoda, WSSE, WIOŚ, PIH, PSP	2007 - 2008					Budżet państwa
1.	Powszechna informacja w zakresie biotechnologii, substancji i preparatów chemicznych, bezpieczeństwa biologicznego i chemicznego.	<i>Informacja (internet, poradniki, broszury) o zagrożeniach stwarzanych przez niebezpieczne substancje i preparaty chemiczne oraz GMO</i>	<i>Biuro ds. Substancji i Preparatów Chemicznych</i>	<i>Praca ciągła</i>					<i>Budżet państwa</i>
		Dostęp do informacji o GMO i zagrożeniach chemicznych (w tym do rejestrów uwalniania i transportu substancji PRTR).	Wojewoda	Praca ciągła					Budżet państwa

Inwentaryzacja ... – zadanie koordynowane

1.14. EDUKACJA EKOLOGICZNA I DOSTĘP DO INFORMACJI

L.p.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszty w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
1.	Realizacja szkoleń, kursów, popularyzatorskich podnoszących świadomość ekologiczną, wydawnictw, konkursów, akcji społeczeństwa	1. Przeprowadzenie kursów i wyjazdów studyjnych: rolnictwa ekologicznego i agroekologicznego	WODR	Praca ciągła					Srodki własne	
		2. Szkolenia dla rolników, samorządów, nauczycieli, doradców w zakresie Dobrej Praktyki Rolniczej, programów rolno-środowiskowych, zagrożeń środowiska, bioróżnorodności itp.	WODR Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Opolu	Praca ciągła					Srodki własne	
		3. Wydanie instrukcji, broszur, ulotek, folderów, przewodników, map, filmów DVD	WODR ZOPK gminy	2007-2010	200	50	50	50	50	Srodki własne Budżet państwa WFOŚiGW PFOŚiGW GFOŚ Ekofundusz
		4. Organizacja konkursów, olimpiad, warsztatów, seminariów, wycieczek, spływów kajakowych, obchodów Dni Ziemi, Dni Bociana itp.	WODR WFOŚiGW ZOPK	Praca ciągła						Srodki własne WFOŚiGW
		5. Organizacja jarmarków, pikników itp. z prezentacją zdrowej żywności, lekcji dla szkół	Muzeum Wsi Opolskiej	cyklicznie						Srodki własne WFOŚiGW
		6. Akcja edukacyjno-informacyjna „Dbamy wspólnie o nasze środowisko”	Gmina Pokój	2008	24		24			Srodki własne WFOŚiGW
		7. Edukacja pracowników w zakresie ochrony środowiska	SP ZOZ Opols. Centrum Onkologii im. Prof.T.Koszarowskiego w Opolu	2007-2010	40	10	10	10	10	Srodki własne WFOŚiGW
3.	Rozwój infrastruktury turystyczno-dydaktycznej	1. Utworzenie Regionalnego Centrum Edukacji Ekologicznej (modernizacja siedziby Zespołu Opolskich Parków Krajobrazowych wraz z otoczeniem w Ładzy)	Gmina Pokój ZOPK	2008-2009	2 582		2 582		WFOŚiGW PFOŚiGW EFRR	

L.p.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszty w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
		2. Realizacja ścieżki dydaktycznej k/Karłowic w Stobrawskim Parku Krajobrazowym	ZOPK	2008-2009	5		5			Środki własne
		3. Realizacja ścieżek dydaktycznych, szlaków pieszych, rowerowych, konnych	Gminy Organizacje pozarządowe Samorządowe jednostki organizacyjne	Praca ciągła						Środki własne WFOŚiGW Ekofundusz EFRR EFR
		4. Utworzenie ogródka dydaktycznego prezentującego różnego typu zbiorowiska roślinne	ZOPK	2009-2010	250			100	150	Środki własne WFOŚiGW Ekofundusz EFRR
		4. Uzupełnienie i utrzymanie zagospodarowania turystycznego w Opolskich Parkach Krajobrazowych	ZOPK Gminy Nadleśnictwa	Praca ciągła						Środki własne Nadleśnictwa PUP, WFOŚiGW
4.	Realizacja cyklicznych prezentacji o treściach przyrodniczych w ramach publicznych środków przekazu oraz instytucji kultury i wypoczynku	Opracowanie koncepcji utworzenia ekspozycji stałej przyrodniczo-dydaktycznej w siedzibie ZOPK w Ładzy	ZOPK	2007	3	3				Środki własne WFOŚiGW EFRR
		Realizacja koncepcji		2008-2009	100		50	50		
		Realizacja artykułów i programów edukacyjnych o przyrodzie i środowisku Opolszczyzny	Gazety lokalne Radio Opole TV Opole	Praca ciągła						
5.	Utworzenie w urzędach administracji publicznej systemu udostępniania informacji o środowisku	Wdrażanie Opolskiego Systemu Informacji Przestrzennej	Marszałek	Praca ciągła						Środki własne
		Udostępnianie informacji o środowisku i działaniach proekologicznych w województwie	Marszałek WIOŚ	Praca ciągła						Środki własne
		Wdrożenie publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie	Starostwo Gmina	2003-2004						Środki własne
Razem koszty na edukację ekologiczną na lata 2007-2010					3 204 tys. PLN, w tym pozainwestycyjne – 622 inwestycyjne – 2 582					

Wytyczanie – zadanie koordynowane, gminne, powiatowe

1.15. EKOLOGIZACJA POLITYK SEKTOROWYCH I PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

L.p.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszty w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
1.	Zharmonizowanie celów rozwoju gospodarczego i społecznego z celami ochrony środowiska	Stworzenie podstaw do ekologizacji strategii, planów, programów i polityk rozwoju regionalnego – sporządzenie „Opracowania ekofizjograficznego województwa opolskiego”	marszałek	2007					Środki własne WFOŚiGW	
		Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego	Marszałek	2008-2009					Środki własne	
		Opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego gmin	gminy	Praca ciągła						
		Przeprowadzenie postępowania w sprawie tzw. „strategicznej oceny oddziaływania na środowisko” dla dokumentów strategicznych województwa, w tym planu zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego	marszałek	2008-2009					Środki własne	

Wytyczanie – zadanie koordynowane, gminne, powiatowe

1.16. MONITRING ŚRODOWISKA

L.p.	Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostka realizująca	Termin realizacji	Koszty w tys. PLN				Źródła finansowania	
					Całkowity koszt	w tym				
						2007	2008	2009		2010
1.	Rozwój monitoringu	<i>Monitoring wód powierzchniowych, w tym wody płynące i zbiorniki zaporowe</i>	<i>WIOŚ Opole</i>	<i>2007–2010</i>	2 690	610	640	740	700	<i>Środki własne WFOŚiGW</i>
2.		<i>Monitoring wód podziemnych</i>	<i>WIOŚ Opole</i>	<i>2007–2010</i>	80	30	-	50	-	<i>Środki własne</i>
3.		<i>Monitoring powietrza:</i>	<i>WIOŚ Opole</i>	<i>2007–2010</i>		120	130	140	150	<i>WFOŚiGW</i>
		<i>- pomiary automatyczne (PM10, SO₂, NO₂, CO, benzen, ozon)</i>			540	330	350	370	390	<i>PFOŚiGW, Środki własne</i>
		<i>- pomiary manualne (PM10, As, Ni, Cd, B(a)P)</i>			1 440	150	155	160	170	
		<i>- pomiary pasywne (SO₂, NO₂, benzen)</i>			635					
4.		<i>Monitoring promieniowania elektromagnetycznego</i>	<i>WIOŚ Opole</i>	<i>2007–2010</i>	86	20	21	22	23	<i>PFOŚiGW, Środki własne</i>
5.	<i>Monitoring hałasu</i>	<i>WIOŚ Opole</i>	<i>2007–2010</i>	85	14	21	24	26	<i>PFOŚiGW, Środki własne</i>	
6.	<i>Oceny jakości poszczególnych komponentów środowiska</i>	<i>WIOŚ Opole</i>	<i>2007–2010</i>	-	-	-	-	-	<i>Środki własne</i>	
7.	<i>Publikacja o stanie środowiska w województwie opolskim</i>	<i>WIOŚ Opole</i>	<i>2007–2009</i>	67	32	-	35	-	<i>WFOŚiGW Środki własne</i>	
Razem koszty na poważne awarie przemysłowe na lata 2007-2010					5 623 tys. PLN, w tym pozainwestycyjne – 5 623 tys. PLN,					

Inwentaryzacja ... – zadanie koordynowane, gminne, powiatowe

2. Zarządzanie wojewódzkim programem ochrony środowiska

Zarządzanie programem powinno odbywać się z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju, w oparciu o instrumenty zarządzania, zgodnie z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających. Realizacja zarządzania programem powinna utożsamiać się z zarządzaniem środowiskiem, który realizuje przede wszystkim administracja rządowa dysponująca instrumentami prawnymi oraz samorząd województwa opracowujący wieloletni program ochrony środowiska. Oprócz szczebla wojewódzkiego, działania podejmowane są także w skali powiatu i gminy przez jednostki organizacyjne oraz podmioty gospodarcze korzystające ze środowiska.

2.1. Narzędzia i instrumenty realizacji programu

Wśród instrumentów zarządzania ochroną środowiska można wyróżnić przede wszystkim instrumenty prawne, ekonomiczno-finansowe, społeczne (edukacyjne i informacyjne) oraz organizacyjno-planistyczne.

2.1.1. Instrumenty prawne

Polskie prawo uwzględnia konieczność zrównoważonego rozwoju łączącego rozwój gospodarczy z ochroną i racjonalnym wykorzystaniem zasobów przyrody. Najistotniejsze przepisy prawne w tym względzie to:

- ustawa z 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska [Dz.U. 2006r. nr 129, poz. 902 z póź.zm.] wraz z przepisami wykonawczymi,
- ustawę z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody [Dz.U. nr 92, poz. 880] wraz z przepisami wykonawczymi,
- ustawa z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym [Dz.U. nr 80, poz. 717],
- ustawę z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne [Dz. U. 2005r. nr 228, poz 1947 z późniejszymi zmianami] wraz z przepisami wykonawczymi,
- ustawę z dnia 04 lutego 1994r. Prawo Geologiczne i Górnicze [Dz. U. 2005r. nr 228, poz 1947 z późniejszymi zmianami] wraz z przepisami wykonawczymi.

Do instrumentów prawnych należą przede wszystkim:

- pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji i energii, w tym pozwolenia zintegrowane,
- decyzje dotyczące korzystania ze środowiska przewidziane ustawowo,
- koncesje geologiczne,
- procedury planowania przestrzennego,
- procedury ocen oddziaływania na środowisko,
- obowiązkowe badania monitoringowe wprowadzone przez regulacje prawne.

Dla niniejszego Programu sporządzono Ponadto zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska Zarząd Województwa opiniuje powiatowe programy ochrony środowiska oraz gminne plany gospodarki odpadami.

2.1.2. Instrumenty ekonomiczno-finansowe

W zakresie tworzenia i nowych i ulepszania istniejących mechanizmów ekonomicznych program wykonawczy do polityki ekologicznej państwa przewiduje przede wszystkim:

- rozszerzenie listy wyrobów objętych opłatami produktowymi i opłatami depozytowymi oraz ustalenie szczegółowych zasad dysponowania wpływami z tych opłat,
- wprowadzenie ubezpieczeń ekologicznych od odpowiedzialności cywilnej za szkody spowodowane poważnymi awariami przemysłowymi i transportowymi,
- racjonalizację opłat za korzystanie ze środowiska oraz tworzenie warunków dla: zwiększenia powszechności opłat, regionalne różnicowanie wysokości stawek oraz szersze uwzględnianie w wielkości i strukturze opłat strat gospodarczych powodowanych zanieczyszczeniem środowiska

- tworzenie rynku uprawnień do emisji zanieczyszczeń (zbywalne pozwolenia)..

Do instrumentów finansowych należą:

- opłaty za korzystanie ze środowiska (za emisję zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wody powierzchniowej i podziemnej, za odprowadzanie ścieków i pobór wód, za składowanie odpadów),
- administracyjne kary pieniężne,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej i innych funduszy ekologicznych i unijnych oraz pomoc publiczna na ochronę środowiska w postaci preferencyjnych pożyczek i kredytów, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu państwa, zwolnień i ulg podatkowych,
- odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna.

Ponadto w najbliższych latach będą wdrażane przepisy UE zawarte w Dyrektywie 2004/35/EC w sprawie odpowiedzialności za zapobieganie i naprawę szkód w środowisku.

W oparciu o cele, priorytety i zadania wynikające z Wojewódzkiego programu ochrony środowiska Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej do dnia 30 listopada każdego roku uchwała na rok następny plan działalności wojewódzkiego funduszu, zgodnie z art.3 pkt 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska [Dz.U. 2006r. nr 129, poz. 902 z póź.zm.]

2.1.3. Instrumenty społeczno – edukacyjne i informacyjne

Instrumenty społeczne to przede wszystkim edukacja ekologiczna, dostęp do informacji o środowisku i włączanie obywateli i organizacji pozarządowych w procedury decyzyjne oraz szeroko pojęta współpraca – zarówno pomiędzy samorządem województwa i administracją rządową, samorządem różnych szczebli, między społeczeństwem i władzami (wojewódzkimi, powiatowymi i gminnymi), jak i władzami, a podmiotami gospodarczymi. Współpraca taka jest konieczna przy opracowywaniu i skutecznym wdrażaniu programów ochrony środowiska, w tym także niniejszego Programu.

Najważniejszym przepisem prawnym regulującym dostęp do informacji, rozpowszechnianie informacji oraz udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska [Dz.U. 2006r. nr 129, poz. 902 z póź.zm.]. Najważniejszym zadaniem, dla administracji rządowej i samorządów, który pozwoli na pełną realizację ustaleń powyższej ustawy, jest rozwój sprawnego systemu udostępniania i upowszechniania informacji. Konieczny jest utworzenie lub rozbudowa komputerowych baz danych o środowisku zarówno na szczeblu wojewódzkim, jak i powiatowym oraz gminnym.

Niniejszy Program jest szeroko konsultowany i udostępniony do konsultacji społecznych na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego, co pozwoli na włączenie się wszystkich zainteresowanych w proces tworzenia programu ochrony środowiska.

2.1.4. Instrumenty organizacyjno-planistyczne

Na poziomie wojewódzkim powyższymi instrumentami są przede wszystkim:

- strategia rozwoju województwa opolskiego, powstała jako podstawowy dokument opracowany przez samorząd województwa, określający najważniejsze cele i kierunki działań dla rozwoju gospodarczego i społecznego województwa, uszczegółowieniem strategii rozwoju województwa są strategii sektorowe – ważne z punktu widzenia ochrony środowiska to przede wszystkim: strategia rolnictwa i obszarów wiejskich, infrastruktury technicznej, leśnictwa i turystyki, przemysłu, małej retencji. Program ochrony środowiska jest również specyficznym dokumentem sektorowym.
- plan zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego, który określa i uszczegóławia cele i kierunki działań określone w strategii rozwoju województwa, a przede wszystkim stanowi on rozwinięcie problemów i kierunków działań poprzez umiejscowienie ich w przestrzeni.

W powyższych dokumentach strategicznych powinny się znaleźć zapisy odnośnie ochrony środowiska, najlepiej w postaci właściwego rozdziału. Według polityki ekologicznej państwa dokumenty strategiczne powinny być zintegrowane z wymaganiami ochrony środowiska. W Strategii województwa opolskiego oraz Regionalnym Programie Operacyjnym 2007-2013 zagadnienia ochrony środowiska, a nawet często do tej pory niedostrzegane problemy ochrony różnorodności biologicznej zostały w szerokim zakresie uwzględnione.

Na poziomie gminnym instrumentami organizacyjno-planistycznymi są przede wszystkim:

- strategia rozwoju gminy,
- gminny program ochrony środowiska,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Główne działania w ramach zarządzania środowiskiem i wdrażania Programu

Tabela nr 23

L.p.	Działania	Jednostka odpowiedzialna i współpracująca
Wdrażanie Programu		
	Wyznaczenie koordynatora	Zarząd województwa
	Opiniowanie programów powiatowych i gminnych planów gospodarki odpadami	Jednostki wdrażające Program
	Ocena wykonania Programu i przygotowanie raportu (2009r. i 2011r.)	
	Weryfikacja i aktualizacja Programu: aktualizacja harmonogramu rzeczowo-finansowego (2009r.) aktualizacja celów i kierunków działań (2011r.)	
	Wspieranie finansowe samorządów, zakładów, instytucji, organizacji wdrażających Program	WFOŚiGW Fundusze celowe Fundusze UE
Wdrażanie Programów niższego szczebla zgodnych z programem wojewódzkim		
	Opracowanie programów powiatowych i gminnych	Zarządy Miast/Gmin Zarządy Powiatów
Monitoring środowiska i wdrażania programu		
	Prowadzenie i rozwój monitoringu środowiska	WIOŚ RZGW WSSE Wojewoda
	Stały monitoring realizacji Programu	Marszałek
Edukacja ekologiczna		
	Rozwój różnych form edukacji ekologicznej propagujących programy oraz jego działania i cele, w szczególności zrealizowane	Samorządy Organizacje pozarządowe Wojewoda

3. Struktura zarządzania Programem

Zarząd Województwa zarządza wojewódzkim programem ochrony środowiska i częściowo jest jego wykonawcą. Zarząd Województwa co 4 lata sporządza program, a co 2 lata wykonuje raport z jego realizacji. Ponieważ samorząd wojewódzki dysponuje w dużej części kompetencjami o charakterze strategicznym powinien współpracować w szerokim zakresie z organami administracji rządowej, w szczególności z Wojewodą i podległymi mu służbami zespolonymi oraz organami administracji niezespolonej i odpowiednimi instytucjami oraz innymi jednostkami samorządu terytorialnego, które posiadają niezbędne kompetencje wynikające z przepisów prawa.

Zarząd Województwa w celu realizacji Programu oraz zapewnienia spójności między Programem Wojewódzkim, a programami lokalnymi opiniuje powiatowe programy ochrony środowiska oraz gminne plany gospodarki odpadami.

Generalizując, uczestników realizacji Programu można podzielić na grupy, t.j.:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem (samorządy, wojewoda i podległe im służby),
- podmioty realizujące poszczególne zadania (oprócz wymienionych powyżej, także podmioty gospodarcze, stowarzyszenia, organy i instytucje szczebla centralnego lub podlegające bezpośrednio organom centralnym),
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu (zarząd województwa we współpracy z wojewodą),
- społeczność województwa – odbiorcy Programu.

4. Sprawozdawczość z realizacji Programu

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska [Dz.U. 2006r. nr 129, poz. 902 z póź.zm.] z wykonania programu zarząd województwa sporządza, co 2 lata raporty, które przedstawia sejmikowi województwa. Dla niniejszego Programu raport powinien być sporządzony w I kwartale 2009r. i 2011r.

5. Monitorowanie i ocena realizacji Programu

Wymagane ustawą raporty, sporządzane co 2 lata przez Zarząd Województwa mają na celu kontrolę i ocenę stopnia realizacji zadań i założonych celów. Będą się one opierać na określonym w niniejszym rozdziale zakresie i wskaźnikach powszechnie dostępnych w systemie monitoringu środowiska i danych urzędu statystycznego.

5.1. Monitoring środowiska

Jest podstawą do oceny całej polityki ekologicznej województwa ponieważ dysponuje danymi liczbowymi umożliwiającymi niezbędne porównania między stanem obecnym, a przyszłym. Mierniki efektów ekologicznych są w znacznym stopniu dostępne jako wielkości mierzone w ramach istniejących systemów kontroli i monitoringu. Pomiary w województwie opolskim wykonywane są przede wszystkim w ramach działalności WSSE i WIOŚ. Dane te oraz inne dane statystyczne dotyczące ochrony środowiska publikowane są w dwóch podstawowych opracowaniach:

- „Stan środowiska w województwie opolskim w roku ...” IOŚ WIOŚ, Opole
- „Ochrona środowiska ...” GUS, Warszawa

Badanie stanu środowiska realizowane jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, który stanowi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Sieci regionalne, wojewódzkie, za które odpowiada Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska są koordynowane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i mają za zadanie udokumentowanie zmian zachodzących w środowisku w danym regionie (województwie).

Rozwój monitoringu środowiska jest jednym z ważniejszych zadań przewidzianych do realizacji w polityce ekologicznej państwa w ramach wypełniania nakazów ustawowych oraz dotrzymania zobowiązań międzynarodowych. Wykaz zadań z zakresu monitoringu środowiska przewidzianych do realizacji przez WIOŚ przedstawiono w harmonogramie rzeczowo-finansowym (tabela nr 1.17)

5.2. Zakres monitoringu i wskaźniki wdrażania Programu

W celu spełnienia wymagań zapisanych w ustawie Prawo ochrony środowiska dotyczących raportowania należy zdefiniować zakres i sposób oceny realizacji Programu.

Najważniejsze zadania w tym zakresie to:

- wyznaczenie przez Zarząd Województwa koordynatora wdrażania Programu, który będzie na bieżąco śledził postęp w zakresie wdrażania poszczególnych zadań i realizacji celów, a na tej podstawie co dwa lata będzie przygotowywał raport z wykonania programu (I kwartał 2009 i 2011),
- weryfikacja i aktualizacja harmonogramu rzeczowo-finansowego zadań (I kwartał 2009 roku) – zadanie koordynatora Programu,
- sporządzenie nowego Programu na podstawie zaktualizowanych celów i kierunków działań (2011 rok).

Zakres monitoringu wdrażania Programu powinien obejmować:

- ocenę i zakres wykonania zadań ujętych w harmonogramie rzeczowo-finansowym,
- ocenę i stopień wykonania działań realizujących główne cele na lata 2007-2010,
- stopień realizacji przyjętych celów średniookresowych (do roku 2010),
- rozbieżności między przyjętymi celami, działaniami i zadaniami, a stopniem ich wykonania,
- przyczyny nie wykonania założonych zadań, działań i celów.

Monitoring i ocena realizacji Programu będzie zadaniem wyznaczonego koordynatora. Podstawą właściwego systemu oceny realizacji Programu jest dobry system sprawozdawczości oparty na odpowiednio dobranych wskaźnikach stanu środowiska. Przy określaniu wskaźników przyjęto, z pewnymi wyjątkami, jako wyjściowy 2005 rok – dane statystyczne dostępne przy opracowywaniu programu pochodzą z tego roku. Przy ocenie Programu w I kwartale 2009 roku i 2011 będą dostępne dane statystyczne z roku 2007 i 2009, takie więc lata przyjęto dla kontroli wskaźników.

Poniższa tabela zawiera najistotniejsze wskaźniki mówiące o stopniu realizacji Programu. Lista ta nie jest ostateczna, może być weryfikowana w trakcie realizacji Programu, a także powinna być zweryfikowana przy aktualizacji i sporządzaniu nowego Programu za 4 lata.

Tabela nr 24 Wskaźniki realizacji Programu

L.p.	Wskaźniki	Dane wyjściowe	Kontrola realizacji programu (dane z 2007r.)	Ocena realizacji Programu (dane z 2011r.)
Ochrona przyrody i krajobrazu				
1.	Powierzchnia prawnie chroniona - ogółem			
2.	Obszary Natura 2000			
2a.	Liczba gatunków roślin i zwierząt w stosunku , do których realizowane są programy ochronne			
3.	Rezerваты			
4.	Parki krajobrazowe			
5.	Obszary chronionego krajobrazu			
6.	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe			
7.	Użytki ekologiczne			
Lasy				
8.	Lesistość województwa			
9.	Powierzchnia lasów uszkodzonych przemysłowo – ogółem			
10.	I strefa			

11.	II strefa			
12.	III strefa			
Gleby				
13.	Grunty zdewastowane i zdegradowane			
14.	Ekologiczne gospodarstwa rolne posiadające certyfikat			
Jakość wód podziemnych i powierzchniowych				
15.	Jakość wód podziemnych			
16.	Jakość wód powierzchniowych			
17.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach komunalnych odprowadzane do odbiorników w kg/rok			
18.	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach przemysłowych odprowadzane do odbiorników			
19.	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane			
20.	Ludność w miastach korzystająca z sieci kanalizacyjnej			
21.	Ludność obsługująca przez oczyszczalnie ścieków (w % ludności ogółem)			
Racjonalizacja zużycia wody i kształtowanie stosunków wodnych				
22.	Zakłady wyposażone w obiegi zamknięte			
23.	Wskaźnik jednostkowego zużycia wody w przemyśle w roku 2000 [m ³ /PKB]			
24.	Wskaźnik zużycia wody w gospodarstwach domowych			
25.	Wody wykorzystane z odwodnienia zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych			
26.	Pojemność użytkowa zbiorników wodnych			
Ochrona powietrza atmosferycznego				
27.	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych			
28.	Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych			
29.	Emisja SO ₂ ogółem			
30.	Emisja NO ₂ ogółem			
31.	Emisja LZO ogółem			
32.	Emisja CO ₂			
33.	Liczba stref, w których poziom substancji jest wyższy od wartości dopuszczalnej, powiększonej o margines tolerancji (wymagane jest sporządzenie programów ochrony powietrza)			
34.	Liczba stref, w których poziom pyłu zawieszonego PM ₁₀ jest wyższy od wartości dopuszczalnej, lecz nie przekracza wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji			
	Liczba stref, w których poziom pyłu			

35.	zawieszonego NO ₂ jest wyższy od wartości dopuszczalnej, lecz nie przekracza wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji			
36.	Liczba stref, w których poziom pyłu zawieszonego benzenu C ₆ H ₆ jest wyższy od wartości dopuszczalnej, lecz nie przekracza wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji			
Ochrona przed hałasem				
37.	Długość dróg krajowych i wojewódzkich, o stwierdzonym przekroczeniu dopuszczalnych poziomów natężenia hałasu			
38.	Długość linii kolejowych, o stwierdzonym przekroczeniu dopuszczalnych poziomów natężenia hałasu			
Gospodarka odpadami				
39.	Ilość wytworzonych odpadów komunalnych w przeliczeniu na mieszkańca			
40.	Poziom selektywnej zbiórki odpadów komunalnych			
41.	Ilość odpadów komunalnych składowanych na składowiskach			
42.	Ilość składowisk odpadów komunalnych			
43.	Ilość odpadów ulegających biodegradacji, kierowanych do składowania			
44.	Ilość selektywnej zbiórki odpadów wielkogabarytowych			
45.	Ilość selektywnej zbiórki odpadów budowlanych			
46.	Ilość wytwarzanych odpadów opakowaniowych			
47.	Poziom odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych			
48.	Ilość wytwarzanych odpadów przemysłowych			
49.	Ilość odpadów przemysłowych, składowanych na składowiskach			
50.	Ilość odpadów przemysłowych wykorzystanych gospodarczo			
51.	Ilość składowisk odpadów przemysłowych			
52.	Ilość wytwarzanych odpadów niebezpiecznych			
53.	Ilość odpadów niebezpiecznych wykorzystanych i unieszkodliwianych			
54.	Ilość mogielników i magazynów przeterminowanych środków ochrony roślin do likwidacji			
Energia odnawialna				
55.	Udział energii odnawialnej w całkowitym zużyciu energii pierwotnej - ogółem			
56.	Udział energii wodnej			
Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska i gospodarkę wodną				
57.	Nakłady ogółem			

58.	Na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazowej			
-----	---	--	--	--

6. Koszty realizacji programu ochrony środowiska w województwie opolskim

Kalkulacja kosztów realizacji Programu dotyczy okresu najbliższych 4 lat t.j. sporządzono ją na lata 2007-2010 na podstawie danych ujętych w harmonogramie rzeczowo-finansowym przedsięwzięć przewidzianych lub planowanych do realizacji. Kalkulacja kosztów jest w dużej mierze szacunkowa i zaniżona z powodu niekompletnych danych w wielu dziedzinach wdrażania Programu, w szczególności ochrony gleb, ochrony przed zanieczyszczeniami powietrza i edukacji ekologicznej. Ponieważ jednak Program ma formułę otwartą można aktualizować i uzupełniać dane dotyczące finansowania poszczególnych przedsięwzięć.

Nie oszacowano kosztów na lata 2007-2010 ponieważ lista przedsięwzięć i ich koszty są obciążone zbyt dużym błędem i stają się mało przydatne dla określenia tak odległych potrzeb finansowych.

6.1. Szacunek kosztów na lata 2007-2010

W niniejszym rozdziale oszacowano i podsumowano koszty realizacji Programu w województwie opolskim dla poszczególnych dziedzin (zgodnie z polityką ekologiczną województwa i programem wykonawczym). Rozrózono także zadania inwestycyjne od pozainwestycyjnych.

Szacunek kosztów opracowano przede wszystkim w oparciu o dane:

- zgłoszone w ramach ankietyzacji przez największe w województwie zakłady przemysłowe i gospodarstwa rolne,
- zgłoszone przez instytucje i organizacje,
- zgłoszone przez wojewodę i jego służb zespolone,
- zgłoszone przez samorządowe jednostki organizacyjne podlegające Marszałkowi,
- proponowane do finansowania ze środków UE (fundusz spójności) na lata 2007-2010 oraz EFRR (Regionalny Program Operacyjny 2007-2010),
- zadania zgłoszone do dofinansowania z WFOŚiGW,
- zawarte w Programie wykonawczym do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010.

Tabela nr 25 Szacunkowe, sumaryczne koszty realizacji Programu na lata 2007-2010

L.p.	Dziedzina	Koszty w latach 2007-2010 [tys. PLN], w tym:		
		pozainwestycyjne	inwestycyjne	razem
1.	Ochrona przyrody i krajobrazu	10 539	7 900	18 439
2.	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie lasu	10 085	-	10 085
3.	Ochrona zasobów wodnych i ochrona przed powodzią	10 030	1 142 185	1 152 215
4.	Ochrona zasobów kopaliny i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	-	255	255
5.	Wykorzystanie energii odnawialnej	-	1 598 545	1 598 545
6.	Poprawa jakości wód podziemnych i powierzchniowych	2 770	2 932 305	2 935 075
7.	Ochrona powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu	3 365	2 617 449	2 620 814
8.	Ochrona przed hałasem	3 200	4 020	7 220
9.	Gospodarka odpadami	Koszty ujęte w Planie gospodarki odpadami		

10.	Poważne awarie przemysłowe	-	8 600	8 600
11.	Edukacja ekologiczna	622	2 582	3 204
2.	Monitoring środowiska	5 623	-	5 623
SUMA		46 234	8 313 841	8 360 075

6.2. Struktura finansowania Programu

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska wiąże się z funkcjonowaniem sprawnego systemu finansowania przedsięwzięć. Środki finansowe na realizację programu w województwie opolskim będą pochodziły z budżetu państwa, budżetu wojewody, z budżetów samorządów (wojewódzkiego, powiatowego i gminnego), ze środków własnych przedsiębiorstw i inwestorów prywatnych oraz funduszy ekologicznych oraz z funduszy UE.

Największy udział w finansowaniu przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska będą miały podmioty gospodarcze (głównie poprzez środki własne i kredyty, następnie fundusze ekologiczne i fundusze UE, w tym przede wszystkim Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (w ramach RPO WO 2007-2013), Fundusz Spójności (PO Infrastruktura i Środowisko) oraz Europejski Fundusz Rolny – Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW 2007-2013). Najmniejszy udział przewiduje się dla budżetu państwa i budżetów samorządowych.

Inwestycje w sektorze energetycznym i przemysłowym będą finansowane głównie ze środków własnych i kredytów bankowych oraz w mniejszej części z funduszy ochrony środowiska. Natomiast inwestycje komunalne związane przede wszystkim z infrastrukturą techniczną będą współfinansowane w dużej części z funduszy ekologicznych i strukturalnych UE. W nadchodzących latach będzie możliwość większego niż dotychczas wykorzystania środków strukturalnych i funduszu spójności w szczególności w inwestycjach związanych z infrastrukturą techniczną, rozwojem obszarów wiejskich oraz turystyką i edukacją ekologiczną.

SKRÓTY

ARiMR – agencja restrukturyzacji i modernizacji rolnictwa

AWRSP – agencja własności rolnej skarbu państwa

BOS – bank ochrony środowiska

EBI – europejski bank inwestycyjny

ISPA – fundusz przedakcesyjny

GEF – globalny fundusz środowiska

GDDKiA – generalna dyrekcja dróg krajowych i autostrad

EFRR, EFRROW – fundusze UE

NFOŚiGW – narodowy fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej

PIH – państwowa inspekcja sanitarna

PPHU – przedsiębiorstwo przemysłowo-handlowo-usługowe

RDLP – regionalna dyrekcja lasów państwowych

RZGW – regionalny zarząd gospodarki wodnej

SAPARD – fundusz przedakcesyjny

WFOŚiGW – wojewódzki fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej

WIOŚ – wojewódzki inspektor ochrony środowiska

WFOGR – wojewódzki fundusz ochrony gruntów rolnych

OODR – opolski ośrodek doradztwa rolniczego

WSSE – wojewódzka służba sanitarno-epidemiologiczna

WUS – wojewódzki urząd statystyczny

WZMiUW – wojewódzki zarząd melioracji i urządzeń wodnych

ZP KRAPKOWICE – zakłady papiernicze

ZOPK – zespół opolskich parków krajobrazowych

LITERATURA

Belcarz-Rolewska L., Kołaczkowski M., Koślacz R. - Dokumentacja hydrogeologiczna zasobów wód podziemnych w utworach czwartorzędu, trzeciorzęd, kredy i triasu rejonu Kredy Opolskiej. P.G. Wrocław. 1988 r.

Ciężkowski W. i inni - Izotopowe badania wieku i cyrkulacji wód monokliny i depresji opolskiej. Problemy hydrogeologiczne SW `Polski. Prace Nauk. Inst. Geotech. Polit. Wrocław. 58. Seria konferencyjna 1989.

Cyprych A., Kryza J., Staśko S., Witczak S. - Ocena zagrożenia wód podziemnych ujęcia Grotowice-Utrata. Dokumentacja hydrogeologiczna zasobów wód w utworach wapienia muszlowego, Część IV. P. G. Wrocław. 1991.

Dokumentacja hydrogeologiczna zasobów wody w cenomanie w rejonie Opola, Przedsiębiorstwo Geologiczne Wrocław 1985r.

Dokumentacja hydrogeologiczna zasobów wód podziemnych Kredy Opolskiej. PG Wrocław 1989. Autorzy: Praca zbiorowa.

„Inwentaryzacja emisji zanieczyszczeń powietrza za rok 2000 na potrzeby statystyki krajowej i zobowiązań międzynarodowych w ramach Konwencji w sprawie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza na dalekie odległości, z uwzględnieniem rozkładu przestrzennego w siatce EMEP”. Instytut Ochrony Środowiska – Krajowe Centrum Inwentaryzacji Emisji. Warszawa, 2002 r.

„Inwentaryzacja emisji zanieczyszczeń powietrza za rok 2000 na potrzeby statystyki krajowej i zobowiązań międzynarodowych w ramach Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu”. Instytut Ochrony Środowiska – Krajowe Centrum Inwentaryzacji Emisji. Warszawa, 2002 r.

Kleczkowski A.S. i inni - Ochrona środowiska wód podziemnych regionu kredy opolskiej. IHiGI AGH Kraków. 1988. (por. Dokumentacja... Belcarz-Rolewska i wsp.- 1988).

Kleczkowski A.S. i inni - Mapa obszarów głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony 1: 500 000. Prace CPBP 04.10.09. Objasnienia tekstowe do mapy. IHiGI AGH Kraków. 1990.

Kołaczkowski M. i inni - Dokumentacja hydrogeologiczna wód podziemnych poziomu kredowego-cenomanu w rejonie Opola opracowana przez Przedsiębiorstwo Geologiczne we Wrocławiu w 1986 roku.

Kołaczkowski M., Kryza J., Raczyński J. - Dokumentacja hydrogeologiczna ujęcia wody z czwartorzędu - Zawada k/ Opola opracowana w 1986 roku przez Przedsiębiorstwo Geologiczne we Wrocławiu.

Kołaczkowski M. + zespół - Dokumentacja hydrogeologiczna zasobów wód podziemnych w utworach wapienia muszlowego w kat.B dla ujęcia Grotowice-Utrata opracowaną przez Przedsiębiorstwo Geologiczne we Wrocławiu w 1991 roku.

Kołaczkowski M. i inni - Dokumentacja hydrogeologiczna zasobów wód podziemnych rejonu kredy opolskiej. Przedsiębiorstwo Geologiczne. Wrocław 1988.

Koślacz R.- Dokumentacja hydrogeologiczna zasobów wód podziemnych w utworach czwartorzędu, trzeciorzędu, kredy i triasu rejonu Kredy opolskiej. P.G. 1988.

Kryza J. - Geologia i wody podziemne doliny kopalnej Małej Panwi. Mat. i St. Op. r. XXVI z. 52/53 1984a.

Kryza J., Rózkowski A. - Główne zbiorniki wód podziemnych SW Polski. Mat. VIII Symp. Strategia ochrony głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce. Częstochowa, 1989.

Lasy i gospodarka leśna województwa opolskiego, 2007, Biuro Usług Leśnych „Hektor” Grzegorz Rączka, Brzeg.

Przewodnik po polityce klimatycznej dla przedsiębiorstw. Centre for Clean Air Policy. Washington DC, 2002 r.

Pazdan W. – “Raport z inwentaryzacji emisji CORINAIR’ 90”. Opole, 1995 r.

„ Program rozwoju na lata 2001 –2003 ”, Zakład Energetyczny Opole S.A., 2001 r.

„ Plan rozwoju na lata 2002 – 2005 ”, Zakład Energetyczny Opole S.A., 2002 r.

„ Plan rozwoju na lata 2002 – 2005 ”, Zakład Energetyczny Częstochowa S.A., 2002 r.

„ Plan rozwoju na lata 2003 – 2006 ”, Zakład Energetyczny Opole S.A., 2003 r.

„Program ochrony środowiska i gospodarki wodno – ściekowej w województwie opolskim do roku 2010”. Opole, 1987 r.

Spalek K. 1997. Czerwona lista roślin naczyniowych zagrożonych w województwie opolskim. *Natura Silesiae Superioris* 1: 17-32.

Weryfikacja programu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w województwie opolskim na lata 1986 – 2010. INTEREKO Sp. z o.o. Opole, 1997 r.

Zajac A., Zajac M. (red.) 1997. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych chronionych w Polsce. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki UJ, Kraków. ss. 99.

Zajac A, Zajac M. (red.) 2001. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce. Nakładem Pracowni Chorologii Komputerowej Instytutu Botaniki UJ, Kraków.

Zarzycki K., Szelaż Z. 1992. Czerwona lista roślin naczyniowych zagrożonych w Polsce. W: Zarzycki K., Wojewoda W., Heinrich Z. Lista roślin zagrożonych w Polsce. Instytut Botaniki PAN, Kraków. ss.87-98.